

ВАЛЕРИЙ МЕДВЕДЕВ
**КАПИТАН
ЛУДА ГЛАВА**
ИЗДАТЕЛЬСТВО ОТЕЧЕСТВО

ВАЛЕРИЙ МЕДВЕДЕВ

КАПИТАН ЛУДА ГЛАВА

Превод: Божана Георгиева

chitanka.info

КАПИТАН ЛУДА ГЛАВА

КАК КАПИТАН ЛУДА ГЛАВА ЗА МАЛКО НЕ СЕ ВЛЮБИ

ИЛИ ГРОЗНОТО МОМИЧЕ

Дима Колчанов, той е капитан Луда глава, откачи от гвоздеа боксьорските ръкавици, взети от един начинаещ боксьор. После си нарисува с химически молив под окото малко синьо петно, а на съвсем здравото си чело залепи на кръст лейкопласт. И с такъв ужасяващ вид излезе смело на улицата и тръгна да дири мафията. Обикновено избягваше такива срещи, но сега сам тръгна да ги търси. Близко до киното откри цялата банда. Борис Смирнов дрънкаше на китарата и пееше, а Степан Комаров му пригласяше. Колчанов се приближи, ей така на, просто нахално и съвсем близко. Боксьорските ръкавици висяха застрашително на рамото му... на челото се белееше лейкопластът, под окото се синееше петното.

— Това пък какво е? Олеле, мамо, страх ме е — каза Комаров.

— Капитан Сого — световен шампион по вдигане на перушинени тежести — засмя се Смирнов.

Колчанов се държеше изправен, макар че краката му се подкосяваха от страх. Това така смая мафията, че те дори не започнаха веднага да го потискат, а първом си допяха песента.

— Вашето е наше — каза Комаров на Колчанов, — а нашето не е ваше...

Започна обичайното потискане на личността, от което Колчанов се спасяваше най-често с бягство, но тоя път стоеше, макар че краката му сами напиреха да хукнат.

— Отдавна нещо не съм те виждал — каза Комаров. — Къде пропадаш?

— В боксьорската школа пропада! — каза Смирнов.

— Точно там пропада! — потвърди Виктор Молчунов.

— Наистина е почнал да пропада, виж колко синини са му налепили. — Комаров се засмя отвратително.

Колчанов премълча смело.

— А как стрижат кучетата, знаеш ли? — попита го подигравателно Борис Смирнов.

При всяка среща мъчителите задаваха на Колчанов подобни глупашки въпроси.

— С ножици! — отговори нахално Колчанов.

— С ножици?! — засмя се Витка Молчунов. — Стрижат кучетата така... За опашката и о стобора. Жалко, че нямаш опашка, иначе... щях да ти покажа как се стрижат кучета.

Колчанов преглътна смело и това.

— Подскочи! — каза Комаров, — какво стърчиш на едно място? Май ти се е съсирила кръвта в жилите!

Колчанов подскочи. В джобовите му дръннаха дребни пари.

— Вади ги! — заповяда Комаров, както винаги. — Смирнов, помагай!

— Защо не ги вадиш? — удиви се Комаров. — А вие защо не ги вадите? — обърна се той към Смирнов и Молчунов.

— Ама той ще удари — каза Смирнов.

— Няма да ударя — каза Колчанов. — Дадох разписка, че няма да се бия с други, само с боксьори.

— На кого я даде?

— На треньора по бокс. Имаше открити състезания. Който иска, излиза и се боксира с когото си иска. Излязох и нокаутирах шампиона на Москва сред децата. Веднага — трети разред. И взеха от мене разписка, да не се бия току-тъй. Не удържа ли думата си, ще ме декласират.

— Виж каква била работата — каза Комаров.

Молчунов и Смирнов пребъркаха джобовите на Колчанов и извадиха всичко до копейка.

— Една рубла и три копейки — каза Дима Колчанов и поясни: — Казвам ви го, да не прибера повече от вас, когато връщате дълга... — А наум си рече: „Ръкавиците не подействаха...“.

На другия ден Колчанови поканиха на пирожки един колега на бащата. Той доведе двамата си сина, които много смешно ги наричаха Кешка и Гешка, и една дъщеря на име Тошка. Дима веднага я прекръсти на Картошка. Дима изобщо не беше свикнал да мисли за момичета и дори не им обръщаше никакво внимание. Дори на Наташа Рибкина не обръщаше никакво внимание. Тоест веднъж се случи да ѝ обърне внимание, забеляза някак си, че тя съществува — срамежлива и беличка. И каза нещо подобно за Наташа на майка си — приличала

била на кокиче. Майка му се учуди и каза: „И таз добра! Рано е още да мислиш такива неща, рано е!“. Майка му по-добре знае за какво е рано и за какво не е, разбира се, само в този смисъл, а не и за пътешествията. Тя е голяма и по-ги разбира тия неща. Тогава Дима си помисли, че сигурно в живота на всяко момче настъпва такъв ден, когато идва при него майка му или баща му и казва: „Е, хайде, мисли за момичета, мисли! Време ти е!“.

На масата сложиха, кой знае защо, Тошка до Дима. А баща му го потупа по рамото и каза: „Е, синко, бъди мъж, грижи се за съседката си!“.

„Почна се — помисли си Дима, — значи вече може да се мисли за момичета!“ Погледна внимателно Тошка и се ужаси. Нос наистина като картоф! Очите ѝ са... съвсем... не както трябва, а като на котка. Зелени. И зъбите ѝ редки... ушите ѝ също едни... щръкнали! А гласът ѝ е един... писклив и противен. А най-важното, когато започна да яде пирожки, ушите ѝ се замърдаха смешно. Нагоре и надолу, ту нагоре, ту надолу. На Дима му стана неприятно да я гледа. По-добре да гледа братята ѝ. Макар че и това не беше удоволствие. Кешка гълташе пирожките като боа, без да ги дъвче, и сигурно по десетина парчета в минута нагълтваше. А Гешка, обратно, с такъв апетит дъвчеше пирожките, та ушите му плющяха. Пук, пук! Тогава на Дима му стана така противно, така се вбеси, че не издържа. Стана от масата, без да иска разрешение, изтича в градината и почна да чете книгата, която баща му беше оставил на поляната. В тая минута бе готов да избяга накрай света.

Когато вече се бе поуспокоил, изведнъж зад гърба му се чу шумолене. Дима се обърна. И видя противната Тошка-Картошка. Тя си тананикаше нещо под носа и ходеше около Дима, като стесняваше кръга и береше цветенца в тревата. Дима я гледаше подозрително и си мислеше: „Домъкнала се непоносимата скука... Виж я ти как се е разпяла! Ля-ля, ля-ля! Никой тук не я е викал!“.

— Вие книжка ли четете? — попита тя, като се спря зад гърба на Дима.

— Земята копая... — отговори грубо Дима.

— За любов или за дружба? — попита момичето, без да обръща внимание на грубия глас на Дима.

— За дружба! — още по-грубо отговори Дима. — Между кучето и котката...

— Груб сте... — каза Тошка, — сигурно защото не вярвате в дружбата! Нали не вярвате? — попита тя и веднага сама си отговори: — Не вярвате, не вярвате, по очите ви познавам!

„Брей, тя и по очите познавала“ — помисли си Дима, но нищо не каза.

Тошка попя още малко с пискливия си глас, а после попита:

— Ама вие наистина ли не вярвате в дружбата?

Дима продължаваше да мълчи.

— Да не би да презирате момичетата? — не мирясваше Тошка. — Има едни момчета, които презират...

— Мразя! — каза Дима, като се тресеше от яд. — Мразя всички момичета в света!

— А пък брат ми Кешка не ме мрази — каза Тошка. — Дружи с мене. Винаги ме защитава.

Тъкмо в това време на поляната се появи Кешка. Той удряше с ръце по въздуха и някак си смешно подскачаше. „Стръсва пирожките — помисли си Дима. — Преял е!“ А гласно каза:

— Какво прави той?

— Упражнява се — обясни Тошка. — Той е боксьор. Това се нарича бой със сянката.

При думата „боксьор“ Дима погледна по-внимателно Тошка. Изобщо момиче като момиче и не е чак толкова противна, колкото му се стори. И очите ѝ — зелени, като трева, са обикновени очи, нормални. И носът ѝ не е като картоф, а само е малко чип. Един такъв симпатичен нос. През цялото време държи в устата си тревичка...

Дима погледна още веднъж брата на Тошка, който продължаваше да се бие със сянката, и попита:

— А може ли... да ви наричам не Тошка... а Травка?

— Защо тревичка? — поинтересува се Тошка.

— Знаете ли, Тошка звучи някак смешно — Тошка-Картошка...

— Може — каза Тошка, — наричайте ме Травка... щом по ви харесва...

— Ами ако не вървите сама — попита Дима, — а да речем, с познато момче, брат ви Кешка би ли се застъпил за него, за момчето? Ако го нападне например някое момче побойник?

— Всяко момче трябва само да се защитава, който и да го нападне. Само...

— Само... А ако момчето е в преходна възраст? — каза Дима. — Знаете ли, има една такава възраст, когато човек със себе си не може да се справи, а камо ли с другите!

— Е, разбира се — каза Травка, — ако мое познато момче е в преходна възраст, то Кешка, разбира се, ще се застъпи за него.

— А имате ли си познато момче? — попита Дима. — Добър познат?

— Не — каза тя, — нямам си познато момче... А защо питате?

— Защото... — каза Дима — като че ми се иска да бъда... познат на някого... — каза, изчервил се, Дима, като гледаше как Кешка продължава да пердаши невидимия противник. Ех, да можеше да натупа така Комаров с Кешкина помощ!

— Искате ви се навярно да бъдете познат на красиво момиче — каза тъжно Травка.

— Защо на красиво — излъга Дима. — Може и да не е красиво — а наум си рече: „Само брат й да е боксьор!“.

В това време на поляната се показва другият брат на Тошка — Гешка. Той също подскачаше по тревата в някакъв див танц.

— Танцър ли е? — попита Дима, като кимна към Гешка.

— Съвсем не е танцър, а също боксьор. Тренира си краката!

На Дима много му хареса, че и другият брат на Тошка е боксьор. Братя — боксьори! Ясно е, че ще се застъпят за Тошкиния познат. А пък ако тя почне с някого да дружи... тогава сигурно и живота си няма да пожелат!

— А вие вярвате ли в дружбата? — попита Дима, като си представяше поваления Комаров.

— Защо питате? — каза Травка.

— Ей така — каза Дима. — Та... ако с вас започне да дружи някое момче и опасност заплаши живота му, братята ви биха ли дали живота си заради дружбата на момчето с вас? — Дима произнесе това като стихотворение.

Травка помисли и каза:

— Заради дружбата ли? Биха могли...

Това допадна на Дима и затова той каза:

— Много ми се иска да се сприятеля... Само че не зная с кого... Всички са едни такива...

— Какви „едни такива“? — попита тихо Травка.

— Всички са едни не такива...

— Какви „не такива“?

— Ами не такива... Не такива като вас...

— Значи с мене искате да се сприятелите? — попита Травка шепнешком и така се изчерви, че светлите ѝ коси станаха рижи.

— Искам! — потвърди Дима също шепнешком и също се изчерви — от ужас, дето говори такива лъжи. Ако го чуеше баща му.

— Как ще се зарадва Прошка! — каза Травка.

— Какъв Прошка?

Може би Травка има още един брат? Боксьор. Само че голям. Дима реши: ако това е така, ще каже на Травка, че е готов не само да дружи с нея, но и да се влюби в нея. Не веднага, разбира се, а когато порасне. Да разбере сега кой е тоя Прошка и... ако също е боксьор, то ще се влюби.

— Значи имате още един брат боксьор? — с надежда в гласа попита Дима.

— Прошка също е боксьор, но не ми е брат, той е куче — засмя се Тошка.

Дима въздъхна със съжаление. Ех, щом е куче, то може да не казва, че след време ще се влюби в Травка. Впрочем куче боксьор е по-добре даже, отколкото човек боксьор, защото дори възрастен човек от куче се бои повече, отколкото от кой да е боксьор.

— А защо кучето ще се зарадва? — попита Дима.

— Защото никой не иска да се разхожда с него, само аз, а сега ще го разхождам не сама, а заедно с вас.

И Дима пак си рече, че може да си помисли за влюбването. Нека Кешка, Гешка и Прошка знаят, че той, Дима, непременно ще се влюби в Травка, и затова и тримата, ако се случи нещо, ще прегризат гърлото на Комаров и цялата мафия. Дима се готвеше вече да каже на Травка, че след време ще се влюби в нея, когато тя изведнъж се разсмя:

— Та вие съвсем нямате напречно набраздени мускули! — каза тя, като гледаше голия му гръб, и попита: — А как се навеждате и изправяте?

Дима навлече ковбойката си и промърмори нещо неразбрано. А за мускулите дори не отговори. Тъй де, не можеше да обяснява на Травка, че тъкмо затова иска да се сприятелят, а после и да се влюби в нея, защото му липсват точно тия напречно набраздени мускули.

— Назначавам ви среща — каза Дима с писклива нотка в гласа. Проклетата преходна възраст!

— Защо пискате така? — каза Травка. — Срещите се назначават тихо и тайнствено. Ето така. Къде и кога? — каза тя тихо и тайнствено.

— Утре в шест часа пред киното...

— Добре — каза Травка тайнствено. — Ще дойда...

— Само че имам една молба към вас — каза Дима, тоя път вече тихо и тайнствено. — Не идвайте сама на срещата.

— Как не сама, а с кого?

— Елате — Дима едва не каза — със своите напречно набраздени боксьори. — Елате с брат си Кешка, с брат си Гешка и с кучето Прошка. Ще купя билети за всички.

— Но вижте... — каза Травка, — не е ли по-добре да дойда сама? На срещи не се ходи с братята! И в книгите, и във филмите винаги отиват без братя!

„Сама!“ — имитираше той наум Тошка. — А кой ще ме защити, когато Степан Комаров започне да ме мъчи? Кой ще му удари едно кроше отдясно, та да падне наляво? А кой ще хапе по краката бягащия Комаров?

— Но, моля... — проточи плачливо Дима. — Хайде елате първия път и тримата... тоест и четиримата... Ще дружим всички заедно!

— Добре — каза Травка. — Ще дойдем и тримата... тоест и четиримата... Съвсем бях забравила Прошка.

И така трябва да купи четири билета за кино: за Травка, Гешка и Кешка. И за себе си. И да купи четири сладоледа, не — три. Дима реши сам да мине без сладолед. А за кучето Прошка — варена кост с месо.

Пари за билети и сладолед Дима взе назаем от Туркин, който спестяваше за някакви си особени кандахари. А кост взе от супата, без да пита майка си. И издокаран едва ли не като годеник, дойде пред киното половин час преди началото на филма с билети в джоба, пакет под мишницата (костта за Прошка) и кутийка сладолед за своите защитници, за напречно набраздените боксьори. Щом Дима излезе в

такъв вид от вилата, веднага за него се лепна един от мафията — Генка Смирнов с куче. Ясно, дебнел е, като че си е нямал друга работа. Смирнов свирна и веднага от храстите изскочи рижият Печенкин. Пошушнаха си нещо и тръгнаха след Дима. По пътя към тях се присъединиха още двама. Дима се спря до входа на киното, по-близо до контрольорката. Огледа се. Травка още я нямаше. Степан Комаров също не се появяваше. Събрал кураж за четирима, Смирнов измери Дима с поглед, в който се четяха такива невидими думи: „Подозрително! Подозрително! Изтупал се, плюс букет цветя, плюс кутийка в ръцете, плюс пакет, плюс независим израз на лицето. — Върху лицето на Смирнов беше написано: — Ами ако сега направим да стане минус кутийка, минус пакет, минус... каквото има в джобовете? Плюс десет ритника!“.

Тогава Дима се приближи небрежно към мафията и каза, обръщайки се към Витка Молчунов:

— Тичай за Комаров!

— Как така тичай? — възмути се Витка Молчунов. — Защо?

— Защото... — каза Дима. — Защото след малко вашата машина за измъчване ще бъде счупена?

— Ка-ка-ква ма-ма-шина? — започна да заеква Печенкин. Той винаги заекваше, когато беше ядосан.

Всички от мафията се спогледаха. Витка Молчунов хукна да търси Комаров.

— Смирнов, докато не е късно, научи се от Печенкин как се заеква от страх — каза Дима. — А също така се научете от кучето да си изплезвате езиците!

— За-за-за-що? — попита Печенкин.

— За-за-за-щото — взе да го имитира Дима — скоро ще ви стане отначало горещо, а после студено... Ей сега ме вземат под своя защита трима боксьори наведнъж.

Дима погледна часовника. Всяка минута трябваше да се появят Травка и тримата ѝ боксьори. Дано не закъснеят, че сладоледът почна вече да се топи.

Впрочем и Комаров ей сега ще се появи.

Травка и Комаров се показаха иззад дърветата едновременно от различни страни. Комаров, съпровождан от Витка Молчунов, крачеше право срещу Дима. Дима спокойно му обърна гръб и тръгна към

спасителната Травка, към Гешка, към Кешка и Прошка. И колкото по-се приближаваше към Травка, толкова по-тежко си мърдаше краката. Ни Гешка, ни Кешка, ни Прошка, нито един от тези, които той най-вече искаше да види, не бяха с Травка. Не дойдоха на срещата. Дима продължаваше да гледа с надежда през Травка: дали не са изостанали, дали не са зад дърветата? Но Тошка съобщи с радостен глас:

— Здравейте! Дойдох сама! Гешка и Кешка са на тренировка, на Прошка му има нещо на стомаха!

Дошла сама и на всичко отгоре се радва, на всичко отгоре се глези. „Край — реши Дима, — веднага ще ѝ кажа, че я мразя. Лъжкия! Така да подведе своя...“ Какъв ли ѝ се пада той? Пък и тая проклета кост под мишницата, и сладоледите почват да се топят в кутийката. Тошка и Дима бяха веднага обкръжени от мафията.

— Да заеквате, казва, се учете от Печенкин — рече Смирнов.

— И езика, казва, да плезите като Шарик, защото, казва, на всички ще ви стане горещо! — добави Виктор Молчунов.

— Така — каза Комаров, като гледаше букета. — Това са цветенца, а плодовете са в кутията и в тоя там пакет.

В това време Печенкин видя през целофана костта в пакета.

— Ме-ме-ме-со... — взе да заеква учудено Печенкин.

— И сладолед — каза Витка Молчунов, като открехна кутията в ръцете на Дима.

— Цветя, месо и сладолед? Чудно... чудно...

— А какво чудно има? — каза Комаров. — Цветята са за мене, месото за кучето, а сладоледът за всички!

Мафията започна да яде сладоледа направо от кутията, като гребяха с ръце, а после Комаров направи движение, като че иска да си избърше ръцете о Диминото лице. Тогава Тошка хвана Комаров за ръката.

— Не го докосвайте! — каза тя заплашително.

— Защо да не го докосвам? — каза Комаров с един писклив глас и протегна ръце, та все пак да ги изтрие о Диминото лице. Но Травка така ловко го блъсна, че той едва не падна, а после замахна към Травка.

И тогава се случи нещо съвсем непонятно за Дима. Сам той, без всякакви там напречно набраздени мускули фрасна с костта Комаров по главата, удари отдолу кутията със сладоледа, която държеше Печенкин, и сладоледът се размаза по физиономията му. А с букета

чукна Молчунов по носа... Смирнов сам се отдръпна от Дима... Комаров успя само да закрепци, че ей сега ще им даде да се разберат, когато Травка го удари през краката, блъсна го с ръка в гърдите и Комаров се плъосна. Отначало всички се вцепениха, а после се нахвърлиха върху Травка от различни страни.

— Не я докосвайте — съскаше като картофи в тиган Смирнов, — не я докосвайте, братята й са боксьори първоразрядници, боксьори... Първоразрядници са! Първоразрядници! — крещеше Смирнов и придържаше за каиша лаещия Шарик.

— И аз съм първоразрядник — каза Тошка, като натръшка мафията по земята. — Първоразрядник съм по самбо... а и карате зная...

Един след друг цялата мафия отстъпи зад киното. Тошка и Дима останаха сами. Задъхана, Травка отърсваше от джинсите си прахта. А Дима гледаше мълчаливо надолу. Когато Тошка тури в ред дрехите си и погледна тържествуващо нататък, където се бе скрила мафията, Дима каза виновно:

— Ето... Травка... Трябва да ви се извиня, вчера аз ви лъгах за познанството.

— Лъгали сте? — дочу той учуденото гласче на Тошка.

— И за дружбата също лъгах вчера... Тоест, не че лъгах...

— Лъгали сте! — като тъжно ехо повтори Тошка.

— Изобщо аз съм лъжец... страшен лъжльо и лудетина... На мене и прякорът ми е такъв... Луда глава... Капитан Луда глава, може би сте чували?

Тошка се обърна и бавно се отдалечи от Дима. Тогава той тръгна след нея.

— А днес не лъжа — каза Дима, — ни за дружбата, ни за познанството.

— Не ме изпращайте — каза Тошка.

— Не ви изпращам — каза Дима, — просто така...

Тошка погледна Дима учудено и тъжно.

— Аз, разбира се, не съм красива... — каза Тошка, макар че в тая минута тя изглеждаше на Дима толкова красива.

— Мене, разбира се, може да ме лъжат... само красавиците не ги лъжат... — прошепна тя със сълзи на очи, както се стори на Дима.

Те стояха един до друг. И кой знае защо, Травка неочаквано се засмя без всякакви сълзи. Засмя се радостно и каза:

— Направили ви са синина. — Тошка извади огледалце и Дима видя синьо петно. Истинска синина, синьо не от мастило, а от съвсем друго нещо. Това го зарадва още повече.

— Знаете ли — каза Тошка, — макар да нямате напречно набраздени мускули, вие сте истински смелчага!

— От къде на къде! — не повярва Дима.

— Защото само един смелчага може, без да няма никакви мускули, да се хвърли пръв да защити момиче. Нали не знаехте, че владее самбо... Нали не знаехте?

— Не знаех — каза Дима. — Честна дума, не знаех.

— Виждате ли — засмя се пак щастливо Тошка. — И съвсем не ме лъжете? Сега не ме лъжете, нали?

— Не лъжа — зарадва се Дима, — честна дума, не лъжа!

Травка искаше да каже още нещо, но махна с ръка и се затича. А Дима остана да стои на мястото си. После тя се обърна и извика:

— И вие не сте изобщо никакъв лъжец! Фантазьор сте! Страшен фантазьор!

Тя се отдалечаваше все повече и повече и колкото по-далече отиваше, толкова по-му се струваше, че е излъгал Тошка само за едно нещо — че не знае какво е това дружба между момче и момиче... Струваше му се, че от тази минута той знае вече нещо за дружбата... Това е да нямаш напречно набраздени мускули, а да се застъпваш смело за момиче.

— Довиждане, капитане — достигна отдалече до Дима.

— Довиждане! — извика той надалече с един нов, несвойствен за него глас.

КАК КАПИТАН ЛУДА ГЛАВА ЗА МАЛКО НЕ НАМЕРИ СЪКРОВИЩЕ

ИЛИ ТРЕСКА ЗА ЗЛАТО

Преди вечеря Димината майка му каза:

— Ако не изкопаеш дупки за храстите, както обеща преди една седмица, утре не искай пари за кино, нито за сладолед.

Да се изкопаят няколко дупки за храсти, не е задача за такъв мъжага, какъвто се показва Дима при киното, където си бе назначил среща със симпатичната Тошка. Там здравата се разправи с мафията. По-точно не сам, а заедно с Травка. Но едно е да защитиш някого, а друго — себе си. Да защитиш себе си не е така интересно, помисли си Дима, като се вслушваше в разговора на възрастните.

— А ето какъв бил случаят — каза съседът им на баща му. — Ремонтирали една стара къща. Представяте ли си? Разрушили печката — представяте ли си? А там — злато и брилянти — представяте ли си?

— Представям си — каза баща му.

— Или още нещо... — При тези думи съседът извади от джоба си изрязано навярно от вестник съобщение и започна да чете на глас. — „... Осем тухли злато.“ Представяте ли си? „По телефона от собствения кореспондент в Ленинград... Строители подменяха пода в универсалния магазин «Гостинный двор». Ломът се ударил о твърд предмет.“ Представяте ли си? „Оказало се, че това е блокче колкото малка тухла. На блокчето номера и руски букви. На същото място намерили още осем такива тухли.“ Представяте ли си?

И тогава на Дима изведнъж му стана ясно, че може да изкопае дупките за храстите, без да се страхува от насмешките на мафията. Ще каже: „Търся съкровище!“. И романтично, и прилича въобще на истина. Като си дояде кюфтето и допи чая, Дима стана от масата, пресече двора почти бегом и се скри зад акациите. Дърветата погълнаха гласа на съседа, който разказваше още нещо за някакво съкровище.

Като влезе в кръга, очертан с вар, с цифрата девет по средата, Дима хвана здраво дръжката на лопатата, разклати я силно и я измъкна от земята. Плю си на ръцете и понечи да заби лопатата, но чу зад гърба си някакво шумолене... Огледа се и видя Комаров.

— Една бригада ала-бала... — каза Комаров.

„Започва се“ — помисли си тъжно Дима.

— Какво прави той? — попита Молчунов.

— Иска да прокопае канал до Америка, за да избяга от нас — обясни Печенкин.

— Хей, капитане! — извика той, но Дима продължи да копае, без да обръща внимание на мафията.

— Та той си копае гроба... — закиска се Молчунов.

Дима скръцна със зъби и продължи мълчаливо да рови земята.

Тогава се намеси Комаров. Попита много ехидно:

— Ей, капитане, какво ровите там?

— Нищо особено... Търся съкровище... — каза тихо Дима.

Комаровци се съвещаваха известно време зад оградата.

— А кой ти каза, че там е зарито съкровище? — попита Комаров напрегнато.

— Един дядо — каза Дима. — Тука живял някакъв търговец. Страшно богат... Преди революцията сам си подпалил вилата, а златото закопал на тая поляна.

— Има ли карта? — попита Комаров.

— Картата е у дядото — каза Дима, въртейки лопатата като същински златотърсач.

Тоя път мафията толкова дълго се съвещаваше шепнешком, че Дима не издържа, извади от джоба си сантиметър и взе да измерва разстоянието от дупката до дървото и от дървото до дупката.

— Да помогнем ли? — попита най-после Комаров, като прескочи оградата.

— Какво да помагате? — попита Дима наежено.

— Да търсим съкровището... — каза Комаров и извади от джоба си петаче. — Само, разбира се, не просто така, а за пари. — При тия думи той сложи петачето на окото си като стъкло от очила.

— Ще получиш конюнктивит — каза Дима, цял изтръпнал от неочакваното предложение. В най-добрия случай той разчиташе, че ще престанат да го дразнят повече.

— Какво говорите, момчета — каза той, — та аз се пошегувах... Копая дупки за храсти...

— Будалкаш ни, нали? — прошепна Комаров. — Искаш сам да заграбиш всичкото злато, нали?

— А знаеш ли какво е това амеба? — попита Витка Молчунов, като пристъпи към Дима от другата му страна. — Амебата казала, че бог е заповядал да се дели. И се разделила наполовина. После още веднъж наполовина. Учил ли си го в училище?

Дима много се учуди. Отначало каза лъжа и му повярваха. После каза истината, но не му повярваха. Какво да говори сега?

— А това, за „храстите“, добре си го измислил — каза Комаров. — Друг някой у вас знае ли за съкровището?

— Не — каза Дима. — Всички в къщи знаят само за храстите.

— Много добре — каза Комаров. — Значи така ще ги лъжем. Каквото и да попитат — копаеш дупки за храсти, а ние ти помагаме.

Дима сложи крак върху лопатата и още веднъж внимателно се вгледа в лицето на Комаров — да не би да му се подиграва? Но Комаров бе сериозен. И очите му бяха умни. Умни очи на умно момче. Кръгли очи на кръгъл отличник. Само рядко, когато погледът му сновеше по градината, в очите му блясваше нещо червено като на заек.

— Как ще делим? — попита Комаров.

Дима сви рамене. Такава задача не беше по силите дори на най-прекрасния учител по математика — да се дели несъществуващо съкровище.

— Хайде наполовина! — каза Комаров.

— Как така наполовина? — учуди се Дима неочаквано и за себе си — виж ти нахалство! Макар и да няма съкровище, но от къде на къде наполовина?

— Тайната, разбира се, е твоя — обясни Комаров, — но ние сме трима, а ти — един. Затова ще делим така: петдесет процента от съкровището за тебе, петдесет процента за нас. От тях трийсет за мене, а по десет на Молчунов и Печенкин.

— Справедливо е! — обадиха се Молчунов и Печенкин, като се приближиха до Дима и хванаха едновременно дръжката на лопатата му.

— Я не задигайте! — каза Дима след малка пауза, така че да не разберат веднага какво има той предвид: не задигайте лопатата или процентите. — Работата е за милиони! Всичко трябва добре да се претегли и обмисли.

Мъчителите махнаха ръце от дръжката на лопатата, а Дима си даде вид, като че наистина прави наум някакви изчисления. (Мислеше

си, че колкото по-се пазари, толкова по-правдоподобно ще изглежда всичко, което ще последва.) И неочаквано в главата му стана нещо необяснимо — стори му се, че разделянето на несъществуващото съкровище е несправедливо... А защо пък несъществуващо? Ето съседът казва — намират хората! Ту тук, ту там! Ами ако изведнъж...

— Значи наполовина? — прошепна Молчунов.

— Я ги виж какви са! Наполовина! Двайсет процента аз вече обещах на стареца. И на мене ми трябва пари. А остават само осемдесет! От тия осемдесет процента мога да обещая само двайсет!

— Не се стискай — каза Комаров. — Давай целия ъгъл!

— Сега пък какъв ъгъл? — учуди се Дима.

— Ъгъл — това са двайсет и пет процента — обясни Молчунов.

Дима „се постиска“ още малко, колкото за форма. После махна с ръка и каза:

— Добре, само че отначало ми се извинете...

— Това пък какво е? — започна Комаров.

— Пред киното вие се осмелихте да оскърбите една моя позната... добра позната — добави Дима.

— Извиняваме се — каза Комаров.

— И парите трябва да ми върнете — каза Дима, — тези, които ми взехте назаем.

— Нямаме пари — каза Комаров.

— Подскочи — каза Дима.

Комаров подскочи и в джоба му дръннаха монети. Наложил се да върне дълга.

„Жалко, че я няма Тошка да види“ — помислил си Дима и каза високо:

— Добре, грабете!

И така цели осемдесет процента от може би съществуващото съкровище принадлежаха на Дима. Това го зарадва, макар че не е ли все едно колко процента от нищото ти принадлежат. Деветдесет и девет или само един?

— Да си знаете — каза Комаров на помощниците си. — Ъгъла ще делим така: на мен петнайсет, на вас десет и за двамата. Да си нямаме после приказки.

Молчунов и Печенкин изтичаха да донесат лопати, а Дима и Комаров седнаха един до друг върху гранитния камък с тайнствените

знаци. Дима скръсти ръце на гърдите.

— Десет кръга? От кой да започнем? — попитаха го Молчунов и Печенкин.

— Нима не ви е ясно? — каза Дима с преувеличено учудване. — Най-прост шифър. Вероятно съкровището е закопано в кръга под цифрата едно. Ако там го няма, вероятно е закопано в кръга номер две. И така нататък.

Молчунов и Печенкин забиха лопатите в първия кръг. Дима и Комаров наблюдаваха работата им.

— Димка! — чу Дима зад гърба си гласа на сестра си Зинаида. — Ще кажа на татко! Помниш ли какво ти заповяда?

Дима сложи пръст на устата си, обяснявайки с мимики следното: всичко помня и сам с възпитателна цел ще изкопая на всяка цена дупките — със собствените си ръце!

— Ей сега ще ида да доведе татко! — каза Зинаида.

Ако Зинаида доведе баща му (а ще го доведе, в това не може да има съмнение!), то Дима си знаеше, че ще се наложи да копае дупките със собствените си ръце, без никакви извъртания.

— Зин — каза Дима. — Искаш ли да ти открия една тайна? Така да бъде... Работата е там, че копаем... не дупки за храсти... а... знаеш ли... търсим...

— Какво има да търсите тука? — попита Зинаида с такъв вид, като че вече беше тръгнала за баща си.

— Дай само честна дума, че ще мълчиш като гроб!

— Добре, като гроб! — каза Зинаида.

Дима се озърна. Комаров го гледаше, стиснал заплашително юмруци.

— Съкровище търсим, ето какво!

— Какво съкровище? — учуди се Зинаида. — Това са глупости! — И като завъртя глава, се скри между дърветата.

— Струва ми се, не трябваше да й дърдориш за съкровището — процеди през зъби Комаров.

— А според тебе по-добре ли ще е да дойде тук баща ми и да вземе в ръцете си цялата работа? И после все пак тя ми е родна сестра!

— А няма ли да претендира? — запита Комаров.

— За какво да претендира?

— За част от съкровището...

— От къде на къде ще претендира? — възмути се Дима. — В нашата страна има закон — който не работи, няма да яде!

— Как е? — попита Комаров, когато Молчунов, скрит до кръста в първата дупка, престана да маха лопатата.

— Засега нула на нула — каза Молчунов.

Дима се приближи до първата дупка, погледна вътре, като я освети с фенерче, и решил, че в такава дълбока яма може да се посади не декоративен храст, а цял дъб, каза:

— Опитайте във втория кръг... Старецът казваше, че съкровището е зарито не много дълбоко.

Витка Молчунов щеше вече да излезе от ямата, но като копна за последен път, извика със сподавен глас:

— Има!

— Какво има?

Комаров стана от тревата и с два скока се озова до ямата. Падна на колене с фенерче в ръка. Дима също измъкна припряно електрическото си фенерче от джоба. Три лъча, насочени от различни страни, се кръстосаха в нозете на вдървилия се от изненада Виктор. На дъното на ямата лежаха две потъмнели златни монети.

— Злато — прошепна тихо Комаров и искаше да се наведе да ги вдигне, но неочаквано Печенкин го пипна за яката.

— Аз сам — каза Комаров.

Тогава и Дима сграбчи Комаров за яката.

— Защо пък ти сам? В мой участък работите, а не в свой. Тук аз съм господар. Тук аз сам — сам!

Като блъсна Дима с юмрук в гърдите, така че той едва се задържа на краката си, Комаров сграбчи монетите заедно с пръстта и ги стисна в юмрука си.

Дима се разтрепери. Ама работа! Сега вече няма да се унижава пред родителите си и да проси от тях всеки ден пари за сладолед, кино и прочее!

— Но това не е злато! — неуверено, с отпаднал глас проговори Комаров, като разтвори юмрука и заразглежда монетите на светлината от фенерчето. — Това са наши една и две копейки. Кой ги е заровил тук?!

Комаров хвана мълчешката Печенкин за самото и пъкна ръка в джоба му. Обърна хастара. Показалецът на Комаров се подаде през

дупката на джоба.

— Ах, ти, джобна дупко! — каза той и удари Печенкин с юмрук по челото. — Не носи пари в скъсани джобове, не носи!!!

— Парите при пари отиват — каза Печенкин, без да обръща внимание на Комаровия юмрук. — Добро предзнаменование!

Като каза това, Печенкин грабна мълком лопатата и се спусна към третия кръг. Същото направи и Молчунов.

Дима и Комаров седнаха един до друг, като осветяваха земята с фенерчетата. Треска на някакво предчувствие обзе Дима. В края на краищата много съкровища са били намерени случайно! И мафията може да намери. Случайно! На територията на вилата на Колчанови, както биха писали вестниците.

— Слушай! — каза злобно Комаров на Дима. — Слушай ти, капитане! Щом искаш да получиш своите и на стареца проценти, защо стоиш като закован със скръстени ръце? Да не си ти съкровището?

Дима това и чакаше. Скочи и като се обръщаше през цялото време назад — да не би да намерят съкровището без него — хукна към бараката за още една лопата.

— Впрочем — каза той на Комаров, като дотича с лопата на рамо — на твоє място аз също бих взел една мотика.

— Защо пък?

— Когато парите се появят на бял свят, не се знае как твоите момчета ще ги разделят с тебе.

— Защо пък? — попита пак Комаров.

— Затова защото! После ще разбереш защо. Да не би да не си гледал филми за съкровища?

Когато Дима изхвърли от четвъртия кръг десетина-дванайсет лопати, от тъмнината изведнъж изникна Зинаида. От нервното напрежение и необичайната работа от Дима се лееше пот като град. Сърцето му биеше силно не в гърдите, а някъде в главата. Зинаида застана пред златотърсачите с джемпър и панталони, а в ръцете си също държеше лопата.

— Какво търсиш тук?

— Как какво? И аз ще търся съкровището!

В тъмнината се чуваха звън на лопати и снишените гласове на мафията.

— Виж я ти каква била — засъска Дима срещу Зинаида. — Когато е да се садят храсти, тогава, ох, не мога да похвана лопата в ръка, ох, не мога крак да сложа върху лопатата! А когато е да се търси съкровище, тогава, ах, всичко мога!

— Колко им обеща? — попита Зинаида, без да обръща внимание на думите му.

— Ъгъл — каза Дима.

— Какъв е тоя ъгъл?

— Двайсет и пет процента.

При тия думи Зинаида се хвана за главата.

— Прахосник! Мухльо! Дано мама не разбере колко пари ще хвъркнат на вятъра за тия нехранимайковци!

— Само това оставаше — каза Дима, — да кажеш и на мама за съкровището! И на татко... Бих искал да знам тогава какво ще разберем ние от съкровището!

— Ама ти знаеш ли какво значи съкровище! — засъска Зинаида. — Ако намерим съкровище, все едно че сме изкопали детски стадион в нашия район.

— Какво бъркаш тук стадиона?

— Как какво? Като намерим съкровището, ще го предадем на държавата. С условие да ни построи детски стадион. Иначе къде ще ходим на фигурно пързаяне? През девет земи в десета?

— Какво общо има тука фигурното пързаяне?! — развика се Дима.

— Ето какво! — Зинаида бръкна в джоба си и извади някаква хартийка. — Аз написах вече и заявлението! Съставих и едно съобщение: вчера на територията на вилата на Колчанови беше изкопано съкровище. Местните жители съобщават, че избягалият в чужбина търговец... и така нататък...

— Ти си се побъркала! — с трескав шепот каза Дима. — Мафията ще ме убие! Споразумяхме се всичко да разделим помежду си! И после аз също протестирам! Търся съкровището за себе си, а не за твоя глупашки стадион! Докога ще завися от татковите подаяния? Протестирам! В края на краищата пръв аз научих за съкровището! — Когато говореше тези думи, Дима вярваше абсолютно, че наистина е знаел нещо за съкровището.

— Късно е да протестираш — изсъска Зинаида. — Късно!

— Злато! — чу се изведнъж глух вик.

Дима изскочи от дупката и затича след Зинаида при Печенкин. Всички се събраха около неговата яма. В дъното на ямата блестеше, осветен от луната и фенерчетата, единият край на къс злато.

— Как ще делим? — попита Молчунов.

— Какво значи това как ще делим? — процеди през зъби Комаров. — Както се споразумяхме, така ще делим — петнайсет процента на мене, а десет на вас.

— Да имаш да вземаш! — казаха в един глас Печенкин и Молчунов.

— Ние бачкахме, а ти си клатеше краката! — закрещя Печенкин.

— Та да делим поравно?! — каза Комаров. — Така ли? Бунт на гарнитурата, а?

— Брей, какъв бифтек бил! — извика Молчунов.

Като хвана Молчунов за яката, Комаров го измъкна от ямата и го хвърли в храстите. Тогава Печенкин, както си стоеше в ямата, хвана Комаров за панталоните и го дръпна към себе си. Комаров падна в ямата. Право на дъното ѝ. И тука почнаха да се пердашат и ругаят.

Възползвал се от сбиването, Дима пхна фенерчето в ръцете на Зинаида, скочи в ямата и започна внимателно да почиства от пръстта златното парче. Като действаше ту с лопатата, ту с ръка, изрови парчето почти наполовина и изведнъж видя да се появява някаква дръжка! Пък и парчето е някакво кръгло! Дима покопа още малко, придърпа внимателно дръжката на съкровището към себе си и измъкна на светлото... един самовар. Странен тумбест самовар.

— Самовар... — каза Зина разочаровано.

Момчетата спряха да се бият.

— Самовар... — прошепнаха заедно Печенкин и Молчунов.

— Самовар — измънка Дима.

— Изглежда, твоят старец не е излъгал за вилата на търговеца — каза Комаров. Постърга над кранчето на самовара и всички видяха няколко издълбани медала. — Самоварът е на търговец! Сега такива не правят! Търсенето продължава! — каза Комаров. — Дайте и на мене една лопата.

— А съкровището по равно ли ще делим? — захленчи пак Печенкин.

— Как поравно? — възмути се Зинаида.

— На дядото — трици! — заяви Комаров. Останалото — на пет части! И баста! Две части за вас, останалите три за нас.

— Защо пък на нас само две части? — възмути се Зинаида.

— Защото само двама бачките!

— Мене ме отпишете от работата, пирати! — заяви неочаквано Дима. — Всичко това е пълна глупост! Няма никакво съкровище. И никакъв старец няма. И не е имало. И търговец с вила не е имало. Копаех дупки за храсти, а не съм търсел съкровище, само така казах, че търся съкровище, а вие, глупаците, повярвахте!

— Ами самовара?

— Самият аз го закопах тук... Тоест не го закопах, а просто го хвърлих, когато правеха пътя покрай нашата градина, и са го засипали навярно... Искях да го предам на вторични суровини, но съм zakъснѝл! Това е...

Изведнѝж Дима го досрамя ужасно, задето поради тая измислица преживя някакъв пристѝп, нещо като болест, като златна треска с температура, като при грип.

— Край — повтори силно Дима, — в тая златна треска повече не участвам!

Момчетата от мафията се спогледаха.

— Искаш да си отидем — каза Комаров. — Хитър си! Да си отидем, та вие двамата да останете! Продѝлжавайте! — изкомандва Комаров. — Половината работа е свършена, а аз не съм от тези, дето се отказват... и още по-малко от тези, които правят отстъпки!

— Сбогом, пирати!... — каза уморено Дима и трѝгна към вилата, като едвам тѝтреше крака. А Зинаида остана. Тя хем повярва на Дима, хем не повярва. Сигурно по не е повярвала, щом остана.

Сутринта Дима и баща му излязоха на стѝлбите. Вместо девет дупки имаше изкопани около осемнайсет. Баща му дори подсвирна от удоволствие.

— Всичко може при желание... — каза той.

— При желание да се намери съкровище — допѝлни Дима.

— Какво съкровище?

И Дима разказа на баща си за съкровището и за всичко останало.

— За да е по-интересно да се копае... — обясни Дима.

— Браво! — възхити се баща му. — Какъв съобразителен човек! Добре измислено за съкровището. Сега ще посадим храсти и дървета и ще стане тук истинска джунгла. Браво на твоя старец! Всъщност кой е този старец?

— Какъв старец? — изуми се Дима. — Всичко е измислица!

— Чужда слава ли искаш? — попита баща му.

Дима искаше да се възмути още повече, но в това време към тях се приближи участъковият милиционер.

— Говори се, че на ваша територия вчера е намерено съкровище — каза милиционерът. — Нали знаете закона? Намереното трябва да се предаде. А награда, разбира се, ще получите — също според закона.

— Какво съкровище? Каква награда? — кипна баща му. — Някакъв си старец измислил историята за съкровището, за да е по-интересно на момчетата да копаят. Дупки за храсти копаем!

— Моята работа е да ви напомня — каза милиционерът. — Съкровището трябва да се предаде — и тръгна към вратичката.

— Ти ли измисли всичко това? — продължи да се ядосва баща му.

— Не съм аз — каза спокойно Дима. — Един старец. Минаваше покрай нас с електричката.

— Е, нека още веднъж да мине! — каза баща му.

КАК КАПИТАН ЛУДА ГЛАВА ЗА МАЛКО НЕ СТАНА ШАМПИОН

ИЛИ ФОСФОРНОТО МОМЧЕ

Слънцето лежеше върху пода на големи квадрати. Във всеки квадрат се опираше като крак на слон широк лъч. Грамаден слънчев слон стоеше между черната дъска и чиновете и целият светеше с трепкащи, летящи, плаващи пращинки. Нещо тропическо имаше в класа още и от сянката на стария бръшлян в ъгъла.

— И така — каза капитан Луда глава, той същият е Дима Колчанов, — в африканската пустиня тия именно арарати...

— Защо арарати? — пооправи си очилата Шура Гусев, който обичаше точността. — Защо пък арарати? Арарат е планина в Кавказ. Вечнозаснежена планина с вечнозелена растителност.

— Ха! — каза Дима Колчанов. — Планина! Африканските селяни се наричат арарати!

— Май че ги наричат оратори — обади се страхливо срамежливата Наташа Рибкина — или, как беше, оратории... тоест не...

— Араби... — прозина се Костя Стрелников, когото никой, дори самият капитан Луда глава, с нищо не можеше да учуди.

— Арабите — това изобщо... е нация... — каза Дима Колчанов, — а араратите това са селяни... копаят земята с кирка и ядат сушени скакалци.

— От сушени скакалци арарат няма да станеш — възрази Шура Гусев. — А-а, спомних си! Наричат ги арати^[1]!

— Каква е разликата? — каза Дима, като разглеждаше с присвити очи слънчевия слон, който полекичка се преместваше към вратата. — Арати или арарати? Важното е какво ядат! И така, аз насуших скакалци и...

Но никой не разбра какво е направил Дима Колчанов със сушените скакалци. В пети „а“ влетя Света Брунова и извика с ужас:

— Ученици! Оня, новичкият, дето се казва Сорокин, победи всички на шах! Целия наш пети „б“! Победи и целия свой пети „в“!

От тая новина трепна дори слънчевият слон — златните пращинки току заскачаха по него.

Дима Колчанов попита лукаво:

— Да не би да са играли на дама?

— Какво говориш? — изкрещя Света. — Шегуваш ли се?! Впрочем той идва насам! С шахматната дъска впрочем! И със съпровождащите го лица!

В класа настъпи тишина. Гласът на Света кънтеше вече в коридора. Новината за потресаващите победи на новия ученик се носеше из училището със скоростта на светлината.

— И така — каза Дима Колчанов, като си намести по-удобно краката под чина и се върна към африканската тема, — когато бях на четири години и живеехме в един от затъntenите райони на Конго...

— Ама как лъже! — прозина се пак Костя Стрелников. — Веднага ти повярвах!

— Който не вярва, може да излезе — каза Дима, — не го задържам... Значи в Конго...

Дочу се грохот, сякаш някой биеше боен африкански барабан. Саня Петушков, председателят на пети „в“, се появи на вратата, като тракаше шахматните фигурки в кутията. Зад него застана някакво момче, слабичко и сериозно, и погледна с любопитството на изследовател, както се стори на всички, капитан Луда глава.

— Призоваваме ви! — каза ликуващ Саня Петушков. — Тоест, хвърляме ви ръкавицата!

— Къде? — попита Дима.

— Как така къде? — учуди се Саня Петушков. В кутията над главата му шахматните фигурки ръмжаха тихичко, като се търкаляха от един ъгъл в друг.

— Къде я хвърляте? — попита хладно Дима.

— Как къде? На вас я хвърляме! Викаме ви на двубой!

— Ще ни прехвърли... — каза Дима. — И изобщо ние сме заети! Моля вратата да се затвори! И така в това Конго...

— Уплашихте се! — каза доволно Саня Петушков и погледна всепобеждаващия Сорокин.

Шура Гусев се възмути:

— Та този твой новак знае ли на кого тука... хвърля ръкавицата? Миналата година кой беше шампионът на училището? Шампионът беше Дмитрий Николаевич Колчанов!

— А сега ще бъде Семьон Иванович Сорокин! — каза Петушков.

— „Я вижте го какъв юнак — и слона лае даже!“^[2] — каза зевзекът Туркин, като се изправи с целия си висок ръст.

Той погледна Сорокин от горе надолу и каза като Суворов за Наполеон:

— Далеч отива, трябва да усмирим юнака!

— И ще го усмирим! — каза Дима, като също се изправи на чина. — Ей сега ще го усмия! Като начало ще го оставя да играе пръв! В добавка — ще му разиграя един царски гамбит. А после ще го притисна с всички фигури.

В класа се бяха стекли всички — и победените, и още непобедените от Сорокин.

— Правилно, капитане! — крещеше пети „а“. — Дай на тоя Сорокин с гамбита по организма!

— Сорокин! Не се плаши! — крещеше пети „в“. — За един гамбитен удар два негамбитни дават!

— Защо по организма? — каза Дима. Издърпа шахматната дъска от ръцете на Петушков и я разтърси. — Ще го тупна по най-слабото му място. Ще го тупна по мозъка.

— Да започнем — каза спокойно Сорокин.

Веселият Туркин изпя:

— Да запо-очнем, мо-оля!

Ясно беше, че Сорокин не искаше да губи нито минута, затова веднага извади от чантата си книжката на Симагин „Атака срещу царя“ и разтвори кутията с шаха на перваза.

— Ще поглеждаме ли в книжката? — попита Дима.

Сорокин подреждаше мълчаливо фигурите. Дима Колчанов го гледа дълго и замислено. Сорокин, като рошеше редките си коси, прегледа няколко примера на различни страници.

— Добре... — каза Дима, въздъхна и тръгна към... бюфета.

Слънцето се скри зад облак, слънчевият слон изчезна, тропическите сенки се загубиха.

— Ето ти... — въздъхна Наташа Рибкина и погледна тъжно след капитана — беше й много мъчно, че така и не научи нищо за Конго.

Шура Гусев догони Дима Колчанов едва в бюфета.

— Ти какво? — попита го той. — Отказа ли се?

Дима си купи три сандвича с риба.

— Защо сега заниманието ти е с нищо да не се занимаваш? — прошепна разпалено Шура на ухото на Дима.

— Как така с нищо? — каза Дима, като преглътна хапката си. — Как така с нищо?! Зареждам с фосфор мислите си!

— А защо не ги готвиш за двубой? — попита простодушният Коля Николюкин.

— Защото най-важното за мисълта е фосфорът! Календара за ученици трябва да четеш! — каза Дима и извади от джоба си едно листче. — Ето „Фосфорът — елемент на живота и мисълта“ — прочете той на глас заглавието на съобщението. — Елемент на мисълта! Схващате ли? Своя мисъл, а не прочетена у Симагин!

Всички погледнаха въпросително химика Шура. Шура помисли и каза:

— Фосфорът изобщо е сила! Така е!

— Значи колкото по го ядеш, толкова по се готвиш? — попита Николюкин.

— Така е! Без фосфор наникъде.

— Факт! — съгласи се простодушният Николюкин. — Нали и в нашите глави има фосфор!

— Фосфорът — и той бива различен! — каза Дима. — Първо качество. — Дима се поглади по главата. — И трето — и той поглади по главата Николюкин.

Сорокин се премести заедно с дъската си в своя клас и сега там прелистваше книжката на Симагин „Атака срещу царя“. А Дима Колчанов цялото второ междучасие дъвка сандвичи, също и третото, а четвъртото, неизвестно защо, престана да дъвче, а просто седеше на чина и си изтърсваше джобовите.

Пети „а“ почти в пълен състав отиде при вратата на пети „в“ — Сорокин все още четеше Симагин.

— Капитане — каза пети „а“ на Дима Колчанов, — той чете, а ти защо не ядеш?

Дима разпери ръце:

— Парите ми се свършиха.

— Тогава може и да те победят — каза Туркин, загубил веселостта си. Но той беше и находчив и затова каза: — Давайте парички. Ще организираме снабдяването с фосфор на общи начала!

Целият клас изтича до бюфета и купи последните шест сандвича, па и още един изпроси от Колка футболиста (на него фосфор и без това не му трябва). Дима прие сандвичите с мъжеството на борец, съгласен на жертви, и почна да се готви усилено за мача не само в междучасията, но и през часовете. Сорокин не изпускаше от ръцете си книжката на Симагин. Мачът се отложи за другия ден.

— Нали и в къщи ще се готвиш? — попита пети „а“ клас след часовете.

— Не зная... — каза неуверено Дима. — За обед имаме месо...

— Тогава ела да се готвиш у нас — предложи Коля Николюкин. — Имаме пържена риба.

Дима охотно се съгласи. У Николюкини той „проучи“ рибена чорба, а вечерта у Туркини „усвои“ за вечеря пържена риба...

На другия ден сутринта прекрасен сюрприз очакваше Дима в класа. Откликнал се на страшно секретния призив „Всички сили за фосфоризация на капитан Луда глава“, пети „а“ надомъкна в чантите си какви ли не работи: и пирожки с риба, и сандвичи, и дори няколко кутии консерви. Сорокин поглъщаше жадно последните страници на

„Атака срещу царя“. Дима, сложил даровете под чина, поглъщаше поред сандвичите, пирожките и консервите. Почувства прилив на сили. На Сорокин вече му се струваше, че не Симагин, а той самият е написал книгата „Атака срещу царя“. Можеше да каже наизуст броя на запетаите на всяка страница.

През последното междучасие в пети „а“ влезе „хорът на момчетата“ от пети „в“ и така свирна, че задрънчаха стъклата на прозорците. Хоровото изсвирване означаваше, че Сорокин е готов за бой. Но Дима заяви неочаквано:

— Аз не живея за сметка на чужд фосфор, а натрупвам свой. Още не съм във форма!

Пети „а“ ахна просто от изненада, а винаги спокойният Костя Стрелников неочаквано се разгорещи.

— Какво значи да не си във форма? — закрещя той, като подскочи едва ли не до тавана. — Малко ли излапа вся-я-я...

Ако пети „а“ не беше ахнал още веднъж, фосфорната тайна щеше да излезе наяве. Още повече че „хорът на момчетата“ от пети „в“ веднага запита нестройно:

— Какво, какво е излапал?

— И-и-искам да к-к-кажа — започна да заеква опомнилият се Костя. — Малко ли нагълта всякакви учебни пособия...

— Добре — отговори председателят на пети „в“ Саня Петушков. — Като се подготвиш — свирни!

Когато „хорът на момчетата“ затвори зад себе си вратата, химикът Гусев дойде при капитана и му каза:

— Слушай, Димич, по моите сметки ти натрупа в кратуната си толкова много фосфор, че можеш да станеш световен шампион сред петокласниците.

— Ами ако аз чувствам, че не ми достига още малко фосфор в главата, а?

Шура Гусев изгледа внимателно Дима и каза:

— Добре, щом не ти достига... Така да бъде, след часовете ще те заведем в рибния ресторант!

— Защо пък в рибния! — попита Дима. — Фосфор има и в пирожките, и в шоколада, и в какаото!

— Добре! — каза Гусев. — Нека да е какао!

И като се покатери на чина, нададе вик като Минин и Пожарски^[3]:

— Ученици, още веднъж всичките пари за разгрома на врага!

На площад „Моссъвет“ в кафене „Почивка“ сервитьорката донесе на Дима Колчанов, Шура Гусев и на всички останали членове на фосфорната комисия поднос с пасти, шоколад и какао. Зевзекът Туркин каза:

— Какво има пред нас? Пред нас са „плодовете на просвещението“! Да им обърнем ли гръб?

Наташа Рибкина си преглътна слюнката и се обърна настрана. Комисията мъжествено се загледа през прозореца, като се стараеше да не вдъхва вълшебния аромат, който издаваха пастите и чашките с какао.

— Готов ли си? — попита сурово Шура Гусев, когато Дима омете всичко.

— Почти — увери Дима комисията, — почти съм готов... остава съвсем малко... — Всички забелязаха в очите му някакъв странен лек блясък.

— Ще идеш у Наташини — каза решително Шура Гусев. — Днес у тях има рожден ден...

След един час Дима седеше на масата до щастливата и сияеща Наташа Рибкина и празнуваше с близките на Наташа рождения ден на баба й. В това време фосфорната комисия в пълен състав стоеше на стълбите и в настъпващия здрач чакаше кога Дима по думите на Туркин ще престане да се занимава с торторазработките. И краят, който идва на всичко в живота, в това число и на най-големите торти в света, настъпи.

Дима се появи на стълбите и ги огласи с гръмко хълцане. Комисията ахна радостно и тържествено. В непрогледната тъмнина лицето на капитан Луда глава излъчваше мека фосфорна светлина! Светеше като циферблат на часовник! Над главата на Дима имаше сияние от синя медицинска светлина!

Една бабичка, която слизаше отгоре, погледна Дима и каза:

— Свят! Свят! Свят! — прекръсти се и му се поклони до земята.

— Утре ще бъде мачът! — взе решение напълно удовлетворената комисия.

Но на капитан Луда глава по му харесваше, изглежда, самата подготовка за мача и затова попита:

— А защо пък утре?

Наташа Рибкина не повярва на ушите си, а Костя Стрелников, който най-неочаквано се беше научил да се учудва, закрещя:

— Какви още торти ти трябва? — и започна да се приближава заплашително към Дима.

— Юмрук за тебе! — каза Шура Гусев.

— А в юмруците нима има фосфор? — попита благодушно Дима, навярно зашеметен от голямото количество изядени „плодове на просвещението“.

— В този няма! — отговори Гусев, като доближи юмрука си до светещия нос на капитана. — Утре ще играеш, какви ще ги дъвчеш!

— И внимавай — каза начумерен веселият Туркин. — Да не провалиш работата! Ваше сиятелство... тоест... наше сиятелство!

— На малкото шахматно поле голямо изкуство живее! — пееха момичетата от пети „а“, съпровождайки капитан Луда глава на бой в пети „в“.

Дима бутна вратата към крепостта на противника (който прелистваше тихо разни шахматни пособия) и прекрачи прага. Като лек ветрец шумоляха сподавени от предбойно напрежение гласове:

— Ж-6... Не, не... Е-2... Ж-6 де! Ах, накъде дърпаш пионката...

След кратка, но ефектна пауза, Дима свирна. Това беше художествено изсвирване, в което надеждата за бой и увереността в победата се съчетаваха с презрение към несветещия противник. После Дима разтърси над главата си шахматната дъска и нареди фигурите.

Сорокин, малко бледен, със силно стиснати устни, седна срещу Дима. Сорокин бе помръкнал като прашно стъкло. Първата партия Дима Колчанов загуби на десетия ход.

Сащисаният пети „а“ изведе Дима в коридора и попита:

— Какво става?

Под гнетящото мълчание на своите и под ликуващите викове на пети „в“ Дима дълго анализира някои неща в главата си. После подсмръкна и произнесе една-единствена загадъчна дума:

— Стените!

— Какво стените? Какво общо имат тук стените? — попита Костя Стрелников.

— Имат! — каза Дима. — Ние играем в пети „в“, той за Сорокин е роден дом, а у дома, както е известно, и стените помагат.

— Я не говори за стени, а казвай какво предлагаш?

— Какво предлагам? Предлагам следващата партия да се играе в нашия клас.

— А в нашия клас ще победиш ли? — попита пети „а“.

— Ха! Ако към фосфора се прибавят стените, нито един Сорокин няма да устои.

С викове от различен характер шахматната дъска се пренесе в пети „а“.

Втората партия Дима загуби на шестнайсетия ход...

Сорокин стана от масата бледен, за да не кажем сив. От възмущение. Дори за ония, които малко разбираха от шах, беше ясно, че той направи превъзходна комбинация! Дори ония, които малко разбират от шах, съобразиха, че това му струваше много труд! Все пак Дмитрий Николаевич Колчанов беше не току-тъй шампион миналата година! Значи Сорокин представлява нещо! Тоя път Сорокин се спусна да прегръща и врагове и приятели. После го подхвърлиха няколко пъти до тавана и крещящата компания го изнесе на ръце от класа.

Само химикът Гусев не можа да се успокои. *Фосфорът* сила ли е, или не е сила? Вече облечен, с чанта в ръка и напълно уверен, че *фосфорът* все пак е сила, Шура хвърли поглед в класа. Там слънцето пак светеше силно, тропическите сенки от бръшляна трептяха по стената и слънчевият слон стоеше между чиновите и дъската. Дима Колчанов седеше над шахматната дъска, обхванал с ръце фосфорната си глава.

— Да — каза замислено химикът Шура. — Ясно е, че освен фосфор трябва човек да има още нещо в главата...

И затвори тихо вратата.

На последния чин седеше, незабелязана от никого досега, Наташа Рибкина. Тя каза:

— Димич, а какво стана по-нататък... в Конго?

— Конго... — отговори капитанът, без да се обръща. — Конго, това не ти е на тебе някакъв си шах... Там има такива неща... такива...

Блестящите, святкащите пращинки трепнаха — сякаш слънчевият слон въздъхна тихо заедно с Наташа Рибкина.

— Интересно, кой ви е разказал всичко това? — попита ме капитан Луда глава, като прочете разказа.

— Децата — казах аз.

— Излъгали са — каза капитанът. — На никакъв шах не съм играл. Сазонов игра, а аз само му подарих листчето от календара.

— Какво листче?

— Онова, със съобщението „Фосфорът — елемент на живота“. Че съм подарил листчето — истина е, а всичко друго — не е.

— Значи за тебе вече легенди съчиняват?

— Съчиняват, но това за мене нищо не значи.

— Впрочем щом си се сетил за фосфора, значи ти също си взел участие в тая работа.

— Ама не съм вземал и не съм вземал — разсърди се капитанът. — По това време аз си имах по-важна работа.

Наострих уши:

— А каква е тая работа?

— Летях в Космоса — каза спокойно капитанът. — Само че не ме разпитвайте за това. Тайна е... Важна тайна.

— И все пак може би... — загатнах аз.

— Може би — отговори капитанът, като ме разбра от половин дума, — може би, но след време... ще ви разкажа и за полета, от мен да мине...

— Слушай, капитане — казах аз на Дима, — а истина ли е, че нормалната ти температура била трийсет и шест и девет?

— Истина е — отговори Дима.

— А защо е такава — потърсих аз нужната дума и казах, — такава повишена?

— А вашата температура каква е? — отговори Дима на въпроса с въпрос.

— Като на всички — казах аз, — трийсет и шест и шест.

— А може пък моята да не е повишена — говореше Дима, като ме гледаше с весело присвити очи и бузите му пламтяха, — може пък на всички да е понижена, а точно моята да е нормална...

[1] Арати — скотовъдци в Монголия, а в по-широк смисъл — трудещи се изобщо, народ. — Б.пр. ↑

[2] И. А. Крилов — „Слон и кученце“, преведе от руски Георги Райчев. И. А. Крилов — Басни. Изд. „Народна младеж“, 1956. — Б.пр. ↑

[3] К. З. Минин и Д. М. Пожарски организират и ръководят борбата на руския народ срещу полската и шведската интервенция в началото на XVII в. В 1612 г. създаденото от тях опълчение освобождава Москва. — Б.пр. ↑

КАПИТАН ЛУДА ГЛАВА СЕ ГОТВИ ЗА ПЪТЕШЕСТВИЕ

ИЛИ „КАЛОРИЧНИТЕ“ ОБУВКИ

Дима Колчанов и сестра му Зинаида бяха поканени една вечер от братовчедката на майка им на гости. Сутринта те вече стояха със сина й Женка на брега на Москва река и ловяха риба. Женка запали огън и приготви за чорбата всякакви подправки, но накрая излезе, че ще ядат риба без сол, без хляб и дори без тия подправки, а просто така, както си е. Сурова.

— А защо сурова? — попита смутено Женка.

— За да се подготвя за моето второ околосветско пътешествие... — каза спокойно Дима.

— Как второ? — развълнува се Женка. — Нима си направил първото?

— Разбира се, направих го... Наполовината го направих.

— Как наполовината?

— Ами, разбираш ли, доближихме се ние до Африка от едната й страна...

— Кои са тези ние? — попита Женка.

— Ами че аз и командата ми с катамаран^[1]... Знаеш ли какво е катамаран?

— Зная — каза Женка, — една такава лодка с два корпуса.

— Правилно — каза Дима. — И така значи, приближаваме се и гледаме: стои на брега негър, а до него, изправена на опашката си, стои грамадна анаконда^[2]. Знаеш ли какво е анаконда?

— Знам, разбира се. Една такава змия, около пет-шест метра...

— Пет-шест! А осемнайсет? И те стоят. Ние вече щяхме да акостираме, но негърът изведнъж ни запитва: „А имате ли си боа? Ако нямате, хич не спирайте, тук, в джунглите, без боа не можеш...“. Ние ходим в гората с кучета, а те, разбираш ли, с боа. Наложил се да се отдалечим... Доплувахме до Африка от другата й страна, а там на брега седи цялото племе нанкасе и всички пушат лули. Тука вече акостирахме. А на трийсетина километра назад се извива дим на кълба. Ние с командата си помислихме — пожар. А негрите казват: „Това не е пожар, ами ловците съобщават, че са убили две газели и

една антилопа“. Показа се, че по дима си четат мислите от разстояние, а ние не можем да четем мислите им. Представяш ли си?

— Представям си — каза Женка.

— А какви ли не мисли може да им хрумнат! Може да са намислили да ни отнемат катамарана, а той е реактивен! Наложил се да отплаваме. А в това време деветата вълна^[3] като плисна, помете от борда всички провизии. И аз казвам на командата: „Ще плаваме около света без провизии, пълно е с риба, а в краен случай ще изядем корабните платна“. Те бяха кожени. А той ми отговаря: „Хайде да се връщаме назад...“.

— Кой е този той?

— Командата — каза Дима. — Мишка-фъстъка, страхливец, предател! Представяш ли си, отказва да яде сурова риба! Аз, казва, в къщи ям само пържена. А за платната не искаше и да чуе. Представяш ли си?

— Представям си... — продума тихо Женка, като се досещаше накъде бие Дима.

— Искан да разрежа катамарана — нека той на „ката“ заплава към къщи, а аз на „марана“ — около света. Но той, разбираш ли, се разплака.

— Кой се разплака? Катамаранът?

— Какъв катамаран! Мишка-фъстъка. Аз, казва, не мога сам да намеря обратния път, аз, казва, ще се заблудя в океана. И ми се наложи да се връщам с него у дома. — Дима млъкна, а после каза решително: — Така че бъди готов.

— Аз и без това... — каза Женка, като разбираше, че сега той е именно оная команда, с която Дима е решил да преплава втори път около света.

— Какво ще кажеш? — попита сурово Дима.

Женка мисли дълго и каза съвсем унило:

— Благодаря... — и замълча.

— За какво? — попита Дима.

— Благодаря за вниманието... тоест за доверието.

— Няма що — каза Дима. — Това се нарича изпитание на флаг. Ти, разбира се, знаеш, че морските флагове се правят от особено здрав материал... Така че за благо на човечеството... Нали разбираш?

— То се знае, естествено — каза Женка.

Плавките си лежаха спокойно върху водата. Женка седеше и си мислеше дано рибата не кълве. Ако Димич хване нещо — да си го яде...

Изведнъж зад завоя на реката, съвсем близо до вилите, затрополя земесмукачка. И при това толкова силно, че разгони вероятно всичката риба в реката. Женка си седеше и слушаше с удоволствие как трополи земесмукачката. Зарадва се много, че няма да се наложи да яде сурова риба. А Дима ужасно се разстрои. Разгневи се дори и скърцайки със зъби, взе да намотава въдицата.

Женка помисли, че Дима намотава в истинския смисъл на тая дума и днес няма да се готвят повече за пътешествия, а просто ще си лежат на брега, просто ще се къпят, просто ще се пекат, но не излезе така! Като намота въдицата, Дима произнесе следните загадъчни думи:

— Е, какво пък, щом няма подръка сурова риба, ще се тренираме с нещо друго.

При тези думи Дима погледна новите Женкини обувки. Тъкмо вчера бащата на Женка му ги подари.

Той знаеше, че Женка отдавна мечтае за спортни обувки с гайки за по-лесно обуване, с бяло горнище и с дебела подметка от гьон. Затова именно такива обувки подари бащата на сина си.

— Суровата риба е нищо и половина! — каза Дима, като гледаше обувките. — Най-важното е да можеш да ядеш кожени корабни платна. По метода на италианеца Пигафети.

Дима гледаше Женка както укротител гледа звяр, който не иска да скача през пламтящия обръч, а Женка гледаше Дима, както се гледа укротител.

Така те седяха на пясъка и се гледаха един друг, докато най-после Дима каза:

— Е, ти какво?

— Какво аз? — попита Женка.

— Хайде! — каза Дима.

— Какво хайде? — попита Женка с разтреперан глас.

— Хайде събувай се!

— Защо? — попита Женка.

— Ще тренираме.

— С какво? — попита Женка като разбираше, ама се правеше, че не разбира.

— С обувките ти!

Женка се престори на кръгъл глупак и попита:

— А как с тях... ще тренираме?

— Как ли? Ще ги изядем и толкова! — отговори Дима така непринудено, като че цял живот само това е правил — ял е кожени обувки.

Как съжали Женка в тая минута, че земесмукачката разгони всичката риба в реката. Ако имаха в кофичката макар и малко улов, щяха да ядат, та ушите им да пращат и, разбира се, на Дима нямаше да му дойде наум да предлага за ядене кожени обувки!

Не! Не! Трябва нещо да се направи! Трябва по някакъв начин да се спаси незабавно животът на новичките кожени обувки. Трябва непременно да се примамят Димините мисли в някакъв нов капан! Най-добре ще бъде и Женка да предложи да ядат, само че нещо друго! Да кажем, малък люляков храст с кората, листата, клончетата, с корените и дори с пръстта.

Но няма ще съблазниш Дима с някаква кора, ако е решил да яде обувки? „Добре де — мислеше си Женка, — щом трябва непременно обувки да се ядат, то защо моите?! Защо не Димините! Прекрасна идея!“

— Хайде да ядем обувки! — каза бодро Женка. — Само че, пу, да започнем с твоите!

— Моля! — каза Дима. — Само че къде си чел умиращи от глад пътешественици да употребяват за храна гумени кецове?!

За илюстрация Дима протегна на пясъка краката си, обути в кецове, в стари гумени съвсем негодни за ядене кецове! Как си няма Женка късмет! Нали и той има в къщи кецове! Защо той, глупак такъв, се помъкна в това топло време с твърдите нови, съвсем неудобни обувки! Несчастен фукльо!

— В парцалите и гумата — обясни Дима, — няма абсолютно никакви витамини и калории! А твоите обувчици са много калорични. Хранителни. Цяла седмица можем да караме с тях!

И все пак Женка не се предаде веднага. Направи още един опит да спаси „калоричните“ си обувки. Той каза:

— Добре бе, Дима! Ако за тренировката е нужно да се ядат непременно обувки, съгласен съм! Само че мисля си, не е ли по-добре да не почваме с цели обувки...

— А с какви?

— С половинки — каза Женка шепнешком. — Аз имам стари половинки, ей сега ще ги донеса и ще ги изядем!

— Какво говориш! — възрази Дима. — С половинки няма да се наядем? Струва ми се, че и твоите обувки ще са ни малко...

— Добре — съгласи се Женка. — Тогава ей сега ще домъкна старите таткови ботуши и ще се наядем до насита!

— Какво говориш — каза пак Дима. — Може ли да се сравняват стари ботуши с нови обувки? Нима не разбираш, че в старата кожа има много по-малко калории и витамини!

— Добре — каза Женка и направи още един опит да спаси новите си обувки. — Добре! Ще изядем моите нови кожени обувки, само че не днес!

— Защо пък не днес?

— Защото и двамата скоро закусихме! Как така на пълен стомах ще ядем обикновени обувки? Аз нямам никакъв апетит!

— А какво предлагаш? — попита гневно Дима.

— Да изядем обувките на гладно сърце!

— Брей, колко си бил умен! — каза Дима. — На гладно сърце такива обувки всеки глупак ще изяде, а на пълен стомах — само истинските пътешественици.

— Тогава виж какво... — започна отново Женка.

Но Дима не искаше да слуша повече никакви уговорки.

— Разбира се — каза той. — Разбира се... Има такива пътешественици скръндзи, като Мишка-фъстъка, на които им е по-лесно да измислят милион предлози или дори да пукнат от глад, отколкото да изядат без всякакви разсъждения кожените си обувки... за доброто на човечеството.

При тези думи Димка се плъосна на пясъка и почна като че съвсем да примира от глад пред очите на Женка.

А Женка! Нима можеше да понесе, че тоя капитан Луда глава същевременно негов втори братовчед, ще го вземе за скръндза пътешественик! Не, това той не можеше да понесе! По-леко ще му бъде да принесе в жертва новите си кожени обувки, отколкото да загуби уважението на такъв човек! Дано Дима да реши само, че Женка е вече напълно готов за всякакви пътешествия.

— Добре — каза Женка. — Хайде да изядем моите обувки, но заедно с твоите кецове.

И без да каже дума повече, Женка събу обувките си и взе да ги мие в реката.

— Как ще ядем обувките — сурови или варени? — попита Женка с треперлив глас.

Дима помисли и каза:

— Щом огънят не е угаснал, може и варени...

Все пак хубав човек е Дима и добър. Друг на негово място щеше да го застави да яде обувките сурови. Женка се приближи до котлето, в което щяха да варят чорбата, стисна очи, спря да диша и пусна обувките в кипящата вода. После скришом от Дима хвърли в котлето пет картофчета, три морковчета и две лукчета, но умиращият от глад Дима който знае как забеляза това и го накара да извади обратно всички подправки: и петте картофчета, и трите морковчета, и двете лукчета...

— От къде на къде правиш някаква супа от обувки... — каза той. — Виж го какъв чревоугодник се извъдил...

— Аз ли съм чревоугодник!

Но Дима, изглежда, вече се разкая, че така незаслужено обиди Женка, и затова неочаквано се смили и каза:

— Ако искаш обувките да бъдат по-вкусни, моля, като за пръв път може да посолиш водата. Останало ни е сол... Останало ни е и пипер и дафинов лист...

„Не, все пак Дима е великодушен човек“ — помисли Женка и пусна в кипящата вода сол, черен пипер и няколко дафинови листа.

Водата в котлето вреше силно. Обувките се въртяха в кипящата вода като дявол на шиш. Ту дясната ще изплува нагоре, ту лявата...

А Женка бъркаше водата с лъжица и се стараеше да не гледа обувките, но през цялото време мислеше само за това, че на майка му сигурно ще ѝ бъде много неприятно като научи, че е изял обувките си още на втория ден... Да ги бе поносил поне малко и изял, да речем, след месец или два, нямаше, разбира се, да ѝ бъде мъчно.

Женка се замисли толкова дълбоко, че не забеляза дори кога обувките се свариха. Чак когато Дима закрещя „готово“ и набоде на вилницата една сварена обувка, Женка се откъсна от тъжните си мисли.

— Готово — каза Димка и сложи върху лист от репей обувките, от които се вдигаше пара.

Отначало започнаха да дъвчат във вид на пача разкъсаните на парчета кецове, а после минаха на обувките.

— Точно по правилата — каза Дима, като гълташе с апетит гайката.

После нарязаната парчета коженото горнище... Макар и Женка да умираше мислено от глад, но да яде с такъв апетит обувките си не можеше.

Дима щеше да се справи вероятно с цялата обувка, включително подметката и тока дори, но в разгара на пиршеството храстите изпращяха и сред зеленината се подаде главата на Димината сестра Зинаида.

— Димка! Женка! — развика се Зинаида, като ги гледаше подозрително. — Гледай къде сте били! А Валентина Николаевна ви вика, вика!

— Защо? — попита Женка и скри като Дима под паницата недоядената обувка.

— Как защо? — развика се Зинаида. — Време е за обед!

По-лошо известие от това Зинаида и да искаше не можеше да донесе. Женка се беше така нахранил с обувката, та му се струваше, че никога вече няма да му се прияде, а сега как да иде и да поглъща обед от три яденета!

— Добре! Върви си! Ей сега идваме!

— Да не излъжеш? — попита отдалече Зинаида.

— Какво говориш! — развика се Дима. — Можеш да провериш!

След три минути...

— Внимавай... — каза Зинаида.

Женка и Дима станаха, заляха огъня с бульона от обувките и закрачиха към къщи.

Женка не помнеше как яде. А как Дима омете и втория обед за благото на човечеството — това Женка запомни добре. Запомни също как майка му все поглеждаше босите му крака и през цялото време се усмихваше. И неочаквано го попита:

— Евгений, защо си бос? Къде са обувките ти?

— М-м-м... — промуча Женка, като размазваше кашата по чинията.

— Питам те, защо си без обувки?!

В този момент влезе потресена сестрата на Дима, Зинаида. Тя погледна мълчаливо под масата босите крака на Женя и босите крака

на Дима и показа скритата зад гърба си ръка. В нея държеше сварената и недоядена обувка.

— Те са ги изяли... — каза Зинаида в ужас.

Бащата на Женка, който дотогава мълчеше, изведнъж пребледня, сложи ръка на сърцето си и бавно се надигна от стола, а майката на Женка сложи двете си ръце на сърцето и бавно се отпусна на стола.

После каква тупурдия се вдигна в къщата! Как извикаха във вилата „Бърза помощ“! Как дотичаха бащата и майката на Дима! И как се чувстваха през това време момчетата — не може да се разкаже! Защото на кой пътешественик са промивали стомаха, ако той, спасявайки се от глад, е изял обувките си! На никого и никога! За това нещо крещеше Дима така, че цялата вила кънтеше.

— Първо — каза на Дима Женкиният баща, — ти си изял не своите обувки, а обувките на братовчеда си! Второ, къде си чел пътешественик да започне подготовката си за пътешествия с ядене на кожени обувки?

А после? А после натъпкаха Женка и Димка с лекарства, сложиха ги под родителски конвой в леглата и ги заставиха да заспят.

На другата сутрин, когато Женка се събуди, Дима вече го нямаше — сигурно го бяха откарали в тяхната вила. Сигурно майка му е решила, че може да направи няколко крачки до колата и после до кревата си. Под възглавницата Женка намери бележка: „Всичко е наред!!! — пишеше Дима. — Подготовката за пътешествието продължава!!! Чакай!!! Указания!!!“.

Това означаваше, че още довечера или най-късно утре сутринта Дима ще се появи пак във вилата на своя втори братовчед.

[1] Катамаран — вид кораб, състоящ се от две корита, свързани с обща платформа, върху която са разположени товарите и различните помещения. — Б.пр. ↑

[2] Анаконда — едра змия от семейството на боата, дълга 6–7 метра, а понякога достига до 10 метра. Среща се в Южна Америка. — Б.пр. ↑

[3] Най-силната и най-опасната вълна при буря (от митологическата представа, че девет е свещено число). — Б.пр. ↑

КАК КАПИТАН ЛУДА ГЛАВА ЕДВА НЕ СТАНА УКРОТИТЕЛ НА ЗМИИ

ИЛИ ВЕЧЕРЯ С БОА

След два дни бащата и майката на Женка започнаха трескаво да крият всички кожени неща в къщи. Всичко трупаха на верандата в обкования с желязо бабин сандък.

Женка седеше безучастно на стълбата. Все не можеше да прежали любимите си обувки. Тъжните му мисли сами се подреждаха в съобщения като тези, които печатат обикновено на последната страница на вестник в черна рамка. Тези съобщения се наричат, както ми е известно, некролози.

„На 4 юли тази година — се редеше в Женкината глава — починаха скоропостижно обувките на Евгений Семьонов (дясната и лявата). Те се родиха в обувната фабрика «Възход» и трябваше да изминат по туристическите пътеки... десетки километри... но глупава и преждевременна смърт ги откъсна от нашите редици.“

— Татко! — извика майка му, като излезе от бараката. — Ами ловджийските ти ботуши забравихме! Нали и те са кожени!

— Давай ги тука! — извика баща му.

Майка му домъкна демонстративно по стълбата бащините му ботуши и дори ги задържа една секунда под носа на Женка. Навярно напук. Навярно тя вече знаеше, че след като изяде обувките си, Женка вече не можеше да понася дори миризмата на кожа. Той винаги седеше, без да диша, когато покрай него пренасяха нещо кожено.

— Ето — каза майка му. — Ето какво доживяхме!

„Каква жестокост — помисли си Женка. — И без това ми е тежко — ама на — цяла сутрин посипват със сол незарастващата рана!“

В това време скръцна градинската вратичка и в двора се появи Дима, съпровождан от майка си. Като го видя, Женка изпита едновременно две съвсем противоречиви чувства — и ужас, и радост. Поотделно такива чувства го бяха обхващали неведнъж, но за първи път ги изпитваше едновременно.

Баща му побледня и като сложи ръка на сърцето си, отпусна се в едно плетено кресло. Майка му замръзна на прага на верандата. А Женка, както си седеше, затвори очи, за да не гледа втория си

братовчед, който беше дошъл, кой знае защо, с едно куфарче. В тъмното пред Женка се запремятаха в кипящата вода обувки. Затова той отвори веднага очи — по-добре да гледа Дима, отколкото...

— А, Димочка е дошъл! — каза добрата майка на Женка уж с радост, но същевременно с тревожен глас.

— Днес съм дежурна — каза Димината майка. — Нека постои у вас до утре.

Бащата се усмихна кисело-прекисело, кой знае защо трепна, огледа сина си от главата до краката и измъкна кожения колан от панталоните му. После дойде до Дима, посочи с пръст краката му, обути в кожени сандали, и каза:

— Събувай ги!

Дима ги събу.

След обиска Дима, ни лук ял, ни лук мирисал, тръгна към брега на Москва река. Женка вече бе направил няколко крачки след него, когато баща му се развика:

— Я почакайте, гълъбчета!

Женка и Дима се спряха.

— Накъде?

— Нататък... — каза Женка и посочи с ръка злополучния бряг на реката.

— Никакво нататък! — каза бащата. — Само тука!... Или тука!... Или пък тука!... — посочи той отначало люлката, после верандата, после полянката пред самата вила. — И през цялото време да сте пред очите ми!

Димината майка каза:

— Ей сега ще дойде Зинаида и ще ги наглежда! Моля ти се, не се безпокой!

— Това е вече добре — каза бащата.

Дима изслуша спокойно всичко и спокойно тръгна към люлката. „Изглежда, днес не ни заплашва подготовка за смели пътешествия“ — помисли си Женка радостен и едновременно разочарован. И взе да се намества в люлката до Дима. „Добре е, че не ни заплашва! — казваше си той. — Ама много добре!... Но и лошо е, разбира се! Много е лошо!“ Женка вече бе свикнал с мисълта, че щом се появи Дима във вилата, все нещо ще стане.

Люлката се люлееше бавно. Спуснал единия си крак, Женка лекичко се отблъскваше от земята и попоглеждаше Дима. Диминото лице гореше като в огън, но бе, както винаги, непроницаемо. Само устните му през цялото време беззвучно си шепнеха нещо тайнствено. Дойде Зинаида и взе да се преструва, че с интерес чете някаква книжка. Иззад вестника бащата хвърляше от време на време към тях доволни погледи. Като забеляза, че бащата е много доволен от тях, майката също стана много доволна. И Зинаида, изглежда, почувства това и също стана много доволна от това, че майката беше доволна от това, че бащата беше много доволен от Женка и Дима.

Изведнъж и Женка стана доволен. Но изведнъж Дима престана да си шепне беззвучно и каза тихо:

— Измислих как ти ще се защитаващ и как аз ще се защитавам от мафията... Така ще се защитаваме, че ще се побъркат...

— Наистина ли! — зарадва се ужасно Женка не толкова за себе си, колкото за Дима. — А как?

— Как ли? — каза Дима. — По метода на Субанга! Помниш ли, разказвал съм ти за негъра с анакондата, нали?

Като чу името на някакъв си Субанга, Женка трепна. Той вече си знаеше, че всяка непонятна дума или име, казани от Дима, не са водили до нищо добро и вероятно и сега няма да доведат. Заради италианеца Пигафети, който също е ял вероятно корабно платно, те за малко не се отровиха с обувките. А пък сега този Субанга... Е, нека бъде Субанга! От какво ще се бои?

Баща му ги наблюдава непрекъснато, а и майка му не е далеч — слага масата на верандата. И Зинаида е наблизо — чете си книжка, тоест не чете, а подслушва какво си говорят. Значи в най-лошия случай Дима може да разкаже нещо за метода на този Субанга само теоретично.

— И да не мислиш, че това са просто приказки? Ей сега ще ти прочета едно доказателство — каза Дима. После измъкна от джоба си парче хартия, изрязано от вестник или от списание, и взе да чете шепнешком: — „... Субанга е жител на Африка. Той намерил в гората малък питон и решил да го опитоми. За тази цел той заедно с него ял и спал...”

Когато Женка само си представи как Субанга е обядвал с питона, а после са спали, може би прегърнати дори, стана му зле и косите му

настръхнаха. Зинаида забеляза в Женкината прическа нещо подозрително и се премести по-близо до тях. Дима забеляза това и понижи глас:

— „Питонът порасъл — сега е осемнайсетметрова змия, тежка сто и четиридесет килограма. През деня тя се катери по кокосовите палми в джунглите и друса орехи — четеше тихо Дима, — а нощем се увива на земята около спящия си стопанин на колело и пази живота и съня му.“ Сега разбра ли? — попита Дима.

— Разбира се! Увива се! И пази! — отговори Женка.

— Значи с чия помощ ще се пазим?

— С помощта... на Субанга... — предположи Женка.

— Как така на Субанга?

— Така — каза Женка, — ще му вземем питона...

— Как ще го вземем?

— Така — каза Женка, — под наем. Денем ще се увива около... орехите, а нощем... ще ни друса... — От ужас Женка оплете всичко, но Дима не обърна на това внимание.

— „Под наем“! — каза Дима. — Питонът да не е москвич или прахосмукачка? Ние трябва лично да го отгледаме и възпитаваме! Така че не се надявай много на Субанга! Ти... и изобщо... хайде... да се готвим...

— За какво?

— Как за какво? — учуди се Дима. — Какъв си недосетлив? За това... Да възпитаваме...

— Кого? — попита Женка. — Питони ли?

— Е — прошепна Дима, — питони не питони... изобщо нещо от рода на влечугите...

От тези зловещи думи във въздуха замириса на практика. Женка го изби не теоретична, а истинска студена пот. И чак сега си спомни за куфарчето на Дима със странните пластилинови пломби по него. Щом в главата на Дима се въртят мисли как да се защитават от мафията, следователно в куфарчето е онова, с което ще практикуват! Тоест в куфарчето има питони! Е, питони не питони, но изобщо нещо от рода на влечугите. В това малко куфарче, разбира се, никакъв питон няма да се събере. Може пък да са се побрали децата им? Деца на питони! Питончета! И това куфарче с питончета около пет часа се намира под кревата му.

Лицето на Женка побледня от страх. Дима забеляза това.

— Не се бой — взе да успокоява той Женка. — В куфарчето са водни змии!

— Какви саводни? — попита Женка, като заекваше леко.

— Не саводни, а водни, обикновени водни змии! Четири парчета. Две основни змии и две резервни. За всеки случай!

— Ах, водни змии! — каза Женка, като си бършеше челото. — Ама наистина ли са водни?

— Ех, ти, Тома неверни! Та аз ги взех от кътчето на животните. В училище. И разписка дадох на кръжочниците по зоология: „Взех водни змии, в скоби четири парчета, за един месец. Задължавам се да се грижа за тях...“. И така нататък...

Женка съжали, че разписката е дал Дима, а не кръжочниците по зоология, та да се убеди, че това са действително водни змии, а не някакви други... влечуги...

— А как ще възпитаваме водните змии?

— Като начало ще вечеряме с тях за компания — обясни Дима, — а после ще си легнем да спим заедно.

— Ами че ние имаме за вечеря банички с месо — каза Женка. — Нима водните змии ядат банички с месо?

— Днес и те, и ние ще вечеряме мляко — заяви Дима. — А сега виж какво ще направиш.

Като изслуша Димината инструкция, Женка скочи от люлката и без обичайните уговорки хукна панически към верандата, където майка му слагаше масата за вечеря. Струваше му се, че баща му и майка му непременно ще заподозрат нещо лошо в „млякото“ при думата „мляко“ и в желанието им „да си легнат по-рано“.

— Има нещо подозрително — ще каже майка му. — От къде на къде изведнъж се отказваш от любимите си банички и искаш мляко? Това е подозрително!

— Да-да — ще потвърди баща му. — Друг път не можеш ги накара да си легнат, а сега в седем часа се канят да спят. Изглежда, пак са скроили нещо.

— Никакво мляко! — ще каже майка му.

— А ще спите заедно с мене на верандата — ще каже баща му. — Ето тук.

Но на верандата за най-голям ужас на Женка всичко стана другояче, не както очакваше той. Никой не се изненада. У никого не възникна никакво подозрение. Дори напротив. Майка му например каза:

— Две чаши мляко? Защо толкова малко? Вземете четири!

А баща му каза:

— Искате вече да си лягате? Че защо не... Толкова по-добре... Толкова по-добре... Колкото по-рано си легнете с Дима, толкова по-добре ще бъде и за вас, и за нас.

„Боже мой — помисли си Женка, докато стоеше като глупак на верандата с четири чаши мляко върху една чиния. — Ако след десетина минути се окаже, че Дима е донесъл в куфара по погрешка не водни змии, а някакви отровни, баща ми ще има да съжالياва за това, което каза сега!“

— Тогава значи лека нощ, мамо — каза Дима с разтреперан глас, защото вече не издържа (кой знае, може би се прощаваха завинаги!).

Женка отиде при майка си и я целуна по бузата, като държеше в ръце четирите предсмъртни чаши мляко.

— И на тебе, татко, лека нощ — каза Женка и целуна баща си по бузата.

А на Димината сестра Зинаида само кимна с глава на прощаване. Да седи до тях и нищо да не подслуша! Мухла! Ако ги беше подслушала, щеше за благо на човечеството да ги наклевети на баща му и майка му и да предотврати гибелта на двама втори братовчеди!

— Искаш ли нещо? — попита баща му.

Женка беше чел някъде, че хората преди смъртта си искат прошка. Няма що, трябва да поиска прошка за всеки случай. И Женка каза:

— Татко и мамо, простете, че ние с Дима изядохме обувките...

— Боже мой — каза майка му, — аз вече забравих!

— Не се сърдя — каза баща му, — дребна работа!

„Дребна работа? — помисли си Женка. — Разбира се, дребна работа... в сравнение с гибелта ни...“

Край... Не му оставаше нищо повече, освен да въздъхне и с несигурна крачка да тръгне към стаята си.

— Лека нощ! — каза Дима на всички.

Дойдоха до вратата. Женка постоя нерешително, после отвори вратата и влезе в стаята като в гробница.

Женка измъкна изпод кревата куфарчето, а Дима поиска да извади веднага змиите навън. Но Женка настъпи с крак капака.

— Почакай, Дима — каза той. — Не вади още твоите водни змии.

— Защо моите? — учуди се Дима. — Сега те са наши общи змии...

„Общи! — каза си Женка. — Аз никога не съм имал нищо общо със змии“. А на глас каза:

— Хайде, Дима, да направим всичко, само че отначало без змии... Значи ние ще пием мляко от чашите... А те от чинията...

Дима наля две чаши мляко в чинията и каза:

— А после ще си легнем да спим...

— А може ли — помоли Женка — като начало змията да спи под кревата, а аз на кревата?

— „Под кревата“! И такава змия, която си държал под кревата, ще вземе след това да те пази, а?!

— Добре — каза Женка. — Тогава аз ще легна под кревата, а тя на кревата...

— Вечно с твоите увъртания! — засъска Дима и бутна Женкиния крак от капака на куфарчето.

После го сложи на коленете си и каза:

— Щом сме заедно, то всичко заедно!

При тия думи скъса пломбата от пластилин, щракна ключалката и взе да отваря бавно капака, а Женка взе също така бавно да затваря очите си.

После настъпи толкова дълга пауза, та Женка си помисли, че с Дима вече е свършено. Безшумно, както е прието при змиите. Ето иде и неговият ред...

— Чудно... — дочу той гласа на Дима. — Къде са се дянали?

Женка отвори очи. Дима седеше на стола с куфарчето на колене. То беше съвсем празно. Никакви водни змии нямаше в него. Дима обърна куфарчето и дори го разтърси, после се огледа на всички страни и каза:

— Интересно, къде са се пъхнали? И пломбите са цели... Нима са изпъззели през тази дупчица?

Дима обърна куфарчето и Женка видя, че отстрани се беше отчупило парченце фибър и там куфарчето бе закърпено с тънка металическа мрежа. Едното ъгълче на мрежата се бе прегънало и образуваше отвор, през който вероятно са изпъзели всички водни змии.

„Може би змиите вече са вечеряли и са се изтегнали да спят, без да ни дочакат“ — помисли си Женка и внимателно повдигна одеялото на леглото си.

Креватът беше празен. Женка помисли, а после изказа подозрение, че на змиите може би по им е харесало майчиното му легло (то е по-меко) и те вече са се настанили под нейното одеяло. Дима огледа внимателно стаята от пода до тавана и каза:

— Змиите са някъде тука... Виждаш ли как котаракът Васка седи на гардероба?

Наистина Васка седеше на гардероба като побъркан. Виждаше се, че толкова много се бои от нещо, та козината на врата му бе настръхнала.

„Едва ли Васка ще се уплаши от водни змии — помисли си Женка. — Сигурно усеща, че тия водни змии съвсем не са водни!“

— Вас, Вас, Вас... — повика Женка котарака, но той дори не го погледна.

— Знаеш ли какво... — каза Дима, като се качи на масата. — Да огледаме отгоре и ще ги пипнем. Като сме върху масата, те няма да ни забележат и ще изпъзят... Ти оглеждай дясната половина на стаята, а аз — лявата...

Женка също се качи на масата. Беше тихо. После изведнъж се чу леко шумолене. Вратата на стаята започна тихо-тихо да се отваря и на прага... тихо-тихо... се появи Зинаида.

— Защо седите на масата? — попита тя подозрително. — Пак кроите нещо?

— Зина, само не се вълнувай — каза Женка. — Работата е там, че Дима е донесъл змии за тренировка, а те са плъзнали нанякъде.

Като изпищя силно, Зинаида скочи от прага право на масата. Това беше поразяващ рекорден скок. По късно никога Зинаида не можа да го повтори при фигурното пързаяне. Треперейки с цялото си тяло, Зинаида тракаше зъби и повтаряше силно някаква непонятна дума:

— Ва-ва-ва-ва-ва-ва...

— Ако трепериш на глас — каза ѝ Дима, — няма да хванем нито една змия...

— Добре — каза Зинаида. — Ще треперя наум!

— Няма го майстора! Тя да си трепери, пък ние да наблюдаваме! — каза възмутен Женка. — Ти също... като видиш змия... веднага сигнализирай!

— Добре! — каза Зинаида. — Ще наблюдавам! — И затвори очи от ужас.

Тримата седяха на масата като на остров. Зинаида през цялото време се стараеше да трепери наум и това излизаше много сполучливо. Женка, обратно. През цялото време се стараеше да не трепери, но при него не излизаше както трябва. Зад вратата се чу пак тихо шумолене. Дима се послуша и каза:

— Май че пълзят...

Дима се приготви за скок. Женка също... Но повече така за очи... Да не е луд да скача върху змии! Вратата се откряна полекичка и на прага се появи майка му. Тя ги погледа малко с учудени очи, а после попита:

— Какво сте се разположили върху масата?

Женка и Дима погледнаха Зинаида, Зинаида погледна майката и каза:

— Само не се вълнувайте...

Зинаида още не бе се доизказала, а майката вече се завълнува пред очите им. Вълнуваше се все повече и повече.

— Не, лельо Валя, само не се вълнувайте... Трябва да ви съобщим една неприятна новина...

— Почакайте — каза майката, — почакайте... кажете ми най-напред живи ли сте всички?

— Живи сме — отговориха Женка и Дима шепнешком.

— Здрави ли сте всички? — попита майката.

— Здрави сме... — отговориха те.

— Така — каза майката, — това е най-важното... Сега ще ида да взема валериан, а после ще ми съобщите неприятната новина...

Докато се върне майка му, Женка все си мислеше: „Дано само не се срещне някъде с водната змия... Защото ако се срещне със змията, такъв шум ще се вдигне в къщата!...“. Но не се вдигна шум. Майката

се върна бързо с шишенце в ръка, като разнасяше наоколо миризма на валериан.

— Казвайте сега каква е тая неприятна новина! — каза тя.

— Там е работата — каза с радост, дори с възторг Зинаида, — че Дима е донесъл водни змии за някаква си... тренировка... а пък те взели и плъзнали на някъде!...

— Как плъзнали? — попита майката с ококорени очи.

— Ето така, разпълзели се — каза Зина с предишния възторг и показва с ръце как змиите, извивайки се, са плъзнали из стаята.

— Ох — извика майката, изпусна шишенцето с валериана и скочи на масата.

Докато майката се тревожеше и задаваше на Дима със закъснение всякакви въпроси, котаракът Васка, привлечен от миризмата на лекарството, скочи от гардероба долу и взе да ближе настървено локвичката валериан. В това време вратата на Женкината стая започна пак да се отваря полекичка.

— Змии! — изкрещя майката ужасена.

Но това не бяха змии, това беше бащата. Влезе с напрегнато лице, но като видя всички върху масата, дали от изненада, или от нещо друго се разсмя с глас.

— Напразно се смееш — каза майката. — Като разбереш какво се е случило, ще заплачеш!

— Че какво се е случило? — попита бащата.

— Ами това, че из вилата пълзят змии...

— Какви змии пък сега? — попита бащата.

— Не змии, а водни змии — поправи Дима леля си.

— Това трябва да се провери — каза майката. — Дима донесъл в нашия дом цял куфар змии и всички плъзнали.

— Не цял куфар, а само четири парчета — каза Дима, — и не змии, а водни змии!

Бащата помисли, после, кой знае защо, се повдигна на пръсти и каза тихо:

— Ако са плъзнали — каза тихо бащата, — то не трябва да седим със скръстени ръце, а да ги ловим!

Като направи това мъжествено изявление, бащата се промъкна на пръсти до масата и каза шепнешком на Женка:

— Хайде, помести се!

Женка се помести и бащата много ловко скочи на масата, при това така енергично, че майката едва не падна от другата страна на масата.

— Олеле! — каза майката и се вкопчи в рамото на Женка.

А Дима провеси крак и взе да слиза бавно от масата.

— Ти къде? — каза бащата, като хвана Дима за ръката.

— За водните змии!

— Да не мърдаш оттука! — каза бащата.

— Ама вие сам казахте, че трябва да ги ловим...

— Най-напред трябва да се убедим, че тези водни змии са наистина водни, а после да ги ловим...

— Значи така, а, седнали на масата, ще се убеждаваме до утре? — попита майката.

— Защо до утре? — каза бащата. — Сега ще привлечем змиите в стаята и ще се убедим, че са водни. А после ще ги изловим.

— Интересно с какво ще ги привлечете? — попита майката.

— С какво ли? — каза бащата. — Със свирене! Когато бях на строежите в Индия, съм виждал как омайват змии със свирене.

— Точно така — каза Дима. — Щом се засвири, змиите изпълзят. — И с удоволствие се върна на масата, защото е по-интересно не да ловиш змии, а да ги привличаш със свирене.

— А ти умееш ли да свириш? — попита го бащата.

— Умея! — отговори Дима, сложи два пръста в устата и свирна с всичка сила. Изсвирването излезе просто оглушително.

— Не! — каза бащата. — Такова свирене само ще ги изплаши. Трябва да се свири нежно — и бащата показва на Дима как трябва да се свири нежно.

Дима повтори. Бащата остана много доволен.

— Така — каза той, обръщайки се към Зинаида и Женка, — и вие започнете. Всички да свирят!

Свил устата на тръбичка, бащата изкара тихо някаква позната мелодия.

— Какво свириш? — попита майката.

— Ария на индийския гост — отговори бащата.

— Според мене по-добре е арията на Ленски от операта „Евгений Онегин“ — каза Зинаида. — И думите са подходящи: „Куда, куда вы удалились?“...

Но пред арията на Ленски бащата предпочете арията на индийския гост.

И всички започнаха да свирят. Бащата и Дима свиреха сносно. А Женка и Зинаида ужасно бъркаха мелодията от страх. На всичко отгоре към хора се присъедини и пияният Васка. Той беше вече облизал всичкия валериан от пода и бе съвсем пиян.

— Стоп! — каза бащата. — Така не може! При такава какофония ни една змия няма да допълзи.

Млъкнаха всички. Само пияният Васка продължаваше да си тананика нещо с прегракнал глас.

— Вън! — каза бащата, обръщайки се към Васка. — Пст!

Тоя път пияният котарак послуша бащата, макар и неохотно. Като се клатушкеше на четирите си лапи, той се приближи до прозореца, скочи, но не улучи и се бухна в стената. Ударът в стената и валерианът така зашеметиха Васка, че той падна и веднага заспа. В стаята отново настъпи тишина.

— Не мога да разбера — прошепна майката, — защо змиите не се показват?

— Всички да мълчат! — каза бащата. — Вие само разваляте работата. Ще свиря само аз!

— А може би свирим не това, което трябва? — попита плахо майката. — Може би им трябва нещо танцувално?

Бащата искаше да каже нещо, но в това време в абсолютната тишина се чу зад вратата шумолене. Всички застанаха нащрек. Шумоленето се приближаваше.

— Пълзят... — прошепна бащата. — Пълзят... — и пак подхвана своя индийски гост.

Свиреше така тънко и нежно, като на флейта. А в това време шумоленето все по-се приближаваше и приближаваше.

Женка и Дима не издържах и почнаха тихичко да пригласят на бащата. После вратата се отвори полекичка и се подаде главата на съседката. Тя ги гледа дълго-дълго, докато Женка, Дима и бащата не прекратиха един след друг свиренето.

— Така — изсъска съседката, — вместо да ловят своите гадини, те си седят на масата и си свиркат на всичко отгоре!

— Разрешете... — каза бащата.

— Не разрешавам! — изсъска съседката. — И ние имаме деца!

— Какви гадини? — каза бащата. — Къде сте ги видяла?

Точно тогава съседката погледна под масата, върху която седяха всички, и изведнъж очите ѝ просто изскочиха от орбитите.

— Боа! — ужаси се тя шепнешком. — Боа! Под масата! Помощ! Милиция!

И като хвана с две ръце полата си, съседката подскочи на прага и с вик и писък изскочи от стаята, като продължаваше да крещи на улицата:

— Боа! Милиция! Боа! Милиция!

Всички, които бяха на масата, скочиха. Масата беше разтегателна и затова по средата имаше пролука, през която можеше да се погледне. Женка погледна и видя, че под масата лежи, свита на кълбо, огромна черна змия.

— Боа — каза бащата. — Под масата има боа.

— Боа не съм носил, честна дума — взе да се кълне Дима.

— Да, разбира се — каза бащата. — Сама е дошла на гости на водните змии!

Тогава Дима скочи от масата, грабна куфара, който разтвори като папка, и взе да се приближава към боата под масата. Всички се стреснаха. Зина запищя. Майката покри лицето си с ръце. Масата се разклати. Краката ѝ се счупиха и всички полетяха на пода, право в устата на боата. Изпод дъските стърчеше само опашката ѝ, доста позакръглена и като отсечена с брадва. Дима хвана опашката и дръпна към себе си боата.

— Маркуч! — закрещя той. — Това е гумен маркуч, а не боа!

Сега и майката, и Женка, и Зинаида можаха да се убедят, че това наистина беше маркуч за миене на кола. Всички скочиха на крака и вдигнаха плота на масата. А майката грабна смело черния маркуч и се провикна силно през прозореца към съседната вила:

— А разговори да се подслушват не е хубаво! И маркуч да се представя за боа също не е хубаво! Това не е дори водна змия. Това е маркуч! — При тия думи тя се наведе, повдигна още една жълта тръбичка и викна: — Ето още един маркуч!

— Това вече не е маркуч, а водна змия — поправи я Дима.

Викът, който се изтръгна едновременно от гърдите на майката, бащата, Женка и Зинаида, заглуши пронизителния вой на пожарната сирена, носещ се откъм оградата на вилата. После към пожарната сирена прибави гласа си и сирената на „Бърза помощ“, долетяла с пълна пара, чуваха се милиционерски свирки и виковете на хора, дотичали от всички страни да видят какво ужасно нещо се е случило тука.

Какво изясняваха помежду си участъковият милиционер и бащата, откъде пожарникарите извлякоха останалите три Димини водни змии, какво крещеше през цялото време съседката, защо началникът на пожарната команда записа номера не само на вилата, но и служебния телефон на бащата, защо пъхнаха в ръцете на бащата някаква квитанция, за която той плати пари — всичко това Женка не се опитваше да разбере. Имаше само една мисъл в главата му — как да устои мъжествено на всичко. Дима например беше толкова спокоен, като че нямаше пръст в тая работа. Нали той възпитаваше у себе си

хладнокръвие по метода на... Женка никак не можеше да си спомни по чий метод, но му беше съвършено ясно, че от Диминото хладнокръвие има много да си патят, защото баща му и майка му считаха, че когато човек направи бели, трябва непременно да се разкае, а не да стои като пън, сякаш е външно лице.

Наистина Дима все пак малко се смути, когато пристигналият с „Бърза помощ“ лекар забеляза някакви подозрителни драскотини по ръцете му, извади от куфарчето си спринцовка и каза на двамата да си свалят гащите.

— От къде на къде? — възмути се Дима.

— За инжекции — обясни докторът.

За другите работи как да е, но против инжекциите Дима се възбунтува принципно, а след него и Женка се възбунтува принципно. Дима крещеше, че никъде не било писано да бият инжекции на човек, отглеждащ змии.

— Първо — каза бащата, като смъкваше панталоните на Дима, — ако си човек на място, ще отглеждаш змии в собствения си дом, а не на чуждо място! Второ — крещеше бащата, — истинският човек топли змията в своята пазва, а не в пазвата на роднината си. — Като каза това, той смъкна гащите на Женка. — Бийте, моля, на тоя укротител двойна доза — каза бащата, като сочеше Дима. — Много ви моля!

После докторът отиде с инструментите си в стаята на майката и се зае да прави инжекция на Зинаида.

А после във вилата настъпи пълно затишие. Всички се разотидоха по стаите си и легнаха да спят.

И само едно „ох“, което се чуваше от време на време от стаята на майката, говореше, че както Зинаида, така и Женка още не спят.

Женка лежеше, свит на кълбо под топлото одеяло, потриваше леко мястото на инжекцията и изпитваше, както винаги, в присъствие на Дима две противоречиви чувства едновременно: от една страна, се радваше, че спи сам, без всякакви водни змии... за компания... а от друга страна, може пък да не е чак толкова лошо, ако лежи до тебе, свито на кълбо, едно такова жълтичко, симпатично и безвредно водно змийче.

С тези мисли Женка заспа, а когато се събуди, Дима го нямаше във вилата — бяха си отишли със Зинаида у дома. В полусън Женка потърка мястото на инжекцията и изохка от неочаквана болка. После

се обърна на другия хълбок и видя до себе си на леглото да седи майка му — една такава тъжна-тъжна!

— Ой! — каза Женка силно, после помълча и добави: — „Ой цъфти калина...“

После пяхна ръка под възглавницата и напипа там една бележка. Женка се загради от майка си с възглавницата и зачете: „Всичко е наред! — пишеше Дима. — Подготовката за пътешествията продължава. Чакай указания!!!“.

**КАК КАПИТАН ЛУДА ГЛАВА ЗА МАЛКО НЕ
СЕ НАУЧИ ДА ЧЕТЕ МИСЛИ ОТ
РАЗСТОЯНИЕ**

ИЛИ ДИМ В РАНИЦАТА

— Така повече не се трае — каза Дима на Женка. — Тук у вас нищо не можем да уговорим — все подслушват, пъхат си навсякъде носа и вечно ни подозират. Трябва нещо да се направи и аз измислих какво да направим...

Дима говореше това, изтичал следобед при Женка, който се люлееше в люлката с книжка в ръка. Женка вече се приготви да разбере какво е намислил Дима, но на верандата се показва баща му с много строго лице и викна:

— А, ти си вече тука! Здравей!

Бащата дойде до Дима и го потупа за поздрав по рамото. Женка ужасно се зарадва — вижте, моля, колко добър и прекрасен човек е баща му — всичко е простил, всичко е забравил: и обувките, и змиите. И сега се радва, че вижда Дима, толкова се радва, та не може да откъсне ръце от него.

А баща му продължаваше да потупва Дима. Чукна го два-три пъти по раменете, после го потупа по корема, по гърба, по хълбоците. А когато взе да го тупа по задника и дори по краката, Женка изведнъж разбра, че това не е поздрав, а просто обискиране. Като го претърси и не намери нищо особено, бащата се замисли за малко и каза:

— А сега отваряй устата!

Дима отвори уста.

Бащата погледна вътре и каза:

— Кажи — а-а-а...

Дима много охотно каза:

— А-а-а...

Като не откри нищо подозрително в устата на Дима, бащата взе да обръща всички джобове на якето му.

— Нищо — каза бащата.

Дима въздъхна и сви рамене — а какво, моля ви се, може да има.

— Добре — каза бащата, — може би патилата ви научиха да живеете като нормални деца.

И бащата си отиде.

— Хайде на реката — каза шепнешком Дима. — Там оставих всичко.

— Какво си оставил там? — попита изплашен Женка.

— Ще видиш...

И отидоха на реката. Там Дима порови малко из храстите и измъкна от тревата една стара раница. В раницата нещо чукаше и тракаше. Женка се приближи и попипа раницата. Там имаше нещо кръгло и желязно. Дима седна, измъкна от пазвата си някаква книжка и заби нос в нея. Книжката се казваше: „Моите приятели от племето нанкасе“. Като си спомни, че това племе нищо друго не прави, освен да разговаря с помощта на дим, Женка се успокои. Той не подозираше дори, че само след половин час Дима ще го подложи на такива изпитания, пред които злополуката с любимите обувки и главоболията със змиите ще му се видят жалко и незначително събитие.

— В колко часа отиват на театър? — попита Дима, като хвърли нетърпелив поглед към часовника.

— В седем... — каза лекомислено Женка.

Това време бе много удобно за Дима.

— Говорил ли съм ти за това племе? Говорил съм! А ето ти и доказателство. — И той зачете шепнешком: — „... но най-много ме учуди един случай в Африка с племето нанкасе. Забелязал на хоризонта дим, аз го посочих на водача Мзинга и казах: «Пожар». Мзинга се взря в далечината и каза: «Не! Нашите хора съобщават, че на това място до реката са забелязани много газели».“ Така че готви се! Ще си четем мислите с помощта на дим.

И едва сега Женка съобрази, че по-лошо изпитание Дима не би могъл да измисли. Какви ли не недостойни мисли могат да се родят в главата дори на най-свестния човек. В края на краищата може ти да не си съгласен с тях, може дори да се срамуваш, дето си помислил такива неща, но какво ще правиш, щом тая мисъл стане известна на всички?

Женка веднага си представи каква сцена може да се разиграе на тоя злополучен бряг, ако Дима наистина съумее (Съумее! Съумее!) да прочете мислите му с помощта на дим. Отначало към небето ще се заиздига дим, а после и мислите му заедно с дима ще се заизвиват на кълба нагоре. И Дима, разбира се, веднага ще ги прочете (Ще ги прочете! Ще ги прочете!) и ще закреши, разбира се, та да го чуе цялото курортно място:

— Ка-ак?! — ще закрещи Дима. — Какво виждам?! Той още съжалява, че изядохме обувките му! И мечтае за някакво си кожено яке с цип?! И мисли как да се срещне с някакво си момиче от съседната вила? Боже мой! Пък аз тая пинтия, това конте, тоя донжуан го смятах за свестен и смел човек!!!

Не, още сега, на минутата, трябва да го отклоня от това ужасно намерение.

— Слушай, Дима — каза Женка, — а защо да не изучим морзовата азбука? С нейна помощ може да се предават мисли на разстояние!

— Морзовата азбука ли? — изсъска Дима. — Да си имаме работа с разни предаватели?!

— Тогава може би могат да се предават мисли с помощта на там-там^[1]? Чел съм за такива барабани... А чел съм още за бивните на слон — каза Женка. — Ако побучиш с тях, може да предадеш мисли на триста километра...

— Барабан! Бивни! — каза Дима. — Ти трябва тайно да предаваш тайни мисли, а не да биеш барабан, та да те чуем ти и аз и триста километра покрай нас!

Женка помисли какъв друг предлог да намери и попита:

— А как ще бъде с глобата?

— Каква глоба? — учуди се Дима.

— Десет рубли... постановление на Московския градски съвет... да не се кладе огън във вилни местности...

— Огън не бива — каза Дима, — но дим може!

— Та нали няма дим без огън?

— А според тебе това какво е? — попита Дима, като намигна и потупа раницата.

— Какво е? — попита Женка.

— Дим без огън! Ето какво е!

Най-после Дима развърза раницата, озърна се на всички страни, измъкна кръгла металическа кутия с дръжка, подобна на касетка за киноленти, само че по-дебела, и я вдигна към носа на Женка.

— Димна шашка^[2] — прочете Женка на етикета, като се мръщеше от неприятната миризма. — По специална поръчка на Мосфилм.

— Специално за това ходих в киностудиото — каза Дима. — Три часа убеждавах пиротехника. Едва го склоних.

„Е, край — помисли си Женка, — за по-малко от час и аз ще изгоря пред очите на Дима заедно с всичките си жалки мисли!“

— Слушай — каза Женка. — Защо ние с тебе...

Но Дима не искаше повече да го слуша.

— Разбира се — каза той, — има такива пишман приятели, които се боят от дим като от огън... и за които глоба от десет рубли е по-скъпа от интересите на човечеството, и които могат да измислят милион причини, само и само...

При тия думи Дима тупна на пясъка и с всички сили почна да се измъчва поради страхливостта и скъперничеството на Женка. А Женка? Нима Женка можеше да понесе Дима да го вземе за някакъв си страхливец, негоден за голямо дело. Не, това не можеше да понесе. Той скочи и каза:

— Добре, Дима, съгласен съм да чета дим! Само че хайде с помощта на цигари, а не на шашки.

Женка си казваше, че от цигарите димът е малко и Дима няма да може да прочете всичките му мисли.

— Никакви цигари! Само шашки — развика се Дима.

В храстите някой изшумоля или нещо изшумоля и Дима скри веднага в тревата празната раница и кутийката с шашките. На поляната се появи бащата. Погледна подозрително и попита:

— Шашки^[3] значи?

Женка едва не умря от ужас, дето баща му за всичко се е досетил, а Дима, кой знае защо, каза съвсем спокойно:

— Шашки!

— Шашки е добре — каза неочаквано бащата, като гледаше обвивката на Димината книга — и книжки също е добре! И шах също... е добре! Шашките и шаха ще оставя на верандата. Ние излизаме и аз се надявам... аз се надявам... вилата остава празна... Разбирате ме, нали?

Женка тръгна да изпраца баща си до портичката, та да чуе всичките му инструкции, с когато се върна на брега, там всичко бе вече готово за четенето на дима.

Две шашки бяха извадени вече от раницата и сложени недалече една от друга до тухлите за сядане. Оставаше само да запалят

шашките, което Дима направи веднага. Застанал на колене с гръб към Женка, Дима погледна часовника, драсна клечка кибрит и веднага над главата му литнаха стотици черни мушици. Дима се обърна, погледна Женка и потри ръце.

— Сега... — каза той. — Сега ще разберем какво ти представляваш...

Женка седна на тухлата, затвори очи и за да не разбере Дима какво той представлява, заповтаря като папагал: „Не ми е жал, че изядохме обувките... не ми е жал, че изядохме обувките...“.

Очите го смъдяха от дима и затова Женка мижеше и бърчеше нос.

— Отвори си очите! — закрещя Дима. — Дим се чете с отворени очи!

Женка отвори очи и видя, че от неговата шашка се издига дим с подозрително черен цвят. Като видя тоя дим, Женка моментално забрави да мисли за обувките си.

„Ах, ах, ах! — помисли си той. — Колко страшен е тоя дим... само дано не стане пожар...“ Помисли също, че Дима ще погледне веднага неговия дим, ще го прочете и ще се развика: „Какво виждам? От шашката излиза обикновен дим, а тоя неврастеник мисли за пожар! Страхливец! Нищожна личност!“.

Но вместо това Дима, който знае защо, закрещя съвсем друго нещо.

— Слушай! — закрещя Дима. — Защо е толкова рядък твоят дим?!

Женка за първи път погледна Дима през дима. Наистина в сравнение с Диминия дим Женкиният дим представляваше направо жалко зрелище! От Димкината шашка се издигаха къмба дим като от параходен комин, а Женкиният беше някаква жалка струйка.

— Е-е-е! — развика се Дима. — Ами ти сигурно за нищо не мислиш!

— Как да не мисля? — викна Женка. — Мисля!

Женка искаше да каже сигурно каквито са мислите на човека, такъв е и димът му, но се въздържа и само се разкашля, защото димът продължаваше да влиза и в очите, и в устата, и в носа му!

— Налага се да сложа още една шашка под носа ти! — каза Дима, като също кашляше.

При тия думи той извади от кутийката още един чифт шашки и ги запали.

Едната шашка Дима остави за себе си, а другата сложи под самия нос на Женка и започна да я раздухва. От втората шашка се вдигна не само дим, но и искри полетяха. При вида на искрите мисълта за пожар пламна в Женкината глава с нова сила и той започна да мисли какво ще стане, ако вилата наистина се запали.

Сигурно всичко ще изгори. Дори и бабиният железен сандък, където баща му и майка му сложиха всички кожени неща. Женка си помисли още, че ако Дима прочете сега мислите му, няма да бъде чак толкова лошо. В края на краищата по-добре сам да изгори заедно с мислите си, отколкото вилата с цялото имущество.

— Дима — каза Женка, — поне една моя мисъл можа ли да различиш в дима?

— Още не — каза Дима, като кашляше и кихаше.

„Какво да правя? — каза си Женка. — Докато Дима сполучи да различи в дима мислите ми, ще мине може би час, а може би и повече, а димът все по-се сгъстява и искрите летят с всички сила и замириса вече на изгоряло...“

— Сега ще разберем за какво мисли той — прошепна Дима.

За да помогне на Дима и спаси положението, Женка започна да мисли на глас:

— Аз — каза Женка — мисля сега дано не стане пожар.

Но Дима не слушаше гласа му, а се развива:

— Седиш неправилно! Далече от дима седиш! Така, разбира се, никакви мисли не могат да се прочетат.

— И това ми било далече! И така не мога да дишам!

— Трябва в самия дим да седиш! — крещеше Дима. — Та мислите ти да се напоят с дим, а димът с мисли! Ето как трябва!

При тия думи Дима пхна главата си право в дима, поддържа я малко и я измъкна обратно. Бялото Димино лице веднага се превърна в негатив. А по бузите му потекоха сълзи. Като притаи дъх, Женка повтори Димината маневра и тихо се разрева.

— Така — каза Дима, като плачеше. — Сега го глътни!

Женка глътна. Всичко му беше все едно, само Дима да прочете мислите му за пожара.

— Така — каза Дима, като кихаше, кашляше и плачеше. — Сега е друго нещо! Сега е много по-добре!

Може би на Дима наистина да е станало по-добре, но когато Женка пхна още веднъж глава в дима и глътна още веднъж, стана му много по-лошо. Пак закиха и закашля, а по лицето му рукнаха тройни сълзи — едни, защото му лютеше от дима, други, защото му беше много мъчно за вилата, и трети, защото Дима не можа да прочете нито една негова мисъл. А димът лежеше над тях като над морска ескадра и гърбовете им, кой знае защо, се бяха напекли.

— Ей сега ще разберем, ще разберем за какво мисли той — мърмореше си Дима.

Тогава Женка не издържа и просто закрещя:

— Не зная — закрещя той — за какво мислиш ти, Дима, но аз лично мисля, че нашата вила вече гори! И ние с тебе, Димич, трябва не дим да четем, а пожар да гасим!

А Дима също се развика:

— Защо ми крещиш своите мисли, крещи ми моите мисли!

А Женка закрещя:

— Своите мисли ти и без туй си знаеш! А моите не можеш да прочетеш, не можеш!

А Дима пак своето:

— Защо не мога да ги прочета? Защото твоят дим се е смесил с моя дим и аз не мога да различа моите мисли от твоите!

Женка закрещя още повече:

— Всичко лъжеш! Моите мисли са, че трябва да звъним на нула едно! А всички други мисли са твои, а съвсем не са мои!

И вместо да благодари на Женка за помощта при прочитането на мислите, Дима ужасно се разсърди:

— Някои типове плещят думи, за да скрият мислите си, но такива шегички при мене не минават!

Но Женка вече така се беше нагълтал с дим, че му бе все едно какво мисли Дима за него, дотолкова му беше все едно, че престана да помага на Дима да чете мисли и съвсем престана да се интересува от това, за какво мисли вторият му братовчед. Обърна се към вилата и видя, че всичките й прозорци са такива, сякаш в стаите някой проявява лента при червена светлина. Тогава вече нададе ужасен вик:

— Пожар! Пожар! Пожар!

Вероятно мислите му за пожар ако не Дима, то все пак някой успя да прочете. Защото над вилата изведнъж се появи вертолет, а откъм реката, преодолявайки димната завеса, се приближи катерът на речната милиция. А сред дима зад оградата се чуха силни гласове...

Как майката и бащата на Женка и сестрата на Дима Зинаида се натъкнаха на тях в черната мъгла? Защо майката припадна? Какво крещеше командирът на пожарната, когато откри димните шашки и не откри никакъв пожар? И какво се почна после? Как реагира на всичко това съседката на Женкини, която още не се беше успокоила след историята с боата? Защо милиционерът от катера записа телефона? С какво началникът на пожарната заплаши Женкиния баща? За това може да се напише друг разказ. Сега трябва да се каже само, че Женка и Дима се държаха мъжествено и героично. Дима, защото това беше негов принцип. А Женка, защото свикна вече с всичко. Разбира се, както винаги, спокойното им състояние се наруши с идването на лекаря от „Бърза помощ“. Той установи и при двамата отравяне с въглероден диоксид, наистина не много тежко. Лекарят извади две кислородни възглавници и застави Женка и Дима да дишат кислород. После ги накара да дишат амоняк, после ги накара да се съблекат и ги разтри от главата до краката, а после искаше да сложи и на двамата грейки.

Дима търпя, търпя, но за грейките просто се разбунтува. Разбунтува се и Женка.

Дима крещеше, че никъде не е чел например на пътешественици, които четат мисли с помощта на дим, да се дава после да миришат амоняк и да ги отрупват с грейки.

— Първо — каза бащата на Женка, — вие дима не сте чели, а просто сте го мирисали... Второ — каза бащата на Женка, — за да се четат мисли на разстояние, трябва да има не само разстояние, но и мисли...

На Женка му се стори, че баща му иска да каже „трето“, „четвърто“ и „пето“, но докторът каза, че на болните е нужен пълен покой и тишина. След това всички си отидоха. И Женка с Дима останаха в пълен покой и при пълна тишина.

Ако не се броят покашлянията, Женка и Дима лежаха мълчаливо. Като се съди по изражението на Диминото лице, той пак обмисляше нещо съвършено невероятно. Но с Женка още не споделяше и Женка се забезпокои да не би Дима вече да не иска да участват заедно в невероятното нещо. Но след като се беше убедил вече, че нито с дим, нито без дим Дима може да прочете мислите му, Женка като винаги, но кой знае защо, тоя път с още по-голямо наслаждение се отдаде на своите най-обикновени мисли...

[1] Там-там — вид барабан в Централна Африка, по който се бие с ръце, най-често за известяване на важно събитие. — Б.пр. ↑

[2] Димна шашка — малко кубче от пресовано димообразуващо вещество, което се употребява за образуване на димна завеса. — Б.пр.

↑

[3] Шашки — игра (вид дама). — Б.пр. ↑

БЛИЗНАЦИ, А НЕ СИ ПРИЛИЧАТ

ОТ АВТОРА

Ето ви засега шест истории от пълния с приключения живот на капитан Луда глава, тоест просто Дима Колчанов и неговия втори братовчед Женка. Женка, разбира се, напразно се уплаши, че Дима няма да го приеме вече в своите невероятни приключения. Ще дойде ден и капитан Луда глава ще му предложи да летят в Космоса. Това произшествие е най-невероятното от всичко случило се. Но друг път за него.

ПЪРВА ЧАСТ
ТЪРСИ СЕ СРОЧНО СЪУЧАСТНИК В
ПРЕСТЪПЛЕНИЕ

ПЪРВИ РАЗКАЗ

ПИСМО, НАПИСАНО С ЛЯВАТА РЪКА

Вашият син е отвлечен, но се намира на безопасно място. Ако внесете за него откуб в размер...

Нямах навик да пиша с лявата ръка, затова оставих писалката и си раздвижих пръстите, като си мислех колко ли пари да поискам за мене от родителите ми? Разгърнах вестник „Неделя“ и погледнах снимката на Кенет Янг, отвлечен от гангстери и за голяма сума върнат на щастливите родители. За голяма сума? Интересно колко ли е това в наши пари?... Мисля, че и аз трябва да поискам за себе си не по-малка сума. Да не съм по-лош!... И изведнъж се сетих. Тези дни баща ми ще купи москвич. Москвичът струва четири хиляди и шестстотин рубли. Аз също съм москвич^[1]. И при това съм човек. И вероятно струвам по-скъпо от една кола. Да поискам за себе си шест хиляди. Ще бъде точно.

Хванах отново автоматичната писалка в ръка и взех да дописвам писмото:

... и ако внесете за него откуб — шес хиляди рубли, той отново ще бъде у дома си. Парите сложете под печката в къштичката на пазача при старото гробиште. И да не ви скимне да забъркате ф тая работа милицията, защото тогава на вашия син лошо му се пише...

Поисках да напиша „много лошо“, но се отказах. „Много лошо“ не звучи добре. Ще напиша просто „лошо“. Просто „лошо“ звучи по-добре.

Написах писмото и го сложих в плик, който направих сам. Рекох да надраскам върху плика „до другаря П. С. Завитайкин“, но не написах, защото си помислих: „Та баща ми какъв другар на похитители

може да бъде, тоест изобщо не на похитители, а на мене. Баща ми, макар и да ми е роден баща, в такава работа май че не ми е другар. В такава работа той май че ми е... как се казваше?... гражданин!“. Така и надрасках на плика: „До гражданина П. С. Завитайкин“.

Никога не съм предполагал, че да се пише с лявата ръка писмо с грешки е толкова уморително, колкото да се пише в клас съчинение по руски език (с дясната ръка и без грешки!). Докато напиша половина писмо, се изпотих целият, а когато поставих точка след буквата „С“, вече не можех да помръдна ни ръка, ни крак и ми останаха сили само колкото да помисля: „Е, Алексей, всичко е наред! Сега портретът ти ще се появи в «Неделя»“. („Сензационно отвличане близо до Москва! Момчето е откупено за шест хиляди рубли, но похитителите още не са намерени!“) И главно, това е по-хубава работа, а не както я направих с нещастния папагал Коко и с якето на Сергей Мешков. А най-главното, сега Таня Кузовльова ще ти обърне най-последно внимание. Дори сама ще дойде да се запознава! И ще ти се извинява на туй отгоре: „... Извинете — ще каже, — Льоша, че по-рано не ви обръщах внимание!... По-рано просто не знаех, че сте такава знаменитост!...“. А брат ми ще съжалява, дето ми се скара за номера с папагала Коко: „Още една такава лудория и знаеш ли какво ще направя с тебе!“.

Мислех, че заплашва да направи нещо на мене, а то било на себе си.

— Интересно, какво ще направиш на себе си? — попитах го аз ехидно.

— Ето какво! — и той ми показва една книжка със заглавие: „Премахване на дефекти по лицето с помощта на хирургични операции“.

— Ами че ти нямаш никакви дефекти по лицето! — възкликнах аз, защото нищо не разбирах.

— Ще помоля хирурга да ми направи някакъв дефект... носа ще си преправя!... За да нямам повече нищо общо с тебе!... Ти ни съсипваш целия живот!...

Интересно, кои са тези „ни“? На него значи, а още на татко и на мама... Не е толкова важно на кого, но по-рано той не правеше такива безотговорни изявления. По-рано ме обичаше, а и аз го обичах. Обичах го колкото четирийсет хиляди братя, а също и той мене. Макар че в това няма нищо особено: всички близнаци се обичат един друг по-

силно, отколкото обикновените братя. Знаете ли как мама ни различава? Влиза, да речем, в стаята, гледа, един от нас лежи на кревата, а кой именно — неизвестно, и казва: „Синчето ми, изтичай в магазина!“. Ако „синчето“ стане и изтича без да каже дума — това е Александър, рече ли „синчето“, че е зает, че го боли кракът или че не му е добре на корема — значи на кревата лежи Алексей, тоест аз! По-рано Саша никога не ми се сърдеше, не се обиждаше от никакви номера, а сега, представете си, съсипвал съм неговия живот, тоест живота на всички! Те, видите ли, тоест той ще си направи за всеки случай някакъв дефект... Нека си прави. Заради Таня Кузовльова аз съм готов на всичко. Щом Александър го е срам да прилича на мене, нека си преправя лицето без дефекти в лице с дефекти. Няма да заплача!

На мене лично ми остава само да намеря съучастник, който да подхвърли на родителите ми това писмо. През прозорчето на тавана огледах улицата край вилата ни — улицата бе пуста.

Кажете, харесва ли ви моят брат?!

По-рано той търпеше нашето сходство, а сега, представете си, не можел! А най-важното е, че с решението си да не прилича на мене може да развали всичките ми планове за бъдещето. А ето какво съм намислил да правим в бъдеще — да завършим заедно със Саша един и същи институт, да постъпим заедно със Саша на една и съща работа, на една длъжност и двамата, а после половин ден работи Саша, а половин ден работя аз. В резултат: два почивни дни по закон и още два и половина допълнителни, защото никой няма да разбере кой от нас кой е. Щом като ни е било отредено да се родим с Александър близнаци, трябва да извлечем от това някаква полза за себе си... С такъв брат ще направиш нещо! Как не! А може пък Саша да е прав? Може би наистина ми е време да стана по-сериозен?... Все пак годините си вървят. И възрастта ми е вече друга. Ще се прославя и край! Достатъчно! Ще стана по-сериозен. Ще започна да дружа с Таня. И изведнъж ще стана сериозен-пресериозен. А то от мене всички вече се умориха — и майка ми... и баща ми... и брат ми... Пък и аз самият се уморих от себе си. Уморих се до смърт. Това съм установил съвсем точно. Остана да установя... Какво ми остана да установя?... Ах, да!... Кой ще ми... кой ще ми помогне да подхвърля на родителите си това писмо?

Огледах още веднъж улицата и видях, че до вилата на Кузовльови стои Таничка и разговаря за нещо със Сутулов. Тоест не тя, разбира се, разговаря с него, а той с нея. Много ще ти разговаря тя с такъв старец! Той носи вече брада, е, не истинска, а такава, дето се връзва... купил я е от театралния магазин. По-големият брат на Сутулов носи истинска брада, а пък този Сутулов — неистинска, само да не остане по-назад от брат си.

Интересно, за какво говори с Таня? Ами ако тя е влюбена в него? Оттук, разбира се, не се вижда, но ми се струва, че тя го гледа така, както аз нея. При тая мисъл сърцето ми така се разтупка, че ударите му можеха да се чуят на сто километра. Хванах се с ръце за сърцето и се скрих, а когато погледнах отново на улицата, нямаше ни стареца

Сутулов, нито Таня Кузовльова, затова пък видях как от отсрещната вила излезе на двора Сергей Мешков. Ето кой може да ми окаже най-бърза помощ като джентълмен на джентълмен. Наистина наскоро го бях въвлякъл в една неприятна история, свързана с коженото му яке. Но и това направих заради Таничка Кузовльова. Мислех си, че при случай Мешков ще ѝ разкаже колко интересен младеж съм аз — и от статистика се интересувам... и изобщо... може направо да ѝ каже така: „А излиза, че Алексей Завитайкин е голям изследовател!...“.

„Наистина лошо се получи с якето, но не може пък някакво си яке да застане между двама вече почти истински мъже“ — помислих си аз, скрих бързо писмото под ризата и още по-бързо се спуснах от тавана на земята, където съвсем неочаквано се натъкнах на мама и на кучето ни Трезор.

— Какъв беше тоя шум на тавана? — попита ме строго мама.

Въпросът ме смути. Хванах се веднага за сърцето, за да не бие толкова силно.

— Не знам — казах аз. — Сигурно не е на нашия таван.

— А ти какво правеше там? — попита мама, като ме гледаше подозрително. — И защо ти е разкопчана ризата?

— За нищо... — казах аз, като придадох най-невинен израз на лицето си и взех да галя Трезор с едната ръка, а с другата да закопчавам набързо ризата.

— Не отивай далече, скоро ще вечеряме — каза мама. — Като дойде баща ти.

— Мамо, а тук някакви двама мъже се навъртаха около вилата — казах аз.

— Какво искаха?

— Не знам — казах аз. — Попитаха: тук ли живеят Завитайкини?...

— Е, и какво?

— Нищо — казах аз.

Мама сви рамене и тръгна към градината, а аз, съпроводен от Трезор, изтичах на улицата и взех да се приближавам внимателно към Мешков, като се опитвах по израза на лицето му да отгатна сърди ли ми се още за историята с якето, или не.

Главното в тая история е, че съвсем не съм виновен аз, а едно списание, където прочетох, че у нас всеки шести хлапак или

дванайсети, не помня точно, не е съвсем добро момче, изобщо, както казва мама, не е цвете за мирисане. Щом прочетох това, веднага предложих на Мешков да проверим лъже ли статистиката, или не. Но, разбира се, не само за това, но също и Таничка Кузовльова да научи, че се интересувам от статистика. Предложих на Мешков да окачим за проверка коженото му яке в парка за отдих и култура на някое дърво или храст и да наблюдаваме кое по брой момче ще се опозори с якето. Така и направихме. Отначало минаха шестима — нищо. След това дванайсет — също никакъв резултат. Изобщо минаха около стотина души, но никакво внимание не обърнаха на якето на Мешков. Аз, разбира се, бих почакал още, но на Мешков след половин час му омръзна. „Да ти се не види и статистиката.“ И отиде да си прибере якето от дървото. А аз останах да лежа в храстите. Гледам: Мешков протегна ръка към якето и веднага се чу милиционерско свирене, един старшина тръгна от пътеката към дървото, а Мешков, загубен човек, уплаши ли се, какво ли, грабна си якето — и търти да бяга. Милиционерът подир Мешков. Аз след милиционера. Изобщо ние с милиционера хванахме Мешков и го поведохме към участъка — Мешков като крадец, а аз като свидетел.

Не ми се искаше Мешков да разказва това на Кузовльова, но според мене той добре ме е очернил пред нейните очи заради тая история...

— Здравей, Мешкоф-ф — казах аз и се приближих до Сергей, като си давах вих, че не по моя вина са го влачили в милиционерския участък. — Можеш ли да ми направиш малка услуга.

— Каква услуга пък сега? — попита Мешков подозрително и неизвестно защо почна да закопчава якето си до горе.

— Ето какво — казах аз, — едно писмо... трябва да се подхвърли в нашата кухня.

— Какво е това писмо? — още по-подозрително попита Мешков.

— Ето го. — И аз извадих от пазвата писмото, написано с червено като кръв мастило...

[1] Москвич (рус.) — московчанин. — Б.пр. ↑

ВТОРИ РАЗКАЗ

СЪУЧАСТНИКЪТ МЕШКОФ-Ф

Серьожа Мешков (или сър Мешкоф, както сам той си се наричаше) прочете внимателно писмото, надраскано с лявата ми ръка, помисли и попита:

— Значи искаш да устроиш кииднепинг?

В думата „кииднепинг“ Мешков вложи такова количество изумително английско произношение, че аз, ако изучавах сериозно английски език, щях да умра просто от завист, но аз дори руския (писмения, разбира се!) не владее чак толкова и затова потвърдих без всякакво произношение:

— Киднапиг!... — и с това едва не развалих цялата работа. Съвсем бях забравил, че Мешков се учи в английското училище и за него моето произношение е, все едно че липсва всякакво произношение.

— Само как го произнасяш! Ужас! — засъска оскърбеният Мешков. — Замислил си такава работа, а... Хайде произнасяй след мене... К-и-и-д... Дълго „и“...

— К-и-и-д!... — взех да повтарям след Мешков. Какво друго ми оставаше да правя?

— Непинг...

— Напинг...

— Не напинг, а н-е-пинг... Направи си устата като жаба... и също като че имаш горещ картоф в устата и в същото време правиш гаргара...

Направих си устата като „жаба“ и също като че имам горещ картоф в устата и в същото време правя гаргара.

— А как да разшифровам кииднепинг? — попитах аз, за да отклоня Мешков от учителския му тон.

— „Киид“ — козле, „непинг“ — похищение — обясни ми шепнешком Мешков. — А заради кого ще станеш „киид“?

— Заради Кузовльова.

— Значи ти си влюбен! Ти си ин лав? На английски се казва ин лав! — обясни ми Мешков.

— Да, да! Аз съм ин лав — побързах да се съглася с Мешков, — много съм ин лав! Просто безумно ин лав! Защото я обичам повече от всичко на света — казах аз. — Дори повече от родителите си...

— Щом като си готов на такова нещо, разбира се — съгласи се Серьожа. — Ще се ожениш ли за нея?

— Разбира се, ще се оженя! — казах аз. — След време, разбира се. Ако тя, разбира се, няма нищо против... Е, какво, ще подхвърлиш ли писмото?

— „Ще го подхвърлиш ли“! Тука не е работата да го подхвърлиш... Тука трябва... ту път ит стилтели... тайно да се сложи...

— Точно така — зарадвах се аз. — Именно ту път и именно стълзели!...

— Ама не стълзели! — възмути се Мешков. — А ст-и-ил... Дълго „и“ и езикът между зъбите. Хайде, повтори.

Отдавна вече ми се щеше да му фрасна един по муцуната, но си помислих, че това може изведнъж да влоши отношенията ни и затова през цялото време се сдържах. Сдържах се и тоя път, но вече с последни усилия.

— А за твоята мадър не ти ли е жал? — продължаваше да ме разпитва Мешков. — Нали ще се разтревожи, когато разбере, че са те... и при това за толкова много пари... за толкова мани...

— Разбира се, мадър ще се разтревожи — съгласих се аз. — Ако бях единствен в семейството, за никакви мани не бих откраднал себе си... Освен това мадър няма чак толкова да се тревожи заради мене, нали аз съм... груб... и се уча лошо... и никога не слушам. Виж, да откраднат Саша, тогава тя, разбира се, повече ще се тревожи. Е какво, ще бъдеш ли... път стилдели?

— Какво си се разбързал? Защо си ту би ин е хари? — попита Мешков. — Ще успееш да се откраднеш... Не си престарял... Още повече, според моите наблюдения, Кузовльова засега на никого тук не обръща внимание.

— Точно това е, че засега не обръща, а току-виж взела и обърнала... Момичетата можеш ли ги разбра? Знаеш ли, Мешкоф, един приятел ми разказваше как бил влюбен в едно момиче още от първи

клас. И тя на никого не обръщала внимание. В първи клас не обръщала, във втори не обръщала, в трети не обръщала, в четвърти не обръщала, а в пети — взела и обърнала внимание.

— На твоя приятел?

— Ами! На приятеля на моя приятел! А приятелят ми знаеш ли как се измъчваше? „Нима — казва — тя не можа още в първи клас да ми даде да разбере, че ѝ харесва друг? Пет години, казва, чаках, надявах се и на ти тебе!...“ Е, какво, ще подхвърлиш ли писмото?

— Слушай — казва Мешков, — не ти ли липсва вкус... В какво момиче се влюбил!... Истинска бютифул гъл!...

— И така — казах аз, като мобилизирах всичките си знания по английски език и неговото произношение — влюбих се в истинска... мар фа лейди!...

— В коя, в коя? — наостри уши Мешков.

— В мар фа лейди — повторих аз вече не така уверено.

— В марфа лейди ли? — повтори след мене Мешков. — А това пък какво е?

— Хайде де, ти да не би да не знаеш? — учудих се аз, но веднага обясних бързо и неуверено: — Мар — моя! Фа — прекрасна! А лейди си е лейди!

Сега вече Мешков падна от смях, като че някой го покоси заедно с тревата.

— Марфа лейди! — мучеше той и се търкаляше напред-назад. — Марфа лейди!... Ох! Ще умра! Ще издъхна!... Ту слиип!... Май... феъ... лейди, а не марфа лейди!... Повтаряй след мене... Хайде... май... феъ... лейди!...

Но престанах вече да повтарям след Мешков.

— Стига, Мешков — казах аз, — това не ти е урок по английски. Отговаряй направо и по руски: ще подхвърлиш ли писмото, или не?

— Не — каза Мешков, — няма да го подхвърля. Ноу, невърмор.

— А защо невърмор? — попитах аз заплашително.

— Лошо е да се краде... Вери бед! И съучастниците знаеш ли какво ги чака?

— Ами че аз крада себе си от собствените си родители!

— Все едно — нали крадеш? — каза Мешков и ми върна писмото.

— Крада — прошепнах тихо аз. — Но от любов... от... ай лав ю!

— Ай лав ю трябва да вдъхновява човека — каза Мешков — за благородни дела и постъпки, а не за кражба!... И изобщо тука има нещо нередно. Ти не можеш да се влюбиш, не си такъв човек! На тебе ти дай само експерименти с якета да правиш. Развейпрах си ти! Ето какъв си!

Каза и се скри в храстите. И на туй отгоре развейпрах ме нарече!... Ти си развейпрах! Цял час ми задаваше какви ли не въпроси на английски, а когато трябваше да се върши работа, веднага — в храстите.

— На брат ти бих помогнал — извика Серьожа от храстите.

— За якето не можеш да ми простиш!... — викнах аз след Мешков. — Да не би аз да съм виновен, че са се навъдили толкова много честни деца!...

ТРЕТИ РАЗКАЗ

СЪУЧАСТНИКЪТ ДЕРЯБИН

Антон Дерябин намерих в съседната уличка. Седеше на една греда и свиреше със затворени очи на роял, тоест не на роял, а на клавиши, нарисувани на шперплат. Почти никога той не се разделяше от тази дъсчица. Мъкнеше я навсякъде със себе си. Тренираше си пръстите. Аз дори започнах да го уважавам заради тази музикална дъска. Защо не, чудесно го е измислил. Седи си и си музицира и на никого не действа на нервите със своята музика. На негово място аз бих давал концерти с тая дъска. Веднага се вижда, че човекът свири добре на роял. И съвсем не е задължително да се чува.

Като чу леко шумолене, Дерябин поотвори едно око и ме погледна подозрително, но този път аз се престорих, че аз всъщност съвсем не съм аз, а съм моят брат и седнах учтиво на самия край на гредата. Мешков каза, че на брат ми би помогнал, а на мене не — за

нищо на света. Как не се досетих в разговора с Мешков да се представя за моя брат. И изобщо, преди да разговарям с Мешков, трябваше да понауча английски език. На английски сигурно щях да го убедя, като джентълмен джентълмена.

Поотворил едно око, Дерябин ме гледаше, като докосваше леко нарисованите клавиши с нервните си пръсти.

Дерябин беше ужасно нервно момче и страхлив като птичка (поетична натура, както казва мама) и за да не хвъркне веднага от дървото за към къщи, аз се преструвах, че слушам много внимателно свиренето му на роял, макар да си мислех само за едно: дано тоя нервен Дерябин не се досети кой всъщност седи до него. Ако се досети, че до него седя аз, за нищо на света няма да ми помогне, и то заради папала си, тоест не за своя, а за бабиния си... Че какво толкова пък съм направил? Просто исках Таня Кузовльова да научи от Дерябин, че вероятно в бъдеще аз ще стана най-знаменитият може би дресирувач на папалаи. Мислех си, че Дерябин така и ще каже на Таня Кузовльова: „Излиза, че тоя Алексей Завитайкин е голям педагог“! Работата е в това, че бабата на Антошка имаше говорещ папала Коко, с който се отнасяше като с не знам какъв. Най-важното е, че папалаът беше ужасен фукуло и непрекъснато само това повтаряше: „Коко е добррра птичка! Коко е ууумна птичка! Коко е възпитан папала“. В края на краищата скромността трябва да украсява не само човека, но и папала. Изобщо неотдавна, когато бабата на Антошка замина за две седмици за Воронеж, Антошка сам ми каза, че папалаът през цялото време му действал на нервите и му пречел да свири на рояла. А аз му казах да поживее папалаът при мене на тавана и аз ще се грижа за него, както бабата на Антошка.

Антошка, разбира се, веднага се съгласи и две седмици никой не му пречеше да свири на рояла. Малко преди да пристигне баба му, пренесохме заедно с Антошка папала в стаята ѝ. Най-важното е, че дори сам Антон едва не умря от смях, когато баба му още от прага извика на папала:

— Здравей, Коко!

А той ѝ отговори:

— Гос-с-спожо, марш оттук!

Бабата, разбира се, едва не припадна, а Коко ѝ предложи да поиграят на карти на магар-р-ре. Предизвикаха срочен разпит и Антон

вече престана да говори с мене. Аз ли съм виновен, че папагалът излезе толкова способен ученик и не чак толкова добра птичка, както сам се наричаше на всеослушание. И после, какво пък толкова лошо съм направил? Ами че фразата „Марш оттук“ съм взел от Чехов, а Чехов е класик и го учат във всички училища. В краен случай, ако Коко продължи и занапред да ругае, а сега той през цялото време ругае и не иска да се отучи, може да го изпратят в Англия. С очите си съм чел, че англичанката Дороти Нил е основала дружество „Компания против обучаването на папагалите да ругаят“. Дружеството наброява 220 члена и 180 папагала. Разбира се, аз прочетох това не за себе си изобщо и не за папагала Коко, а още по-малко за Антошката баба. Прочетох го за Таничка Кузовльова, та като узнае за това, да каже: „Колко любознателен младеж е тоя Алексей Завитайкин! От всичко се интересува!“.

— Здравейте, Антоша — казах това точно така, както би го произнесъл брат ми Саша.

— Здравейте... — отговори Антоша, като не знаеше кого да назове въпреки всичките ми старания да приличам не на себе си, а на брат ми.

— Саша — подсказах аз.

— Здравейте, Саша — каза Дерябин, като се успокои, но не съвсем, та продължаваше да ме гледа с недоверие.

Тогава реших да го превзема с помощта на дружеството на Дороти Нил.

— Ето — казах аз и подадох на Антон изрезката от списанието, — много ми е неприятно, разбира се, че брат ми ви развали папагала, но има изход...

Антон прочете внимателно съобщението, целият се изчерви от радост и каза:

— Може ли да я покажа на баба?

— Разбира се, изрязах го специално за вашата баба.

Като скри съобщението в джоба си, Антон се разчувства и притъпи съвсем своята бдителност и въобще можех да премина вече към писмото, но реших да предразположа окончателно Антон към себе си и казах:

— Бихте ли извирили нещо лирично... от класиката?... Моят брат признава само джаза, но аз не мога да понасям джаз.

По-хубава фраза не можеше и да се измисли, затова Антон пак се изчерви от удоволствие.

— А какво от класиката да ви изсвиря? — попита Антон и нагласи по-удобно на коленете си дъската.

„Пак се започва — помислих си аз. — Преди малко ме zlepостави незнанието на английския, а сега ме zlepостави пълното непознаване на класическата музика.“

— Искате ми се... е... е... — замънках аз. — Искате ми се... е...

— Епиталама^[1] ли желаете?

Реших, че епиталама ще е нещо не много дълго, и затова на драго сърце приех.

Пръстите на Антон доста дълго тичаха по беззвучните клавиши. После изведнъж спряха. Заръкоплясках и прошепнах:

— Прекрасно! Прекрасно!

— Не, не — изплаши се Дерябин, — това не е край. Това е просто пауза... в моята трактовка. След алегро модерато... и тути^[2]...

„Тути кванти“^[3] — щях да кажа едва ли не на глас, но се въздържах.

Дерябин засвири пак и се спря.

— Прекрасно! Прекрасно! — казах още веднъж с надежда, че това най-после е истинският край, а не следващата пауза в трактовката на Дерябин.

— Наистина ли ви хареса — попита Антон. — А кое място най-ви хареса?

Искаше ми се да кажа, че най-ми хареса паузата, но пак се въздържах.

— Наистина! — казах аз с патос. — И особено ето това място. — Посочих отначало средата, а после оня край на дъската, където пръстите на Антоша тичаха най-бързо.

— Мога да го повторя — каза Антон.

— Благодаря — казах аз, — достатъчно... А сега услуга за услуга! Имам към вас малка молба... за малка помощ в една работа... — Стори ми се, че при думата „помощ“ Дерябин трепна.

— Каква помощ? — попита той и, който знае защо, се мъчеше да не ме гледа в лицето.

— Бихте ли могли да подхвърлите едно писмо в нашата кухня?...

— Какво писмо? — попита Дерябин, като се изчерви.

— Ето какво — казах аз и за втори път извадих от пазвата писмото, адресирано до моя баща. — Разбира се, по-естествено би било да помоля брат си Льоша, но вие знаете що за човек е той... Нима мога да му кажа под секрет, че съм влюбен в Таня Кузовльова. Такъв номер може да ми направи...

И аз подадох на Антон Дерябин писмото, написано с червено като кръв мастило.

Като прочете писмото, Дерябин дълго и с подозрение ме гледа, а после изведнъж попита:

— Значи желаете слава?

— Точно така — отговорих аз.

— Значи както в стихотворението на Пушкин?

— Както в стихотворението на Пушкин — потвърдих аз.

— Значи „желая слава аз“ — Дерябин вдигна ръка като Пушкин във филма за Пушкин и взе да декламира — „... та с моето име... всичко, всичко наоколо да ти говори за мен!...“

При тези думи всичко вътре в мене се завъртя като въртележка, аз сам чувствах същото, само че не можех така да го кажа. А нали всичко правех така, че да може с името Алексей Завитайкин всичко... около Таня Кузовльова... всичко значи да ѝ говори за мене...

— Сега ще го запиша — казах аз и извадих от джоба си автоматична писалка и бележник.

— Между другото — каза Дерябин, докато записвах думите на Пушкин, — когато Пушкин се влюбил в Ана Керн, той не се е откраднал от родителите си!...

Спрях писането, вдигнах бавно глава и попитах гневно:

— А какво е правил?

— Написал е стихотворението „Запомних оня миг чудесен“ — отговори Дерябин. — Разбира се, не всички могат да пишат стихове, но ето например вчера някакво момче на тринайсет години постави нов световен рекорд по плуване. И веднага се прослави.

Това беше един намек, който не можах да му простя.

— А ти знаеш ли — закрещях аз на Дерябин така, както никога не би направил моят брат, — че Моцарт, когато е бил на десет години, не е киснел по гредите и не е свирел на нарисуван роял, а е изнасял концерти в Европа.

Дерябин, кой знае защо, преглътна моя Моцарт, без да се обиди ни най-малко, сякаш нищо не бях му казал, и се залови пак за своето „А вие знаете ли“.

— Знам всичко, което ще ме попиташ — казах аз, като преминах окончателно на „ти“. (И докога ще му казвам „ви“ на тоя Дерябин-Скрябин.) — Едно само не знам, ще подхвърлиш ли писмото до моите родители, или не?

— Вижте какво, Завитайкин — въздъхна Дерябин, — това ще ми бъде наистина много трудно.

— Какво трудно има тука? Да изтичаш петдесетина метра с плик в ръка и да го пуснеш незабелязано през прозореца?

— Ще ми бъде тежко не физически — обясни ми Дерябин. — Тежко ще ми бъде морално.

— Това пък защо?

— Защото аз... вижте какво... аз също съм влюбен в Таня!... Разбира се — продължи тихо Дерябин, — нечестно би било от моя страна да ви преча... но да ви помагам... би било нечестно от ваша страна...

Изобщо стори ми се, че за любовта си към Таня Кузовльова Дерябин го съчини сега в момента. Измисли го, за да не участва в тая, няма що да крия, рискована операция. Но пък много разстроен вид има. Може би не го е измислил, а? Просто криел го е и това си е. Както и да е, но новината много ме разстрои.

— И изобщо — добави тихо и смутено Дерябин — като честен човек трябва да ви се извиня... Работата е там, че съвсем не ви свирех епиталама, а етюд от Скрябин.

Сега пък на свой ред аз се смутих, защото как можех да отлича една епиталама от етюд на Скрябин, щом не съм чул нито един звук, а само съм гледал как тичат по шперплата пръстите на Дерябин.

— Не можеш да ми простиш за папагала! Роялист проклет!... — казах аз враждебно. — Почакай, ще го науча на хватките при борбата самбо — цялата къща ще ви разпердушини!

Не съм сигурен, може само да ми се е сторило, но Дерябин-Скрябин от страх като че се вдигна във въздуха и за една секунда прелетя в двора на тяхната вила.

После изписка „криминално момче“ и влетя заедно с музикалната си дъска през прозореца в стаята. Седнах на гредата и

започнах постепенно да се успокоявам. Когато се поуспокоих, взех да пресмятам на ум своите врагове: Сергей Мешков, Антон Дерябин, Васка Сусанин, Юра Корняков, Вадим Лютатовски, Бондаренко, Чучилин, Зотов... Наоколо ми само врагове... Кого да помоля да подхвърли писмото?... Дали пък някое момче от съседното курортно селище?

— Завитай, кажи как притъпяваш бръснача на баща ми? — попита ме някой зад гърба ми.

Озърнах се и видях още един свой враг — Николай Тулкин.

— Да не би нощем да ме хипнотизираш? — попита още веднъж Тулкин. — Хайде, кажи... че баща ми вече трети път ме нашиба...

Взех да гледам Тулкин така, като че наистина го хипнотизирам, а си мислех, че, от една страна, по-добър кандидат за съучастник от Тулкин не може да се намери: Тулкин обича да чете книги за шпиони, ето и сега изпод мишницата му се показва една такава книга, станала на баница. Но от друга страна, той ненавижда, неизвестно защо, всички момичета под ред, може би защото има пет сестри и нито един брат и затова едва ли ще се съгласи да ми помогне, дори когато му издам тайната за бръснача на баща му, който според думите на Тулкин всяка нощ съм притъпявал. Още малко похипнотизирах Тулкин с очи и казах:

— Добре — казах аз, — така да бъде, ще ти открия тайната на бръснача. — При тия думи извадих от джоба си кутийка от нещо американско, от какво точно, не можех да разпозная, може би от грим или пудра, защото долу бе написано „Холивуд“ (това разпознах) и „мейд ин USA“ — „направено в Америка“. В тая кутийка пазех за всеки случай таблетки сода бикарбонат. Изсипах таблетките на дланта си и започнах да ги броя.

— Какво е това? — попита Тулкин.

Знаех си, че непременно ще ми зададе тоя въпрос.

— Таблетки — казах аз.

— Против какво? — попита Тулкин.

— Не против какво, а за какво! — поправих го аз.

— А за какво? — попита Тулкин и протегна дългата си като на щраус шия.

— Таблетки... за сънища...

— Какви сънища? — наостри уши Тулкин.

— Интересни, разбира се — казах аз и добавих, за да слисам окончателно Тулкин: — Криминални широкоекранни и цветни... Една таблетка за една серия... Направено в Америка... — Посочих с пръст „мейд ин USA“. — В Холивуд... — Посочих с пръст думата „Холивуд“.

— Сънищата кратки ли са или дълги? — попита Тулкин и се заоблизва като гладна котка.

— Пълнометражни — отрязвах аз и скрих кутийката със содените таблетки в джоба. — Значи интересуваш се как притъпявам бръснача на баща ти?

Тулкин се облиза и кимна мълчаливо с глава.

— Само че услуга за услуга... — Озърнах се на всички страни и прошепнах: — Ще подхвърлиш ли едно писмо?

— Какво писмо?

Сложих пръст до устата, хванах Тулкин за ръка и го помъкнах в храстите. Там за трети път извадих от пазвата писмото, написано с червено мастило, и казах:

— Ето това... Криминално...

Тулкин погледна с уважение писмото, измъкна от джоба кожени ръкавици и си ги сложи.

— Да не останат отпечатъци от пръсти — обясни той и впи очи в моите драсканици.

[1] Епиталама — у древните гърци — сватбена песен. — Б.пр. ↑

[2] Тути (музикален термин) — всички инструменти в оркестър или гласове в хор заедно. — Б.пр. ↑

[3] Тути кванти (иронично) — разни и разнообразни. — Б.пр. ↑

ЧЕТВЪРТИ РАЗКАЗ

СЪУЧАСТНИКЪТ ТУЛКИН

Докато Тулкин, впил очи в листа, четеше писмото така, като че го учеше наизуст, аз все гледах Тулкин и все си мислех: откъде се е взел на гърдите му този медал и за какво го е получил? Още повече че медалът ми беше много познат, виждал го бях някъде... И изведнъж си спомних къде и у кого бях виждал този медал... У кучето на Тулкин — върху гердана му. У Галка... Беше го получила на някаква кучешка изложба... Гледай го ти Тулкин! Не очаквах такова нещо от него. Щом като аз се измъчвам толкова много заради медала, представям си как се измъчва кучето. Нали то е безсловесно животно. Може би му се иска да отиде в комитета на изложбата и да се оплаче от Тулкин, но как да се оплаче: може само да полае членовете на комитета, но нима те ще разберат каква е работата. Почнах вече да измислям как да помогна на Галка, но в това време Тулкин ме погледна.

— С кръв ли го написа? — попита Тулкин със страшен глас, като прочете писмото, написано с червено мастило.

— Иска ли питане — отвърнах аз.

— Направо на чисто?

— Какво ти направо! — възмутих се аз. — Опитай се да напишеш направо такова писмо... Сто черновки изписах!

— И черновките ли написа с кръв? — попита Тулкин със страшен глас.

— Разбира се — казах аз.

— И така значи ти цялата си кръв изписа?

— Цялата — казах аз.

Тулкин ми взе едната ръка и започна да разглежда внимателно кръвоносните ми съдове.

— Ами тогава какво тече у тебе?

Свих рамене.

— Не знам — казах аз. — Нещо тече...

— Интересно... — прошепна Тулкин и втренчи пак очи в писмото. — А кога възнамеряваш да се отвличаш?

— Днес вечерта. След вечеря. В осем часа.

Тулкин протегна ръка, за да скрепи с ръкостискане съгласието си, но така и замръзна с вдигната ръка.

— В осем не мога — каза той. — Днес в осем има интересно предаване по телевизията. Шпионски филм. Хайде в девет.

И дума не можеше да става за отлагане, затова аз се ядосах и казах:

— Ами ти знаеш ли какво ще става днес след вечеря?

— Какво ще става? — попита Тулкин.

— Мама и татко веднага ще вдигнат паника! Всички съседни ще изскочат на улицата. Ще дотича милиция. Криминалната милиция ще докара десетина служебни кучета. Ще надойдат кореспонденти от Москва с фотоапарати! Кучетата тичат! Милицията пищи със свирки! Кореспондентите щракат с апаратите си! Татко и мама носят откуп за мене! Служебното куче души сакоето ми и тича в къщичката на гробищата! Намират ме вързан и със запушена уста! Всички крещат: „Урраа!“, прегръщат ме и плачат от радост! Всички ме питат кой ме е откраднал? Казвам им: „Не зная. Всички бяха с маски!“. Фотографираха ме! Портретът ми се появява в „Неделя“! А ти в това време ще си седиш в къщи и ще си гледаш своя телевизор.

— Май че си прав, Завитайкин! — каза Тулкин с пламнали очи. — Такова нещо по телевизията няма да видиш!

— Разбира се, че няма да видиш! А щом подхвърлиш писмото, изтичай у вас, изнеси си на улицата стол и седи и гледай!...

Тулкин пак замахна и вече искаше да скрепи с ръкостискане нашия съюз, но неизвестно защо не го скрепи, а зададе следния въпрос:

— А защо толкова малко искаш за себе си?

— Как малко?... Шест хиляди! Повече, отколкото струва един москвич.

— Но ти все пак си човек...

— Та аз не го правя за пари — възмутих се аз още повече. — Правя всичко това от любов! Просто искам да се прославя. А парите ще върна на татко обратно.

— От каква пък любов? — възмути се Тулкин повече и от мене.

— От любов... към Таня Кузовльова — прошепнах аз. — Та да ми обърне внимание. Знаеш ли какво внимание обръщат момичетата

на знаменитите?!

— Аах, от любов?... — провлачи разочаровано Тулкин. — Е, ако е от любов — повтори той още веднъж, — то аз не съм ти помощник... Ненавиждам момичетата! — Тулкин чак се разтрепери от омраза. — Я по-добре да си легна да спя... — каза Тулкин и продължаваше да се тресе като механичен чук.

Това беше намек от страна на Тулкин и аз реших да се възползвам от тоя намек.

Извадих пак от джоба кутийката с таблетките и започнах отново да ги броя.

— Значи така... Откривам тайната за бръснача и давам две таблетки за два шпионски цветни криминални съня...

Тулкин с такова нежелание отвърна глава от содените таблетки, та чак шията му заскърца.

— Аз и без твоите таблетки мога да видя насън каквото си поискам. — Но в гласа му нямаше ни капка истина. — И може да не ми разказваш как притъпяваш бръснача на баща ми. Нека ме напердаши още веднъж, но аз все пак ще те издебна. Ще разбереш аз какъв шпионин съм. И за нищо на света не бих ти помогнал в любовта към момичета. Ако е от омраза, бих ти помогнал, но от любов за никакви... — той, разбира се, искаше да каже „таблетки“, но направи усилие в себе си и каза — за нищо на света, дори да ме беше помолил не ти, а твоят брат — все едно, не бих помогнал.

Ако Тулкин не бе казал, че от любов не ще помогне, но от омраза с удоволствие, щеше да ми се наложи може би да търся четвърти съучастник, но когато каза, че от ненавист би помогнал, аз сипах на дланта си още две таблетки сода за пиене (значи всичко четири серии криминални шпионски цветни съня) и казах:

— Ще ми помогнеш от омраза към нея!

— Как така? — не разбра Тулкин. — Да се помага от омраза?

— Ето как — започнах аз може би най-сложното и унизително обяснение в своя живот. — Какъв съм аз? — попитах аз Тулкин.

— А какъв си ти? — попита ме Тулкин.

— Развейпрах съм! — казах аз твърдо. — Развейпрах!

— Ти си развейпрах — с удоволствие потвърди Тулкин и дори малко прибързано.

— Кой е развейпрах? — попитах аз заплашително Тулкин и едва потиснах желанието си да му фрасна една по зъбите за такова оскърбление.

Но после се сетих, че той само повтаря моите думи, успокоих се и казах:

— При това съм и мързелив!

— При това си и мързелив! — потвърди пак на драго сърце Тулкин.

— Кой е мързелив?...

И двамата мълчахме. Аз се боях, че няма да се сдържа и ще перна Тулкин по зъбите за оскърбление на личността — в края на краищата може да се потвърждава и мълчаливо с кимане на глава, но надвих себе си и като скръцнах със зъби, продължих:

— Но Кузовльова нищо не знае! Така ли е?

— Така е — потвърди Тулкин, — не знае.

— Значи съвсем друга работа би било, ако Кузовльова дружи с Мешков или Дерябин, а не с мене? Така ли е?

— Съвсем друга работа! — каза Тулкин и дори кимна с глава. — Значи така й се пада! — зарадва се истински Тулкин. — Та с тебе всички се мъчат: и родители, и училище, и цялото курортно селище, а тя какво, да не е някакво изключение... А ще дадеш ли таблетки за три серии? — попита разпалилият се Тулкин.

Измъкнах отново от джоба си кутийката и отсипах на Тулкин три таблетки.

— И за това, как притъпяваш татковия бръснач, ще разкажеш! — предупреди ме Тулкин.

— След отвличането — отговорих аз. — Значи след вечеря аз ще се отвлека в къщичката на пазача на гробищата. В осем часа нула минути. Твоят колко показва?

Тулкин погледна часовника си и каза:

— Защо след вечеря? Сега ще те отвлечем. Да вземем само едно въже и някои други работи!

— Как така — казах аз. — На гладен стомах ли?

— Тъкмо на гладен... За да е по-неочаквано... Имам една молба: дай таблетки за още две серии...

— После, после — казах аз. — След отвличането ще ти ги дам всичките.

Тулкин се потюхка малко и каза:

— Тогава скрий се веднага зад бараката, та никой да не ни види заедно, и чакай... Аз сам ще дойда при тебе незабелязано...

Изад бараката видях как кучето Галка срещна пред вратата Тулкин и започна да го лае (навярно искаше да му се върне обратно медалът) и си помислих, че Тулкин е славно момче, не е злопамятен! Не ме мрази заради бръснача на баща си. Наистина аз нищо не съм правил с бръснача на баща му, и не съм го притъпявал, разбира се, никога не съм имал намерение да го притъпявам. Аз просто проверявах едно съобщение в списание „Техника молодежи“. Там бе написано, че ако в лунна нощ се сложи бръснач на светлината, то до сутринта той ще се притъпи. И когато бръсначът се притъпи, то, мислех си, Тулкин ще разпространи между децата слуха, че аз със силата на волята си мога да притъпявам бръсначи от разстояние. Някое от децата ще разкаже това на Таничка Кузовльова и тогава тя ще каже: „Отдавна съм забелязала, че в погледа на Льоша има нещо хипнотично, магнетическо!“.

Впрочем в къщи няма бръснач — баща ми се бръсне с електрическа самобръсначка, и затова реших с помощта на бръснача на Тулкия баща да проверя това явление, но Тулкин, изглежда, не чете списания, затова си мисли, че аз притъпявам бръснача, а не лунната светлина. Веднъж наблюдавах как той цяла нощ не спа, дебнеше ме. Аз разбира се, дори и не мислех да се приближавам към дома на Тулкин, знаех си, че бръсначът сам ще се притъпи...

В това време в къщата на Тулкин кучето Галка продължаваше да лае, а Тулкин все не излизаше. Помислих си, че Галка напразно иска да й се даде медалът обратно: в края на краищата Тулкин също има право да го носи — та нали той учи Галка на всякакви номера, а не тя него. Почаках още малко, но Тулкин все не излизаше, сестра му се показва на входа, а Тулкин никакъв го нямаше. Тогава се огледах: да не би да се е приближил до мене? Тулкин каза, че ще дойде незабелязано, но около мене нямаше никого. Нямаше го и от другата страна на бараката. Не можех да чакам повече, в края на краищата какво толкова ще стане, ако не Тулкин се приближи незабелязано към мене, а аз към него. Прехвърлих оградата и исках вече да прекося бързо улицата, като войниците във филмите за войната, но в същото време някой ме хвана грубо (непозволено грубо) за рамото.

Нямаше земна сила, която в тая минута можеше да ме задържи на място, но след секунда се убедих, че има такава земна сила и тая сила се нарича Николай Сутулов. Сутулов изобщо не беше в списъка на моите врагове, но изглежда аз бях в списъка на неговите врагове, защото още с пристигането си във вилата при всяка наша среща не пропускаше да ме шляпне по врата някак незабелязано, но много силно и винаги казваше: „Първият иска да кацне!“... или „Вторият иска да кацне“. Заедно с днешния той ми шляпна дваисет и осем шамара по врата. Освен това винаги опитва върху мене по една хватка на борбата самбо и тогава се отдалечава. Ето и сега той ми каза:

— Дваисет и осмият търси място да кацне!... — после ме удари по врата, като продължаваше да ме държи за рамото. — От положение на задържане хващам с дясната ръка китката на дясната ръка на противника, поставям лакътя на дясната си ръка върху врата му, вдигам дясната си ръка и... извършвам хватката... За секунда.

Така той изпълни върху мене дваисет и осем хватки на борбата самбо. Само на думи, разбира се, но все пак е отвратително. И защо е всичко това? Абсолютно нищо не съм му направил, само дето веднъж отидох при него и го попитах, като вдигнах високо глава. (Сутулов е четири глави по-висок от всички деца!)

— Слушай, Сутулов — казах му аз, — при такъв ръст мозъкът ти там... (показах с ръка нагоре) сигурно е в безтегловно състояние... Право ли казвам?

Вместо отговор Сутулов ми удари един по врата и каза:

— Първият търси място за кацане!... — После за първи път ми показва хронометъра в ръката си и поясни: — Повдигам рязко ръцете си сплетени, отблъсквам бързо ръцете на противника, навеждам се и хващам краката му в гънките под коленете... И... хватката извършвам за три секунди.

Сигурно Тулкин, Мешков и Дерябин са ме наклеветили нещо пред него. Разбира се, аз отдавна можех да си оправя сметките със Сутулов, но изобщо ужасно примитивно би било просто да се сбием... като някакви питекантропи^[1]. И изобщо аз си имам, вече си имам един химически състав, приготвен специално за Сутулов, жълт-жълт като „жълта треска“. Ако го мацна по лицето, няколко дни няма да мръдне от умивалника... А по-нататък всичко ще стане така: Сутулов ще ми лепне дваисет и деветия шамар (дваисет и осмия току-що получих!), а

аз на него — „жълтата треска“... и вече няма да има трийсети шамар... А не е ли по-добре сега да мацна един по муцуната на Сутулов?

Стиснах в джоба пластмасовата торбичка с гъба, напоена с „жълта треска“, но веднага помислих, че щом поискам, винаги мога да се разправя със Сутулов! И как само ще се разправя! Освен „жълтата треска“ такова нещо съм му приготвил, та до гроб ще ме помни, но сега най-важното е по-бързо да се отърва от него и да доизслушам докрай хватката на самбо, която изпълняваше над мене тоя гнусен Сутулов.

— Представяш ли си — каза Сутулов, като свърши с хватката, — излиза като у Дюма — „След десет години“ ти седиш на верандата...

„С кого?“ исках да попитам, но се въздържах. Знаех си, че след десет години ще седя на верандата с Таничка аз, знаех си, а Сутулов ще се убеди в това, като дойде при мене след десет години.

— Аз значи се приближавам — каза Сутулов — и... две хиляди двеста дваисет и осмият... търси място за кацане...

— Какво говориш, Сутулов — казах аз, — какъв две хиляди двеста дваисет и осми... двеста хиляди двеста дваисет и осмият търси място за кацане...

Сутулов явно не очакваше от мене такава фраза (и сам аз не очаквах това от себе си! Но нали Тулкин ме чака! По-скоро! По-скоро!) и зяпна, помисли, пооправи си брадата и каза:

— Славно момче!... Ела ми на гости... — и се отдалечи, а аз с няколко скока стигнах до входа на Тулкини и взех да надничам в къщата.

— Кого търсите? — попита сестрата на Тулкин.

— Вашият брат — казах аз.

— Той спи — каза сестрата на Тулкин.

— Как така спи? — закрещях аз. — Как спи? Как спи?! — повтарях аз като папагала Коко едни и същи думи.

Стига ми, дете Сутулов ме задържа така унижително, ами сега и този Тулкин ми взе таблетките за криминални сънища, сигурно ги е глътнал и... си е легнал да спи. Просто да се побъркаш!...

— Събуди го! — закрещях аз на сестрата на Тулкин така, като че е моя сестра. — Събуди го веднага!

— Но той се заключи и каза никой да не го буди!

Като се завъртя на един ток, сестрата на Тулкин скочи от стъпалото и изтича на улицата, а на стълбата се показва майката на Тулкин и ме изглежда подозрително.

„Всичко е загубено — помислих си аз и почнах заднишком да отстъпвам безшумно. — Тулкин наистина е нагълтал моите таблетки и си е легнал да гледа многосериен широкоекранен криминален цветен сън. А най-важното, писмото ми остана у него.“

Бе аз ще му дам да се разбере! И... и обиколих тичешком вилата на Тулкини. Прозорецът на предателя беше затворен и пердето дори спуснато. Съседният прозорец бе отворен и от него неочаквано се показва гърбът на Тулкин, а после и самият той с куфар в ръка.

— А сестра ти ми каза, че спиш — прошепнах аз. — Толкова се забави, че...

— Това беше за алиби — каза Тулкин.

— Пък аз си помислих, че отвлечането пропадна — прошепнах аз.

— Считай се вече за отвлечен. — Тулкин извади от джоба си пет пакета смлян пипер. — Пълзи към гробищата — каза той.

— А ти?

— Аз след тебе. Ще посипвам тревата с пипер... Да не тръгнат кучетата по следите ни...

И аз запълзях... към славата, към неизвестността, към всичко, което ме чакаше отсега нататък! Да, но ако знаех какво ме чака отсега нататък, щях, разбира се, отдавна да се върна обратно, но не знаех и затова все пълзях, пълзях, пълзях... докато не си чукнах главата във вратата на къщичката. Без да се изправам на крака, хванах вратата и я дръпнах. Вратата изскърца и се отвори, а аз запълзях по корем към стълбата. Тулкин пухтеше и кихаше (от пипера навярно!) отзад някъде.

Изкачих се по стълбата на тавана на изоставената къщурка, седнах на пода, облегнах се на една гредка, а Тулкин извади от куфара някакво въже и с удоволствие взе да ми омотава ръцете и краката... След това започна с удоволствие да ми запущва устата с парцал.

— Бе ти побърка ли се! — измучах аз. — Не го пъхай целия! Да не мислиш, че е голямо удоволствие!

Тулкин остави парцала на мира, извади от джоба пакет пипер и започна да посипва наоколо, като осветяваше пода с електрическо фенерче, макар че още бе светло.

— Сипвай внимателно! — измучах аз през парцала. Усетих силно гъделичкане в носа, затова не можах да се въздържа и кихнах.

Тулкин ме освети с фенерчето, полюбува се малко на вида ми (и ръцете, и краката вързани, а в устата парцал!) и каза:

— Фина работа!

А аз казах със запушени уста:

— Му-у-ум-еуа-е-е — което без запушалка би означавало: Тулкин, не губи време, подхвърляй по-скоро писмото!

Тулкин прекрасно ме разбра, намигна ми, скри писмото в хастара на каскета си и заслиза по стълбата заднишком, като посипваше стъпалата с пипер.

[1] Питекантроп — маймуночовек, преходно същество между маймуна и човек. Намерен скелет на о-в Ява през 1891 г. — Б.пр. ↑

ВТОРА ЧАСТ
ИЗВИКАЙТЕ НА ТЕЛЕФОНА ВАШЕТО
КУЧЕ

ПЕТИ РАЗКАЗ

ТУЛКИН СЕ ПАЗАРИ

Веднъж брат ми Саша ми показва някакво списание, където бе разказан един интересен случай. И така значи, имало в Испания една жена — испанка, която цял живот говорила на испански език. Веднъж, когато минавала покрай една къща, неочаквано паднал от балкона някакъв предмет, и я ударил силно по главата. Жената испанка загубила съзнание и когато дошла на себе си, изведнъж заговорила на чист английски език. Учените, разбира се, не могат да дадат никакво обяснение на това удивително събитие. Аз пък защо мислех за това, седнал на тавана на къщичката, за това мислех, защото, ако бях помолил някого да ме удари с нещо по главата, може би изведнъж щях да заговоря по английски.

Представям си как би се нацупил Мешков, ако чуе как се разхождам по улицата и разговарям с Таня Кузовльова съвсем свободно на английски език. Цялата работа е колко силно трябва да ме фраснат по главата, за да заговоря по английски. И кой ще се съгласи да го стори? Разбира се, лесно ще се намери съучастник за тая работа. В нашето курортно селище май че всяко от децата ще ме фрасне с удоволствие по главата, но се боя, че ще ме фраснат с по-голяма сила, отколкото е необходимо за овладяването на английския език...

— Намалявай цената, Завитайкин! — раздаде се гласът на Тулкин, появил се нечуто на тавана. — Не искат да те откупят за шест хиляди.

Още си мислех за изучаването на английски език с помощта на удар по главата, на което се решавах само заради Таничка Кузовльова, и затова не можах изведнъж да съобразя за какво собствено говори Тулкин.

— Цената, казвам, намалявай — повтори Тулкин. — Не искат да те откупят за толкова много пари.

— А кой ти каза, че не искат да ме откупят? — разбрах аз най-после за какво става дума.

— Тишина — обясни Тулкин.

— Каква тишина?

— Чуваш ли нещо? — попита Тулкин и се долепи до таванското прозорче.

Навън бе тъмно и наистина тихо. Не изобщо тихо, а тихо в такъв смисъл, че никакъв шум нямаше около моето отвличане. Чуваше се само как Дерябин-Скрябин свири в къщи на роял, а във вилата на Мешков гърми магнетофон.

— Тишината още нищо не говори — казах аз неуверено.

— За вас нищо не говори, но за нас, детективите, всичко говори: парче вестник, останало на мястото на престъплението, фас, копче, трамваен билет могат да ни разкажат повече, отколкото самият престъпник. Обеща куп работи: ще се вдигне паника! Ще дойде милицията! Служебни кучета ще има! Ще има ура!... Ако знаех, че така ще излезе, по-добре щях да си седя в къщи и да си гледам криминален филм.

— Почакай, Тулкин — казах аз, — ти кажи за писмото, подхвърли ли писмото?

— Разбира се, подхвърлих го.

— В кухнята?

— Както се уговорихме.

— И никой ли нямаше в кухнята?

— Сашка стърчеше през цялото време. После се наведе към шкафа и аз — хоп! И писмото на пода! Брат ти го вдигна! Аз — дим да ме няма!

— Значи, почна се... — казах аз.

— Там е работата — каза Тулкин, — че нищо не се почна.

— Как не се почна?

— Много просто — поясни Тулкин. — Като вдигна писмото, Саша отначало се спусна към прозореца да види кой хвърли писмото, но аз вече се бях скрил. Тогава той изтича с писмото в стаята. Тогава аз заобиколих вилата ви, изтичах в къщи, изнесох един стол и зачаках. Около пет минути седях и чаках. Слушам, в гостната ви стая работи телевизор. Ето, казвам, Саша донася писмото на баща ти или на майка ти. Ето те го прочитат! И ето изскачат на улицата в паника, както ти обеща.

— Е, а те какво? — попитах аз нетърпеливо.

— Какво те?... Аз седя, а те не изскачат... И телевизорът си работи... Предават криминален филм...

— Но защо не скачат? — попитах аз смутен.

— Сигурно са решили отначало да догледат филма, а после да изскочат.

— Имаш късмет, Тулкин — казах аз, като стиснах юмруци, — че ръцете ми са вързани, иначе за такива думи щях да те... Ако беше ти, може би нямаше да скочиш, всички бихте седели пред телевизора, ако на тебе бяха откраднали сина, а моите родители ще скочат, ще видиш, просто много малко време е минало.

— Малко време! Пет минути тичах! Десет чаках! Пет минути обратно! И вече три минути с тебе разговарям! За толкова време цялото ни курортно селище можеше да се вдигне на крак.

Замълчах. В думите на Тулкин имаше някаква неприятна за мене логика. През това време по моите сметки в курортното селище трябваше да се вдигне истинска паника. Но наоколо бе така тихо, както и преди моето отвлечане.

— Нищо не разбирам... — Аз наистина нищо не разбирах. — Но
защо не ме откупват?...

— Какво непонятно има? Не струваш ти шест хиляди.
Москвичът струва, а ти не струваш.

— Какво общо има тук някакъв москвич?

— Нали ти сам каза, че утре баща ти ще купи собствен москвич
— каза разгорещено Тулкин. — Ако баща ти откупи най-напред тебе,
ще остане без пари и ще загуби реда си за колата, пък ти няма да се
загубиш, нали сам си написал, че се намираш на безопасно място.

— Значи ти мислиш, че отначало ще купят колата?

— Разбира се, колата, после ще вземат пари назаем и ще откупят и тебе.

— И какво излиза, аз трябва да стърча на това гробище неизвестно колко време? (Тулкин продължаваше да седи там някъде в тъмното и да сумти.) — А знаеш ли — казах аз — колко е неприятно да се седи тука?

— Тогава нямаше защо да си надуваш толкова цената! Щом искаш да се прославиш, поискай за себе си петдесет рубли и достатъчно.

— Отначало казваше малко съм поискал, сега пък — много... А защо петдесет?

— Достатъчно е за тебе — обясни ми тъмнината с гласа на Тулкин.

Обмислих предложението на Тулкин и казах:

— За нищо на света! Всички деца ще ми се смеят, че са ме откупили само за петдесет рубли... Синът на Джон Янг е откупен, както пише, за голям откуп. Мисля, че голям откуп, това са шест хиляди.

— Баща ти не е Джон Янг и ти не си негов син — каза Тулкин. — Те си имат свои цени, ние — свои...

— Нима им се свиди да заплатят за мене шест хиляди рубли? — простенах аз гласно.

— Хайде стига, Завитайкин, не се разстройвай... Сега ще им напиша още едно писмо — каза Тулкин. — В това писмо ще те преоценим и родителите ти може би ще те откупят. — Тулкин запали фенерчето, свали си ръкавиците и извади от джоба на якето бележник и автоматична писалка.

— Мене да преоценяваш?!... — казах аз. — За нищо на света!

— Петдесет! — предложи Тулкин.

— Шест хиляди! — казах аз. — Определих такава цена заради Таня. Да знае, че и аз нещо струвам.

— Петдесет! — каза Тулкин. — И ни копейка повече!

— Пет хиляди и шестстотин! — отстъпих аз.

— Петдесет! — повтори упорито Тулкин. — Раз — петдесет! Два — петдесет! Три — петдесет! — (Аз не се съгласих.) — Край — каза

Тулкин. — Излизам от играта! Да разнасям по гробищата писма! Човек и краката може да си подбие!

— Излизай! — казах аз. — Моля! Няма да заплача! Излизай!

— Сам се крадеш! Сам пишеш писмата! Сам си ги и подхвърляй! Да бях знаел, щях да си гледам телевизор.

— Ще ги подхвърля! И без твоя помощ ще ги подхвърля!... Телевизор нещастен.

— А ти!... А ти... — закрещя Тулкин. — Ти... обезценен Ромео и Жулиета! — И Тулкин сякаш се отпуси — с какви имена само не ме нарече: и лебервурст, и ескимо на клечка, и пача.

А аз през цялото време повтарях спокойно едно и също:

— Ако наистина си смел човек, развържи ми ръцете и повтори още веднъж каквото ми каза!

Но Тулкин продължаваше да ме оскърбява, както си знае. Тогава изведнъж ми хрумна една мисъл: с отвлечането, разбира се, е свършено, няма да се появи портретът ми в „Неделя“, но има надежда да се прославя другояче. Прекрасна идея и портретът ми, струва ми се, може да се появи в „Неделя“.

— Добре — прекъснах аз разярения Тулкин. — Щом наистина ме ненавиждаш — казах аз на Тулкин, — сложи каскета си върху моята барета и ме хлопни по главата с някоя дъска. — Мислех си, току-виж след тоя удар и аз като оная жена испанка изведнъж съм проговорил на чист английски език и за мене, разбира се, незабавно ще напишат във всички вестници! И ще се прославя! — Тулкин, бъди приятел, фрасни ме с дъска по главата! Заслужил съм си го, Тулкин!

Мислех, че Тулкин ще изпълни на драго сърце молбата ми, но какво беше учудването ми, когато той не само не се хвана на тоя номер, но и категорично се отказа.

— Искаш лесно да се отървеш! — обади се в тъмното Тулкин, като ме освети с електрическото фенерче. — Сега ще повикам всички деца и както си вързан, ще те отнесем на пазара и ще те привържем за щанда, където продават стоки с намалени цени. На туй отгоре ще те фотографираме и ще сложим надпис: „Безсърдечно момче, което за пари само се е откраднало от родителите си!“. Ще фотографираме и родителите ти: „Безсърдечни родители, които не пожелаха за никакви пари да откупят сина си!“. Цялата ви фамилийка ще прославим пред света! И твоята Кузовльова ще прославим — ще кажем, че тя те е

подучила. И брат ти няма да пощадим. Ще кажем, че той е знаел всичко, но си е траел...

Като отправи тая ужасна заплаха, Тулкин се смъкна в тъмното по стълбата и аз останах сам, с вързани ръце и крака, без отвлечане, без слава и без да знам английски език, а сега вече и без ни най-малка надежда, че Таня Кузовльова може някога да ми обърне някакво внимание.

Напрегнах всички сили и задърпах вързаните си ръце.

ШЕСТИ РАЗКАЗ АМА ЧЕ НОВИНА!

— Аз ще бъда главатарят — казах аз и се престорих, че си свалям часовника.

— Я го виж ти! — ядоса се Сутулов. — Той щял да бъде главатарят. Аз ще бъда главатарят!

— Добре — съгласих се аз на драго сърце, — сваляй хронометъра!

— А за какво ти е моят хронометър? — попита ме Сутулов.

— Сега ще играем — обясних аз на Сутулов, като свалях от ръката му швейцарския хронометър и намигнах на Мешков, Дерябин и Тулкин.

— На какво ще играем? — попита Сутулов.

— На стълб — казах аз.

— А какво е това? — попита Сутулов.

— Много весела игра... Връзвайте го! — заповядах аз на Тулкин, Мешков и Дерябин.

Тулкин, Мешков и Дерябин с удоволствие взеха да връзват ръцете и краката на Сутулов. Той не се съпротивяваше.

— Във вашата вила никой ли няма? — попитах аз Сутулов.

— Заминаха до утре — каза радостно той.

— Чудесно! — казах аз също тъй радостно. — Значи може да играем до утре?

— Разбира се! — още по-радостно отвърна Сутулов.

— Изправете го на стола! — заповядах аз на Тулкин, Дерябин и Мешков.

Мешков, Дерябин и Тулкин изправиха Сутулов на един стол. Няма да си цапам ръцете с него я!

— Стоиш ли? — попитах аз Сутулов.

— Стоя — потвърди Сутулов.

— Прекрасно — казах аз и се качих на съседния стол. — Хронометърът ти върви ли добре?

— Искате ли питане! — засмя се Сутулов. — Тик-так! Тик-так!

Допрях до ухото си Сутуловия хронометър, поклатих глава и казах:

— А според мене не много добре... „Тик“ да, а „так“ няма...

— Я се махай! — каза заплашително Сутулов.

— Послушай сам — казах аз и сложих хронометъра до стената, а Сутулов допря ухо до хронометъра и се ухили. — Чуваш ли? — попитах го аз.

— Чувам и „так“ — потвърди Сутулов, — чувам и „тик“.

— Тогава слушай си — казах аз — до утре... само притискай с ухо по-здраво хронометъра до стената, иначе ще го изпуснеш...

После ще помълча и ще кажа: „Това ти е за Таня... за Кузовльова... да не я ухажваш!...“.

После всички — Тулкин, Мешков и Дерябин — ще си паднат от смях, разбира се, а после... но какво ще стане после, не можах да си представя, защото вече бях дотичал до дома, оставаше само да се мушна през храстите и да прескоча оградата, когато наблизко чух шум и гласове, от които се отделяше гласът на стареца Сутулов:

— Не се бойте, деца... Аз се заемам с тоя Льоша... Какво ще се церемоним с него!

— А ти, Дерябин, не се разстройвай — извиси глас Мешков. — Ти донт би ин ъ пити! — успокояваше го Мешков. — Всички ние държим Кузовльова да дружи с тебе, а не с тоя развейпрах. А щом го искаме, значи така и ще бъде. Ду ю андерстенд?

— Оф корз — отговори Дерябин. — Фенк ю вери мач...

— Защо с Дерябин? — наежи се Сутулов. — Кузовльова ще дружи с мене! Всички сте андерстенд, нали?

Всички мълчаха, а аз си помислих: „Ще видите вие кой е андерстенд и кой не!“ — и стиснах юмруци.

В същото време на улицата, дето води към гробищата, се зададе Тулкин с цяла банда момчета и се развика тичешком, като светеше с фенерчето:

— Няма го! Претършувахме целия таван! А в къщи не е ли идвал? — попита Тулкин.

За всеки случай залегнах безшумно в храстите и напипах в джоба си пластмасовата торбичка с гъбата, напоена с „жълта треска“. Май че днес ще падне сгода да я употребя. Както се вижда, днес Сутулов ще премине от самбо на думи към самбо на дела.

— Ноу — каза Мешков по английски, — иф ай хед сиин хим.

Не го разбрах какво каза, но в гласа на Мешков се долавяше явна заплаха.

— Къде ли се е дянал? От къщичката избягал, а у дома си не е идвал? — изписука с тънкото си гласче Дерябин, държейки на рамо като пушка дъската с клавишите.

Дали, като се сбием, Дерябин все пак няма да ме фрасне с тая дъска по главата и аз току-виж съм проговорил на английски!...

— Обкръжавайте къщата! — изкомандва Сутулов.

Сутуловата банда пропълзя покрай мене. Спрях дори да дишам.

— Няма що — каза Мешков, — сега ще си уредя сметката с него заради якето. Такъв пердах ще му ударя...

— А пък аз ще му отмъстя за папагала — закани се Дерябин, като преместваше музикалната си дъска от едното рамо на другото. — Само това липсваше, да открадне себе си за пари!

— Отначало колко е поискал за себе си? — попита Сутулов.

— Двеста хиляди рубли — каза Тулкин. Изглежда все едно му беше какво лъже в тъмното.

Едва се въздържах да не скоча и цапардосам Тулкин по ухото. (Рано е! Рано е! Рано е!)

— Но най-важното, ние с него три пъти снижавахме цената — каза Тулкин. — В последното писмо написах: „Ще ви върнем сина, дайте поне за ескимо!“.

— Е, и какво? — попита Сутулов.

— Е, и какво... — каза Тулкин. — И за двацет и две копейки не поискаха да го откупят.

Враговете ми се разсмяха. И заедно с това почнаха да ме хулят който както си знае.

— Няма го — каза Тулкин. — Изплашил се е.

— А у тях има ли някой? — попита Сутулов.

— Вероятно баща му и майка му, не чувате ли телевизора.

Всички млъкнаха. Наистина се чуваше, че в къщи е пуснат телевизорът.

Едно от децата доброволно се покатери на дървото и изведнъж закрещя отгоре:

— Братлета! Та той си е в къщи! С някакво момиче гледат предаването!

— А къде са родителите? — попита Сутулов.

— Няма родители, сами са.

— Толкоз по-добре — каза Сутулов, като си оправяше брадата и засукваше ръкави.

Всички се покатериха, кой на оградата, кой на дървото. От възмущение едва не се покатерих и аз на тополата, като чух, че у дома се е появило момиче, с което седим и гледаме телевизия.

— Дерябин, та с Льоша седи твоята Кузовльова! — извика Мешков.

Виж ти! Докато аз организирах собственото си отвличане, Сашка отвлече под носа ми Таня Кузовльова! Първата ми любов! А може пък и той да се е влюбил? Нима близнаците не само се раждат едновременно, а и се влюбват едновременно?

— Но как е успял хем да се отвърже, хем... — учуди се Тулкин. — Нали го вързах със специален възел?... Да не сте се отдалечавали от вратичката? — попита той Мешков.

— Ноу — отговори Мешков. — Ю вери хиър лайк ъ стоунс... Стояхме като статуи, като заковани! — обясни Мешков, после втренчи поглед в застаналия като глупак Тулкин и попита: — Какво ти стана пък на тебе?

— Проявявам...

— Какво проявяваш?

— Това вие не можете да разберете... Проявявам свобода на пространственото въображение!... — поясни Тулкин. — Как е успял тъй във всичко? И да ни моли всичките нас да подхвърлим писмото, и да се отвлече, и да се развърже, и да успее с Таня да гледа криминален филм по телевизията?...

— Ами този, дето гледа телевизията с Кузовльова, не е той — сети се внезапно Вадим Лютатовски.

— Ами кой е? — попита Сутулов.

— Брат му Сашка!... С това писмо Льоша е искал да направи заблуждаваща врага маневра, създава на брат си обстановка!

— Какво говорите — възмути се Мешков, — та той с това писмо дойде при мене... Дойде като Льошка, а после си помислих, че това вероятно е Сашка.

— Какъв ти Сашка! — избухна сега пък Дерябин. — При мене той дойде като Сашка, а после виждам, че това е Льошка.

— Тогава кой е този у тях? — попита Сутулов.

— Льошка — каза Дерябин.

— Сашка — каза Мешков.

— А според мене и те самите не знаят кой от тях седи сега пред телевизора — заяви Вадим Лютатовски. — Казват, че при близнаци стават такива работи.

— Ей сега — каза Сутулов — ще отгатнем. Ако монетата падне с цифрата отгоре, там седи Сашка. — С тия думи Сутулов подхвърли във въздуха една монета, хвана я, погледна разтворената си длан и каза: — Сашка! Тава е Сашка! Сега ще го извикаме на улицата и ще му извием носа наляво, а като дойде Льошка, ще му извием носа надясно, та вече да не ги бъркаме... и да не ни превземат момичетата!...

Но въпреки поканата никой не се мръдна от мястото си, дори влюбеният Дерябин, и той стоеше, макар че Сутулов продължаваше да ги окуражава.

„Браво, Сутулов — рекох си аз. — Браво! Така му се пада на Сашка! Ще му изкривят носа настрани! И това си е! Няма нужда от операция! Да не превзема момичето на родния си брат! Хайде, хайде, братлета, напред, напред!...“

— Да се изкриви носът на Сашка, разбира се, може — заколеба се Тулкин. — Ами ако с Таня седи не Сашка, а Льошка? Той ме заплашваше веднъж, че има такова секретно оръжие, та ако се случи нещо, ние дъ-ъ-ълго ще го помним!

— Ами тя не седи с Льошка, тя седи със Сашка... — ядоса се Вадим Лютатовски.

— Докажи — прекъсна го Сутулов.

— И ще докажа — каза Лютатовски. — Да знаете какъв номер й направи неотдавна Льоша! Точно тогава и аз бях в продоволствения магазин и гледам: до щанда стои Завитай с тежка торбичка в ръка. Веднага се сетих, че той не стои току-така. Той стои, и аз стоя. Той гледа през прозореца, и аз гледам. Той чака нещо, и аз също стоя и чакам нещо. Изведнъж в магазина влезе тичешком Кузовльова. Завитай се разтрепери, като че са го включили в електрическата мрежа. Кузовльова на щанда — и Льошка на щанда. Кузовльова на касата, а той успя да я изпревари и застана пред нея. А аз гледам Завитай и си мисля: не го прави току-така, още повече че държи в ръце някаква си тежка торбичка. Идва ред на Льошка и той казва на касиерката:

„Четири и петдесет за сладкиши!“ — и подава на касиерката торбичката. И какво мислите, имаше в нея?

— Обикновен пясък — помъчи се да отгатне Сутулов.

— Не — каза Лютатовски.

— Захар на пясък... — предположи Дерябин.

— Не — каза Лютатовски.

— Да голдън санд! Златен пясък! — предположи Мешков.

— Нищо подобно! — отговори Лютатовски. — В торбичката имаше копейки. Само копейки. Четиристотин и петдесет парчета! Представете ли си какво настана в опашката?... Само Кузовльова чакаше мълчаливо, докато касиерката преброи четиристотин и петдесет копейки, а опашката просто побесня срещу тоя Завитай!...

— Да не отстъпи място на една лейди! — възмути се Мешков. — Марфа джентълмен.

— Аз бих отстъпил — каза Дерябин.

— Щом е до фокуси, той и родния си баща не ще пожали! — добави Тулкин.

— Не ще пожали ли?... — възмути се Дерябин. — Ами че той вече не го пожали! Фокусник проклет!

Всички забръмчаха възмутено:

— Завитай-Негодяй!

— Капитан Копейкин! — каза Сутулов.

„Ама че сте! — извиках аз и изскочих неочаквано от тъмното на светло. — Та какъв фокус или номер е това? Знаете ли вие защо застанах с тия копейки пред Кузовльова? Нима, за да я забавя, застанах на опашката? Изпреварих Кузовльова, за да постоя по-дълго до нея, докато касиерката преброи нещастните ми копейки. Заради Кузовльова аз съм готов да домъкна на касата чувал с цял милион копейки. Касиерката нека си ги брой, а аз ще си стоя до Кузовльова, а опашката ще ме ругае, а касиерката все ще брой... а аз все ще си стоя... а Кузовльова все ще ме гледа спокойно и сериозно, както тогава, а аз все ще стоя... А ти, Лютатовски, жалък клюкар, гнусна скрита камера...“

И млъкнаха всички до един... Биха млъкнали... ако аз бях излязъл да им кажа това... но не излязох... и продължавах да се спотайвам в храстите. Помислих си, че ако им кажа това, пак няма да повярват, че аз — съм аз, ще помислят, че така може да говори само Саша и че аз седя там с Таня и гледам телевизор и когато аз... тоест не аз, а Саша излезе от къщи с Таня, те, разбира се, ще се нахвърлят предимно върху него и ще му извият нос надясно. Върху мене, разбира се, също ще се нахвърлят, но не предимно. А нима Саша може да се отбранява като мене? И дума да не става!

Затова седях в храстите, стисках в джоба секретното си оръжие, скърцах със зъби и наблюдавах мълчаливо как ще се развият събитията по-нататък. Кой знае защо, но не ми се искаше да извият носа на Саша, все пак ще му извият носа заради мене, а не заради него...

— Е, какво, след всичко това ще седи ли Кузовльова с Льошка?
— попита Лютатовски.

— Няма! — съгласи се Сутулов.

— Няма! — казаха Мешков и Тулкин.

— Няма! — потвърди Дерябин.

— Няма, няма! — зашумя цялата банда.

— Да ги извикаме ли? — попита Сутулов.

— Да ги извикаме! — казаха Мешков и Тулкин.

— Да ги извикаме! — потвърди Дерябин.

И четиримата изтичаха до нашата вила и с един удар отвориха вратата. На тревата падна един паралелепипед светлина.

— Излизай, дяволе! — извика Сутулов, вдигнал заплашително юмрук, а с другата ръка галеше фалшивата си брада.

— Хей ти, брат на авантюрист! — извика Мешков. — Адвенчърс брадър! Гоу аут! Излизай!

— Излизай! — каза Тулкин. — Води се дело... Углавно!...

— Излизай, излизай — изписука с тъничкото си гласче Дерябин, — брат на капитан Копейкин!

Сутулов продължаваше да засуква ръкави.

Пъхнах ръка в джоба, развързах пипнешком пластмасовата кесийка и стиснах мократа гъба, напоена с „жълта треска“.

„Завитайкин, разделяй и владей!“ — казах сам на себе си, излязох на светло и тръгнах с твърда крачка право към Сутулов.

СЕДМИ РАЗКАЗ НОС ОТ ПЛАСТИЛИН

Окото здравата ме болеше, и главата също. По време на сбиването Дерябин съумя, без да го моля, да ме удари по главата с „рояла“ си. Главата и досега ме боли, но що се отнася до английския език, този удар не ми увеличи знанията, но това вече е без значение. А пък Сутулов знае самбо само на думи, а на дела нищо подобно. Би се най-примитивно, като питекантроп.

На верандата върху походно легло се въртеше моят брат... моят враг... Не пожела да спим в една стая... Много важно...

Взех забравената от Саша книга и я отворих, за да разбера на какво е готов, само и само да не прилича на мене... Под цифрата едно бе написано: „Възстановителна хирургия“. Възстановителна... това е, когато на лицето нещо се възстановява, а Саша искаше нещо да измени в лицето си, тоест да разруши, значи разрушителна хирургия...

— „Към пластичните операции — прочетох аз на глас — се отнасят всички операции за отстраняване (чети подчертаното!) всевъзможни дефекти по лицето... Методът на Филатов се заключава в следното...“ — Но тук дъхът ми спря, стана ми някак страшно, все пак операция е това... и хлопнах книгата. Залепих на носа си гърбица от бял пластилин, после се ослушах. От верандата се чуваше хълцане. Нима Саша плаче?

Излязох на верандата. Саша лежеше на кревата с официалния си костюм, забил лице във възглавницата, и раменете му потрепваха някак странно...

— Знаеш ли, Саша... — казах аз тихо-тихо.

— Тя вече няма да поиска да ме види! — закрещя Саша и обърна към мене лицето си, обляно в истински сълзи. — И всичко заради тебе. А пък вчера се бяхме уговорили да идем заедно на кино! А тя още вчера след сбиването каза: „Нима така ще продължава цял живот?“. А аз откога ти бях казал, че не искам да приличам на тебе и няма да приличам, ще видиш!

— Саша — прекъснах го аз, — точно затова дойдох при тебе, да ти кажа, че няма вече...

— Не искам и да те слушам. Ти вече сто пъти си казвал, че няма вече... Имаш късмет, че мама и татко спаха у баба...

— Ти не ме разбра — казах аз, — т-о-в-а ще бъде винаги, а т-о-в-а повече няма да бъде...

— Какво — това?

— Прилика вече няма да има. Цяла нощ не спях и реших твърдо, че ти не трябва да си правиш никакви дефекти на лицето, посправедливо ще бъде, ако аз си направя... тези дефекти... по метода на Филатов, така че не ти да не приличаш на мене, а аз... да не приличам на тебе... а ти... ти потърпи още няколко дни нашето сходство... Разбираш ли, решил съм твърдо...

— И правилно си решил! — каза Саша глухо през възглавницата.

Млъкнахме и двамата. Какво имаше да говорим, когато всичко и така си беше ясно.

— Само че бих искал да се посъветвам с тебе... Искам да си направя изкуствена гърбица на носа — казах аз, — как смяташ... ето такава ще ми прилича ли, или не?... — лепнах аз на носа си гърбицата от пластилин.

Саша се обърна и видях на лицето му смях и сълзи едновременно. После, неизвестно защо, се разсърди и каза:

— Какво си направил? Какво си направил?

— Как — какво? — отговорих аз. — Нос.

— С тоя нос приличаш на папагал — каза Саша. — Искаш всички пак да ми се смеят, че родният ми брат има такъв нос? Помоли някой хирург да ти направи нормална гърбица. Ето такава, каквато исках аз... — Саша извади от джоба сгънат на четири лист и го разтвори. На листа бе нарисован правият нос на Саша, а с пунктир малка гърбица като на Фенимор Купър.

— Бих искал да ми направят нос като на Сирано дьо Бержерак... Помниш ли, гледахме го по телевизията?... — казах аз.

Ако Саша ме бе попитал: „Защо като на Бержерак?“ — щях да му отговоря многозначително: „Защото и на него също не му е вървяло в любовта, както и на мене!...“. Но Саша ме попита съвсем друго нещо:

— А не е ли по-лесно да измениш характера си? По-рано ти беше много приличен брат. И каква муха ти бръмна в главата?... Можеш ли

да измениш характера си?

— Как да го изменя? — попитах аз.

— Ами че престани със своите глупави номера!... Нима не можеш да измислиш нещо по-сериозно?... Ако наистина някаква муха ти е влязла в главата. Знаеш ли например кой е измислил първата плетачна машина?

— Не — казах аз, — не знам кой е измислил първата плетачна машина.

— Уилям Ли от Кеймбридж, за да помогне на любимата си девойка. Разбираш ли, тя била бедна, плетяла чорапи с куки и ги продавала, разбираш ли?

— Разбирам — отговорих аз.

— Металите, дето са метали, пък и те биват благородни, а ти си човек — каза Саша тъжно-тъжно.

— Тъкмо става дума за мухи, Саша — казах аз също не много весело. — Подарявам ти моята идея за мухата, а относно комара...

— Каква е пък тая идея? — застана нащрек Саша. — Относно какъв комар?

— Най-обикновен комар — казах аз. — В нашето курортно място едно момиче... — аз мъжествено не назовах Таниното име, а казах просто: едно момиче — непрекъснато го хапят комари. Трябва да се направи под микроскоп мъ-ъ-ъничка-мъ-ничка пипетка, после да се хване комарът и да му се залее носът с разтопен парафин, после да се пусне комарът и след няколко часа няма да остане нито един комар в нашето курортно място.

Мислех си, че Саша ще ме попита: „А защо няма да остане нито един комар?...“. Но Саша не ме попита, той изобщо не ме слушаше, така се бе навел от прозореца навън, че за едното чудо не падна долу.

Погледнах нататък, където гледаше Саша, и видях Таня Кузовльова: тя се показва на стълбището на вилата им и веднага влезе вътре. Като видях Таня, нещо ме заболя, но някак си не можах веднага да разбера къде и какво ме боли, а просто казах на глас:

— ... И след няколко часа в нашето курортно място не ще остане ни един комар!...

А Саша се втурна в стаята, отвори гардероба, започна да премерва към официалния си костюм ту едно, ту друго спортно яке и да се оглежда в огледалото като момиче.

— Не ми се сърди — каза той, изобщо без да ми обръща внимание, — че не те разубеждавам за операцията. Ако съм сам, бих търпял твоите номера може би до края на живота си... но сега не съм сам... тоест не съвсем сам... — поправи се Саша.

Исках да му кажа, че всичко разбирам и че затова именно се реших на операция, защото Саша сега наистина не е сам, тоест не съвсем сам, но казах нещо друго:

— И в нашето курортно място няма да остане нито един комар... защото комарът, на който жилото е залято с парафин, ще каже на останалите комари: „Да се махаме, братлета, по-скоро оттука, защото тук заливат носовите с парафин!...“. И тогава едно момиче... ще престанат да го хапят комари... А сега, Саша, прощавай — казах аз, като се стараех да не гледам брат си. Когато гледах Саша, струваше ми се, като че аз се стягам за среща пред огледалото. — Прощавай — казах аз още веднъж.

— Защо прощавай? — учуди се Саша. — Довиждане.

— Може да не се видим — казах аз.

— Как да не се видим! — учуди се още повече Саша. — Защо да не се видим? Та това не е сложна операция... не е много сложна...

— Не — казвам аз, — няма да се видим... като близнаци... а ще се видим просто... като родни братя.

С тези думи излязох от къщи.

Когато брат ми Саша копае лехите в градината или сече дърва в бараката, казва, че изпитва мускулна радост, която открил академик Павлов. Аз гледах по телевизията филм за Павлов, там нищо не се говореше за такава радост, но Саша каза, че е писано в някаква книга. А щом Саша казва, че академик Павлов е писал за такава радост — значи истина е. Моят брат не е като мен, той няма да вземе да лъже.

Започнах да мия външните стълби не за да проверя съществува ли мускулна радост или не, а защото на улицата се показва Таня Кузовльова и така ми се дощя, макар и за секунда, да ме вземе за Саша, че не можах да се въздържа, макар че след всичко, което стана въобще... и по-специално... съвсем не трябваше да върша това. Като размазах с парцал вода по стъпалата, така се вторачих в

приближаващата се Таня, че не чух и не забелязах кога се появи мама с мрежа в ръка. Тя ме погледна ласкаво и попита:

— А къде е нашето наказание?

(Тоест къде съм значи аз.)

— Там — казах аз.

Ами че аз не лъжех, нали в тая минута не аз, а Саша беше моето наказание. Пак някъде нещо силно ме заболя. Това бе съвсем непозната и съвсем необяснима болка и затова, когато Таня влезе в нашия двор, аз неочаквано седнах на мокрите дъски и ние дълго се гледахме внимателно един друг.

— Ей сега — казах аз, като си бърших ръцете о панталоните. — „Защо?... Защо казах това?... Не беше ли просто подло от моя страна!“

— Аз... търся Саша... — произнесе спокойно Таня.

— Ей сега — казах аз. — Ей сега... ще го извикам...

„ИЗВИКАЙТЕ НА ТЕЛЕФОНА ВАШЕТО КУЧЕ“

Четох в едно списание, че птиците, прелитайки над Великия или Тихия океан, намират пътя на юг в тъмно, в мъгла, нощем. И се оказва, че никой не знае как те се ориентират. Нито един учен. А аз мисля, че те познават пътя така, както Таня позна, че аз съм Льоша, а не Саша. Мама не позна, а Таня позна. А как Таня позна? Може би Таня позна така, както птиците безпогрешно познават пътя на юг, прелитайки над Великия или Тихия океан в тъмно, в мъгла, нощем...

Саша и Таня дълго стояха под дървото и си говореха за нещо, а аз размазвах машинално с парцал водата по дъските на стълбата и все се стараех да не ги гледам. Все се стараех да гледам враговете, появили се в полето на зрението ми — Тулкин, Мешков и Дерябин — и мислех за академик Павлов, дето измислил мускулната радост, която човек изпитвал, като миел, да речем, мръсни стълби. От това според мене никаква мускулна радост в живота няма и не може да има... И изобщо в живота няма никакви радости: ни мускулни, нито други някакви... Още повече, ако те чака операция... А Тулкин според мене е приготвил някакъв плакат, мисли си сигурно, че си е разчистил сметките с мене напълно. Но аз помня как вчера цапнах с всичките пет пръста Сутулов по муцуната... Мешков и Тулкин май че също си изпатиха. Сега,

когато слънцето заблести по-ярко, върху бузите на Сутулов ще се прояви отпечатък на дланта ми, наистина и на мене ми пожълтя дланта на дясната ръка, но ръката можеш поне да си държиш в джоба, а бузата в джоба няма да напъхаш. И Лютатовски излезе. Интересно, за какво се наговарят с Тулкин?... Само да посмеят да се закачат със Саша и Таня, ще им дам да се разберат...

— Знаеш ли какво — каза Саша, като дотича бързо при мене. — Ние с Таня се посъветвахме... — каза Саша и, който знае защо, се изчерви — по-добре не прави тая операция... Всичко е наред! Ние ще изтърпим... приликата ти с нас... тоест с мен, Таня каза, че щом сме се родили близнаци, то... — Саша млъкна, като продължаваше да стои до мене, но се стараеше, неизвестно защо, да не ме гледа в лицето.

Каза и чакаше нещо. Мислеше навярно, че ще се зарадвам, като няма да си прикачвам на носа индийска гърбица като на Фенимор Купър и Сирано дьо Бержерак, но който знае защо, това съобщение не ми достави никаква радост. Помълчахме още малко и после аз го попитах:

— А друго... каза ли още нещо?

— Разбира се, каза — отговори радостно Саша. — Каза, че е просто чудесно, дето има по света такива момчета като тебе!

— Точно така ли каза?

— Точно така каза.

— А защо е казала така? — попитах аз.

— Защото, ако всички момчета по света бяха не такива като тебе, а такива като мене — рече Саша, — то, казва Таня, човек просто би умрял от скука.

— Така ли каза?

— Честна дума!

— Тогава може би тя с мене ще отиде на кино? — попитах аз Саша. — Иди... попитай я... щом е казала така — рекох аз.

При тия думи като че гръм удари Саша и дори според мене той някак си почерня. После се обърна без да каже ни дума и тръгна към Таня. И пак започнаха да говорят нещо. Разговаряха дълго и през това време Дерябин успя да дойде от тяхната вила до нашата, като носеше на рамо музикалната си дъска, с която вчера ме фрасна по главата.

Саша изтича пак при мене и каза:

— Попитах я — рече Саша, — но тя каза, че с мене ще иде на кино...

После постоя малко мълчаливо. И Дерябин се приближи до нас, като че не сме се били вчера, и той постоя с нас мълчаливо.

— Извинявай — каза Саша, — ще закъснеем...

И без повече да ме погледне, отиде при Таня Кузовлюова и пак взеха да говорят.

Тогава и аз взех да говоря с Дерябин.

— Разбираш ли, Дерябин — казах аз, — каква само работа пропада...

— Каква? — попита Дерябин.

— От държавно значение... Разбираш ли, да речем, че аз и Саша сме против... Скотланд Ярд. Те замислят там нещо против нашата страна... Ние със Саша заминаваме, за да разузнаем какво замислят там. Саша си пътува като Саша, в своя вид, като че изобщо няма брат и при това близък. Аз пък отивам там с брада и прошарена перука. Там свалям всичко това и се превръщам в близък на Саша. Живеем в различни краища на Лондон. Веднага почвам да разузнавам какво замислят против нас. Започват да ме подозират в шпионаж. Веднъж, когато излизам от къщи, те тръгват след мене, за да не ми дадат възможност нищо да разузная, но всъщност този път съм излязъл не аз, а брат ми Саша. Той просто се разхожда из Лондон, а целият Скотланд Ярд върви след него, а аз през това време разузнавам всичко, което трябва да разузная... А сега Таня, разбира се, няма да пусне Саша в Лондон.

— Но тя и тебе не би пуснала — каза Дерябин.

После се сети, че такова напомняне ми е неприятно, и добави, за да ме зарадва навярно:

— А Сутулов два часа вече се мие... И брадата забрави да лепне!...

Дори тая новина не ме зарадва ни най-малко. Мисля, че Дерябин бе прав изобщо: Таня също не би ме пуснала, ако... В това време Саша и Таня се отдалечиха доста от нашата вила. Изведнъж гърлото ми пресъхна и аз прекъснах разговора. Взех да гледам само Таня и Саша, а Дерябин, изглежда, е гледал само мене, защото изведнъж ме попита:

— Какво ти е?

Изглежда, нещо беше станало с мене, иначе Дерябин не би ми задал такъв въпрос.

— Боли — казах аз.

— Какво те боли? — попита Дерябин.

— Не знам — казах аз.

— А къде те боли? — попита Дерябин.

— Не знам — казах аз.

— Сега те ще се отдалечават все повече — каза Дерябин. — И колкото по-се отдалечават, толкова по-малко и все по-малко ще те боли...

Таня и Саша се отдалечиха много от брезата, а ние с Дерябин все гледахме подире им. Тоест аз гледах след Таня и Саша, а Дерябин гледаше ту мене, ту след тях.

— Все по-малко те боли, нали? — попита ме Дерябин.

— Не — признах си честно. — Колкото по-се отдалечават, толкова, кой знае защо, по-ме боли...

— Какво да се прави? — попита ме Дерябин. — Дали пък да им кажа да се спрат?

— Не бива! Нека вървят!... — казах аз — и нека ме боли...
Макар и цял живот...

И нищичко повече не казах, нито една дума. Още повече че по това време Саша и Таня минаваха вече покрай Сутуловата вила и аз, макар че се чувствах все по-зле и по-болен, не свалях от тях очи — да не би Сутулов да направи някой номер, когато Таня и Саша се доближат. Но Сутулов нищо не направи, само показа за секунда през прозореца физиономията си с превързана буза, като че го болят зъбите, и веднага се скри. И Мешков не направи нищо, когато Саша и Таня се изравниха с неговия дом. Бавно, с достойнство Мешков си свали шапката и я приповдигна учтиво над темето.

— Вери найс бой Мешкоф — прошепнах безгласно по английски, — гуд чап! — както се казва, добро момче — прошепнах аз и сам се уплаших. Никога не съм изговарял толкова дълги изречения на английски език. Погледнах с крайчеца на окото музикалната дъска на Дерябин, с която ме фрасна вчера по главата. Може би все пак ударът е започнал да действа?...

В това време дочух тихия, но противен глас на Вадим Лютатовски.

— Марфа лейди и Марфа джентълмен! — извика той, когато Саша и Таня се изравниха с него.

А Тулкин окачи на оградата отвън шперплатова дъска с надпис: „Саша + Таня = семейство!“.

Забравих болката си и изобщо всичко в света. Помнех само едно. Обидиха Таничка Кузовльова и Александър Завитайкин, които обичах като четирийсет хиляди братя, тоест Александър обичах като четирийсет хиляди братя, а Таня обичах... как обичах Таня Кузовльова?... също като четирийсет хиляди братя... Не, тоест като четирийсет хиляди сестри. Тоест сега трябваше да я обичам като четирийсет хиляди сестри... И трябваше, трябваше да отмъстя за Таничка и Александър като четирийсет хиляди братя. И кой ги обиди? Кой посмя? Дори Сутулов не посмя, не се осмели, а тези... се осмелиха, макар тихо, но все пак... обидиха ги... Сега Тулкин ще има да съжалява, отначало ще съжалява Тулкин, а после и Лютатовски.

— А това от какво ти е? — попита ме изплашено Дерябин, като посочи жълтата длан на дясната ми ръка.

На слънцето ръката ми почна да пожълтява.

— Какво е това? — попита пак Дерябин пребледнял.

— „Жълта треска“! — казах аз, като се вторачих в лицата на оскърбителите Тулкин и Лютатовски. — Жълта... като у Сутулов... Прощавай, Дерябин! — казах аз решително. — Зове ме дългът... дългът на четирийсет хиляди братя!... — И като видях шляещия се из двора Трезор, извиках: — Трезор, след мен!...

— Извикайте на телефона вашето куче — казах аз, когато Тулкин по моя молба дойде на телефона.

— А кой го търси? — попита Тулкин с изплашен глас.

— Търси го Джек от криминалната милиция! — казах аз с груб глас, намигнах на Трезор и прошепнах тихо: — Глас, Трезор!

„Гафф!“ — каза Трезор.

— А по какво дело? — попита още по-изплашено Тулкин.

— По углавно — казах аз.

— А кой го вика?

— Та аз вече казах: Джек от криминалната милиция.

— Той служебно куче ли е?

— Служебно.

— И все пак по какво дело? — попита Тулкин, уплашен до смърт.

— По делото във връзка с изчезването на златния медал на вашата Галка, получен от нея на последната кучешка изложба!... Тя трябва да даде известни показания... Глас, Трезор! — прошепнах тихо аз и Трезор пак залая оглушително.

Изплашеният Тулкин извика своята Галка на телефона и тя започна така радостно да дава на нашия Трезор показанията си по телефонната слушалка, че мама веднага се втурна в стаята...

Отдавна вече и аз, и Трезор бяхме излезли от стаята, Трезор вече млъкна, а аз вече си блъсках главата над това, как да отмъстя на моя враг, сега и Танин враг, и Сашин враг — Вадим Лютатовски, а Тулкиновата Галка все продължаваше колкото ѝ глас държи да дава показания, разбира се, не по телефона, а просто така, изглежда, съвсем бе пощуряла от своя пръв телефонен разговор.

А на Лютатовски каква злина да сторя... Имаха те у дома си чудесно пиано. На това пиано родителите на Вадим насила го учеха на музика. А Лютатовски ненавиждаше музиката, а пък Дерябин я обичаше (но Дерябин има много лошо пиано). И ето какво казах веднъж на Лютатовски, казах му, че:

— Не се стискай! Скоро Дерябин ще има рожден ден. Подари пианото си на Антон.

— А как ще го отмъкнем у тях? — попита ме Вадим.

— Нямай грижа — казах аз. — Носачите са моя работа...

Изобщо, когато ги нямаше родителите на Дерябин и на Лютатовски, ние просто домъкнахме прекрасното пиано в дома на Дерябин... Таня Кузовльова много обича музиката и си мислех, че с течение на времето и аз ще обикна музиката и заедно ще я слушаме в изпълнение на Антон Дерябин. И на него ще му бъде по-приятно да свири за нас на хубаво пиано.

А най-важното, и с обратното отмъкване се заех пак аз... Изобщо напразно се старах толкова, въпреки всичко Таня щеше да слуша музика не с мене, разбира се, а с брат ми Саша...

— Е, какво? — чух през прозореца гласа на Антон Дерябин. — Боли ли? — Той вече няколко пъти притичваше при мене с тоя въпрос.

— Боли — казах аз.

Дерябин помълча и каза нерешително:

— Ами ако цял живот те боли?

Нищо не отговорих.

— Ама не — успокой ме Дерябин, — ще ти мине... до това непременно ще ти мине.

— До кое „до това“?

— Ами до сватбата^[1] — обясни Дерябин. — Мама винаги така казва, когато ми се случи нещо... Ето вчера знаеш ли колко ме болеше главата, а мама какво ми каза: „Нищо, казва, Антоне, до сватбата, казва, ще ти мине!...“. Точно така ми каза.

След тези думи Антон Дерябин дълго и мълчаливо ме гледа, сякаш чакаше да чуе ще се съглася ли с думите на майка му, или не, но аз нищо не му отговорих, защото отде да знам ще ми мине ли това до сватбата, или не? Само въздъхнах дълбоко и забих нос във възглавницата. Може, разбира се, да ми мине... А може да не мине...

[1] Изразът „до свадьбы заживет“ — „ще ти мине като на кутре“, детето разбира буквално „до сватбата ще ти мине“. — Б.пр. ↑

БАРАНКИН, БЪДИ ЧОВЕК!
36 СЪБИТИЯ ИЗ ЖИВОТА НА ЮРА
БАРАНКИН

ПЪРВА ЧАСТ
БАРАНКИН, НА ДЪСКАТА

ПЪРВО СЪБИТИЕ

ПОЗОР ЗА ЦЯЛОТО УЧИЛИЩЕ!

Ако аз и Костя Малинин не бяхме „преучили“, та получихме двойки по математика още в началото на учебната година, може би в нашия живот нямаше да се случи нищо невероятно и фантастично. Но ние си заслужихме двойките и затова на другия ден с нас се случи нещо невероятно, фантастично и може да се каже, свръхестествено!...

Веднага след злополучното събитие в междучасието Зинка Фокина — председателката на класа — се приближи до нас и каза: „Ах, Баранкин и Малинин! Ах, какъв позор! За цялото училище позор!“. После събра около себе си момичетата и започнаха, както си личеше по всичко, да заговорничат против нас с Костя. Съвещанието продължи цялото междучасие, чак до звънеца за следващия час.

През това време Алик Новиков, специален кореспондент на нашия стенвестник, ни фотографира с Костя и с думите „Препуска двойка! Лети двойка!“ залепи нашите физиономии в раздела „Хумор и сатира“.

След това Ера Кузякина, главен редактор на стенвестника, ни изгледа унищожително и изсъска: „Ах, вие! Развалихте хубавия вестник!“.

Вестникът, който според Кузякина ние с Костя сме развалили, беше наистина много красив. Целият бе нашарен с разноцветни бои, а на най-видно място от край до край беше изписан с ярки букви лозунгът: „Получавай само петици и шестици!“.

Честно казано, нашите мрачни физиономии на типични двойкаджии не подхождаха на разкошния и празничен вид на вестника. Аз дори не издържах и пратих на Ерка бележка:

Кузякина, предлагам да махнете нашите снимки, за да стане вестникът пак красив! Или в краен случай задраскайте лозунга!

Думата „красив“ подчертах с две дебели линии, а „задраскайте лозунга“ — с три, но Ерка само сви рамене и не ме удостои дори с поглед... Много важно!...

ВТОРО СЪБИТИЕ

НЕ ТЕ ОСТАВЯТ ДА СЕ ОПОМНИШ ДОРИ...

Щом удари последният звънец, децата се юрнаха накуп към вратата. Аз щях вече да блъсна вратата с рамо, но Ерка Кузякина кой знае как успя да се изпречи на пътя ми.

— Не си отивайте! Не си отивайте! Ще има общо събрание! — развика се тя и добави с ехиден тон: — Посветено на Баранкин и Малинин!

— Няма да е събрание — извика Зинка Фокина, — а разговор! Много сериозен разговор!... Сядайте по местата!...

Че като почнаха... не ти е работа! Всички взеха да се възмущават, да тропат по чиновете, да ни ругаят с Костя и да крещят, че за нищо на света нямало да останат. Разбира се, ние с Костя надавахме вой повече от всички. Какви са тия порядки? Още не сме успели, така да се каже, да получим двойки и веднага общо събрание, е, не било събрание, а „сериозен разговор“... Кое е по-лошото — не се знае. Миналата година нямаше такива неща. Тоест ние с Костя и миналата година имахме двойки, но никой не правеше от това трагедия. Обработваха ни, разбира се, но не така, не веднага... Оставяха ни, дето се казва, да се опомним... Докато тези мисли ми се въртяха из главата, председателката на класа Фокина и главната редакторка на стенвестника Кузякина успяха „да потушат бунта“ и заставиха всички да седнат по местата си. Когато шумът постепенно затихна и в класа настъпи относителна тишина, Зинка Фокина започна веднага събранието, тоест „сериозния разговор“, посветен на мене и на най-добрия ми приятел.

Разбира се, не ми е много приятно да си спомням какво говориха за нас с Костя на това събрание Зинка Фокина и останалите другарчета, но въпреки това ще ви разкажа всичко тъй, както си беше, и няма да изопача ни една дума, нито пък ще добавя от себе си...

ТРЕТО СЪБИТИЕ

ПОЛУЧАВА СЕ КАТО В ОПЕРАТА

Когато всички насядаха и в класа настъпи временно затишие, Зинка Фокина се развива:

— Ах, ученици! Какво нещастие! Още не сме започнали учебната година, както трябва, а Баранкин и Малинин вече успяха да получат двойчици!...

Отново в класа се вдигна страшна олелия, но отделни викове все още можеха да се различат.

— При такива условия аз се отказвам да бъда редакторка на стенвестника! — (Това каза Ерка Кузякина.)

— Пък дадоха дума, че ще се поправят! — (Мишка Яковлев.)

— Търтеи такива! Миналата година с тях се занимавахме, и тая ли година пак! — (Алик Новиков.)

— Да се извикат родителите им! — (Нина Семьонова.)

— Само позорят класа! — (Ирка Пухова.)

— Решихме да получаваме само петици и шестици, а какво излезе? — (Ела Синицина.)

— Позор за Баранкин и Малинин!! — (Нинка и Ирка заедно.)

— Да се изгонят от нашето училище и край!!! — (Ерка Кузякина.)

„Потрай, Ерке, ще дойде време и аз да ти припомня какво си казвала.“

След тези думи всички закрещяха в един глас и при това тъй силно, че ние с Костя не можахме вече да разберем кой какво мисли за нас, макар от отделни думи да ни ставаше ясно, че ние с Костя Малинин сме безделници, готовановци, търтеи! Най-често се чуваше: лентяи, хаймани, егоисти! И тъй нататък! И тъй нататък!...

А от всичко най-много ни ядоса това, че Венка Смирнов крещеше по-силно от другите. Присмял се хърбел на щърбел! Миналата година успехът на тоя Венка бе по-лош и от нашия с Костя.

— Рижи — креснах аз на Венка Смирнов, — ти какво ревеш повече от другите? Ако тебе те бяха вдигнали на дъската, ти щеше да

изкараш не двойка, а единица! Затова затваряй си устата.

— Ех ти, Баранкин — нахвърли се срещу мене Венка Смирнов, — аз не съм против тебе, а с тебе! Ето какво искам да ви кажа, ученици!... Слушайте, не бива веднага след ваканцията да се изпитва на дъската. Трябва първом да се съвземем от ваканцията...

— Смирнов! — викна му Зинка Фокина.

— И изобщо — продължаваше да гърми гласът на Венка — предлагам първия месец да не се задават никакви въпроси и изобщо да не се изпитва на дъската!...

— Недей да крещиш заедно с всички, ами го кажи отделно!... — извиках аз на Венка.

И всички пак закрещяха един през друг, и то толкова силно, че бе невъзможно да се разбере кой е съгласен с Венковото предложение и кой не.

— Ох, по-тихо, ученици — каза Фокина, — млъкнете най-сетне! Нека говори Баранкин!

— А за какво да говоря? — отвърнах аз. — Ние с Костя не сме виновни, дето Михаил Михалич ни вдигна на дъската първи тая година. Да беше изпитал най-напред някой от отличниците, например Мишка Яковлев, щяхте да започнете с шестици...

Всички взеха да шумят и да се смеят, а Фокина каза:

— Ти, Баранкин, не пускай шеги, ами вземи пример от Миша Яковлев.

— Брей, какъв пример-министър^[1]! — подхвърлих аз не много силно, но така, че да чуят всички.

Децата се засмяха пак. Зинка Фокина заахка, а Ерка поклати глава като възрастна и каза:

— Баранкин! Ти по-добре кажи кога вие с Малинин ще си поправите двойките?

— Малинин — казах на Костя, — обясни...

— Ама че се заяждате — каза Малинин. — Е, ще си поправим тия ваши двойки... тоест наши двойки...

— Кога?

— Юра, кога ще си поправим двойките? — попита ме Костя.

— А ти, Малинин, нямаш ли си ум в главата! — развика се Кузякина.

— В края на срока ще ги поправим — натъртих аз, за да внеса пълна яснота по въпроса.

— Ученици, на какво прилича това? Значи класът трябва цял срок да страда заради тези проклети двойкаджии! — изплаши се Кузякина.

— Баранкин! — каза Зинка Фокина. — Класът реши да поправите двойките утре!

— Извинете, моля! — възмутих се аз. — Утре е неделя!

— Нищо, ще поучите! — (Миша Яковлев.)

— Така им се пада! — (Алик Новиков.)

— Да ги вържем с въжета за чиновете! — (Ерка Кузякина.)

— Ами ако ние с Костя не разберем задачата? — (Това вече казах аз.)

— Аз ще ви я обясня! — (Миша Яковлев.)

Ние с Костя се спогледахме и нищо не казахме.

— Мълчанието е знак на съгласие! — каза Зинка Фокина. — Значи разбрахме се за неделя! Сутринта ще поучите с Яковлев, а после ще дойдете в училищната градина!

— Какво? — викнахме с Костя в един глас. — На всичко отгоре и дървета да садим?... Та ние... ние ще бъдем уморени след ученето!

— Физическият труд е най-добрата почивка след умствена работа — каза главната редакторка на нашия стенвестник.

— И какво се получава — казах аз, — получава се значи както в операта... Ни сън, ни отдих за измъчената душа!...^[2]

— Алик! — каза председателката на класа. — Внимавай да не избягат!...

— Няма да избягат! — каза Алик. — Усмихнете се! С мене няма шега! В случай на нужда... — Алик насочи апарата към нас с Костя. — И надпис...

^[1] Игра на думи. На руски примѐр и премьѐр звучат почти еднакво. Премьер-министр — министър-председател. — Б.пр. ↑

^[2] Ария на княз Игор от едноименната опера на Бородин. — Б.пр. ↑

ЧЕТВЪРТО СЪБИТИЕ (МНОГО ВАЖНО!) АМИ АКО СЪМ СЕ УМОРИЛ ДА БЪДА ЧОВЕК?

Децата приказваха и напускаха класа, а ние с Костя продължавахме да седим на чина и да мълчим. Да си призная, и двамата бяхме, както се казва, шашардисани. Казах вече, че и по-рано ни се е случвало да получаваме двойки, и то неведнъж, но никога съучениците не са ни обработвали още от началото на годината така, както тая събота.

Смятах, че сме останали с Костя сами в класа и исках вече да споделя с него мрачните си мисли, но в това време изведнъж отстрани се приближи до мене Зинка Фокина.

— Юра! — каза Зинка Фокина. — (Чудна работа! По-рано винаги ме наричаше само на фамилното име.) — Юра... Хайде, бъди човек... Хайде, поправи си утре двойката! Ще я поправиш ли?

Говореше ми така, като че сме сами в класа. Като че не седеше до мене най-добрият ми приятел Костя Малинин.

— Фокина! — казах аз официално. — Ако бях невъзпитан, щях да ти кажа: „Остави ме на мира!“...

Фокина (възмутено). С теб е абсолютно невъзможно да се разговаря човешки!

Аз (хладнокръвно). Тогава не разговаряй!

Фокина (още по-възмутено). И няма!

Аз (още по-хладнокръвно). Пък разговаряш!...

Фокина (хиляди пъти по-възмутено). Защото искам ти да станеш човек!

— Да не би пък да не съм човек?

— Не, Юра! — каза Фокина сериозно. — Искам да станеш човек в пълния смисъл на тая дума.

— Ами ако съм се уморил... Уморил съм се да бъда човек! Тогава?

— Как така си се уморил? — попита Фокина изумена.

— Ей така! Ей така! — закрещях възмутено на Фокина. — Уморих се и това си е! Уморих се да бъда човек!... Уморих се! В

пълния смисъл на тая дума!

Зинка Фокина толкова се смути, че просто не знаеше какво да ми отговори. Стоеше мълчаливо и бързо-бързо мигаше с очи. Мислех си, че ще се разциври. Но Зинка не се разциври, а някак си се промени цялата и каза:

— Е, Баранкин! Знаеш ли, Баранкин!... Това е, Баранкин!... — и излезе от класа.

А пък аз си останах на чина, седях си мълчаливо и си мислех, че наистина съм се уморил да бъда човек... Вече съм уморен... А ми предстои цял човешки живот и толкова тежка учебна година... А и утре такава тежка неделя!...

ПЕТО СЪБИТИЕ

ВСЕ ПАК НИ ВРЪЧВАТ ЛОПАТИ... И МИШКА ВСЕКИ МОМЕНТ ЩЕ СЕ ПОЯВИ

Ето че настъпи тоя неделен ден! В татковия календар датата и буквите бяха нашарени с весела розова боя. За всички деца в нашата къща беше празник. Едни отиват на кино, други на мач, някои по свои лични работи, а ние седим на пейката в двора и чакаме Мишка Яковлев, за да почнем с него да учим.

И в делник да учиш не е голямо удоволствие, а в празник, когато всички почиват, е истинско мъчение. А времето като напук е чудесно. На небето няма ни едно облаче и слънцето припича като през лятото.

Сутринта, като се събудих и погледнах навън, цялото небе беше в облаци. Вятърът свиреше и брулеше жълти листа от дърветата.

Зарадвах се. Помислих си, че ще завали град като яйца, Мишка няма да посмее да излезе навън и нашите занятия ще се провалят. Ако няма град, то може да завали сняг или дъжд. Мишка с неговия характер ще се домъкне, разбира се, и в сняг, и в дъжд, но в кишаво време няма да те е толкова яд да си седиш в къщи и да дремеш над учебниците. Докато си кроях разни планове, всичко се обърна наопаки. Облаците отначало се разпръснаха, а после изчезнаха съвсем. А когато дойде Костя Малинин, времето изобщо се оправи и сега навън е слънчево, а небето е чисто-чисто. И въздухът не трепва. Тихо е. Толкова е тихо, че от брезата, под която седим с Костя, престанаха да падат жълти листа.

— Ей вие, брезови манатарки! — чу се от прозореца на нашето жилище маминият глас. — Ще дойдете ли най-после да учите, или не?

Този въпрос тя ни задаваше за пети или шести път.

— Чакаме Яковлев!

— А без Яковлев не бива ли да започвате?

— Не бива! — казахме с Костя в един глас, обърнахме гръб на прозореца и загледахме през акациевите храсти вратичката, откъдето трябваше да се появи Мишка.

Но Мишка го нямаше и нямаше. Вместо него над вратичката се мяркаше и от време на време се подаваше иззад дърветата Алик Новиков. Той бе, както винаги, целият накичен с фотоапарати и всякакви фотографски принадлежности. Аз, разбира се, не можех да гледам спокойно тоя шпионин и се извърнах настрани.

— И това ми било неделя! — казах аз, като стиснах зъби.

В това време към Алик се приближи Зинка Фокина. Тя носеше на рамо четири лопати, под мишницата си бе стиснала картонена кутия, а в лявата ръка държеше мрежа за пеперуди.

Алик фотографира Зинка с лопатите и после заедно тръгнаха към нас. Мислех си, че сега Алик ще вземе лопатите на своето рамо, но това не стана. Зинка Фокина продължаваше да мъкне и четирите лопати, а пък Алик продължаваше да държи с две ръце фотоапарата, който висеше на шията му.

— Хей вие, Фото-Граф — казах на Алик, когато заедно със Зинка се приближиха до скамейката. — Изглежда тези лопати не са по силите ви, ваше проявителство!

— Затова пък те ще са по силите на вас с Костя — каза Алик Новиков, без да се смути ни най-малко, и насочи апарата към нас с Костя. — Надпис: Председателката на класа З. Фокина връчва тържествено селскостопански инвентар на своите съотечественици...

Зинка Фокина опря лопатите на скамейката, а Алик Новиков щракна фотоапарата.

— Да — казах аз, като разглеждах внимателно лопатите. — Получава се като в списанието „Костьор“...

— Какво се получава? — попита ме Фокина.

— Скрита картинка — поясних аз.

— Разбрах — каза Алик, — къде е дръжката на тази лопата?

— Не — казах аз на Алик. — Къде е момчето, което ще работи с лопатата?

— Баранкин! — възмути се Зина Фокина. — Ти нямаш ли намерение днес да озеленяваш училището?

— Защо да нямам намерение? — отговорих аз на Зинка. — Колкото до намерение, имам намерение... Само че не се знае колко време ще се каня...

— Баранкин, бъди човек! — каза Фокина.

Тя искаше да каже на мене и Костя още нещо, но размисли, фръцна се и с лопата на рамо, закрачи мълчаливо към училището.

Алик Новиков отново зае своя пост до вратичката зад дървото. Костя се намръщи още повече и втренчи поглед в лопатите: гледаше ги като хипнотизиран, а пък аз, обратно — опитвах се да не обръщам никакво внимание на „инвентара“. Като се мъчех с всички сили да си придам весел вид, аз започнах да гледам дърветата, без да допусна дори, че остава съвсем малко време до невероятните, фантастични и, бих казал, свръхестествени събития, които се разиграха в нашия двор.

ШЕСТО СЪБИТИЕ

СЕДЕМ ПОЧИВНИ ДНИ В СЕДМИЦАТА — ЕТО КАКВО ПОРАЗИ МОЕТО ВЪОБРАЖЕНИЕ

В храстите цвъртяха силно врабчета. На весели орляци те току се откъсваха от клоните, прелитала от дърво на дърво, като ятата им ту се свиваха, ту се разтягаха. Сякаш врабчетата бяха навързани едно за друго с ластик.

Точно пред носа ми безгрижно си летеше във въздуха някаква мушица. Над лехата пърхаха пеперуди. По скамейката, на която седяхме с Костя, пълзяха чернички мравки. Дори една мравка се качи на коляното ми и взе да се грее на слънчицето.

„Ето за кого всеки ден сигурно е неделя!“ — помислих си аз, като гледах със завист врабчетата. Без да свалям очи от акацията, може би за двеста и петдесети път започнах да сравнявам моя живот с живота на врабчетата и дойдох до много печално заключение. Достатъчно бе един поглед, за да се убедя, че животът на птиците и разните насекоми е безгрижен и просто чудесен: никой никого не чака, нито учи, нито го изпращат насам-натам, нито му четат нотации, нито му дават в ръцете лопати... Всеки си живее както си знае, и върши каквото му хрумне. И така цял живот! Всичките му дни са розови! През цялото време — празник! Седем дни в седмицата — и всичките неделни! А ние с Малинин на седем дни имаме само един почивен, поне да е истински почивен ден. А то само такова име му е излязло. Ех, да може да си поживееш, макар един-единствен ден, така, както си живеят тия щастливи мравчици или врабчета, или пеперуди и да не слушаш тия глаголи, които от сутрин до вечер се сипят върху нещастната ти глава: ставай, обличай се, тръгвай, донеси, занеси, купи, почисти, помогни, научи! И в училище не е по-леко. Щом се появя в клас, и само това чувам от Фокина: „Ех, Баранкин, бъди човек! Не се върти, не преписвай, не нагрубявай, не закъснявай!...“. И така нататък, и така нататък...

В училище бъди човек!

На улицата бъди човек!

У дома бъди човек!

А кога ще почивам?!

И откъде да се вземе време за почивка? Малко свободно време все някак ще се намери, разбира се, но къде ще откриеш такова място за почивка, където абсолютно никой няма да ти пречи да се занимаваш с каквото си щеш. И тогава ми дойде наум невероятната идея, която отдавна ме занимаваше. А какво ще стане, ако взема и я о-съ-ще-ствя! И то още днес! На минутата! Може би никога вече няма да има подходящ момент, по-подходяща обстановка, а също и настроение!... Отначало трябва да разкажа всичко на Костя Малинин. А може би не си заслужава?... Не, заслужава си! Ще разкажа! Пък да става каквото ще!

— Малинин! — казах аз шепнешком. — Слушай, Малинин!... — Едва не се задуших от възмущение. — Слушай!

Разбира се, ако не ми се налагаше през почивния ден да уча, а след това и да работя в училищната градина, аз може би никога не бих споделил с Костя своята невероятна и нечувана идея, но двойката, която се мъдреше в бележника ми, и опряната до мене дръжка на лопатата препълниха, както се казва, чашата на моето търпение и аз реших да действам.

СЕДМО СЪБИТИЕ

ЕДИНСТВЕНА В СВЕТА ИНСТРУКЦИЯ

Погледнах още веднъж прозореца на нашето жилище, небето, врабчетата, вратичката, през която всеки момент можеше да влезе Мишка Яковлев, и казах с истински развълнуван глас:

— Костя! Знаеш ли какво твърди мама?

— Какво? — попита Костя.

— Мама твърди, че ако истински пожелаеш нещо, дори чипият нос може да се превърне в орлов! — казах аз.

— В орлов ли? — попита Костя Малинин и без да разбира защо му говоря такива работи, се вторачи в стената на къщата ни, където бе написано с тебешир:

БАРАНКИН ФАНТАЗЬОР НЕЩАСТЕН!!!

— В орлов! — потвърдих аз. — Но само ако пожелаеш истински. Малинин махна поглед от стената и се взря недоверчиво в носа ми.

Моят профил бе пълна противоположност на орловия. Аз бях чипонос. Според мама аз съм толкова чипонос, че през дупчиците на моя силно вирнат нос може да се види за какво мисля.

— Защо ходиш с такъв нос, щом можеш да го превърнеш в орлов? — попита Костя Малинин.

— Не става дума за нос, глупчо!

— А за какво? — все още не разбираше Костя.

— За това, че ако пожелаеш истински, можеш значи да се превърнеш от човек например във врабче...

— А за какво ни е да се превръщаме например във врабчета? — попита Костя и ме изгледа, като че съм ненормален.

— Как за какво? Ще се превърнем във врабчета, та поне една неделя да прекараме човешки!

— А какво разбираш под човешки? — попита смаяният Малинин.

— Човешки, значи истински — обясних му аз. — Ще си устроим истински празничен ден, ще си починем, както се следва, от математиката, от Мишка Яковлев... от всичко на света ще си починем. Разбира се, ако не ти е омръзнало да бъдеш човек, може и да не се преобразяваш — седи си и чакай Мишка...

— Как да не ми е омръзнало? Много дори ми е омръзнало да бъда човек! — каза Костя. — Дори повече от тебе може да ми е омръзнало!...

— Ето! Това вече е по приятелски!

И с още по-голямо увлечение взех да описвам на Костя Малинин оня безгрижен и весел живот, който според мене ни очаква, ако успеем някак да се превърнем във врабчета.

— Чудесно! — каза Костя.

— Разбира се! — казах аз.

— Чакай! — сети се Костя. — А как ще се превръщаме? По каква система?

— Че ти не си ли чел в приказките: „Бухна се в земята и се превърна Иванушка в орел бързокрил... Бухна се още веднъж, и се превърна...“.

— Слушай, Юрка — каза ми Костя Малинин, — а непременно ли трябва да се бухнеш в земята?...

— Може и без удряне — казах аз, — може и с помощта на силното желание и вълшебните думи...

— А откъде да ги вземем вълшебните думи? От старите приказки ли?

— Защо пък от приказките? Аз сам съм измислил. Ето... — подадох на Костя тетрадката, оная тетрадка, която никой в света освен мене не бе виждал.

— „Как да се превърнеш от човек във врабче по системата на Баранкин. Инструкция“ — прочете Костя със свистящ шепот надписа върху корицата на тетрадката и обърна първата страница...

ОСМО СЪБИТИЕ

„ДА СЕ УЧА НЕ ИСКАМ, ДА БЪДА ПТИЦА ИСКАМ!...“

— „Да се уча не искам, да бъда птица искам!...“ А това стихове ли са? — попита ме Костя.

— Не са стихове, а заклинание. В рима... — обясних аз. — В приказките винаги е така. Не си ли чел „Снежната царица“? Снип-снап-шур-ре-пер-ре-базелюрре...

— „Аз съм уверен, без грижи врабчето живее! Ето аз! Ето аз!...“ А по-нататък не се разбира...

— Какво не се разбира? — казах аз. — „Ето аз! Ето аз! Превръщам се във врабче!...“

— Разбрано. Гладко излиза.

— Цяла нощ не съм спал — казах аз шепнешком от страх някой да не чуе.

— Почвай, да не губим време! — викна Малинин. — Хайде по-скоро да се превръщаме, докато не е дошъл Мишка Яковлев!

— Чуден човек си ти, Малинин! Как така по-скоро? Може нищо да не излезе, а ти вече се радваш и на всичко отгоре крещиш, та да те чуе целият двор.

— А какво от това?

— Как какво! Работата е тайнствена, може да се каже — непроверена. Някой ще ни подслуша и после ще ни се смеят, ако нищо не излезе.

— Нали ти самият каза, че ако има вълшебни думи и ако пожелаеш истински, то непременно ще стане! — каза Костя шепнешком.

— Ще стане, разбира се, ако пожелаем истински. Ама как става това истинско пожелаване — ето къде е загадката! — прошепнах аз. — Ти, Костя, през живота си пожелавал ли си нещо истински?

— Не знам — каза тихо Костя.

— Виждаш ли! А казваш — по-скоро! Това не ти е да превръщаш двойката в тройка. Тука, братле, двама човека трябва да превръщаш във врабчета. Там е работата!

— А защо във врабчета? В пеперуди, мисля, е по-лесно.

— Защо пък в пеперуди? Пеперудите са насекоми, а врабчетата все пак са птици. Миналия урок взехме тъкмо за врабчетата. Ти тогава не слушаше, четеше странична книга.

— Вярно. Не слушах за врабчетата.

— Виждаш ли, а пък аз слушах. Нина Николаевна цял час ни говори за врабчетата. Знаеш ли как чудесно си живеят?

— Щом ще е във врабчета, да е във врабчета! — примири се Костя Малинин. — Аз и в драмкръжока играх врана в „Снежната царица“, та във врабче ще ми е по-лесно дори. Хайде по-скоро!

— Ти само това знаеш — по-скоро, та по-скоро! Отначало трябва да се потренираме малко — казах аз и стъпих с крака на скамейката.

Клекнах като врабче, сгуших глава в раменете и вдигнах ръцете си зад гърба, като че са криле.

— Прилича! — каза Костя, като повтаряше след мене всички движения. — Чик-чирик!

— Виж какво! — казах аз. — Тренировката си е тренировка, но няма защо да чуруликаш преждевременно. Хайде най-напред да си изработим врабешка походка.

Клекнали, ние взехме да скачаме по пейката и едва не тупнахме на земята.

— Тежко! — призна си Костя, размахвайки ръце за равновесие като крила.

— Нищо — успокоих го аз, — когато станем истински врабчета, ще скачаме по-лесно.

Костя искаше да поскача още малко, но аз му казах, че тренировката е приключена и сега трябва да преминем към най-главното — превръщането на човека Малинин и човека Баранкин във врабчета.

— Замри! — изкомандвах аз Костя Малинин.

— Замрях!

— Съсредоточи се!

— Съсредоточих се! — отговори Костя.

— А сега по команда започни мислено, както се казва, в своето въображение, да се превръщаш във врабче! Ясно ли е?

— Ясно!

— Щом е ясно, тогава готов ли си за превръщане от човек във врабче?

— Готов съм.

— Започваме!

— Започваме!

Зажумях, напрегнах се и повтаряйки наум заклинанията, започнах с всички сили да се превръщам мислено, в своето въображение, от човек на врабче, но се съмнявах, че ще имам достатъчно истинско желание и истински сили, необходими за тази нечувана и невиджана, а може да се каже, и свръхестествена задача...

ВТОРА ЧАСТ
ЧИК-ЧИРИК! ЖИВОТЪТ Е ПРЕКРАСЕН!

ДЕВЕТО СЪБИТИЕ СТИГА ДА ПОЖЕЛАЕШ ИСТИНСКИ И...

Да си призная, цял живот в главата ми са възниквали всякакви трудно осъществими желания и фантазии.

По едно време например мечтаех да изнамеря апарат, с който да мога от разстояние да изключвам гласа на който и да е човек. По моите сметки този апарат (нарекох го ТИХОФОН БЮ-1 — прекъсвач на гласове по системата на Баранкин) трябва да действа така: да предположим, че днес учителят ни разказва нещо неинтересно и с това ми пречи да мисля за нещо интересно; аз щраквам в джоба ключа на тихофона и гласът на учителя изчезва. Който си няма такъв апарат, продължава да слуша, а аз в тишината се занимавам спокойно със своята си работа.

Друг пример: влизам сутрин в клас. Зинка Фокина налетява върху ми и започва да ми чете нотации; аз щраквам спокойно ключа в джоба и изключвам гласа на Фокина за цял ден...

Много ми се искаше да се сдобия с такъв апарат, измислих му дори име, но работата не тръгна, дали защото не съм пожелал истински да изобретя такъв апарат?

Или, да речем, миналата година в последния ден на лятната ваканция, преди да си легна, ужасно ми се прииска да стана голям, но не след петнайсет-двайсет години, както е при нормалните хора, а още утре. Например така: лягаш си момче, а се събуждаш сутринта и гледаш — вече си голям, с мустаци, и няма нужда да ходиш на училище... Желанието ми беше ужасно силно, дори насън само за това си мислех. Сутринта на първи септември се събудих, разбира се, по-рано. Гледам — лежа си в кревата точно такъв, какъвто заспах — без мустаци, и трябва да вървя на училище...

Имал съм и други силни желания, но нито едно от тях не ме е обземало така истински, както желанието да се превърна от човек във врабче!...

Седях на скамейката, без да мръдна, без да се отвличам, без да размишлявам за нищо странично, и мислех само за едно: „Как по-

скоро да се превърна във врабче“. Настъпването на този момент чаках толкова силно, колкото не съм чакал дори започването на лятната ваканция. А това, че всяка минута на двора можеше да се появи Мишка Яковлев, само удесеторяваше моите сили и намерения.

Отначало седях на скамейката просто така, както седят всички обикновени хора, и не чувствах нищо особено. В главата ми, както и преди, се въртяха всякакви неприятни човешки мисли: и за двойката, и за математиката, и за Мишка Яковлев, но се мъчех да не мисля за всичко това. Считах, че щом съм решил твърдо да се превърна във врабче, то и да мисля трябва изключително за нещо врабешко. След известно време забелязах, че най-после вместо човешки мисли в главата ми започнаха да се появяват не съвсем човешки. Така например внезапно ми се прииска да почуруликам по врабешки.

След тези мисли започнаха да възникват сами по себе си разни нечовешки мисли и намерения: ту ми се искаше да подхвъркна от скамейката и да полетя малко из въздуха, ту да поседя на самия връх на брезата, ту пък да поживея малко в къщичка за скорци...

А когато по навик опитах да помисля за нещо човешко, то за мое учудване този път нищо не излезе. Математиката ми се стори най-глупавото нещо. Двойката престана изобщо да ме безпокои и загуби всякакво значение, а Мишка Яковлев започна да ми се вижда не като прочут в цялото училище отличник, а като някакво недодялано и нещастно същество, което не може да върши дори такова просто нещо — да лети из въздуха.

Точно тогава по краката ми запълзяха мравки. Пълзяха все по-бързо и по-бързо. После затичаха по гърба, по ръцете, по цялото ми тяло. Изведнъж съвсем неочаквано ми се прищя овес. Да, да! Овес! Неочистен, суров овес! И да е пръснат по земята в прахта. И този овес да бъде много, извънредно много. Толкова, че да мога да се накълва до насита.

Седя на скамейката със затворени очи, по тялото ми мравки, сякаш побъркани, тичат като децата през голямото междучасие, а аз седя и си мисля: „Интересно, какво ли означават тия мравки и този овес?“. За мравките все пак мога да си обясня — сигурно краката са ми изтръпнали, но от къде на къде овес?

Дори мамината овесена каша с мляко и сладко ям у дома без никакво удоволствие. Защо ми се прииска суров овес? Все пак съм

човек, а не кон? Седя, мисля си, гадая, но нищо не мога да си обясня, защото очите са ми затворени и поради това в главата ми е тъмно и неясно.

Тогава си помислих: „Да не се е случило с мене нещо такова...“ — и затова реших да се огледам от главата до краката.

Със замрял дъх поотворих едва-едва очи и най-напред погледнах краката си. Гледам — вместо моите крака, обути в обувки, боси врабешки крачета и аз стоя бос на скамейката като същинско врабче. Отворих си очите по-широко, гледам — вместо ръце имам крила. Отварям очите още повече, въртя си главата, гледам — опашка стърчи отзад. Какво е станало? Станало е това, че съм се превърнал на врабче!

Аз съм врабче! Не съм вече Баранкин! Аз съм най-истинското, най-врабешкото в света врабче!

Ето защо изведнъж ми се дощя овес: овесът е любимата храна на конете и врабчетата! Всичко е ясно! Не, не всичко е ясно! И така какво излиза? Значи мама е била права. Значи, ако истински пожелаеш, можеш всичко да постигнеш и получиш!

Това се казва откритие! За такова откритие си заслужава да почуруликаш, та да те чуе целият двор. Какво ти целият двор — целият град, пък дори целият свят!

Разперих криле! Изпъчих гърди! Обърнах се към Костя Малинин и се вцепених със зяпнала човка.

Приятелят ми Костя Малинин продължаваше да седи на скамейката като най-обикновен човек... На Костя не му се е удало да се превърне във врабче!... Гледай ти!

ДЕСЕТО СЪБИТИЕ

КОЕТО НА ВРАБЕШКИ ЕЗИК ОЗНАЧАВА...

... Костя Малинин не е могъл да се превърне във врабче!

Той се напъваше, жумеше, през цялото време се опипваше с ръце, мърмореше си едва чуто под носа: „Ето аз! Ето аз! Превръщам се във врабче!“ — и всичко напразно. А пък ме караше да бързам и крещеше, та всички да чуят: „По-скоро да се превръщаме във врабчета! Хайде по-скоро! Хайде веднага!“. А пък какъвто си беше Малинин, такъв си и остана. Само се зачерви като рак и нищо повече.

— Малинин! — закрещях аз на Костя. — Какво става? Защо не се превърна във врабче?...

Но вместо тези думи от устата ми излетя обикновено врабешко чуруликане: „Чик-чирик! Чвит-чвит! Чиу-чиу!“.

Костя обърна глава към мене, погледна ме и опули очи.

— Баранкин! — извика той. — Това ли си ти, Баранкин?...

— Чио! Чио! Чя! Чя! — отговорих му по врабешки, което означава: „Аз съм, разбира се! Не ме ли познаваш?!“.

Като се убеди, че не лъжа, и че аз вече не съм аз, а най-истинско врабче, Малинин се изчерви още повече — сигурно от завист! — и едва не се разрева.

— Как го направи? — попита той, като мигаше бързо-бързо.

Аз казах:

— Чен-чен-чен! Чик-чик-чик!... (Много просто! Чик! Чик! Чик! И готово!)

После между мене и Костя се поведе следният разговор на различни езици:

Костя (със сълзи на очи). Значи превърна се! Браво! А защо аз не се превърнах?

Аз. Чирик! Чим-чирим. (Откъде да знам!) Чирик-чиквит-чит! (Навярно не си желал истински!)

Костя. Какво ми чвикаш? Говори човешки!

Аз. Р-р-р-чик. Чут-чут-чвим-чим. (Как мога да говоря човешки, като съм врабче!) Чи-чо! Чи-чи-нип!

Костя. А-а, на туй отгоре и „чичо“ ме наричаш!

Аз съвсем не го нарекох „чичо“. Казах му: „Не падай духом, Малинин! Опитай се още веднъж!“. Костя започна да ми се кара, че без да го дочакам, съм се превърнал във врабче, а аз нищо не му изчуруликах в отговор. И на мене ми беше неприятно. Сговорихме се заедно да се превърнем във врабчета, а какво излезе. Разбира се, сам да си врабче не е така интересно, както ако сме двама.

Махнах с крило. Полетях. Седнах на стобора ядосан-преядосан и обърнах гръб на Костя Малинин. И как можа точно в тая минута откъм ъгъла да се покаже на велосипед Мишка Яковлев. Хванах се с крила за главата. Всичко пропадна! Сега вече Малинин в нищо няма да успее да се превърне.

— Ето аз! Ето аз! Превръщам се във врабче! — дочух гласа на Костя Малинин.

Без да свалям поглед от Мишка Яковлев, аз викнах на Костя от стобора:

— Чим-чим-чим! Чер-чилич! Чир-чир! (Късно! Мишка идва на велосипед! Сега ще те вземе да учите!)

Чуруликам и гледам как Мишка вече влезе в двора и се приближава до скамейката, на която седи Костя Малинин, тоест не седи, а трябваше да седи... Казвам „трябваше“, защото когато Мишка Яковлев стигна до скамейката, там нямаше никого. Вместо Костя на скамейката стоеше едно врабче и по всичко личеше, че това врабче не е истинско врабче, а бившият Костя Малинин. Значи, докато аз съм се тревожил и съм бил напълно обезсърчен, Костя Малинин успял да се превърне и той във врабче при втория, а може би при третия опит. Всъщност не е важно при кой опит, важното е, че се е превърнал.

— Костя — викна Мишка и слезе от велосипеда. — Малинин! Къде се скри? Странно! Аз като че го видях на пейката. Разбира се, че го видях. Ето му учебниците и тетрадките!

Мишка събра тетрадките и учебниците, без да обръща внимание на кацналото до тях врабче (което съвсем не беше врабче, а Костя Малинин — голям майтап!), огледа целия двор, после погледна към нашия прозорец, от който се подаде главата на мама.

— Здравей, Миша! — рече мама. — А къде са Юра и Костя?

— Тъкмо исках да ви попитам за тях — каза Яковлев. — Учебниците и лопатите са на скамейката, а тях ги няма...

— Калпазани такива! — рече мама. — Сигурно са изтичали на улицата... Ти, Миша, влез в стаята да ги почакаш.

Мишка сложи Костините учебници върху седлото на велосипеда и се скри във входа, а аз подхвъркнах от стобора и кацнах на скамейката при Костя Малинин.

— Ир-чик! Ир-чик! Чут-чут-чут! — казах аз на Костя. (Браво, Малинин! Успя най-сетне!)

А Костя ми изчурулика:

— Че-че-че? (Честна дума?)

— Че-че-че! — казах аз. — Чуф-чуф-чуф! Чи-чи-чи! (Честна дума! Отвори си очите и ще видиш!)

И Костя отвори сините си като на момиче очи... Очите му си бяха останали сини! Вrabче със сини очи! Ама работа!

Стои си на крачетата, олюлява се, помага си с опашката за равновесие и не може да се съвземе от учудване.

А аз изтрих с крило потта от челото си и казах:

— Всичко е наред! (Ч-уфф!)

— Ч-уфф! (Всичко е наред!) — каза Костя Малинин и също си избърса с крило челото.

Ние се прегърнахме и като подскачахме от радост, затанцувахме по скамейката...

ЕДИНАДЕСЕТО СЪБИТИЕ СРЕЩА С БЕЗОПАШАТИТЕ

— Се-га ще се наядем с овес — казах аз на Костя Малинин — и ще по-по-по-летим. Ще полетим!

— Накъде?

— Може наляво, може надясно. Щом се превърнахме на врабчета, сега всичко е възможно. — Вдигнах крило, отместих настрана едното си краче и издекламирах с патос: „Та ние сме пти-ти-ти-ци — о време е, брат! Натам, где белее планинския скат, натам, где синее морето пред нас...“^[1]. С една дума, където си поискаме, натам ще поле-тим-тим! Това се казва живот!

Малинин се засмя.

— Юр-чи-чик! — каза той. — Превърна се на врабче, а клюнът ти си остана чип. Чип-чип! Чор-чор-льо! Чу-чу-деса!

— Лъжеш!

— Хич-хич, хич-хич!

— На тебе пък очите ти си останаха сини като на моми-че-че! Чи-чо!

Хвъркнах от пейката при локвата и взех да се оглеждам във водата. Клюнът ми действително беше чип и целият бях някак си погрознял: перата ми стърчаха на всички страни, а на челото ми се мъдреше качул... Костя Малинин изглеждаше другояче: имаше красиви бели гърдички с връзка — такъв един чистичък, спретнатичък, с пригладени перца, като че току-що е хвъркнал от бръснарница.

Всъщност аз ни най-малко не се разстроих: никога не съм се отличавал с особена красота и спретнатост, дори когато бях човек. Щом съм чипонос, нека съм си чипонос. Нека да съм и чорльо. Чудо голямо!

Не е там работата. Работата е, че съм враб-че и сега никой с нищо не може да развали доброто ми врабешко настроение. А настроението ми бе действително чудесно! Не ще и дума! Главата ми е съвсем празна — ни грижи, ни мисли, ни тревоги! И така ще бъде цял

ден! Цял ден-ден-ден-ден! Ей че ден-ден-ден-ден! Ама че ден-ден-ден! Чу-чу-десен ден! Изключително чу-чу-десен.

Пийнах си дъждовна вода, цапнах с крило отражението си и опръсках Костя Малинин, който подскачаше от другата страна на локвата.

— Костя-чок-чок-чок! Е, как ти се вижда животът?

— Чу-чу-десен! — изчурулика Малинин, като ме пръскаше с вода.

— Какво ти казвах, а? Пък ти: „Да се превърнем в пеперуди, та в пеперуди!“. Хайде да се изкъпем!

— Студено е! По-добре да потърсим овес. Много ми се яде.

Не беше лесна работа да намерим овес в нашия двор. Попадали са ми и конопени зрънца, и динени семки, и обикновени семки, но овес никога.

— Защо ме чу-чу-каш! — чух зад гърба си гласа на Костя. — Юр-чик! — Той ми издърпа едно перо от опашката! — Хулиган такъв!

Огледах се и видях наблизко Костя Малинин да гони по тревата едро безопащото врабче.

— Скачам си аз — зацвърча Костя, като дотича с подскоци и се скри зад гърба ми, — скачам си и гледам — в тревата овес, навеждам се, а някой ми отскубна перо от опашката! Какъв хулиган!

— Ти защо се закачаш с по-малките? — казах аз и подскочих към едрото врабче. — Защо разваляш по-чив-чивния ден на хората?

— Аз ни-що-що не правя! А защо това пти-че-че напада моя овес? Довтаса в чу-чу-ждия двор, пък иска и да се разпорежда! Досега никога не съм ви-виждал тука!

Исках да пообясня с добро на врабчето защо по-рано не ни е виждало на двора, но дангалакът врабец не искаше и да чуе. Подскочи към мене и без да каже дума, ме удари по врабешки в гърдите. Удари ме. Отскочи. Разкрачи се и наежи крила, та да ме сплаши.

Но аз не се изплаших. Разпервам си крилата като ветрило, вирвам опашка право нагоре, скачам под носа на дангалака и му слагам „марка“. Обикновена човешка „марка“. Разбира се, дангалакът врабец не познаваше такъв начин на бой и макар да беше с цяла глава по-голям от мене, тупна на тревата като подкосен. Лежи на гръб, вири крака нагоре, мълчи и повече не се закача. Сигурно си е мислил, че ние

с Костя хубаво ще го напердашим. А на мене, кой знае защо, дори ми дожаля за врабчето.

— Ей ти, сакатушко! — казах аз. — Ставай. На падналия не посягаме! Пръждосвай се... Впрочем може и да останеш! Сега ще те почерпим с овес. Костя, къде е овесът?

— Тук в тревата. Ето зрън-зрън-ца и ето зрън-зрън-ца.

Но безопашатият не обърна на думите ми никакво внимание. Стана мълчаливо, отърси се и заподскача уплашено нататък.

— Чор-р-льо — викна след него Костя, като размахваше опашка.

— Ти си чор-р-льо! — казах аз на Костя, като натиснах с крак едно златно зрънце. — Без моя помощ не можа да се оправиш!

Настроението ми се подобри. И Костя Малинин стана пак весел-превесел.

— Ама здравата го чу-чу-кна! — каза Костя, като изравяше из тревата овесени зрънца.

Слюнки ми потекоха само при вида на апетитните зрънца. Наточих си клюна о един камък и още по-здроаво притиснах с краче зърното. Ей сега ще го раздробя и изям... Ей сега!

[1] А. С. Пушкин — стих. „Затворник“, превела от руски език Блага Димитрова. А. С. Пушкин, Избрани произведения, том I, изд. Народна култура, 1969. ↑

ДВАНАДЕСЕТО СЪБИТИЕ

КОТКАТА МУСКА ИСКА ДА МЕ ИЗЯДЕ

И така, аз се обърнах... Гледам, Костя Малинин го няма на земята, вече е на акацията. Увиснал на едно клонче надолу с главата, маха крила и крещи като побъркан:

— Котка! Зад гърба ти котка!

Обърнах глава на другата страна. От бараката към мене наистина се приближаваше котка, обикновена котка. Само че не можех да разбера какво страшно има в това и защо Костя вдига такава паника, като че на двора се е появил тигър. Побъркан човек е тоя Малинин! Ако знаех, че ще бъде такова нервно врабче, хич нямаше да се залавям с него.

— Юр-чик! Хвръквай по-скоро! — продължаваше да се мята на клончето Костя Малинин.

Котката се приближи и спря. Аз подскочих към нея странешком и веднага познах мамината любима котка Муска. Когато седях на скамейката още като човек, тя скочи от перваза право при мене и започна да се трие о краката ми, а аз я изгоних, за да не ми пречи да мисля.

— Здравей, Муска! — изчуруликах аз радостно. — Разбра ли кой съм, или не? Ти какво, не можеш ли да познаеш господаря си? Не бой се де, ела по-близо, няма да те изям! Това съм аз! Гледай ти, чу-чу-дачка! А там на дървото е Костя Малинин. И него ли не позна? Костя, не се бой, ела насам! Това е нашата Муска!

— Ти си се побъркал! — цацвърча пак от акацията Костя. — Тя ще те изяде!

— Мене? Своя господар? Ти си май побъркан, не аз!

Още не бях завършил думите си, когато отзад ме връхлетя нещо фучащо, тежко и ме притисна под себе си. „Муска“ — помислих си и отскочих силно настрана и нагоре към акацията, в чиито клончета продължаваше да цвърчи Малинин. Излетях като камък от прашка. Едва не съборих от дървото най-добрия си приятел. Добре че той се задържа. Същевременно и аз успях да се заловя за едно клонче.

Погледнах от акацията надолу. Муска шареше с опашка по тревата и фучеше.

Във въздуха плуваха бавно, като рибки в аквариум, откъснатите от хълбока ми перца.

— Полу-чи-чи си го! Полу-чи си го! — Продължаваше да цвърчи злобно Костя Малинин.

— Ни-що-що не разбирам — изчуруликах аз. — Толкова позната котка... Може да се каже, близка, скъпа...

— „Близка, скъпа“... Да благодариш, че се отърва...

— Пред котки Баранкин никога не е отстъпвал!

— Брей, какъв храбрец! Раз-чу-чу-руликал се: „Ела тука, няма да те изям, чу-дач-ка!“. Ти си чу-чу-дак! Да не би да си забравил, че котките ядат врабчета?

— Не съм забравил — казах аз, — просто още не мога да свикна с това, че съм врабче.

— „Не мога да свикна!“ А защо аз веднага свикнах? — каза Костя и добави: — Какво щях да кажа на майка ти, ако те беше изяла твоята скъпа Муска?

Представих си за секунда какво наистина щеше да стане, ако не бях успял да се изтръгна от Мускините лапи, и ми стана зле. Да си призная, просто се изплаших и макар че опасността беше минала и нямаше от какво да се боя, перата ми взеха да се надигат и аз целият настръхнах.

— Какво ти е? — попита ме Костя. — Ти си като чу-чу-чумав!

— Нищо... Горещо е! — казах аз и взех да си вея с едното крило.

Костя започна пак да ми се кара, а аз си мушнах главата под крилото, но в това време някой ме ръгна с нещо остро в хълбока...

ТРИНАДЕСЕТО СЪБИТИЕ ЗА КАКВО ЦВЪРЧАТ БАБИТЕ

Надзърнах изпод крилото и видях до себе си стар проскубан врабец.

— Ти, пти-че жълтоклюно — каза ми старият врабец, — през цялото време те наблюдавам от брезата. Чу-чу-дак ли си, или глупак, или се преструваш на такъв.

— Какво искате от мене?

— Не нагрубявай възрастните.

— Не нагрубявам. Такъв ми е гласът.

За да се отърва от стареца, аз пъхнах отново глава под крилото си, но старецът пак ме клъвна до болка по шията.

— Ще внимаващ, когато с тебе разговарят по-възрастни! Не бъди лош! Почитай възрастните! По-чи-чи-тай!

— Не съм лош, а сговор-чив-чив!

— Какви глупости чуруликаше за котките? Какви близки котки могат да имат врабците? Ах, вие пти-пти-птички! На какво ви учат родителите?

Старецът вдигна очи нагоре и зачурулика колко прилежни и послушни били по негово време врабчетата, колко умни били, не като сега.

Струваше ли си да се превръщаме във врабчета, за да слушаме тая глупава нотация. И у нас бабите, като насядат вечер по пейките, само за това цвърчат, тоест разговарят.

— Вие чии деца сте? Чии сте? Чии сте? — попита ме старчето.

— Ничииии! Ничиии! — казах аз и литнах от клончето.

— „По-чи-чи-тай, не почи-чи-тай“! — каза Костя, като махаше крила. — Ча-ча-чалнат някакъв!

Кръжихме над нашия двор да търсим място, където да няма врабчета. Макар и сам да бях врабче, но кой знае защо, изведнъж пожелах да съм по-далеч от тях. Запознанството с безопашатия и със старчето съвсем не ми направи приятно впечатление. А най-много ме разстройваше това, че мина вече половин час, откакто се превърнахме

с Костя във врабчета, а нашият врабешки живот все не се подреждаше и изобщо всичко вървеше не както очаквах. А времето тече... Утре пак ще се ходи на училище...

Разбира се, нищо не казах на Костя Малинин. В края на краищата пред нас имаме още цял ден — животът ще се нареди и всичко ще тръгне добре. Главното е да не се отчайваш, да не губиш надежда.

Като покръжихме из въздуха, кацнахме с Костя на едно дърво. На дървото нямаше нито едно врабче.

Клончето, на което се настанихме, беше на припек. Слънцето грееше както лятно време. Аз сгуших с удоволствие глава между раменете и вече се канех да я скрия под крилото, когато изведнъж нещо свирна отвратително над ухото ми. Чу се щракане. Попадаха листа. Какво има още? Какво става? Отворих очи и погледнах надолу.

ЧЕТИРИНАДЕСЕТО СЪБИТИЕ

ДЪЛГОБОЙНА ПРАШКА С ОПТИЧЕСКИ МЕРНИК

При пейката, на която доскоро седяхме с Костя Малинин, стоеше беличкият Венка Смирнов и присвиваше отвратително очи. В ръцете си държеше прашка с оптически мерник. Веднага познах прашката. Никой по-добре от мене не правеше такива дългобойни прашки. И Венковата прашка направих аз по негова лична молба.

Венка ме гледаше през оптическия уред. И аз гледах Венка. На Венковото лице бе написано: „Не улучих! Жалко!...“. Така. Не ми стига, дето за малко не ме лапна котката, а сега ме и стрелят с прашка, направена със собствените ми ръце.

— Почакай, Венка! — изцвърчах аз от дървото. — Почакай, белчо! Като се превърна пак в чо-чо-век, ще ти покажа как се стреля по мене с прашка!

Без да обръща никакво внимание на моето цвърчене, Венка се наведе и взе да търси камък. Ние с Костя се спогледахме и мигом се откъснахме от дървото. Реших да отлетя по-далече от нашия двор, от котката Муска, от беличкия Венка с прашката, от свадливите и негостоприемни врабчета. Ние летяхме над дворовете. От височината на птичи поглед забелязах, че в нашия град има много повече котки, отколкото предполагах, когато бях човек. Също така много бяха и момчетата с прашки. От малкия си врабешки опит бях успял вече да разбера, че всяко запознанство с прашка или котка свършва зле за врабчетата. Кой знае защо, но и Малинин започна ужасно да ме дразни. Мъкне се на опашката, изостава през цялото време и изобщо лети с такъв вид, като че ми прави благодеяние.

— Защо че-че-сто изоставаш? — не изтърпях аз и се нахвърлих на Костя. — Влачиш се отвратително!

— Уморих се!

— „Уморих се“! Че-че-тири пресечки прелетяхме и вече-че се умори!

— Не съм се уморил да летя, а да бъда врабче!

— Брей! От половин час е врабче, а вече се бил уморил! Ами врабчетата как цял живот са врабчета?! Да знаех, нямаше да се захващам с тебе.

Зърнах отгоре малка градинка и се спуснах плавно надолу.

— Можеш да починеш! — казах на Костя, когато той след мене буквално се плъосна на едно клонче.

Костя вдигна крило и понечи да скрие глава под мишницата, но изведнъж над нас се чу глас:

— Ето ги къде са безделниците! Пратих ги за слама, а те се припичат на слънце! Хубава че-че-ляд!...

ПЕТНАДЕСЕТО СЪБИТИЕ

КАКВО СТАВА, КОГАТО СИНОВЕТЕ СЕ ОТРИЧАТ ОТ МАЙКА СИ

Погледнах нагоре и видях дебела врабка, увиснала на съседното клонче. Тя ни нарече свои синове.

— А защо мълчи-чи-те, защо нищо не отговаряте на своята майчи-чи-ца?

— Нищо не разбирам! — прошепна ми Костя: — Защо се нарича наша майчица?

— Какво има за разбиране? Сигурно ни взе за свои птичета.

— Та приличаме ли?

— Откъде да зная...

— Защо се криете от своята май-чи-чи-ца? — продължаваше да чурулика врабката. — Не се бойте! Летете насам! Е, добре, този път ще ви се размине.

— Дали пък наистина приличаме на синовете й?

— Може би!

— И тази добра! Извинете, гражданинко! — каза Костя. — От никого не се крием, а вас изобщо виждаме за първи път!

— Каква ти гражданинка! — закрещя врабката. — Милички врабчета, чуите само как нарича той своята май-чи-чи-ца!

Цялото ято врабчета, накацали на съседното дърво, се възмутиха гръмко, а дебелата врабка така се ядоса, че дори клъвна Костя Малинин по шията.

Костя запищя.

— Ле-лич-ко! — застъпих се аз за своя приятел. — Че-че-стна дума, ние не сме ваши деца. Че-че-стна, пре-че-че-честна!

— Гледайте, милички врабче-че-та, и този не иска да ме признае за своя май-чи-чи-ца — зац-върча врабката и заподскача на клончето, като махаше с крилца.

Врабчетата взеха още по-силно да ни се карат, а нашата „майчица“ ни удари такава тупаница, че пух полетя от нас като от възглавници. Трябваше с Малинин да си вземем думите обратно и да наречем врабката „майчица“.

— Това е! — успокои се в същия миг врабката. — А сега, синчета, да летим! Да се учи-чим да вием гнездо!

— Ка-ак — да се учим ли? — викнахме с Костя в един глас.

ШЕСТНАДЕСЕТО СЪБИТИЕ

УЧИМ СЕ С КОСТЯ ДА ВИЕМ ГНЕЗДО

— Какво, нима сте забравили? — каза врабката. — Вчера вашата майчица ви научи как се вие гнездо, а днес ще виете сами!

— Интересна работа! — изчурулика тихо Костя. — Защо не ми каза, че и врабчетата се учат?

— Откъде мога да зная?

— А защо казваше, че животът на врабчетата е чудесен?

— Не аз, а Нина Николаевна го каза — излъгах аз. — Драка си ти!

— Ти както искаш, но аз лич-но няма да се у-ча да вия гнездо! — изчурулика Костя.

— Кой каза, че не иска да се у-чи да вие гнездо? — попита заплашително врабката, като долетя при нас с Костя.

— Не го каза той, аз го казах — зацвърчах аз, като закривах Костя, и добавих: — А според мене да се бие не е педаго-гично!

— Какво?! Откъде си научил такива думи?

Врабката ме клъвна с всичка сила по гърба и ни подгони с Костя на съседното дърво, където бяха приготвени сламчици, конски косми и други строителни материали.

— Зна-чи-чи-чи гнездо се вие така... — зачурулика врабката. — Взема се в чо-човката слам-чи-ца, свива се на колелце... Хайде, повторете, синчета!

— Взема се в чо-чо-човката слам-чи-ца — зачуруликахме с Костя в хор — и се свива на колелце...

Урокът започна. Ние с Костя, без да се погледнем, взехме с отвращение по една сламка в устата. „Интересно, имат ли врабчетата междучасия?“... — помислих си аз тъжно, като свивах сламчицата на колелце така, както ни учеше дебеланата врабка.

— После зна-чи... — продължаваше да чурулика врабката, като подреждаше умело сламчиците и ги притискаше с гърди. — После зна-чи...

Но какво се прави „после“, така и не узнахме, защото в тая минута се стовари от небето право на главата ни дебел риж врабец. Клончето, на което бяхме, се залюля под неговата тежест.

— Та-тен-це-то долетя! Нашият Чиканка! Чика! Чика! Чика! — зарадва се врабката и като приседна, разклати още по-силно клончето.

Ние с Костя зяпнахме от учудване, изпуснахме сламките и се втренчихме в рижия врабец Чика, който според думите на дебеланата врабка ни бил роден баща...

СЕДЕМНАДЕСЕТО СЪБИТИЕ БОЙ ЗА КЪЩИЧКА НА СКОРЦИ

— По-бързо, синчета! По-бързо, врабчета — зацвърка рижият чичко врабчо, като пляскаше с крила по тлъстите си крачка и хълбоци. — Скорците отлитат на юг. Освобождава се къ-щи-чка-та им. Чу-чу-десна къщич-ка!

— Къ-щич-ка! — зачурулика радостно врабката. — Моята меч-та! Меч-та! Меч-та!

— Да-да! Трябва само да побързаме да я заемем. Боя се, че ще трябва да се бием за нея. По-скоро на път-път-път! Летим-тим-тим!

— Летим-тим-тим! — подхванах аз, като реших, че по-добре е да се бия за къщичката, отколкото да се уча как се вие гнездо.

— А може и да не се бием... Може да се научим как се вие гнездо например — записука Костя Малинин.

— Къса ти е още опашката, за да поучаваш възрастните! Я да те видя какво ще запееш през зимата, когато хване студ!

— Точно така! — съгласих се аз моментално с рижия врабец.

Врабецът се откъсна от дървото, удари с крило мене и Костя и като цвърчеше отчаяно, се юрна напред, показвайки ни посоката. Врабката застана отзад и щом почнехме с Костя да изоставаме, тя веднага ни подгонваше с острия си клюн.

— Чик-чик! Чик-чик, не изоставайте! Чик-чик! Напред! Напред! Чик-чик! — цвърчеше рижият врабец и току се оглеждаше.

— Никога няма да ти простя това, тъй да знаеш! — ми каза Костя, летейки. — Щом си решил за цял живот да останеш врабче, оставай си и се бий за врабешката си къщичка. Аз лично не искам. При сгода ще избягам! Ще отлетя и толкоз!

— По-тихо бе, щурчо! Ще развалиш цялата работа! Сега от рижиия жив няма да се отървеш!

— Какво да правя! Сили вече нямам да бъда врабче!

— Какво да правиш ли? Ще избягаме по пътя! Чакай сигнал! С Баранкин няма да пропаднеш!

— Няма да пропадна ли? Брей! Тъкмо с тебе току-виж съм пропаднал! — простена Костя Малинин.

И той се оказа прав. За малко не пропаднахме, и то по моя вина. Защо склоних изобщо да се бия за тая къщичка?!

По пътя, разбира се, не успяхме да избягаме. Рижият врабец и врабката през цялото време ни следяха и не ни даваха да изостанем. Положението ставаше напечено. Ако пък се намесим в боя, то аз може би ще се измъкна, но Костя сигурно ще си изпати. Него и на земята не го бива за бой, а с врабци, и то във въздуха — съвсем е загубен.

Тъкмо си мислех това, когато изведнъж се чу отчаяно цвърчене и цялото ни „семейство“ се вряза в рояк врабци, които се биеха в една непозната градина за същата къщичка, за която мечтаеха нашите „родители“.

Не разбрах дори как стана, та ние с Костя се озовахме в разгара на боя и загубихме от очи „родителите“ си. Отляво, отдясно, отгоре, отдолу, кръжеха, цвърчейки отчаяно, съвсем чужди и непознати врабчета.

Добре че Костя се сети да се вкопчи с клюна си в опашката ми, иначе сигурно щяхме да се загубим в тая суматоха.

Трудно ми беше да мъкна Костя на буксир и да отбивам ударите, но аз доста ловко се измъквах от нападащите ме врабчета, като ги обсипвах със заплахи и проклетия. Добре че наскоро бях прочел една книжка за фигурите на висшия пилотаж. При тоя врабешки бой това доста ми помогна...

Стрелвах се нагоре по всички правила, наклонявах се на крило, изпълнявах фигурата свещ, влизах в свредел и накрая с бръснещ полет успях да се измъкна от врабешкото обкръжение. Като видя, че опасността мина, Костя пусна опашката ми и ние двамата с последни сили го ударихме на бяг от тези проклети врабчета.

— Бийте ги с чо-чо-човките! — раздадоха се изведнъж зад гърба ни врабешки гласове.

Огледах се и видях как четири врабчета се юрнаха след нас...

ОСЕМНАДЕСЕТО СЪБИТИЕ

КОСТЯ МАЛИНИН СЕ „НАЧУРУЛИКА“

— Има ли край това, или няма? — простена Малинин и усили летенето.

— Ето тези най-силно чу-чуруликаха! — викна някой зад нас.

Преследващите ни врабчета взеха да ни заобикалят.

— Деца! Какво правите! Та ние само така си чуруликахме! — оправдавахме се, летейки.

— А за-що-що долетяхте?

— За нищо. Просто така — да погледаме!

— Да погледате ли! Сега ще ви дадем да се разберете!... Сега ще ви разпердушиним!

Врабчетата вече ни настигаха и сигурно щяха да ни напердашат и разпердушинят, ако не бях използвал един остроумен боеви похват, който летците наричат „бъчва“. Издебнах удобен момент, допуснах преследвачите близо до себе си, после най-неочаквано се обърнах във въздуха по гръб и ритнах с крак един от нападателите. Врабчето изхвърча встрани и се шибна в стобора.

— Аха! — закрещях аз със страшен глас. — Баранкин е във въздуха! Пази се!

Ритнах втори — и той отхвъркна! Така летях, крещях и ритам, докато не разпръснах на разни страни всички преследвачи. Противниците, като нямаха, разбира се, и понятие от висш пилотаж, се сащисаха, объркаха пусулата и взеха да изостават, изостават, изостават...

Като използвахме объркването на врабчетата, ние побързахме да се скрием зад дърветата и паднахме изтощени на първия изпречил ни се покрив.

От мене се вдигаше пара, а сърцето ми подскачаше като капаче на кипящ чайник.

— Разбира се! — каза Костя, като едвам си поемаше дъх. — Ти както искаш, но аз лич-но се на-чу-ру-ликах! Край!

Малинин чукна с клюн по покрива и взе да ми се кара с последни сили, задето му наговорих куп измислици за чудесния живот на врабчетата.

— „Цял месец съм ги наблюдавал...“ — каза Малинин, като ми подражаваше: — „Животът им е безгрижен! Животът им е без труд!“

— Виновен ли съм — казах аз, — че така ми се е сторило?...

А Костя Малинин отвърна:

— Аз ти казвах, че трябва да се превърнем в пеперуди. Пеперудите и гнезда не вият, и котки ги не ядат, и се хранят не с овес, а със сладък нектар. Ох, колко ще е вкусно!...

Мълчах. Костя Малинин, разбира се, много по-добре от мене познава живота на пеперудите. По едно време той имаше дори цяла сбирка, но я смени за марки. Сигурно Костя е бил прав и ние трябваше веднага да се превърнем в пеперуди. Изкушение е наистина по цял ден да си пърхаш от цвят на цвят и през цялото време да ядеш сладки неща...

И все пак преди превръщането ни в пеперуди аз исках да разпитам Костя по-подробно за техния живот. Да не загазим втори път...

— Помниш ли, Нина Николаевна ни разказваше — казах аз, — че пеперудите опрашват цветята...

— Нека си ги опрашват! — каза Костя. — А пък ние няма! Да не сме луди!

Въпреки че в Костиния отговор имаше желязна логика, аз все пак реших да му задам още един въпрос.

— А как стои въпросът с ученето при пеперудите? — попитах аз. — Може би и те учат нещо.

— А ти докога ще ми задаваш въпроси? На, и котки довтасаха! — закрещя ми като бесен Костя Малинин.

Помислих си, че се шегува. Гледам — от таванското прозорче наистина излизат три котки, целите омърляни с въглища, и впиват поглед в нас с Костя. Двете от тях ми бяха непознати, а третата беше нашата Муска. Изглежда, възнамеряваше да свърши с мене. Нямаше време за повече разсъждения.

— За превръщане в пеперуди пригответи се! — изкомандвах аз с възбуден шепот.

— Пригответи се! — обади се Малинин.

— За-поч-ва-ме! — казах аз.

— Как така — за-поч-ва-ме? — каза Костя Малинин. — А какво се казва? Какви думи?

Наистина бях съвсем забравил, че старото ми врабешко заклинание не подходеше за новото превръщане в пеперуди.

— Сега! — казах аз. — Сега! Сега ще го преправя!...

— По-бързо го преправяй! — закрещя Костя.

— Готово! — казвам аз. — Повтаряй след мене!... „Не искам да бъда врабче! Искам да бъда пеперуда!“

*Пеперудката, зная,
е безгрижна докряя.
Ето аз! Ето аз!
Пеперудчица ставам завчас.^[1]*

— Излиза нескопосано! — каза Костя, като гледаше с ужас приближаващите се котки.

— Ще се намериш в корема на котката — казах аз — и тогава ще излезе скопосано! Повтаряй по-скоро!

Костя Малинин затвори очи и почна да бърбори бързо-бързо думите на моето нескопосано вълшебно заклинание, като ме изпреварваше на всяка дума:

*Пеперудката, зная,
е безгрижна докрая.*

„Само да успеем! — помислих си аз. — Само да успеем да се превърнем, преди да ни сграбчат котките!...“ Това бе последната мисъл, мярнала се в измъчената ми врабешка глава, която се пръскаше от грижи, тревоги, ужас и вълнения...

[1] Стиховете в книгата са превод на Иван Серафимов. — Б.ред.

↑

ТРЕТА ЧАСТ
АЗ СЪМ ЗЕЛЕВА ПЕПЕРУДА, А КОСТЯ —
ПЕПЕРУДА ПОЛУМЕСЕЦ

ДЕВЕТНАДЕСЕТО СЪБИТИЕ ВРЕДИТЕЛ, ПОЗНАТ НА НАСЕЛЕНИЕТО

Докато ние с Костя Малинин шепняхме в надпревара думите на заклинанието и се съсредоточавахме, котките начело с Муска не си губеха напразно времето. Те пристъпяха внимателно и се прокрадваха все по-близо и по-близо до нас.

„Хубаво, Муска — мярна се в главата ми, — ако оцелея, ще си видя сметките с тебе у дома!“

Реших да не мисля повече за котките, тъй като това ми пречеше да се превръщам в пеперуда. Цялото си внимание съсредоточих върху цветята, върху живота, при който не трябва да виеш гнездо или да се биеш за къщичка на скорци, а само ще си пърхаш от цвят на цвят, ще се припичаш на слънце и ще ядеш сладък нектар. Но вместо това като напук в главата ми се въртеше проклетият овес, а пред очите ми се мяркаха врабчета, котки, Венка с прашката и всякакви подобни глупости от врабешкия ми живот.

Разтревожих се, отворих очи и видях, че разстоянието между мене и котките се е съкратило значително, а аз — пустото врабче, каквото си бях, такова и си останах. Тогава се разтревожих още повече и реших да не си затварям вече очите — да става каквото ще!

Котките направиха още няколко крачки и изведнъж се спряха и започнаха помежду си за нещо да мяукат и фучат.

„Съвещават се коя кого ще изяде — помислих си аз, — делят две врабчета на три котки. Нека... Сега вече навярно няма да успея да се превърна в пеперуда...“ За всеки случай още няколко пъти произнесох мислено вълшебното заклинание:

*Пеперудката, зная,
е безгрижна докрая.
Ето аз! Ето аз!
Пеперудчица ставам завчас.*

В това време котките се разделиха: една започна да се промъква към Костя, а Муска със своята приятелка се насочи към мене. „Виж ти, хитрушата! Знае си, че няма да се справи с мене... И какво съм й направил — помислих си аз, без да махам поглед от Муска, — само веднъж я полях с мастило, и то без да искам...”

На три крачки от мене Муска и помощницата ѝ замръзнаха на мястото си. Клекнаха, извиха гърбове като трамвайна дъга и зафучаха. Като драскаха железния покрив с нокти, те се приготвиха за скок. „Готвят се да скачат! Значи не сме се превърнали с Костя в пеперуди — помислих си аз. — Не успяхме! Значи всичко пропадна!...” Стана ми студено. Побиха ме тръпки. Очевидно това бяха последните тръпки в моя живот... Понечих вече да викна: „Сбогом, Малинин! Прощавай, че те въвлякох в такава история!”

Но тогава с котките стана нещо непонятно: опулиха очи, зафучаха и вместо да скочат върху нас, с всички сили скочиха в обратна посока. Козината им настръхна; повъртяха като пощурели глави и като подскочиха още веднъж на място, хукнаха през таванското прозорче.

Изчезнаха така бързо и неочаквано, сякаш видяха зад мене и Костя огромно куче. Огледах се — никакво куче нямаше отзад. Но затова пък видях крила на пеперуда, които стърчаха зад гърба ми като две платна на лодка.

Ето какво изплаши толкова котките: пред очите им аз се превърнах от вкусно врабче в негодна за ядене пеперуда! Значи успех! Ама че работа! От възторг размърдах малките си триъгълни крилца и се обърнах към Костя Малинин да споделя с него радостта си, но

опулих очи от изненада. До мене на същото място, където само преди няколко минути лежеше като чувал и цвърчеше едва чуто полуживото врабче Малинин, сега се мъдреше прекрасна пеперуда с огромни триъгълни крила, обагрени с приказен черно-зелен цвят. Такава красива пеперуда никога не бях виждал, дори и на картинка в книжка.

Не може да бъде Костя Малинин да се превърне в толкова красиво насекомо. Не, това е истинска пеперуда — веднага личи. Но ако това е най-истинската пеперуда, то къде е най-добрият ми другар Малинин?... Дали пък от страх не е паднал от покрива на улицата? Погледнах надолу. Може би в суматохата, без да забележа, котката все пак е успяла да го сграбчи? Погледнах към таванското прозорче. А може, уплашен от котките, да е прелетял на съседното дърво? Обърнах се и взех да разглеждам растящата до къщата топола.

— Какво се въртиш като в час? — попита ме неочаквано приказно красивата пеперуда с гласа на най-обикновения Костя Малинин.

Втренчих се в пеперудата и попитах с чужд от вълнение глас:

— А ти коя си?

— Не коя си, а кой си!

— А ти кой си?

— Бе ти, Баранкин, нарочно ли не ме разпознаваш?

— Малинин, ти ли си това?

— Че кой друг? Не ме ли позна?

— А как да те познае човек! Е, бива си го това превръщане! Аз вече се бях уплашил, помислих си, че ти се е случило нещо.

— Ами! Ще има да взимаш! — каза Малинин, като разтвори крила и образува около себе си вятър.

Не можех да откъсна очи от Костя. Толкова необикновен бе той.

— Костя — казах аз, — как се наричаш?

— Как се наричам ли? Много просто!... Сега ще си спомня. Крилата ми черно-зелени ли са отгоре?

— Черно-зелени.

— А от обратната страна?

— Кафяво-черни.

— Със златни точки?

— С точки... И на всяко крилце има по половин луна и по една разноцветна дъга.

— Всичко е ясно! Превърнал съм се в пеперуда полумесец от семейството на папилионидите.

— А аз?

— Ти си се превърнал в... такова... Я се обърни!

Обърнах се. Малинин ме огледа критично от главата до краката.

— Така... — каза той. — Крилата ти са малки, жълти, с черни петънца. Ясно. Превърнал си се във... вредител.

— В какъв вредител?

— Във вредител по растенията. Известен на населението под наименованието зелева пеперуда от семейството на пиеридите.

— Ама работа! — възмутих се аз. — А защо аз съм се превърнал в зелева пеперуда, а ти в полумесец?

— „Защо, защо!“ Откъде да знам! Сигурно защото полумесеците се въдят в Далечния изток, пък аз съм живял три години в Хабаровск. А ти се въдиш в средния пояс на Русия.

— Това точно така ли е?

— Точно така е! Та нали имах сбирка! Аз познавам всички видове пеперуди. Аз съм полумесец, а ти си вредител.

— „Вредител“! Като че от тебе има някаква полза! Ако искаш да знаеш, да си зелева пеперуда е дори по-добре, отколкото да бъдеш полумесец.

— Защо?

— Защото... защото... крилата ти са натруфени като на момиче. Мене например би ме било срам да се появя с такива крила сред децата... тоест сред малките пеперуди.

— Щом те е срам, появявай се сред своите!

— И ще се появя!

Полетях над покривите и направих пробен кръг до таванското прозорче. Крилата ми бяха, разбира се, не така удобни и здрави, както на врабчетата, но да се лети с тях бе особено приятно.

Летиш си и все пропадаш в някакви въздушни ями. Пропадаш и летиш. А от това дъхът ти спира и в корема имаш усещането, че летейки, ще умреш от радост. Затова ти се иска просто като момиче силно да извикаш „ух!“ или „ах!“ или „ох!“. Или просто да свиркаш от радост!

И те чака сладък нектар! Амброзия^[1], може да се каже! И нови въздушни ями! И това удивително усещане, от което дъ-хът-хът-хът ти

спира!... И съзнанието, че всичко това ще продължава толкова, колкото ние с Костя пожелаем.

При това каква е разликата дали си безвреден полумесец или вредна зелена пеперуда? В края на краищата хората знаят коя пеперуда каква е, а самите пеперуди нищо не разбират от пеперуди.

И ако всичко това е така, то — ух! ах! ох! — и браво на Малинин, че ме посъветва да стана пеперуда.

Точно в това време при мене долетя най-добрият ми приятел Костя — полумесецът — Малинин и ние започнахме да се люлеем във въздуха на някакви невидими люлки.

— Е, как е? — попита ме Малинин, като летеше надолу.

— Всичко е наред! — отговорих му аз, излитайки нагоре. — Само че много ми се яде.

— Това е лесна работа — каза Малинин. — Хей сега ще те нагостя с нектар. Да пиеш нектар, не като да кълвеш овес! Това, братко, е такава вкусна работа!... Пипалцата да си оближеш. Да литваме по-бързо!

— Летим! — казах аз. — На един дъх-ъх-ъх!

— Летим! — каза Костя. — На един дъх-ъх-ъх! С крило мах-мах-ах-ах! Като пух-ух-ух!

[1] Амброзия — в гръцката митология — храна на боговете, която ги правела вечно млади и красиви. — Б.пр. ↑

ДВАДЕСЕТО СЪБИТИЕ „СПЯЩАТА КРАСАВИЦА“

Направихме с Костя още един прощален кръг над тавана и вече щяхме да полетим за нектар, когато Костя Малинин неочаквано забеляза на стената на къщата малка жълта пеперудка. Тя бе кацнала под ламаринения улей, вкопчила крачка в стената, свила крилца като прочетена книга.

— Истинска! — каза Костя Малинин. — Не е като нас с тебе! Здравей, пеперудке! — извика той и ѝ махна с краче. — Това е жълта ливадна пеперудка.

— Какво от това! — казах аз. — Хайде по-скоро да летим за нектар!

— Чакай! Трябва да се запознаем с нея.

— Ами! Нямаме си друга работа! Ех ти, женкар!

— Здравей, пеперудке! — каза Костя Малинин, като се залови за стената до ливадната пеперуда.

— Костя-полумесеца — женкар! Костя-полумесеца — женкар! — взех да дразня аз Малинин, летейки над главата му.

— Привет на ливадната пеперуда — каза Костя и вдигна двете крачета нагоре в знак на поздрав.

— Позор на женкарите! — извиках аз.

Костя още веднъж поздрави пеперудата, но тя продължаваше да седи мълчаливо и неподвижно, без да обръща на Малинин никакво внимание.

— Уф, колко се надува — казах аз. — Така ти се пада!

— Съвсем не се надува — каза Костя, като разглеждаше внимателно ливадната пеперудка. — Спи. Разбира се, че спи!

— Спяща красавица! Ясно. Събудете се, спяща красавице! Самият Костя-полумесеца от семейството на папилионидите иска да се запознае с вас!

Кацнах до спящата пеперуда и я побутнах с краче.

— Безполезно! — каза Костя. — Сега и топ не може да я събуди. Заспала е за цяла зима!

— Защо за цяла зима?

— Защото при пеперудите това е закон на природата.

— Какви ги съчиняваш, Малинин, какъв е пък тоя закон на природата?

— Честна дума! Всички пеперуди през есента умират или пък заспиват чак до пролетта. Имат си дори разписание кой кога да заспи.

— Почакай, ами ние с тебе?

— Какво ние?

— Ние също сме пеперуди, значи и ние ще заспим по разписание, а?

— Изобщо, щом сме пеперуди, значи също навярно трябва да заспим... някога.

Това откритие просто ме изуми.

— Тогава защо се превърнахме в пеперуди? Щом всяка минута може да заспим, и то за цяла зима! Ние се превърнахме само за един ден, пък ако изведнъж заспим — ще проспим и зимната ваканция! Ех, Малинин, Малинин!

— Какво крещиш? — каза Костя. — Сега нали не ти се спи?

— Още не.

— Е, тогава да литнем за нектар, а после ще видим.

— Какво значи „после ще видим“? А ако заспя, докато летя, и се събудя чак през пролетта, превърна се на човек и тогава какво ще правя на изпитите? По всички предмети ще ми лепнат двойки заради тебе.

— Представи си — каза Костя, — в къщи не можеш го накара да заспи, а тука, видите ли, страх го е да не заспи, докато лети. Не бой се, няма да заспиш. Аз отговарям!

— Няма ли да заспя?

— Разбира се, че няма. Кои пеперуди заспиват есен? Обикновените. А ние с тебе сме необикновени пеперуди.

— Ние пък какви сме?

— Ние сме човекообразни пеперуди! — закрещя ми Костя.

— Та какво от това? — закрещях на свой ред аз.

— Това, че за човекообразните пеперуди този закон на природата може би не важи!

— Може да не важи, а може и да важи!

Исках да смърря Малинин още малко за неговото лекомислие и особено за това, че скри от мене тоя ужасен закон на природата, но в същия миг над нас прелетя врабче и веднага се върна обратно. Неизвестно защо при вида на врабчето Малинин престана да ми крещи, сви се и тръгна да се крие под покрива.

Врабчето се залови за стената близо до мене и взе да ме мери с едно око. Лицето на врабчето ми се стори познато. Като се обърна настрани, видях, че то няма опашка. Сега го познах: това беше същото куцо врабче, с което се сбихме на двора заради овеса.

— Здравей, чик-чирик! — извиках аз на стария си познат. — Нали не ми се сърдиш?

— Баранкин, скривай се веднага! — чух зад гърба си гласа на Костя. — Той ще те клъвне!

— Мене ли да клъвне? Баранкин пред врабчета никога... — Не успях да се доизкажа, защото Малинин изскочи изпод покрива, хвана ме и ме отмъкна под ламаринения улей.

В същата секунда безопашатото врабче се намери на моето място. Като откри, че съм изчезнал, то повъртя глава на всички страни, приближи се до спящата пеперуда, огледа я внимателно, клъвна я, моментално я глътна и отлетя — като че нищо не е било. Погледнах изпод покрива след отлетялото врабче и впих очи в Малинин.

— Забравих да те предупредя, Баранкин — каза Костя виновно, — че истинските врабчета много обичат да ядат пеперуди, така че гледай да не им се мяркаш пред очите...

Много ми се искаше да кажа на Костя всичко, което мислех в тоя момент и за него, и за живота на пеперудите, но скръстих мълчаливо крачка на гърдите си и се сдържах. В края на краищата аз не съм Малинин, който се разхленчи, когато се умори да бъде врабче. Аз съм Баранкин! Щом веднъж съм се превърнал в пеперуда, ще понасям мълчаливо като истински мъж всички трудности и всякакви нечовешки мъчения. Още повече в момента няхах и сила да се карам с Малинин, защото много ми се ядеше.

ДВАДЕСЕТ И ПЪРВО СЪБИТИЕ

КАСКЕТ — ЗЕНИТНО ОРЪДИЕ

Почакахме врабчето да се отдалечи, излетяхме внимателно изпод покрива и се отправихме за нектар към една леха с цветя. Аз, разбира се, както и по-рано, като летях, падах във въздушни ями, но неизвестно защо вече не изпитвах чувството, че умирам от радост. Изведнъж ми се отпъхна да „ахкам“.

— Птиците са опасни само горе — каза Малинин, — колкото си по-близо до земята, толкова е по-безопасно. В краен случай, като видиш врабче — маскирай се.

„Маскирай се!“ „Ами ако докато ям нектар, мене ме изядат, тогава?...“ Идеше ми да задам този въпрос на Малинин, но пак се въздържах. В лехата имаше много цветя — и червени, и бели, и сини — и от всички се разнасяше такава чудесна нектарна миризма като от мамините сладки в кухнята.

Само от миризмата на нектара слюнките ми потекоха и дори ми се замая главата. Вече не слушах какво ми говори Костя. Избрах си самостоятелно най-големия цвят и закръжих над него, търсейки място за кацане.

— Смачкай я! — чу се внезапно зад гърба ми нечий пронизителен глас.

Преобърнах се във въздуха и видях наблизил две момчета с лопати; те размахваха каскети и тичаха към мене, тежко тропайки.

— Това е гъботворка! Смачкай я! Аз я познавам! — викна едното от тях, сложи пръсти в уста и свирна оглушително.

Тъй като аз според Костя бях зелева пеперуда и нямах никакво отношение към гъботворката, то не обърнах внимание на виковете на децата. Пак се преобърнах най-спокойно във въздуха и отново закръжих над същия най-голям цвят, който миришеше така вкусно на нектар. В това време отзад ме покори огромна сянка, до крилата ми нещо свирна и със силен въздушен удар ме заправи на земята.

— Ур-ра! Съборихме я! — закрещя едно от момчетата и размаха каскета над главата си.

Гласът на момчето ми се стори много познат.

— Не, не сме я съборили! — каза другото момче. — Скри се между цветята! Търси!...

И вторият глас ми се стори познат. Вгледах се по-добре в изстребителите на гъботворките и познах съучениците си Венка Смирнов, същия Венка, който стреляше с прашка по нас с Костя, когато бяхме още врабчета, и Генка Коромислов, Венковия придворен.

„Добре, Венка! — казах си. — Имаш късмет, че сега съм пеперуда, а иначе щях да си видя сметките с тебе!“ В същото време Венка и Генка тършуваха из тревата да ме открият сред цветята. Но аз не се уплаших. Щом паднах на земята, веднага си свих крилцата и се престорих на сух лист от бреза. Децата тъпчеха наоколо, едно дори ме отхвърли с носа на обувката си. Като почаках да се обърнат с гръб към мене, аз подскочих и полетях.

— Ето я! — закрещяха изстребителите на гъботворки, но беше вече късно.

Издигнах се високо във въздуха и съвсем неочаквано се намерих до Малинин.

— Аз ти викам: „Отлитай!“ — разкряска се уплашеният Костя, — а ти в цветето се навиращ!

— Ами нали те викаха „Смачкай гъботворката!“, а ти каза, че съм зелева пеперуда от семейството на пиеридите.

— Много ти разбират тия дръвници от пеперуди! — каза Костя и кацна на електрическия часовник, който висеше на стълба над лехата.

Погледнах колко е часът и си почесах врата с краче. Беше точно дванайсет часът, а животът ни съвсем не течеше така, както го

рисуваше Костя Малинин. Все повече и повече ми се прияждаше, а Венка и Генка киснеха на лехата. Те ми намигаха, махаха ръце, кимаха с глава и търпеливо изчакваха да се спусна пак в лехата. Да имат да вземат, не съм глупак! Мислех си, че ще им омръзне да чакат, ще си отидат и тогава ние с Костя ще се наядем с нектар. Но тия хаймани започнаха пак да свиркат, да размахват каскети и да ме наричат с най-обидни имена и прякори.

— От вредители го чувам! — извиках аз ядосан. — Зинка Фокина ви чака в градината на бригада, а вие тука с пеперуди се забавлявате!

След това Генка запрати по нас каскета си, а Венка се покатери на стълба и падна.

— Тука не може да се закуси! — каза Костя, сякаш знаеше за какво мисля в тая минута.

ДВАДЕСЕТ И ВТОРО СЪБИТИЕ ПРОЩАВАЙТЕ, ДЕЦА! МОЖЕ ВЕЧЕ ДА НЕ СЕ ВИДИМ...

— Знаеш ли — казах аз на Костя, — я най-добре да отхвърчим в някоя зеленчукова градина. Сега там е хубаво; всичко е узряло: и репите, и морковите, и зелето! Има и цветя. Пък и хората не са толкова много.

— Ех ти, нещастна зелева пеперудо — каза Костя. — Не бива сега да отиваме в никаква зеленчукова градина.

— Защо пък?

— Защото сега във всички зеленчукови градини тровят такива вредители като тебе.

— С какво ги тровят?

— С какво ли? С различни химически отрови...

След тези думи просто крилцата ми се отпуснаха и пред очите ми заплуваха някакви разноцветни кръгове.

— И какво излиза? — възмутих се аз. — На улицата току-виж откъснали ти крилцата, в градината те тровят, в небето врабчетата те кълват... Тогава защо се превърнахме на пеперуди? За да пукнем от глад ли?

— Добре, Баранкин — каза Костя, — не се тревожи. Ще те нагостя с нектар. Да хвъркнем!

— Къде?

— В училищния двор!

— Ами там децата садят дървета!

— Точно това е хубавото! Там и с нектар от цветя ще се наядем, и с децата ще се видим...

Костя Малинин каза тези думи така, като че много му е домъчняло за нашия клас.

— Тъй да бъде! — казах аз. — Там и децата са познати. Може да не ни закачат...

Да си кажа право, и на мене ми се прииска да се видя с децата. Не знам дори защо. И макар че страшно много ми се ядеше,

неочаквано силно ми се прииска просто да прелетя край нашето училище, край скъпия клас, с който ме свързваха толкова чудесни спомени!... Кой каза „чудесни“? Кой каза „покрай скъпия клас?“ Нима го казах аз, Баранкин? Какво става с мене? Май започвам да се побърквам от глад. За да се опомня, аз се отърсих като куче след къпане.

И добре сторих, защото след отърсването тъжните ми мисли като пръски се разлетяха в различни посоки и изведнъж ми олекна. Сега вече можех да мисля за срещата мъжествено, без всякакви вълнения, а не като Костя Малинин. Щом заговорихме за децата, и очите му станаха едни такива големи-големи и дори ми се струва мокри-премокри.

— Там ще закусим — каза тъжно Костя Малинин.

— И ще обядваме, и ще вечеряме — казах аз с бодър глас, защото чувствах, че само закуска ми е малко.

Хвъркнахме от часовника и в надпревара полетяхме към училищната градина. За първи път в живота си ние с Костя Малинин се втурнахме към училището с такава скорост, с каквата обикновено бързахме от училище за в къщи. Аз, разбира се, бях уверен, че пръв ще долетя в градината. Но какво бе моето учудване, като веднага изостанах от Малинин с три къщи. Отначало дори не повярвах на очите си. Костя го считаха за най-слабото момче в класа и в часовете по физкултура не се опитваше дори да се състезава с мене. Виж, по физкултура в бележника ми имаше само шестици. Но мама, кой знае защо, никога не смяташе тези шестици за истински. Реших да се понапругна и замахах като луд с жълтите си триъгълници, но и това не помогна ни най-малко. Костя-полумесеца летеше като по линия, разсичаше с натруфените си крила въздуха и причиняваше някакво изкусно красиво свирене, пък аз през цялото време пропадах, както и преди, във въздушни ями, преобръщах се от една страна на друга, премятах се през глава и беззвучно се наклонявах ту на едното крило, ту на другото.

Като забеляза, че изоставам, Костя Малинин за мой срам се върна обратно и ми каза на мене, на Баранкин, първия борец в класа, думи, които няма да забравя цял живот: „Хей ти, зелева пеперудо! Не можеш ли да летиш по-бързо? Защо все изоставащ?“. Като каза това, той сякаш напук пак ме изпревари, после пак се върна, после пак ме

изпревари и викна: „Баранкин! Защо летиш като баница със зеле? Давай газ! Нектарът е близко!“. Тия думи на Малинин също никога няма да му простя.

Когато той, загребвайки въздух с крилата си като с весла, прелетя още веднъж тържествено над мене, аз се хванах за задните му крачета и така се закачих за Малинин на буксир. Като се убеди, че вече няма да изоставам от него, Костя престана да ме обсипва с отровни думички. Колкото и да се опитваше да се отърве от мене — не сполучи.

— Нещо тежичко стана летенето! — каза Костя. — На един дъх-ъх-ъх!

— А според мене летенето стана по-леко! — казах аз и си помислих: „Нека Костя поработи и за двамата, щом има такива криле. Аз го мъкнах на опашката си, когато беше врабче, сега малко да си почина“.

Прибрал крилца, аз се плъзгах по въздуха след Малинин и се наслаждавах на изящното свирене на Костините крила и само на вид помахвах от време на време с равнобедрените си триъгълници. Така на буксир Костя ме докара до самото училище, до онова място в градината, където нашият клас садеше дръвчета.

— Спирай! — викнах аз на Костя, когато той, пъхтейки, ме мъкнеше покрай оградата на училището.

Кацнахме на един от первазите на прозорците на третия етаж, допълзяхме до самия му край и погледнахме надолу. В градината кипеше работа. Едни деца, като си подвикваха весело, копаеха дупки, други слагаха грижливо в земята фиданки и с лейки ги поливаха с вода. Костя Сергеев нарочно се бе изпоцапал целият с пръст и правеше разни гримаси. Всички се смееха. Всички бяха доволни! На всички им беше добре!

— Нека си работят! — каза Костя. — Те работят, а ние ще ядем нектар. Ако знаеха, че ние ще ядем истински нектар, сигурно щяха да завиждат...

— На кого — на нас ли? — попитах аз.

— На нас, пеперудите... — каза Костя Малинин неуверено.

Спомних си „спящата красавица“, клъвната от безопашатото врабче, вслушах се в куркането на гладните ми черва, погледнах с омраза врабчетата, които сновяха нагоре-надолу из училищната градина, и казах:

— Да, разбира се. Биха ни завидели... — Казах го без всякакъв ентусиазъм, обърнах гръб на децата и видях как през училищната врата влетяха на велосипед Мишка Яковлев и Алик Новиков (той седеше на багажника).

Те кресяха с всички сили, стигнаха до Зинка Фокина, скочиха на земята и започнаха да разказват нещо на нея и обкръжилите я деца. Никой вече не се смееше, не се шегуваше, а Костя Сергеев дори изтри с кърпичка лицето си и престана да се криви.

— Случило се е нещо — каза Костя.

Аз мълчах. Мишка и Алик, като поговориха с председателката на класа, седнаха пак на велосипеда и се понесоха. Зинка Фокина сложи ръка над очите и загледа след тях, после извика още три от нашите момчета, взе им лопатите и им даде някаква задача.

Децата изтичаха на улицата и се пръснаха в различни посоки.

— Търсят някого... — каза Малинин.

— Не някого, а нас с тебе! — казах аз на Костя.

— Нека! — каза Костя. — Те ще ни търсят, а ние ще си лапаме нектар. Хвърквай!

Аз мълчах. Гладът ми, разбира се, все повече и повече растеше и нектарът беше близко... Но и врабчетата бяха около нас и цвърченето им убиваше апетита ми.

„Дано само не ни клъвнат...“ — мислех си аз, като гледах врабчетата да сноват между лехите с цветя. Едно помислих, а казах, разбира се, съвсем друго.

— Хвъркваме! — казах аз високо и решително, а добавих на себе си: „Прощавайте, деца! Ако врабчетата клъвнат мене и Костя, то сигурно вече няма да се видим!“.

Прицелих се в цветната леха, разперих крилца и като лястовица се стрелнах от перваза надолу, сякаш скочих от трамплин в студена вода.

ДВАДЕСЕТ И ТРЕТО СЪБИТИЕ ВАКСИНАЦИЯ ПРОТИВ КИХАНЕ

Във въздуха пак замириса на вкусен нектар като в кухнята от мамините сладки. Потекоха ми слюнки и пак ми се замая главата. Прибрах крилца, насочих се към най-големия цвят в средата му, гмурнах се в него надолу с глава, но не улучих (никак не е чудно!) и се забих в тревата чак до петите на задните си крачета. Трябваше да се измъквам от тревата и да започвам всичко отначало.

Този път се изкачих по стеблото на цветето и си мушнах хобота точно в средата на цвета, там, където по моите сметки трябваше да се намира нектарът. Ала в цветчето не се намери очакваният нектар. Миризма на нектар имаше, а самия нектар го нямаше. Миришеше хубаво, точно като маминото шишенце с парфюм, а нямаше с какво да се облажа. Тогава взех, та целият се напъхах в цветчето, така че навън ми стърчаха само крилцата и крачката. Взех да шаря в тъмното с хобота по стените, но в това време нещо залази насреща ми.

Помислих, че е някаква чужда пеперуда, успяла да се вмъкне преди мене в цветчето и да излапа всичкия нектар. Само при мисълта за това ме хвана яд. Ти заради тоя нектар рискуваш живота си, може да се каже, а тя го изблизва под носа ти. Взех, че ръгнах с глава пеперудата. Пеперудата забръмча още по-застрашително, ръгна ме и тя, а после допря глава до моята и ме изтика навън като зъбна паста от туба. От яд шибнах тичинките с крила така силно, че се вдигна стълб от цветен пращец и ме обгърна като облак. Едва не се задуших от пращеца.

— Добре, пеперудке — казах аз, като разпръсвах с крила пращеца, — само да се мернеш пред очите ми и аз... А-а-п-чих!!! Ще ти дам да се разбереш как чужд нектар... А-а-п-чих!...

Докато кихам, гледам — от цветчето изпълзява... само че не пеперуда, а истинска пчела, цялата на райета, като че е с пижама. Изпълзява от цвета и втренчва в мене зъркелите си. Гледа ме, а аз си седя на края на цветчето, кихам срещу нея и най-важното — съвсем не мога да се въздържа. Пчелата, изглежда, така се смути, че дори

престана да бръмчи. Аз кихам, тя се избърсва с крачето, аз кихам, тя се избърсва и мълчи. Кихнах срещу пчелата може би десет пъти, не помалко, а после се опомних и дори се ужасих. „Баранкин — казах си аз, — срещу кого кихаш, Баранкин? Срещу пчела кихаш, нещастна зелева пеперудо... Ето сега тя ще ти... апчхи!... като ти направи инжекция против кихане, тогава ще разбереш... как се киха срещу пчела!... Нали веднъж, когато беше човек, те ужили пчела... апчхи!... та си й сърбал попарата...“

„Сърбал съм я!“ — отговорих сам на себе си и както си седях на края на цветчето, катурнах се назад в тревата.

Скрих бързо празното си хоботче, праметнах се няколко пъти през глава, изравних полета над самата трева и взех да офейквам от пчелата през пътя, към дърветата, където между стволите се мяркаше нещо пъстро, подобно на крилата на Костя Малинин.

Мислех си, че Малинин най-позорно ме е изоставил сам в лехата, но се оказа, че и него го е подгонила една пчела, която все още се въртеше около него и ядосано бръмчеше нещо на своя пчелен език.

„Така му се пада! — помислих си аз, като наблюдавах как пчелата гони усърдно Костя. — Жалко, че пчелата е само една. Аз бих пратил срещу Малинин още стотина пчели, та друг път да не дрънка много-много и да не заблуждава хората. «Ще си пърхаме от цвят на цвят! На един дъх-ъх-ъх! С крило мах-мах-ах-ах! Като пух-ух-ух! Ще се наядем с нектар!...» Ето сега пчелата ще го нагости с такъв «нектар», та друг път няма и да помисли да се превръща в пеперуда... Апчхи!“

— Помощ! — закрещя в това време Малинин. — Баранкин! Къде си? Олеле, мамо!

Искаше ми се пчелата да го погони повечко, та да му уври пипето, но когато закрещя, и то с такъв жален глас, стана ми мъчно за него. При това се сетих, че Малинин не е човек, а пеперуда. Пчелата го ужилва, а той взема, че се разболява или още по-лошо — умира от пчелната отрова. Какво ще правя тогава!... Та аз не знам как пеперудите понасят ужилване от пчели, може би те изобщо не го понасят...

Хванах с крачка лекичка пръчица, долетях до пчелата отзад и с все сила я цапнах по главата. Замаяна от удара, пчелата падна в

храстите, а мене от глад ми притъмня пред очите и наклонен на една страна, взех да падам в тревата...

ДВАДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТО СЪБИТИЕ

... НО ЗАПОЧНА ДА ДЕЙСТВА УЖАСЕН ПРИРОДЕН ЗАКОН

Когато отворих очи, видях, че лежа на брега на голяма локва, а до мене седи най-добрият ми приятел Малинин и ми маха с шарените си крилца.

Не зная защо изобщо погледнах. Съвсем не ми се искаше да си отварям очите. Не ми се искаше вече и да ухкам. И да охкам вече не ми се искаше. И да ахкам не ми се искаше. И желанието ми да свиркам от радост също пропадна. И от къде на къде пък да свиркам! И носът ми смъди от тоя проклет прашец... Апчхи!... И в корема ми отдавна няма това усещане, че ще умра от радост... Ап-чхи!... Тоест усещането, че умирам от нещо, остана, само че от какво ли?... Навярно от глад... Всичко изчезна нанякъде! Остана само спирането на дишането. Дишането ми през цялото време продължаваше да спира. И спира все повече и повече. Ето сега ще спре съвсем... и край... Ап-чхи!... Нямам вече сили и да кихам дори...

— Защо лежиш, Баранкин? — попита ме Костя.

— Прииска ми се да полежа и си лежа — казах аз. — Ап-чхи!...

Ама какво става с мене, не мога да се накихам.

— Да не би да си настинал? — попита Малинин.

— Не съм настинал — казах аз, — просто се наахохухках...

Малинин поклати печално глава и каза:

— А знаеш ли къде още можем да хапнем нектар?

— Върви по дяволите със своя нектар... Апчхи... — Измерих Малинин от главата до краката с презрителен поглед и едва не се разсмях.

Той седеше на брега на локвата, омазан целият с цветен прашец, едното му крило бе щръкнало, а другото увиснало като ухо на куче. Целият му вид беше от нещастен по-нещастен, че пак ми дожаля за него, но този път се овладях.

Събрал последни сили, аз допълзях мълчаливо до локвата и започнах да пия с наслада обикновена дъждовна вода. Малинин се опита още веднъж да ми заговори, но на всичките му въпроси отговарях с презрително мълчание. Реших да не разговарям с него до края на живота си.

Пиех най-демонстративно от локвата непреварена вода (вместо обещания нектар!) и размишлявах. Нима съм се излъгал? Не, невъзможно е да няма на земята такъв живот, за който мечтаех там, на пейката в двора. Има такъв живот и аз ще го намеря на всяка цена! Просто ние с Костя Малинин не сме го търсили където трябва. Разбира се, превръщането ни в пеперуди и врабчета беше грешка. Сега това е съвсем ясно. Техният живот изглежда прекрасен само когато го гледаш отстрани, а всъщност се оказва просто непоносим. Но защо? Аз пиех мълчаливо вода, мислех, мислех и реших, че такъв живот, за който мечтаехме с Костя, сигурно няма на земята...

В това време край мене по брега на локвата изтича една мравка. Тя ту бягаше, ту се спираше, а аз я гледах и продължавах мъчително да размишлявам: „... Щом като такъв живот няма на земята, то може би има *там*, под земята, и щом като не можеш да отлетиш от трудностите и грижите, то вероятно може просто да изчезнеш, да вземеш и да се скриеш от тях например в ей тоя мравуняк...“.

Погледнах след мравката и поклатих със съмнение глава. Да се скрия в мравуняка, разбира се, може, но как ще се разбера с мравките? Те, може да се каже, са славни работници. Колко съм ги наблюдавал, никога не съм видял някоя мравка просто да седи на едно място и нищо да не върши. Все тичат нанякъде или се връщат отнякъде и винаги мъкнат някое листче или бучица пръст, или борова игличка... И мравуняка като погледнеш, все го ремонтират от сутрин до вечер...

Ще се превърнем в мравки, а те ще вземат и ще ни накарат да пъшкаме заедно с тях на строителството... Не, ако рискуваме още веднъж, то да се превърнем в нещо друго, само не в мравки! В какво да се превърнем, та да не хлътнем пак в тия ужасни караници и бели, от

които ние с Костя едвам се отървахме? В какво да се превърнем? В какво?

Изведнъж неочаквано си спомних как в оня злополучен ден на общото събрание Алик Новиков ни нарече, кой знае защо, търтей! Търтей! Една минутка! Една минутка! Ами какво е това търтей? Ами търтей, това са същества, които водят такъв живот, за който ние с Костя мечтаехме на пейката. И не „струва ми се“, а абсолютно точно! Дори съвсем определено! Затова се и наричат тър-теи. А щом е така, защо се превръщаме във врабчета и пеперуди? Виж ти, глупци! Ама какви сме с Костя кръгли глупци!

— Малинин! — развихах се аз (когато разбрах нашата грешка, аз, разбира се, веднага престанах да се сърдя на Костя и реших незабавно да споделя с него откритието си). — Малинин! — закрещях аз. — Ох, какви сме глупци ние с тебе, Малинин!

— Разбира се, че сме глупци! — съгласи се на драго сърце Малинин. — Особено ти, Баранкин!...

— Да бе, аз съм просто кръгъл идиот, Малинин! И как веднага не ми дойде наум!... Колко време загубихме напразно!

— Точно така! — съгласи се Костя.

— И защо ни трябваше да се превръщаме във врабци и пеперуди?

— Това и аз исках да те попитам, Баранкин! — каза Малинин. — Защо ни трябваше да се превръщаме във врабци и пеперуди?

— Когато можеше веднага да се превърнем в търтей!

— Как — в търтей ли? Защо в търтей? — закрещя изплашено Костя Малинин.

— Затова в търтей, защото търтеите затова се наричат и търтей, защото в живота си нищо не правят или пък правят само това, което им се иска. А ние с тебе точно за това мечтаехме на пейката.

— Знаеш ли, Баранкин — каза Малинин с един такъв противен глас. — Заради тебе толкова сили изразходвах за да не върша нищо, че по-добре през цялото време да бях вършил нещо!

— Малинин! — извихах аз. — Но нали и аз изразходвах не по-малко сили от тебе! А сега ще се превърнем в търтей и ще си починаем от всичко това!

— Как — да се превръщаме! — ревна Костя Малинин. — Пак да се превръщаме?... Знаеш ли, Баранкин! Стига ми толкова, Баранкин!

На мене и без това от тия две превръщания ми дойде до гуша!

— Костенка! Ама тия два пъти се не смятат! Щом не се превърнахме в това, в което трябва, значи не се смятат!

— Защо да не се смятат?

— Защото трябва в края на краищата да се превърнем в това, в което трябваше да се превърнем... А трябваше да се превърнем в търтеи!

— В какви търтеи?... — попита Костя с някакъв спокоен и безразличен глас.

— Ама ти какво? — казах аз. — Да не би да не знаеш какви са търтеите?

— Не знам какви са търтеите — отговори Малинин, като се прозяваше и протягаше.

— Моля ти се, Костя — казах разтревожено аз, — ти трябва да знаеш какво представляват...

— Защо трябва да зная?... А ти, Баранкин, знаеш ли?

Исках по инерция да закреця, че аз, разбира се, зная как изглеждат търтеите, но се закашлях и нищо не казах, защото, казано честно, аз... аз нямах ни най-малка представа за тези изумителни търтеи, в каквито отдавна трябваше да се превърнем ние с Костя Малинин. Вместо това казах съвсем друго нещо.

— Е пък ти, Малинин — казах аз, — нима не помниш, че Нина Николаевна ни е разказвала за търтеите и рисунки ни е показвала...

— Не помня — каза Малинин — и ти не помниш...

— Защо пък?

— Защото на тоя урок ние с тебе заедно съчинявахме нов език...

Така си е, на тоя урок ние с Костя и двамата не слушахме Нина Николаевна: в това време съчинявахме нов език. Задачата бе трудна, трябваше да се съчини такъв език, който да разбират само двама души в цялото земно кълбо — аз и Костя Малинин. Затова, разбира се, не ни беше до Нина Николаевна и до търтеите...

— Чакай, Малинин — казах аз, — но ти поглеждаше от време на време към дъската.

— Е, та какво?

— Ами може би ти, макар и случайно, си запомнил как изглеждат търтеите?...

— Нищо не съм запомнил — каза Малинин и пак се запротяга и запротязва.

— А да не би нарочно да не ми казваш, за да не се превръщаме на търтеи?

— Честна дума!!!

Това беше ужасен удар. И аз, и Малинин нямахме ни най-малка представа за търтеите, каквито трябваше да станем.

Тогава какво излиза? Значи превръщането се отменя?! Значи превръщането няма да стане?! А как *то* може да стане, Баранкин, щом като нямаш представа как изглежда *то*, в *какво* ти трябва да се превърнеш! Ах, защо на този урок се занимавах със странични неща?! Ех, Баранкин, Баранкин! Нина Николаевна трябваше да слушаш, а не нов език да съчиняваш!

— Тър... тър... тър... — изведнъж ни в клин, ни в ръкав замърмори Малинин под носа си. — Спомних си, спомних си... Пчелички едни такива мънички... с кри... с кри... с кри...

При тия думи Малинин се олюля някак си странно и взе да пада на хълбок.

— С кри... с кри... с крила! — подхванах аз. — Правилно, Малинин!

Спомни си! Сега и аз си спомних рисунката на един търтей, окачена на дъската в нашия клас... Това бе пчела, такава една малка пчела от нашия, мъжкия, както се казва, род, с мънички прозрачни крилца...

Това е!!! Сега ще си починем най-после с Костя истински, както се полага! Ще си починем от всичко на света. Всички надежди, целия ентусиазъм, дори напразно изразходваните сили — всичко, всичко си възвърнах!

— Ставай, Малинин! — закрещях аз на Костя. — Няма какво да се излежаваш тука! Трябва да се работи! — казах аз, като под думите „да се работи“ разбихах единствено необходимото, единствено правилното, единствено умното нещо, което ни предстоеше сега — превръщането в търтеи.

— Ставай де, Малинин! — завиках аз с изменен глас, разтреперан целият от нетърпение и желание по-скоро да попълним с Костината и моята персона редиците на търтеите в света.

Но моите радостни викове, неизвестно защо, не направиха никакво впечатление на Костя.

Малинин продължаваше да лежи на хълбок и ми измърмори нещо, от което не разбрах нито дума.

— Какво казваш? — попитах го аз.

— Хър-ри... — каза Костя.

— Костя, какво става с тебе! — извиках аз на Малинин с все сила и взех да го разтърсвам за крачето. — Какво?... Да не би да се преструваш, че спиш? Значи не искаш да се превръщаме в търтеи?! Тогава върви по дяволите! Аз мога и сам!

— Хър-ри! — отговори Малинин и почна тихичко да дрънка такива глупости, че аз веднага разбрах: Костя не се преструва, той спи!

Костя Малинин спи! Заспа. Спомни си за търтеите и в последния момент заспа. Заспа в такава минута! Преди такова превръщане! Заспа съгласно ужасните правила и закони на природата, според които всички истински пеперуди заспиват есен... Заспа, без дори да ме предупреди, а пък говореше, че този закон не се разпростира върху нас, човекообразните пеперуди. Не се разпростирал, а той взе, че заспа като оная „спяща красавица“, която врабчето клъвна... Добре че наблизко няма врабчета... Няма! Засега няма, но скоро ще се появят. Трябва да събудя Костя Малинин, по-скоро да го събудя... Да го събудя, докато не е станало късно, докато не са се появили проклетите врабци!

Дърпах Костя за краката, мушках го в хълбока, теглех го за крилцата, но напразно — Костя Малинин не се събуждаше. Разтревожих се.

— Костя — закрещях аз, — събуди се веднага! Чуваш ли? Или ще ти се разсърдя за цял живот!

— Хър-ри... — каза Костя.

„Ако е заспал човешки, разбира се, че ще го събудя, но ако е заспал като пеперуда чак до пролетта, и при това по разписание, то аз... то аз!... Все едно, ще го събудя! На всяка цена трябва да го събудя! Трябва му... Какво му трябва?... Трябва да го... Какво трябва? Знам!... Трябва да го залее с вода!“

Литнах от камъчето до локвата и взех да си пълня с вода устата през хобота, когато чух откъм храстите гласове на деца от нашия клас...

ДВАДЕСЕТ И ПЕТО СЪБИТИЕ

ТАКАВА ПЕПЕРУДА КАТО МЕНЕ ИМАЛО В СБИРКАТА ИМ

— Не е справедливо! — каза появилият се откъм храстите Костя Семьонов. — Всички тук работим, а Баранкин и Малинин си седят в някое кино...

Вдигна се врява, а аз си помислих: „Да ви бяха показали на вас такъв филм, дето ние с Костя видяхме!...“.

— Правилно казва Семьонов! — рече Вера Болшова. — Ако ще работим, то всички, ако не работим — пак всички...

— Баранкин и Малинин избягаха, а Смирнов и Пенкин никакви ги няма! — каза Семьонов.

„Ама че без време се доვлякоха тук — казах си аз, като се криех в тревата. — Интересно, дълго ли ще стърчат тука или не?...“

— Да се изгони тоя Баранкин от училището и край! — закрещя Ерка ядосано. — Стига сме се занимавали с него!...

— Къде да го изгоним? — каза Фокина. — На улицата ли?

— Защо на улицата? — отговори Кузякина. — Да се премести в триста и петнайсетото училище...

— А защо в триста и петнайсетото? — попита Костя Семьонов.

— Защото с това училище се съревноваваме. Нека Баранкин получава там своите двойки! За нас това ще е дори изгодно!...

— Значи, Ера, ти предлагаш да преместим в друго училище Юрините двойки? — каза Фокина. — А с Баранкин какво да правим?

— Добре, вие тука умувайте, а ние отиваме да пием лимонада! — каза Костя Семьонов.

— Омръзна ми да слушам за тоя Баранкин — добави Валя Череваткина. — Да вървим.

— Моля да останат юнатите^[1] — каза Фокина.

Момчетата се отдалечиха, а момичетата насядаха на полянката около Зинка Фокина, като се кискаха и нещо си говореха.

— Тихо, момичета! — каза Зинка Фокина, като отвори една дебела книга. — Не се отвличайте, моля. Тема на нашето днешно

занятие са...

— Пеперудите! Пеперудите! — закрещяха в хор момичетата и заразмахваха мрежи за пеперуди.

— Правилно! Пеперудите! — потвърди Зинка и взе да прелиства книгата.

Пеперуди ли? Какво значи това? Това значи... Аз и Костя сме тема на днешното занятие... Ама работа! Едва не се задавих със същата вода, с която се готвех да напръскам Костя Малинин. Ха сега де!... Веднага ми стана ясно защо тези юнатишки-лунатишки са надомъкнали мрежи за пеперуди: за да ловят нас, пеперудите. В такива условия да се буди Костя е дори опасно... Изпуснах водата през хоботчето си. Ако се събуди, ще замаха в полусън с крилца и момичетата веднага — цап-царап... Но какво да правя с него? Ама че работа! Дали да го скрия?... Ето едно парченце вестник. Да взема да го покрия с хартията, та никой да не види... Вкопчих се в хартийката и започнах да я мъкна към Костя Малинин.

Зинка Фокина си оправи очилата, изкашля се и започна да чете с ужасно противен глас:

— „Пеперудите са едно от най-интересните явления в света на насекомите...“

Спрях за минутка да си почина и с нови сили помъкнах парченцето вестник през пътеката (най-опасното място! Само да не ме забележат!). Като пренесох хартийката през пътеката, мушнах се в тревата и се огледах. Като че всичко бе наред. Костя Малинин продължаваше да хърка насън. Момичетата седяха мирно. Фокина продължаваше да бърбори.

— „Пеперудите имат голямо значение за стопанската дейност на човека...“

— Ой, Зиночка! Пеперуда! Пеперуда! — завика изведнъж с нечовешки глас една от юнатишките.

Обърнах се нататък, откъдето се чу гласът, и примрях.

— Къде? Къде е пеперудата? — вдигнаха врява изведнъж всички момичета.

— Ето я! В тревата до локвичката! Нима не виждате?!

Зинка Фокина затвори книгата, впи поглед в тревата и наостри уши като ловджийско куче. От ужас просто се изпотих.

„Всичко е загубено! — мярна се през главата ми. — Забелязали са някого от нас! Но кого? Мене или Костя?... Дано не е Костя, само дано не е Костя!...“

Настъпи тишина. Аз стоях като глупак до парчето вестник, бършех си с краче потта от челото и гледах момичетата. Струваше ми се, че те гледат Костя Малинин, а аз стоях като глупак и ги гледах (какво друго можех да правя?).

— Така — каза Фокина, като си оправяше очилата и гледаше някъде към мене, — зелева пеперуда от семейството на пиеридите. Не обръщайте внимание, момичета! Такава пеперуда има в нашата сбирка!... — Тя заби пак нос в книгата, а аз от радост дори се ядосах.

„В сбирката им имало такава пеперуда като мене!... Хайде де!... Ще има да вземате! Юнатици-лунатици!“

Направих с краче „нос“ на момичетата, които след думите на Фокина загубиха изведнъж всякакъв интерес към мене. Впрочем за мене това бе добре дошло. Сега можех, без да привличам внимание, на бърза ръка да скрия Костя от очите на момичетата с парченцето вестник.

Като казах „раз“, аз домъкнах хартийката до Костя, на „два“ взех да вдигам хартийката на ребро. Но кой знае откъде появилият се вятър изтръгна хартийката от крачката ми и я понесе над тревата.

— Ой, Зиночка! — отново завреця една от юнатичките, като че ухапана от змия. — Вижте само каква пеперуда. Според мене такава нямаме в сбирката!

— Момичета! Ще престанете ли да се отвличате? — каза Фокина недоволно. Вдигна поглед от книгата и така си замръзна с ококорени очи. — Какво е това?... — прошепна тя изплашено. — Не може да бъде! Ой, момичета! Сигурно спя! Ощипете ме!... Ой, момичета! Та това е по-лу-ме-сец! Най-истински полумесец от Усурийския край... Но как се е намерил тука? Полумесец в нашия град? Гледай ти чудеса! Поразително явление! Цяло откритие! Тема за научен доклад!

Като бърбеше, тези думи, Фокина успя да вземе тихичко от едно момиче мрежа за пеперуди, стана, направи крачка напред и застина на един крак.

И така случи се това, от което се боях най-много от всичко на света: кръжокът на юнатиците начело със Зинка Фокина откри спящия полумесец, тоест не полумесец, а спящия Костя Малинин, и сега моя сърдечен приятел го заплашва може би най-смъртната опасност от всички опасности, на които бяхме подложени с него през цялото т-о-в-а в-р-е-м-е...

— Момичета! — командваше шепнешком Фокина втрещените юнатишки. — Обкръжавайте, само че тихо... Заплювам, аз ще го ловя!...

[1] Юннат (юны натуралист) — младеж, член на кръжок по естествознание. — Б.пр. ↑

ДВАДЕСЕТ И ШЕСТО СЪБИТИЕ В МОРИЛКАТА^[1], ПОСЛЕ В СУШИЛКАТА...

— Ей сега ще я хванем! — изсъска шепнешком Фокина, като се клатушкаше на един крак и внимаваше да не изплаши Костя. — Ще я хванем и — в морилката, после в сушилката...

— Хър-р-и — чуваше се хъркането на сладко спящия Малинин.

Костя спеше и не предполагаше дори каква страшна смърт му готви председателката на класа Зинка Фокина. Не биваше да се губи ни минута. Още повече че момчетата се върнаха, веднага се присъединиха към Зинка Фокина и също изразиха най-горещо желание да уловят Костя Малинин, тоест полумесеца, и да го затворят в морилка. (Виж ги ти безделниците! Съгласни са всичко да правят, само да не работят!)

Довтасаха отнякъде Венка Смирнов и Генка Коромислов и решиха и те да вземат участие в тая ужасна работа. Ванка разбута момичетата, погледна Костя Малинин и закрещя: „Та ние с Генка преди малко гонехме по улицата този тип!“.

Зинка Фокина, вместо да се скара на Смирнов и Коромислов, че закъсняват за трудовия ден, само зашътка към Венка. Момичетата се възползваха от суматохата, избутаха всички момчета към храстите и почнаха внимателно да стесняват около Костя Малинин кръга на смъртта.

Какво да се прави? Какво да се прави?

Аз изхвъркнах от тревата, налетях на Зинка Фокина и започнах да кръжа около дясното ѝ ухо и да я моля да остави на мира Костя Малинин.

— Зиначка! — крещях аз. — Спри! Та това не е пеперуда! Това е човек във вид на пеперуда! Не е полумесец! Това е Малинин!

Но Зинка Фокина ме пропъди с ръка, като че съм нахална муха.

— Момичета! Какво правите! — крещях аз с всичка сила.

Но те бяха като оглушали и ослепели: нито ме виждаха, нито ме чуваха, сякаш изобщо не съществувах на света.

Страшният кръг около Костя Малинин се стесняваше все повече и повече.

Замятах се насам-натам, после литнах нагоре: оставаше ми само едно — да съборя от камъка спящия Малинин. Дано поне от удара се събуди. Свих крилца, юрнах се надолу и с все сила ударих с глава Костя по хълбока. От силния удар главата ми се зашемети, свитки изхвъркнаха от очите ми, а Костя падна от камъка, подскочи, подхвъркна, събуди се във въздуха и взе да върти очите си като побъркан.

— Изпълнявай „свещ“! Изпълнявай „свещ“! — закрещях аз със страшен глас.

— Каква свещ? — не можеше да схване той, като триеше сънен очи.

Тогава аз го пипнах за крачето и го помъкнах след себе си право нагоре в небето. И откъде се взе тази сила у мене! За една секунда издигнах като с асансьор Костя Малинин над храстите.

Отдолу, някъде под нас, се раздаде дивашки вик.

— Какво е това, голямото междучасие ли е? — попита ме Костя, замаян от съня, и затвори очи.

— Какво ти междучасие! — отвърнах аз и цапнах Костя отзад, та да се свести макар малко. В очите ми продължаваше да сияе някакво северно сияние. — А ти още ли спиш?

— Сега, сега! — каза Малинин. — Да се наям с нектар и ще седна да уча по математика... А на тоя Мишка трябва да му скъсаме крилцата...

— Какъв Мишка?

— Яковлев... от семейството на отличниците. Та да не се съгласява друг път да учи с нас в неделя...

Малинин искаше да каже още нещо, но изведнъж спря да маха крилца, захърка силно и взе да пада в храстите, в най-гъстия шумак.

— Костя! Не заспивай! Ще загинеш! — изревах аз и политнах надолу след приятеля си в люляковите храсти, като се залавях с крилцата за клончета и листа.

Костя се удари в едно клонче и пак се събуди. По клончето пълзяха напред-назад мравки: те се мотаеха в краката ми и се наложи на две мравки да ударя по един хубав ритник, та да не се бъркат, дето не им е работа, в такъв, може да се каже, критичен момент.

— Превръщай се веднага от пеперуда в търтей! Чуваш ли, Малинин? — казах на Костя, като гонех мравките.

— В какъв търтей? От каква пеперуда? Ти, Баранкин, да не си се побъркал? — каза Малинин и полегна на хълбок.

Вероятно всичко така се е объркало в главата на спящия Малинин, че той вече не можеше да разсъждава и говореше всякакви втели-некипели. Вдигнах го за крилцата.

— Превръщай се в търтей! Чуваш ли, Малинин?

— Как може човек да се превърне в търтей? Ти, Баранкин, си фантазьор... от семейството на човейте... тоест на чо-ве-ци-те... тоест искам да спя — каза Малинин и се обърна на другата страна.

Чуваше се как момичетата с викове и писъци продължаваха да тичат из градината. Ако забележат в храстите ярките крилца на Костя-полумесеца, загубени сме.

— Ще се превърнеш ли в търтей, или не? За последен път те питам! — Вдигнах пак полегналия настрани Малинин, при това успях да ритна със задните си крачета две нахални мравки, които се готвеха да пропълзят на тумбака ми.

— Добре, Баранкин! — изсумтя Костя. — Щом толкова ти се иска... Само че най-напред да поспя...

— Не! Най-напред ще се превърнеш в търтей, а после ще спиш! Слушай моята команда! — Хванах Костя за предните крачка и взех с все сила да го разтърсвам и да му говоря: — Повтаряй след мене! Повтаряй след мене!

*През деня, през нощта
пеперудка да бъда не ща.
Всичко става много леко,
щом си мързелив, човеко!*

— Ето къде се е скрил! — изпищя наблизко Зинка Фокина. — Така си и знаех, че няма да отлети далече! Момичета! Обкръжавайте храста!

„Край! Откриха ни! Загубени сме! — казах си аз. — А Малинин пак заспа! И сега вече нищо не мога направя за него!“

Само при мисълта за това крилцата ми се отпуснаха и аз вече взех да оставям мравките да припълзят до мене.

„Нека си пълзят — казах си аз наум, — все едно е сега.“

И неочаквано точно в тая минута се разнесе смехът на Костя Малинин.

Погледнах с ужас към него — от всички тези преживявания не е ли полудял насън — и виждам как две мравки пълзят по корема на Костя и го гъделичкат с мустачките си. Те го гъделичкат, а той се смее, наистина тихо, но се смее, спи и се смее. Какъв съм тъпак, как можах да забравя, че Костя Малинин най-много от всичко се бои от гъделичкане. Още в лагера колко пъти съм го будил с гъделичкане. Да благодаря на мравките, че ме подсетиха. Без да губя нито секунда, започнах да гъделичкам Костя под мишниците с четирите си крачета едновременно. Тихият смях на Костя-полумесеца веднага премина в кикотене и той се събуди. Веднага се събуди! Отвори очи и съвсем престана да спи.

Цял се тресе, кикоти се, залива се просто от смях като побъркан, държи се за корема с крачетата и говори, като се задавя от смях:

— Ох, Баранкин! Ха! Ха! Защо ме гъделичкаш? Ха! Ха! Ха!

— Ха! Ха! Ха! — отговарям аз на Малинин.

В тая минута и мене ме хвана смях, първо — на нервна почва, второ, защото се зарадвах много, че Костя се събуди от ужасното спане и съвсем дойде на себе си. От тая нервна радост за известно време дори забравих смъртната опасност, която заплашваше Костя Малинин. И най-важното, макар че Костя се събуди, аз продължавах да го гъделичкам. Отде да зная! Ще спра да го гъделичкам, а той ще вземе пак да заспи.

— Махайте се! — каза Костя Малинин на мене и мравките, като отблъскваше от себе си мене и мравките. — Какво сте ме загъделичкали! Ха-ха! А какъв е тоя шум! Ха-ха-ха!

И чак тогава с ужас си спомних какво заплашва най-добрия ми приятел и не само си спомних, а и разбрах, че като се съди по гласовете, Зинка Фокина и момичетата вече обкръжават храста.

— Малинин! — закрещях аз. — Веднага се съсредоточи и започвай да се превръщаш в търтей!

— Защо в търтей? В какъв търтей? — попита Костя, като се протягаше сладко-сладко.

— Защото там е Зинка Фокина с юнатиците. Искат да те пъхнат, защото си полумесеца, в морилка! После в сушилка!

— Как така в морилка! Защо в морилка?

— За колекция! — креснах аз.

При думата „колекция“ сънят ми мина съвсем и очевидно изведнъж си спомни всичко, всичко, разбра всичко, всичко и осъзна целия ужас на положението, в което бяхме попаднали! Не ще и дума! Костя добре знаеше какво е това колекция, нали и той самият по-рано беше юнатица, и той самият имаше по-рано такава колекция, в каквато искаше да го пъхне сега Зинка Фокина.

— Защо не ме събуди веднага?

— Не съм те будил ли?! Да благодариш на мравките. Те ми напомниха... Изобщо повтаряй след мене!

Аз взех да крещя заклинанието в самото ухо на Малинин, но той съвсем не ме чуваше. Очевидно при думата „колекция“ така се бе шашардисал от ужас, че престана да разбира изобщо какво искам от него.

А аз крещях с все сила:

*Всичко става много леко,
щом си мързелив, човеко!*

А Малинин мълча, мълча, пък като викна:

*Ой, моя мамо,
неперудка не ща да съм само.
Не е хубаво неперудка,
а мравка — макар за минутка!*

Отначало не разбрах, че този път ние с Малинин започнахме да се превръщаме в съвсем различни насекоми и птиците ни, както се казва, ще се разделят. Аз желая да стана търтей, а Малинин иска да свърже живота си с мравките! Защо прави така? Нима не разбира какво го чака тогава? Не, според мене той сега изобщо нищо не разбира.

Сега разбира само едно, че е по-добре да бъде жива трудеща се мравка, отколкото мъртва пеперуда.

Как мислите, можех ли да оставя Малинин сам в такава ситуация? Можех ли аз да стана дългоочакван търтей, а да позволя на Малинин да се превърне в работна мравка? Разбира се, не можех. Отговорен ли съм за Малинин, или не съм? Отговорен съм и още как съм отговорен! Нали аз го въвлякох в тая история, а не той мене.

На всичко отгоре в тая минута зад храстите се раздаде сякаш конски тропот, пращане на счупени клончета. От всички страни се замяркаха зад листата разноцветни мрежи за пеперуди. Няколко момичета дори се покатериха със своите мрежи на дървото и с това ни отрязаха всякакъв път за отстъпление.

Край! Нищо вече не ми оставаше, освен да набера повече въздух в гърдите си и да вложи всичкото си старание в заклинанието, което измисли в бързането тоя ненормален Малинин.

*Ой, моя мамо,
пеперудка не ща да съм само.*

забърборих аз след Костя Малинин.

*Хубаво е, знаая, да,
да си мравчица в света!*

Ох, съвсем не съм уверен в това, съвсем не съм уверен! Малинин, какво да правим ние с тебе?

И защо ни е да се превръщаме в мравки?

Това беше последната мисъл, която се мярна в измъчената ми пеперудешка глава, разкъсана от грижи, тревоги, ужас и вълнения...

[1] Морилка — приспособление за умъртвяване на насекоми. — Б.пр. ↑

ЧЕТВЪРТА ЧАСТ
ПОМОЩ! МИРМИКИ!|(ГИБЕЛТА НА
МАЛИНИН)

ДВАДЕСЕТ И СЕДМО СЪБИТИЕ НЕПРИЯТНО ЗА ЗИНКА ФОКИНА И СПАСИТЕЛНО ЗА НАС С КОСТЯ

— Зиночка! — изсъска едно момиче зад храста. — А ако излети зелева пеперуда, какво да правим с нея?

Като говореха за зелевата пеперуда, момичетата имаха предвид, разбира се, мене, Баранкин. Затова този въпрос на мене ми прозвуча така: „Зиночка, а ако излети Юрий Баранкин, какво да правим с него?“.

— Също в морилката! — отговори Зинка Фокина. — Полумесецът ще ни бъде експонат, а върху зелевата пеперуда ще ви уча как да опъвате крилцата.

„Дочака и това, Баранкин!“ — помислих си аз, като се вслушвах в звуковете, долитащи откъм храстите. По всичко личеше, че там се правят последните приготовления за щурм на люляковия храст: дрънчаха флакони, шумоляха кутийки за опаковане на пеперуди, чуваха се страшни въпроси и още по-страшни отговори.

— Зиночка, ами ако полумесецът (тоест Костя Малинин) попадне в мрежата, може ли да го хващаме за крилцата?

— В никой случай! Пеперудите не бива да бъдат с изтрити крилца... Пригответе морилките! Нина, у кого са топлийките...

— У мене!

— Пригответи топлийки!

— Ох, страх ме е!

— Катя, вземи топлийките ти!... Зоя, води наблюдението!...

— Аз и без това го водя!...

— Всички готови ли са?

— Вссички! — засъскаха момичетата като змии.

— Отворете морилките!

Морилките бяха отворени — във въздуха замириса на тютюн. Някой кихна силно. Друг каза: „Ох, страх ме е!“. Едно момиче се опари с коприва и се разохка. Всички ѝ зашъткаха. Чу се шум от внимателно разгръщани клони. Въпроси:

— Къде са?

— Ето ги!...

— Къде? Не виждам! На долното ли клонче?

— Не! По-горе!

— По-горе ли?

— По-долу!

— Още по-надолу. По-надясно! Сега по-наляво! Ей го сухия лист, а до него две пеперуди!...

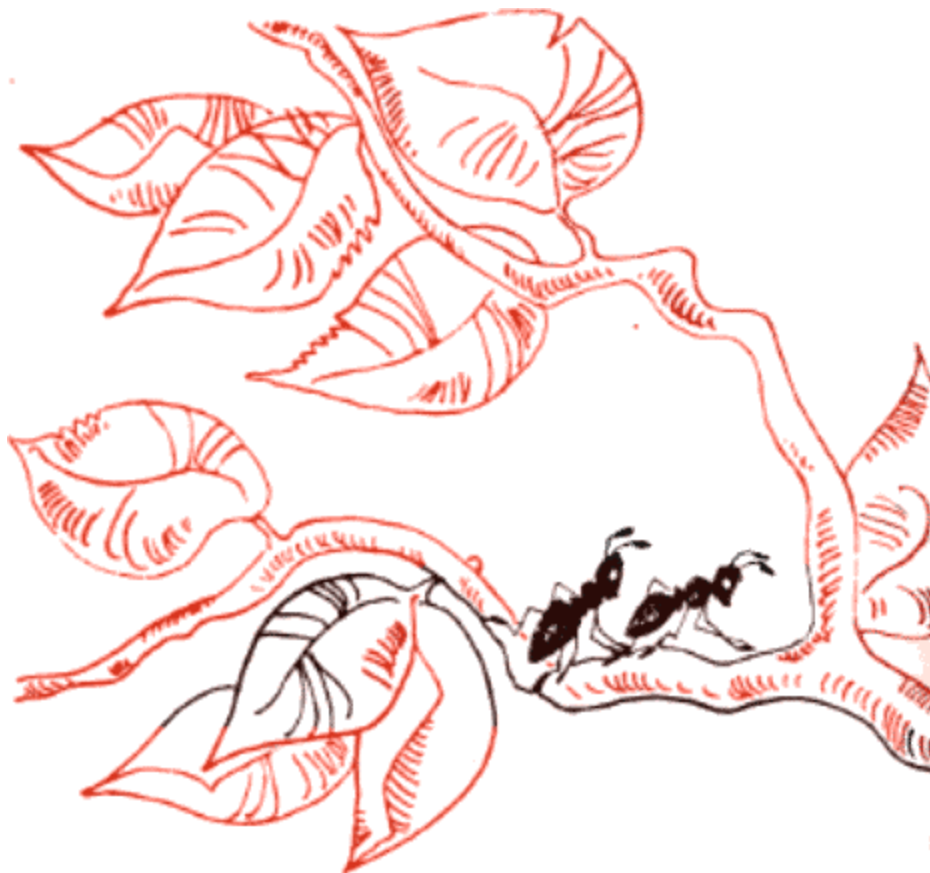
— Ах, момичета! Наистина!

— По-тихо, вие там!

Шумоленето на разгръщаните клончета се засили и от най-гъстите клони се подаде лицето на Фокина, зачервено, изподраскано, покрито с паяжина: очите ѝ като на луда шареха по листата.

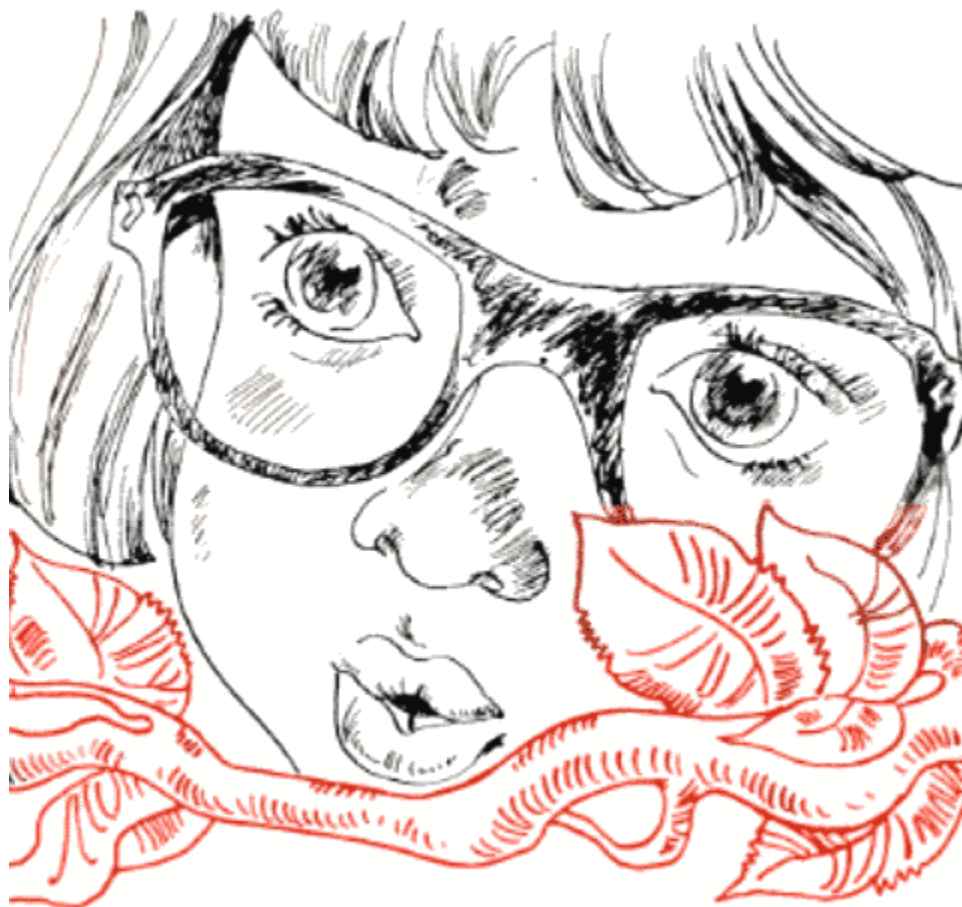
— Е, какво има там, какво има, какво има? — разписаха се от всички страни момичетата.

— Нищо... — каза Зинка Фокина с безпомощен глас. — Нищо!...

Разбира се, ако Зинка Фокина бе разгледала по-внимателно мястото, където преди няколко минути с очите си бе видяла две пеперуди, то тя, ако желаете, можеше да забележи две малки черни мравчици, вкопчили се с шестте си крачета в грапавата кора на люляка, но на Зинка Фокина не ѝ беше до мравки. Пошари още веднъж с тъжни очи по клончетата, въздъхна дълбоко и каза:

— Като че в земята потънаха... Нищо няма!

— Как така — нищо?... А ние какво сме? — прошепна едната мравка на другата.

Синеоката мравка се разсмя, размърда мустачки и тупна с краче по рамото на тъмнооката мравка.

Чернооката мравка погледна разстроеното лице на Зинка Фокина, също размърда мустачки, но не каза нищо.

— Не може да бъде! — прошепна Зинка Фокина. — С очите си видях... Не могат да потънат в земята я!... — Тя огледа още веднъж с

мокри от сълзи очи целия храст и каза: — Дявол да го вземе! Ех, дявол да го вземе!

— Ругае! — зарадва се синеоката мравка (това беше, разбира се, Костя Малинин). — Ругае! — каза той, като си потриваше крачетата. — Зин-зин-зинка Фокина два пъти спомена дявола! Чудесно!

Костя засука мустаци, тупна чернооката мравка по гърба (това бе, разбира се, Баранкин) и цял се разтrese от беззвучен смях.

Зинка Фокина направи крачка назад. Клончетата свирнаха и се събраха и ние с Костя останахме сами на едно люлеещо се клонче.

— Урра! — каза Костя Малинин. — Опасността от въздушно нападение мина! Отбой!

Костя Малинин се радваше, радваше се като човек, тоест като мравка, избягнала смъртна опасност, когато е била още пеперудка. Веселият му мравчи глас наподобяваше сигналите на електрически зумер^[1].

И аз като Костя избягнах смъртната опасност и успях навреме да се превърна в мравка, но съвсем не се радвах: щом като сполучихме да се превърнем в мравки, то със същия успех можеше да се превърнем и в търтеи. От мравешкия живот аз нищо хубаво не очаквах и затова не споделях възторга на Костя, а казах мрачно:

— Ех, Малинин! Какви ги забърка, Малинин!

— Защо пък аз? — взе да „стърже“ Малинин весело. — Да не би по свое желание да съм заспал? Това е природен закон!

— Не ти говоря за природния закон! Казвам ти: „Защо ние с тебе се превърнахме в мравки, а не в търтеи?“.

— И тебе да те за-плаш-ва-ше опасност да попаднеш в колекцията, много щеше да избираш в какво да се превръщаш...

Нищо не отговорих на Малинин, защото в думите му имаше истина.

— И изобщо, Баранкин — продължаваше Костя, — търтеите са нещо като мравки, само че с крила, а на нас с тебе не ни трябват крила, ние с тебе вече се налетяхме с крила. Хайде по-добре да отпълзим-зим-зим от тоя свят под земята, в мравуняка. Там вече никого няма да срещнем — ни юнатици, ни отличници, ни котки, ни врабци...

— Като че ли много ще се скриеш в мравуняка — нахвърлих се аз на Костя: глупавите му разсъждения просто ме вбесиха. — „Да отпълзим-зим-зим!“ Да не би да не знаеш, че мравките са най-най-

трудощите се насекоми в целия свят? И че всеки ден ги заставя да работят... този, как се казваше... инстинкт?

— Защо да не знам! — взе да се оправдава Малинин. — Дори много добре зная, че мравките са трудощи се. Но днес е почивен ден!

Такова изявление от страна на Костя Малинин беше за мене съвсем неочаквано.

— Та какво като е почивен ден! — казах смаяно аз.

— Ами в почивен ден те сигурно не работят!

— Значи според тебе в почивен ден инстинктът на мравките не действа, така ли?

— Знаеш ли, Баранкин — каза Малинин убедително. — Аз считам, че изобщо няма никакъв инстинкт.

— Как да няма — учудих се отново аз. — Нали ни преподават за него в училище!

— Та какво като преподават? Просто този инстинкт, учителите нарочно са го измислили, за да ни задават въпроси в часовете! Схващаш ли?

Когато Малинин ми наговори всичко това, аз веднага взех да схващам нещата: може би наистина Костя е прав и мравките да нямат изобщо никакъв инстинкт, а обратното, да имат почивен ден... И ако мравките имат почивен ден, то нищо страшно няма в това, че сме се превърнали не в търтеи, а в мравки... Разбира се, че имат почивен ден! Ами ако нямат? Опитах се да си представя живота без почивни дни и не можах. Спомних си и беседата, която изнесе в училище докторът. Беседата беше за това, че трябва непременно да почиваме в неделя. Щом като хората трябва да почиват всяка неделя, толкова по-е нужно това на мравките: та те са такива мънички и слабички. Не! Мравките трябва да имат почивен ден и те, разбира се, го имат! И тогава всичко е наред! И да не стоиш с клюмнал нос, тоест мустаци, а да изтичаш в мравуняка и да заемеш там някоя отделна стая, да почнеш да ходиш по глава и изобщо да вършиш каквото ти хрумне. Хубавата се развеселих от тия мисли.

— Малинин! — взех да „стържа“ аз, като скочих от клончето на земята. — Сега ще намерим мравуняка, ще заемем отделна стая, ще се затворим, ще заключим вратата и...

— Те може би нямат в стаите врати и брави — усъмни се Костя.

— Не е важно! — казах аз още по-развеселен. — Важното е, че има стаи, а ние ще съумеем да се оградим с нещо от всичко на света! Ние с тебе сме учени пеперуди, много видели и патили врабчета, няма да се хванем в капан!

Разтичах се по земята и от радост ударих първата изпречила се на пътя ми кръгла семчица, която по форма ми напомняше футболна топка.

Костя Малинин прие подаването и подхвърли обратно семчицата. Едва тук, на земята, аз разгледах хубавичко Костя-мравката. Целият блестеше като намазан с вакса и талията му беше много смешна, тъничка-претъничка, като на момиче, а краката му бяха шест парчета. „Чудесно е, че мравките имат шест крачета — помислих си аз, — удобно е при футболна игра. Особено да биеш по вратата с всичките шест крачета. И вратар да бъдеш също е удобно: на два крака ще стоиш, с четири ще ловиш топката...“

Като доказателство скочих във въздуха и поех ловко на гърдите семчицата топка с четирите крака едновременно. Прегърнал топката, аз паднах на земята и се затъркалях, като се смеех силно от удоволствие.

— Купчинката е малка! — викна Костя и се хвърли върху мене.

Тъкмо започнахме да се премятам презглава и аз забелязах, че от гората, тоест от тревата, излязоха насреща ни шест души мравки. Много се зарадвах, разбира се. Скочих.

— Здравейте, деца! — викнах аз на мравките, като вдигнах в знак на поздрав четири крака. После ударих с крак топката и казах: — Да бяхме поиграли на футбол по случай почивния ден, а, деца? Колко души сте? Шест ли? И ние сме двама! Тъкмо! Ще се разделим на два отбора по четирима! Пу, аз съм централен нападател!

Истинските мравки ме погледнаха някак странно, потупаха се една друга с мустачки, пошепнаха си нещо, дадоха заден ход и се скриха тихо в тревата.

Ние с Костя хукнахме да ги догоним, но в съседната гора, тоест трева, вече нямаше никого. Затова пък съвсем близо, долу, под височинката, открихме пътечка, по която ставаше най-оживено мравче движение.

— Какво правят, Малинин? — попитах аз Малинин и застанах нащрек. — Да не би да работят?

— Какво говориш, Баранкин! — отговори Малинин. — Разхождат се по своята главна улица.

— Как разхождат се? — попитах аз недоверчиво.

— Така, разхождат се. Нали днес е неделя!

— А защо мъкнат разни греди и камъни, щом като днес е неделя?...

Малинин мълчеше.

— Според мене те не се разхождат, а работят...

— Ех, пък ти, Баранкин — възмути се Малинин, — каква ти работа в почивен ден?

— А гредите на рамо? — попитах аз Малинин.

— А гредите... — отговори Малинин — гредите... При тях така е прието — да се разхождат с греди на рамо!

— Прието ли? — попитах аз пак, после разтърках очи с крачетата, вгледах се по-внимателно в мравките и сърцето ми се сви от едно много лошо предчувствие.

Това чувство възникна у мене и от видяното, и от думите на Малинин, които той произнесе, като гледаше мравуняка.

— Знаеш ли, Баранкин — каза Костя, — я по-добре да не отиваме в мравуняка, я по-добре да се разхождаме сами някъде нататък... — И Костя махна с ръка в посока, противоположна на мравуняка.

Право да си кажа, и аз самият исках да предложа това на Костя, той просто ме изпревари малко и затова аз не се поколебах ни секунда и казах:

— Хайде, Малинин, хайде! Включвай, Малинин, на заден ход. — „Докато не е станало късно“ — исках да добавя аз, но премълчах.

Искахме да отстъпим от мравуняка, но и с двамата се случи нещо непонятно: вместо да отстъпваме назад, ние взехме да настъпваме напред, право към мравуняка. Чувствах ясно, че правя това въпреки желанието си, чувствах и разбирах, но нищо не можех да направя със себе си, защото някаква непозната сила започна бавно, крачка по крачка, да ни приближава с Костя към мравуняка.

[1] Зумер — електрически уред, издаващ бръмчащ звук; използва се за подаване на звукови сигнали (звънец, телефон), измервания на честоти и др. — Б.пр. ↑

ДВАДЕСЕТ И ОСМО СЪБИТИЕ РЕМОНТИРАМЕ МРАВУНЯКА

Бавно, въпреки желанието си ние с Костя продължавахме да се приближаваме до сновящите напред-назад мравки. С всяка измината крачка ми ставаше все по-ясно и по-ясно, че всички мравки, всички до една са заети с работа, въпреки че този ден за всички хора беше почивен.

Мравките работеха ли, работеха, трудеха се и да се отрича това бе просто безсмислено. Незабелязано се озовахме в средата на мравчата тълпа, толкова близко, че се чуваше как те силно пъшкат под тежестта на товарите... До нас например цяла бригада мъкнеше в къщи огромно водно конче. Мравките от тази бригада се суетяха като момичета, пречеха си една на друга, а главно дърпаха водното конче в противоположни посоки и все пак по някакво чудо го движеха към мравуняка.

— Работят мравките! — казах аз на Костя.

Мравките работеха! Работеха всички без изключение. Никоя не кръшкаше, никоя не се занимаваше със странични неща или с празни приказки, или пък с някаква игра, никой не се излежаваше на сянка, нито се припичаше на слънце, а главно, никой никого не командваше и на никого не крещеше, а не като нашата Зинка Фокина. Само да можехте да я чуete какъв шум вдига на всяка бригада!

— Работят! — казах аз на Малинин.

— Е, и какво, какво като работят? — озъби се Костя. — Прости са и затова работят. Необразовани личности! Навярно не знаят дори какво е това неделя. А ние с тебе сме образовани! Ние с тебе няма да работим!

— Значи инстинктът съществува — казах аз много сериозно, — щом му се подчиняват, значи *той* съществува!

— Нека му се подчиняват! А ние на никого няма да се подчиняваме! — каза упорито Костя Малинин.

И аз като Костя Малинин бях абсолютно уверен, че на инстинкта може и да не се подчиниш, дори ако той наистина съществува... Но

какво беше моето учудване, когато изведнъж, ни в клин, ни в ръкав, ми се поиска страшно да пристъпя към работа заедно с простите и необразовани мравки. Това желание бе силно и непреодолимо. Струваше ми се, че ако веднага не взема на рамо някакъв товар и не почна да се трудя като всички мравки, просто ще умра на място.

Взех от земята сухо клонче, метнах го мълчаливо на рамо и го помъкнах към мравуняка. Изведнъж ми стана леко, като че планина се смъкна от гърба ми! Стана ми дори някак весело и приятно. В това време същото се случи и с Костя Малинин, тоест отначало, когато вдигнах на рамо клончето, той ме гледаше, като че съм ненормален, а после изведнъж с необикновена енергия и желание подхвана клончето от другия край и взе да ми помага мълчаливо, като залиташе и падаше на всяка крачка.

Клончето бе тежко, истинска греда, която постоянно се закачваше за тревата, за камъните, смъкваше се от раменете, но ние продължавахме да се мъчим и да я мъкнем с голямо удоволствие, докато я домъкнахме най-сетне по подземния ход до самия мравуняк. До входа на мравуняка две мравки я поеха от нас и я напъхаха в тъмното, а ние с Костя послушно се обърнахме и припнахме за нови строителни материали.

Виж ти каква стана! Така ние с Костя се присъединихме, както се казва, към „разхождащите се“ мравки и взехме като тях да се „разхождаме“ с всякакви боклуци на рамо, като ту се отдалечавахме от мравуняка, ту се връщахме обратно при него. Напред-назад! Напред-назад! С клончета на рамо, с борови иглички, със сухи листенца, с бучици пръст, тичахме като курдисани и дори престанахме да разговаряме помежду си, така се бяхме увлекли от работата.

Честно казано, да работиш, ръководен от инстинкт, е неинтересна работа и, бих казал, глупава. През цялото време само една фраза човърка мозъка ти: „Давай, Баранкин! Давай! Мъкни! Влачи! Пренасяй, Баранкин! Търкалай, Баранкин!“ А защо „мъкни“? За какво „мъкни“? Не разсъждаваш, все нещо ти пречи и не ти дава да разсъждаваш и затова се чувстваш просто като глупак и дори кретен... Веднъж само ми дойде просветление, когато ми омръзна да мъкна гредите на рамо и измайсторих за нас с Костя носилка, но въпреки това глупостта в главата ми не изчезваше и фразата: „Давай, Баранкин!

Давай! Мъкни! Влачи! Пренасяй!...“ — продължаваше да човърка мозъка ми.

За втори път ми дойде просветление, когато поисках да попитам Малинин (щом като той ме въввлече в тая мравча история) дълго ли ще ни гони този проклет инстинкт, но после с голям труд си спомних, че в неотдавна прочетената книга „Парола на кръстосаните антени“ черно на бяло беше написано, че инстинктът заставя мравките да работят чак до залез-слънце...

Не зная, може би през този ден ние с Костя щяхме да свикнем с мравешкия конвейер и да работим до залез-слънце, ако не беше едно произшествие, което се случи, когато за двайсети или трийсети път се връщахме с носилката при мравуняка. Точно тогава покрай нашия (нашия!) мравуняк мина Венка Смирнов. „Сега нищо добро не очаквайте!“ Едва си помислих това и Венка, като си подсвиркваше, заби два пъти лопатата в мравуняка и пак така, подсвирквайки, се отдалечи.

И какво само се случи с нас! С „нас“... Имам предвид не само нас с Костя, а всички мравки. Какво само се случи с всички нас! Изведнъж всички като един, като по команда, к-а-т-о се разлудувахме, к-а-т-о занервничихме, к-а-т-о се замяхахме насам-натам и к-а-т-о се хвърлихме всички да преизпълняваме нормите за ремонт на нашия общ мравуняк. Създаде се такова впечатление, че заради тоя Венка инстинктът взе, че „превключи“ всички нас от първа скорост на трета и затова всички почнахме да работим с удесеторена сила.

Когато почувствах всичко това, така ми се прииска да цапардосам Малинин с носилката по гърба, но въпреки желанието си не успях да го направя, защото Костя Малинин държеше носилката от другата страна и още, защото с удесеторена сила продължаваше да човърка мозъка ми фразата: „Давай, Баранкин! По-скоро давай! Мъкни по-скоро! Влачи по-скоро! Търкаляй! Давай, Баранкин! Давай по-скоро! Давай! Давай! По-скоро! По-скоро!...“. И още за това, че колкото и да се сърдех на Костя, никога не бих могъл не само да го ударя, но и с пръст да го докосна дори.

Нали и той заедно с мене сега се носи на трета скорост и в нещастната му глава в тая минута вероятно също човърка мозъка му фразата: „Давай, Малинин! Давай! Мъкни по-скоро! Влачи по-скоро!

Търкаляй! Давай, Малинин! Давай! Давай! Давай! По-скоро! По-скоро!
По-скоро!...“.

ДВАДЕСЕТ И ДЕВЕТО СЪБИТИЕ

ТОВА БЕ НАВЯРНО ЕДИНСТВЕНИЯТ ПО РОДА СИ

„БУНТ“ НА ЗЕМЯТА

Край!

Всичко рухна!!! Всичките ми надежди, всичките ми мечти и фантазии — всичко рухна! Разбрах, убедих се окончателно, че такъв живот, за който мечтаех, седнал на пейката, докато чаках Мишка Яковлев, такъв живот няма и не може да има никъде — нито на земята, нито под земята... Ни при врабчетата, ни при пеперудите, ни при мравките!... Сигурно и при търтеите няма такъв живот. И такова състояние, при което може нищо да не вършиш, също не съществува, вероятно защото дори да бяхме сега с Костя търтеи, а не мравки, то ние бихме се старали нищо да не вършим, а за да не вършиш нищо, трябва, както се убедих, толкова неща да направиш, че по-добре е нещо да вършиш, отколкото да се опитваш нищо да не вършиш...

... Няма такъв живот! И няма за какво да го търсим! И няма защо да си губим времето! Т-О-Й не съществува! Щом е така, защо тогава аз и моят най-добър приятел Костя Малинин все още продължаваме да сме мравки? Защо на трета скорост ремонтираме мравуняка, където нямаме намерение дори да живеем? Защо се обливаме в пот и падаме на всяка крачка от умора?

Време е! Време е да се връщаме, докато не ни се е случило нещо неочаквано и ужасно. С тези птици и насекоми всяка минута може да се случи такова нещо, че после и костите да не могат да ти намерят. Погледнах към Костя Малинин. Малинин мълчеше, нищо не ме питаше, не мърмореше, задето трети път попадна в такова затруднение, не ми се караше и не ме проклинаше, а това бе непоносимо. По-добре да ме беше направил на пух и прах.

Но Костя мълчеше като риба. Той пъплеше насам-натат, натоварваше се, разтоварваше се, пак се натоварваше и пак се разтоварваше, носеше, мъкнеше, прехвърляше и не изоставаше от мене ни на крачка. Костя работеше като най-същинска мравка.

„Трябва да се спрем! — помислих си аз. — Да прекратим незабавно работата. Трябва да си запазим силите за възвръщането. Иначе до довечера този инстинкт ще ни умори така, че няма да можем да мръднем ни ръка, ни крак... В края на краищата нека обикновените моравки се подчиняват на инстинкта без всякакви разсъждения, а ние с Малинин ще М-У докажем, че сме разумни същества. Ще му докажем! А как ще му докажем, като от целия ми разум почти нищо не остана в главата?! Няма и никакви мисли освен: «Давай! Носи! Мъкни! Търкаляй!...». И ето аз давам, мъкна, нося, търкалям, а пък тихичко си командвам: «Мисли, Баранкин! Мисли!... Все пак преценявай напук на този инстинкт! Не му се подчинявай! Не се подчинявай!...».“

И ето точно при думата „не се подчинявай“ в главата ми изведнъж съзря план за заговор, може би единствен по рода си в цялото земно кълбо. Реших да вдигна най-истински бунт и най-истинско въстание срещу инстинкта!

Както си тичах и носех борови иглички, спрях се! Вдигнах се на задните крачка, изправих уморения си гръб. И закрещях силно, та да чуе цялото бойно поле, както Петър Първи при Полтава.

— Малинин! — изкомандвах аз. — Хвърляй боклука! Ще има!

— „Ще има“? Какво ще има? — попита Костя съвсем равнодушно.

— Бунт ще има! Ето какво ще има! Заговор!

— Заговор против кого?

— Против И-Н-С-Т-И-Н-К-Т-А! Заговор!...

— А какво е това „заговор“? — попита Малинин.

Ама работа! Изглежда, от този моравешки живот Костя взе да си губи ума, щом вече забравя значението на най-обикновени човешки думи. Тогава му обясних набързо значението на думата „заговор“. Костя ме слушаше тъпо и зададе тъп въпрос:

— А какъв заговор?

— Що значи какъв? Обикновен!... Тоест не обикновен, а смъртоносен — ето какъв! Разбираш ли?

— А какво значи „смъртоносен“? — зададе ми той пак въпрос.

— Смъртоносен — това значи: по-добре да умрем, но да не се подчиним на инстинкта!

— А какво е това „да не се подчиним“? Как да не се подчиним? — погледна ме Малинин печално и въздъхна недоверчиво.

— Е, много просто! Разбираш ли, инстинктът ще ни натоварва, мене и тебе... Разбираш ли, натоварва?

— Натоварва — това го разбирам — каза Костя.

— Ето това е! — зарадвах се аз. — Той, инстинктът, ще ни натоварва и заставя да работим, а ние, аз и ти, няма да му се подчиняваме... Няма да се подчиняваме — разбираш ли?...

— А как няма да се подчиняваме?

— А ето как няма да се подчиняваме! Ето така! Гледай!

Взех, че хвърлих от гърба на земята боровите иглички. Костя Малинин отначало ме погледна, както се гледа ненормална мравка, после с усилие взе да мисли нещо и полекичка пусна на земята брезовия лист. После без багаж изтичахме настрани от мравчата пътечка. Инстинктът, разбира се, веднага пожела да ме накара да вдигна боровите иглички, но аз не му се подчиних. Костя постоя до мене, после изведнъж взе да се върти на едно място като куче, което иска да хване опашката си.

— Защо се въртиш? — попитах аз Малинин.

— Много ми се иска да се върна и да вдигна листа — прошепна Малинин.

— Не се подчинявай за нищо на света! Преодолявай!

— Ами аз преодолявам.

— Браво! — похвалих аз Малинин, като се пъхах под тревата. — Ела тука.

Като дишаше тежко и преодоляваше на всяка крачка съпротивата на инстинкта, Костя с усилие се приближи и се вкопчи в мене с всичките си шест крачета. Издърпах към себе си брезовия лист и се покрихме целите като с одеяло, та никой да не ни види.

— А сега — прошепнах аз трескаво, — а сега, Малинин, съсредоточи се и повтаряй след мене:

*През деня, през нощта
да съм мравка аз не ща.
Искам навек
да си бъда човек!*

Костя изхълца силно, въздъхна дълбоко и вместо вълшебните думи на заклинанието каза:

— Олеле, майчице!...

— Какво ти стана? — попитах аз.

— Някой ме дърпа за крака!...

Помислих си, разбира се, че пак инстинктът се е лепнал за Костя. Приповдигнах брезовия лист, погледнах навън, виждам — не, не е инстинктът, а някаква съвсем непозната мравка е сграбчила Костя за задното краче и го дърпа с все сила...

ТРИДЕСЕТО СЪБИТИЕ

НЕБИВАЛО И НЕЧУВАНО В ЦЕЛИЯ МРАВУНЯК

Мислех си, че лесно ще се отървем от мравката, но се излъгах. Мравката се оказа много нахална. Тя и мене пипна за едното краче.

Аз, разбира се, я заплаших. „Пускай! Иначе лошо ти се пише!“, а тя дърпа ли, дърпа. После взе, че смъкна от нас одеялото, тоест брезовия лист. Аз, разбира се, се разсърдих и скочих на крака. Старата мравка попочука с мустачки Костя и мене от главата до краката също като доктор и попита:

— Да не би да сте болни?

— Не — казвам, — аз лично съм здрав...

— А защо лежите?

— Почиваме си!

— А защо вие почивате, когато всички работят?

— Защото днес е неделя — казах аз.

— Каква неделя? — не разбра мравката.

— Почивен ден — поясних аз.

— Какъв почивен ден? Защо почивен?...

— Най-обикновен ден за почивка — казах аз.

Вестта, че две мравки в разгара на работата са легнали да спят, бързо се разнесе из целия мравуняк. Това произшествие беше вероятно толкова небивало и нечувано, че всички мравки се събраха около нас да ни видят. Едни образуваха на полянката около мене и Костя плътен пръстен и пулеха срещу нас очи, други се покатериха по цветята и тревата, за да ни разгледат отгоре.

— Какво е това почивен ден? — продължаваше да ме разпитва любознателната мравка.

— Почивен ден, това е такъв ден, когато никой не работи — започнах да обяснявам аз на събралите се мравки, но колкото по им обяснявах, толкова по-малко ме разбираха... — Изобщо — казах аз — когато живеехме там, през тоя ден никога не работехме.

— Къде е това „т-а-м“?

— Там! — махнах с краче към голямата каменна къща. — Там... Е-е в оня тухлен мравуняк, тоест не в мравуняк, а в... човеняк...

Обърках се съвсем и млъкнах. От мравчата тълпа се чува гласове:

— Подозрително! Подозрително!

— Какви ли са те?

— Трябва да се разследва, да се разследва!

— Няма какво да се разследва, да им откъснем краката и това си е!

— Те не са като нас, те са чужди! Те и не говорят по нашенски!

— Трябва да се разследва, да се разследва!

Докато старите мравки се съвещаваха помежду си какво да ни правят, тълпата продължаваше да шуми. Докато тълпата продължаваше да шуми, а старите мравки продължаваха да се съвещават, аз успях да прошепна на Костя:

— Малинин, повтаряй след мене думите, докато не е станало късно:

*През деня, през нощта
да съм мравка аз не ща.*

Но Костя Малинин сякаш бе оглушал. Гледаше с ужас старите мравки, които се съвещаваха настрани, и нищо не чуваше.

Тогава млъкнах и аз. Не можех да постъпя другояче, още повече че в това време старите мравки завършиха съвещанието и една от тях с думите „слушайте всички“ се приближи към нас с Костя.

— Слушайте всички! — каза тя. — Ето тези две мравки — старата мравка посочи с краче към нас, — ето тези двама безделници, без да дочакат Луната, прекратиха работата в разгара на Слънчевата светлина!... Без да дочакат залез-Слънце, те престанаха да работят и легнаха да спят, покрити с брезов лист. Аз, старата мравка, никога не съм чувала от най-старите мравки да е ставало някога в нашия мравуняк такова невиджано от очите ми и нечувано от ушите ми престъпление.

Тълпата зашумя застрашително.

— Слушайте всички! — повтори старата мравка. — Съветът на най-старите мравки реши да осъди двамата престъпници на смърт!...

Тълпата зашумя одобрително. Костя Малинин не успя и да гъкне, когато до него и до мене довтасаха десетина мравки. Те ни сграбчиха мълком за краката, преобърнаха ни и ни понесоха далече от мравуняка.

ТРИДЕСЕТ И ПЪРВО СЪБИТИЕ ЕТО КАКВО НЕЩО Е МИРМИКИ И ЕТО КАКВО Е КОСТЯ МАЛИНИН

Не знам как би завършило всичко това (боя се дори да гадая как би завършило всичко това!), ако седящата на най-високото цвете мравка не се беше разкрещяла:

— Мирмики идват! Мирмики! Мирмики!!!

При думата „мирмики“ мравките, които влачеха мене и Костя, се разтрепериха някак странно от главата до краката и ни хвърлиха на земята. После се замятаха на всички страни, замахаха треперещи мустачки и заритаха смешно с крачка. Всичко това приличаше на някакъв боен танц на диваци. Като се почукваха една друга с мустачки, повдигаха на задните крачета, пристъпваха с танцови стъпки и заемаха от време на време застрашителни пози, мравките повтаряха една след друга странната и непонятна дума, произнесена от седящата на цветчето мравка: „Мирмики! Мирмики!“. После всички като една се хвърлиха презглава в тревата, сякаш ни забравиха нас с Костя. След миг мравките до една се бяха скрили зад стволите на тревичките. Поляната опустя. Останахме сами.

Не зная защо, но и на мене ми се предаде тревожното настроение, обхванало всички мравки при думата „мирмики“.

— Пълзи след мене! Само, че тихо... Не шуми — казах аз на Костя Малинин, като се покатерих на близкото цвете и заоглеждах околността.

— Защо тихо? — попита Малинин и се закатери след мене.

— Така! За всеки случай — казах аз, без да предполагам, че моята предпазливост точно след минута ще ни спаси живота. — Пълзи нагоре!

— Да не би пък да не пълзя? — озъби се Малинин.

Като се покатерих на един лист, аз исках да се изкача още по-високо, но изведнъж забелязах долу под нас черната куца мравка и останалите наши „носачи“. Те излизаха от гъстата гора, като някак странно обръщаха гърбове. Образуваха верига и се спряха. Надвесили глави от листчето, ние с Костя мълчаливо наблюдавахме странното поведение на черните мравки. Те стояха, без да мърдат, като войници, готови за бой. В същата минута из тревната горичка изпълзяха петнайсетина едри червенорижи мравки. Изпълзяха и също се спряха.

Това, което се случи после, приличаше на кратък кинопреглед за войната.

Рижите мравки като кучета се нахвърлиха върху черните, тракайки с огромните си челюсти — същински клещи. Докато мигна, и по земята се натъркаляха като топчици глави на черни мравки. От всички черноглави войници оцеля само куцията. Изглежда, той бе най-старият и опитен войник — така ловко се отбраняваше от напиралите две рижи мравки. Той успя така да се вкопчи в мустациите на една от тях, че от болка тя се завъртя като пумпал по земята. В това време още две рижи довтасаха на помощ на своите, пипнаха куцията за задните крака и го проснаха на земята.

Черната мравка се поокопити, но още един риж мирмик скочи на гърба ѝ. И така с черните мравки бе свършено.

Рижите с победоносен вид се огледаха, пошаваха с мустаци и взеха мълчаливо да чистят прахта от хълбоците си и да оправят външния си вид.

Отпълзях от края на листчето, като чувствах, че инстинктът, същият тоя инстинкт, който доскоро преодолявахме с Костя Малинин, започна пак да се пробужда в мене и да ме зове на бой в помощ на нашите черноглави мравки. Още секунда и аз щях непременно да скоча от цветето право върху гърбовете на рижите мирмики, но не скочих, а взех, както миналия път, да потискам в себе си инстинкта, защото това беше от негова страна явна глупост — да ме праща сам в бой против цял отряд мирмики. А освен това аз си знаех, че ако нападна рижеглавите, то инстинктът ще застави и Костя да се намеси в боя, а за друго да е — всякак може, но в бой с мирмиките нас с Малинин не ни чака нищо добро, това се знае.

Докато се борех мислено с инстинкта, мирмиките успяха да се скрият в гъсталака на тревата и поляната пак опустя. Като се стараехме да не вдигаме шум, ние с Костя на пръсти се покатерихме на връхчето на цветето и едва не ахнахме.

Оказа се, че рижите мравки бяха успели да обкръжат мравуняка от всички страни. На поляните кипеше истинско ожесточено сражение.

— Война, Малинин! — казах аз.

— Война, Баранкин! — каза Малинин.

На бойното поле имаше много по-малко рижи войници, но те бяха по-здрави, по-силни и много по-опитни от черните мравки. Бавно,

крачка по крачка те отблъсваха черните мравки, които отстъпваха към мравуняка. Поляните, превзети от рижите мирмики с бой, бяха осеяни с черни трупове. Те лежаха на земята в най-разнообразни пози. Крачката на ранените потреперваха, мърдаха се челюстите им.

— Гадове! — закрещя изведнъж Малинин и се вдигна на задните си крака. — Гледай ти гадове! Бият по-малките!

Хванах за всеки случай Малинин за крачето и го отдръпнах от наблюдателния пункт.

А боят се разгаряше все по-силно и по-силно. Войниците се улавяха един друг за краката, прилагаха си „марки“, отхапваха си мустачките, впираха смъртоносни челюсти в гърлото.

— Напред, черни тумбащи! Не се бойте! Бийте рижите! — крещеше Костя, изтръгнал се от ръцете ми. — Бийте поробителите!

А черните тумбащи наистина си ги биваше! Много бързо успяха да се приспособят към похватите на мирмиките и сега се биеха като лъвовете, използвайки численото си превъзходство. По петима, по шестима се хвърляха върху някой риж великан, хващаха го за мустачките и краката и след като го разпъваха на земята, го пречукваха.

— Така им се пада! Така им се пада! — закрещях аз с цяло гърло.

— Напред, черни тумбащи! — закрещя Костя.

Рижите се объркаха и започнаха да отстъпват.

Сложих краче в устата и свирнах оглушително.

Костя заскача от радост по цветето, завъртя се, но изведнъж се спря като закован.

— Виж — каза той, като гледаше в противоположната страна на мравуняка.

Погледнах надолу и видях далече зад хълма грамаден отряд мирмики, които бързаха на помощ на своите. И то тъкмо когато черните заставиха рижите да отстъпят по целия фронт. Ако тази армия рижеглави успее да дойде навреме, черните са загубени. Ще си изпатим и ние с Костя: нали и ние сме черни мравки. Наоколо бушуваше война, а ние сме се разположили и като че гледаме кино.

Ако бяхме с Костя хора, а не мравки, щяхме да помогнем на черните, както му е редът, а сега каква полза от нас? А може би има полза. Ако сега поема командването на черните мравки, може изведнъж да се промени картината. Наистина те искаха да ни погубят,

но карай да върви! Правеха го не от лошо сърце, а заради работата. Изобщо бива си ги тях! И се бият здраво! Само че някак си много инстинктивно, не влагат разум, и главнокомандващ си нямат, всеки я кара, както си знае. Ако имаха командир, щяха да покажат на рижите мирмики къде зимуват раците!

Ами ако аз и Костя наистина поемем командването? Аз — главнокомандващ, а Костя — началник на щаба ми. Не, Костя сигурно ще се изплаши — какъв началник-щаб става от него! Не, по-добре бързо да се превърнем на хора и да отблъснем рижеглавите от мравуняка.

— Малинин! — изкомандвах аз, без да откъсвам очи от сражението. — Повтаряй, Малинин!...

*Искам навек
да си бъда човек!
През деня, през нощта
да съм мравка аз не ща.*

— Баранкин, след мен! Смърт на мирмиките! — чух зад гърба си отчаяния вик на Костя Малинин.

Обърнах се, но беше вече късно. С думите: „Баранкин, след мен! Смърт на мирмиките!“ — Костя скочи от цветето, подхвана тичешком от земята едно клонче тояга и се завтече напред да пресече пътя на отряда на рижите мравки-разбойници.

ТРИДЕСЕТ И ВТОРО СЪБИТИЕ ПОПАДАМЕ В ОБКРЪЖЕНИЕ

Инстинктът! — мярна се в главата ми. Нима у Костя Малинин е заговорил инстинктът и не само е заговорил, но го е хвърлил в сражението? Не! Много добре познавах Костя Малинин, за да мисля така. В живота той не е много смел и никакъв инстинкт не би могъл да го застави да се намеси в сбиване. Просто сега у Костя бе заговорил ЧО-ВЕ-КЪТ! Нали във всеки човек трябва да заговори човекът, ако пред очите му големите започнат да обиждат несправедливо малките, и то симпатични и истински добри работници, каквито бяха черните мравки. Да! У Костя заговори ЧО-ВЕ-КЪТ! Я вижте Малинин! Браво, Малинин! Взел, че от разстояние доловил мислите ми и се хвърли в боя да спасява черните мравки. Без да се мая ни секунда повече, аз също скочих от цветето и се хвърлих презглава след Малинин по нанадолнището на възвишението.

От възвишението се виждаше добре как големият отряд рижеглави започна да заобикаля в тил черните мравки. Трябваше на всяка цена да предупредим *нашите*, но Малинин, вместо да се присъедини към черните мравки, неочаквано се хвърли яростно наляво и се понесе право срещу настъпващите по целия фронт мирмики.

— Костя! — виках, аз и тичах. — Малинин! Чакай! Не настъпваш където трябва! Накъде? Ще те убият! Костя! Спри!

Но Костя Малинин не обръщаше никакво внимание на виковете ми.

— Напред! Срещу врага! Бий фашистите! — крещеше той, като размахваше тояга и ускоряваше крачките. Носеше се в галоп като кон, оставяйки подир себе си облаци прах.

Отрядът мирмики забеляза спусналата се да им пресече пътя черна мравка и веднага измени посоката на движението. Като се престроиха в движение, мирмиките се посъветваха бързо за нещо и се втурнаха срещу Костя Малинин. Сега ще се сблъскат и главата на Малинин, отсечена от някоя страшна челюст, ще се затъркаля по

тревата... Мирмиките обкръжиха с полуобръч тичащия насреща им Малинин и с това съвсем ни отрязаха от нашите.

Сега скоростта решаваше всичко. С три тигрови скока настигнах Костя, сграбчих го за задните крачета и го помъкнах зад хълма към едно малко ручейче. Като се прехвърлихме на брезов лист през бушуващия поток, аз смъкнах Малинин за краката на брега и го скрих в тревата в същия момент, когато на противоположния бряг се изсипаха преследващите ни мравки. За по-голяма безопасност отмъкнах Костя навътре в гората и го изтърсих от гърба си.

Костя Малинин седеше на тревата като побъркан, опулил очи, сякаш все още продължаваше мислено да се носи срещу мирмиките.

— Ех, ти, пишман юнак! — казах аз, като едва измъкнах от крачката на Костя клончето тояга. — Като ти стоваря един по тиквата, друг път няма да се пъхаш където не ти е работа! Трябваше да се съединим с нашите, а ти... Ех, Малинин!...

Щях сигурно наистина да плесна един шамар на Костя, ако в тая минута не се мярна в гъсталака на тревата гърбът на рижа мравка. Обърнах глава. От храстите се подаде една рижа муцуна и замърда зверски огромните си челюсти. И отляво и отдясно се появиха рижи мравки... На ти на тебе сега! Значи и те са успели да се прехвърлят през ручея и не само да се прехвърлят, но и да ни обкръжат от всички страни.

— Катери се на цветето! — прошепнах тихо на Малинин. — Моментално се съсредоточавай и се превръщай незабавно в човек.

— А ти?

— Ще прикривам твоето отстъпление. Сам виждаш в какво положение попаднахме. Катери се!

Костя забърза крадешком по стъблото нагоре, а аз — след него. Мирмиките чуха шумолене и вдигнаха нагоре муцуни. Една от тях, за да види по-добре, се изправи на задните си крака.

— Катери се по-високо — шепнех аз на Костя, — забелязаха ни, гадовете! Покатери се на самия връх на цветето и там по-бързо се превръщай...

Докато Малинин се катереше към върха на цветето, мирмиките обкръжиха стъблото и почнаха мълчаливо една подир друга да се

катерят след нас.

ТРИДЕСЕТ И ТРЕТО СЪБИТИЕ

ДЕСЕТ ГОЛЕМИ СРЕЩУ ДВЕ МАЛКИ И ПАЯЖИНА-САМОЛЕТ

— Ах, вие! — викнах аз, като се надвесих от листа. — Десет големи срещу две малки... Не ви ли е срам?

В пълно мълчание мирмиките продължаваха да се изкачват по стъблото все по-високо и по-високо. На два-три сантиметра от нас те се спряха и заскърцаха с челюсти. „Интересно! Ще успее ли Малинин да се превърне в човек, или няма? — помислих си аз, като преместих тоягата от едното краче в другото. — Без мене нито ще успее, нито ще съумее...“

— Ей ти, рижиа — викнах аз на най-едрия мирмик, — хайде един срещу един. На дуел!

Рижият дангалак, без дума да продума, направи крачка напред и раззина челюсти. Замахнах с все сила и го чукнах с тоягата по чутурата. Мирмикът се олюля и без да издаде ни звук, тупна мълчаливо на земята. Моментално две рижи мравки заеха без шум мястото на убития.

Вече се бях приготвил да ги посрещна както трябва, когато изведнъж чувам — отгоре се разнася гласът на Малинин:

— Юрка! Внимателно! Трети мирмик пълзи зад гърба ти...

Като се покатерих на листа, с три удара съборих и трите мирмика от стъблото и викнах:

— Малинин! Защо не изпълняваш заповедта ми? Защо не се превръщаш в човек?

— Без тебе в нищо няма да се превръщам! — отсече отгоре Костя.

— Не, ще се превръщаш! — закрещях аз, като отбивах ударите на връхлитащите мирмики и се пъхах във венчето на цветето.

Край. Нямаше накъде повече да пълзя. Долу, под нас, бяха мирмиките, горе — небето, по средата — ние с Костя.

— А защо да не се превърнеш? — завиках аз на Малинин, но в това време иззад венчелистчето се показа една рижа глава и започна да

си върти свирепо очите. — Малинин, веднага се превръщай! — И ударих мирмика с тоягата по главата.

Мирмикът се скри.

— Щом ще се превръщаме, то заедно! — каза Малинин.

От другата страна на пропастта се показва пак глава на мирмик.

— Няма да успеем заедно! — Мушнах мирмика с тоягата като с шпага.

Мирмикът се скри.

Замахнах с все сила, изругах и така цапардосах друг един мирмик, че тоягата ми се счупи. Мирмикът полетя към земята, а в ръцете ми вместо страшната тояга остана някакво жалко парче.

Отстъпихме с Костя в средата на лайкучката. Нямаше вече с какво да се защитаваме и мирмиките сякаш се досетиха за това... Четири рижи глави се показаха едновременно от различни страни.

Ние с Костя се прегърнахме.

— Загубени сме! — каза Малинин. — Прощавай, Баранкин!

Не се опитах дори да успокоя най-добрия си приятел, защото по всичко личеше, че ние с Костя Малинин действително сме загубени. Долу бяха мирмиките, горе — небето, между мирмиките и небето — ние с Костя. Да прескочехме поне на съседното цвете, но къде ти — далече... Може също да се скочи от цветето на земята, но в тревата — гъмжило от мирмики, които това и чакат. А колко пъти успяхме с Костя да избегнем смъртна опасност, може да се каже, по чудо, но нали успяхме! Нима този път няма да намеря изход от положението, нима ни е писано да загинем с Костя така глупаво тук, върху лайкучката, на няколко крачки от истинския човешки живот? Нима *всичко, всичко*, което разбрахме, преживяхме и изпитахме, ще отиде на вятъра?

— Дръж се, Малинин! Сега ще им покажем на тези мирмики как загиват истинските деца!

Повдигнах се на задните крачка, за да посрещна както трябва мирмиките и си ударих главата в силно опъната от вятъра паяжина: тя се бе закачила за венчелистчето и се люлееше над цветчето като нишка от вълшебно килимче-самолет.

— Малинин! — закрещях аз на Костя и този път Костя ме разбра без думи.

Изкачи се бързешком по паяжината нагоре, аз — след него. Остана само да откъснем със зъби паяжината. Откъснах я. И

паяжината полетя, полетя в същата минута, когато четири мирмика се нахвърлиха върху нас едновременно от всички страни. Мирмикът, който се бе насочил да ми откъсне главата, само ме рязна мимоходом с челюстите по крака. Четири челюсти, всяка от които приличаше на капан, щракнаха още веднъж, но беше вече късно. Ние с Костя се вдигнахме във въздуха. Погледнах надолу към поляната и не повярвах на очите си: оказа се, че докато ние с Малинин се отбранявахме на цветчето от числено превъзхождащите ни рижи противници, черните мравки бяха успели да разбият напълно мирмиките и се бяха върнали към обичайните си занимания.

Войната завърши така неочаквано, както и започна, и само ранените мравки и носачите на трупове, които мъкнеха убитите по-далече от мравуняка, напомняха, че само преди няколко минути по тези полянки се е водило ужасно сражение. Малката нишка от паяжиненото килимче-самолет ни отнасяше с Костя все по-далече и по-далече от цветчето по посока към мравуняка.

*През деня, през нощта
да съм мравка аз не ща.*

запах аз силно, с пълен глас.

Искам навек...

— подхвана Малинин —

да си бъда човек!

В това време зад гърба ми се раздаде едно ужасно свистене. Силна въздушна вълна ме удари отстрани, обърна ме надолу с главата, завъртя ме като пумпал и ме откъсна от паяжината. Докато се преобръщах презглава, успях да забележа как една огромна птица клъвна Костя Малинин и се изгуби в небето...

Като разбрах к-а-к-в-о се е случило, стана ми лошо, загубих съзнание и паднах на земята в несвяст...

ПЕТА ЧАСТ
БАРАНКИН, БЪДИ ЧОВЕК!

ТРИДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТО СЪБИТИЕ

„ЗАДГРОБЕН“ ГЛАС

Не зная колко време съм лежал в безсъзнание на тревата, вероятно много дълго, но когато паметта ми започна да се възвръща, аз продължавах да се търкалям, като че съм в безсъзнание.

Лежах и бълнувах. Всичко, което преживяхме с Костя, всичко, всичко сновеше пред очите ми с чудовищна непоследователност. Опитвах се да отворя очи, но това нищо не изменяше — или наоколо беше нощ, или аз бях ослепял... Тогава започнах да мисля за Костя.

Костя загина, но в паметта ми беше съвсем-съвсем жив. Паметта ми възкреси, макар за кратко, най-добрия ми приятел и от това ми поолекна. И защо проклетата птица не клъвна мене? Та нали аз въвлякох Костя в тая история и ето аз съм жив, а Костя загина, загина като мравка, без да успее да се превърне в човек! Отначало тази мисъл ми се стори правилна, а като помислих малко, тази мисъл ми се стори неправилна. Какво значи — Костя загина като мравка, без да успее да се превърне в човек? Та нали Костя, в каквото и да се превръщаше, по отношение на мене си оставаше чо-век! И на мравките Костя се притече на помощ като човек! И мене не изостави в бедата! И сам, без мене, не пожела в нищо да се превръща! И от мирмиките не се уплаши! Да беше видяла Ерка Кузякина с очите си колко храбро се държеше Костя Малинин във войната, то щеше да посвети само на него цял един брой от стенния вестник, а Алик Новиков, ако беше мравчи кореспондент, щеше да изцрака цяла лента.

Не, Костя Малинин през *цялото* време бе човек и загина като човек. И нямаше нужда да шепне никакви вълшебни думи, и нямаше нужда истински да желае да се превръща в човек, защото отдавна се бе превърнал в такъв! Да, Костя Малинин безусловно се превърна в човек, ами аз? Разбира се, трудно ми е да говоря сам за себе си и ми е трудно сам да съдя държал ли съм се към Костя Малинин като човек, или не... Дали както си бях мравка, такъв съм си и останал!... Може би... Но и аз, честно казано, и аз също се стараех да върша добри неща... Нали и на мене заради Костя Малинин мирмиките на няколко

пъти едва не ми отсякоха главата. Добре че последния път не улучиха, та вместо главата хванаха крака ми, а кракът и досега колко само ме боли!

С горното си краче погалих внимателно другото, ухапаното от мирмика, и трепнах... Не, този път не с крачето галех мравче краче, а с ръка, с човешка ръка галех крак — така поне ми се стори... Отворих очи и действително видях обикновен крак на момче. Този крак беше мой и само драскотината със съсирена кръв напомняше, че кракът доскоро е бил мравешки. И ръцете ми сега бяха като ръце, и главата... И главата ми беше на мястото си...

Полежах още малко в тревата, за да се окопитя съвсем, после поседях малко, а сетне станах, отърсих панталоните си, мушнах ръце в джобовете и тръгнах като човек към къщи. Вървах, без да се оглеждам, забил поглед в носовете на обувките си. Главата ми бръмчеше, цялото тяло ме болеше, като че съм бит с пръчки, кракът така ме щракаше, че едва пристъпвах. Пет-шест пъти се натъквах на някакви минувачи, които всеки път ми казваха: „Трябва да гледаш в краката си, момче!“ — като че ли аз гледах настрани, а не в краката си.

Не помня как се добрах до нашия двор, защото целия път изминах като насън и се опомних чак когато си блъснах корема във вратичката.

С един ритник, без да изваждам ръце от джобовете, отворих вратата, приближих се до пейката и седнах. В двора всичко си беше както преди. Все така от акациите се юрваха от време на време весели компании врабчета, над лехите пърхаха пеперуди, а по скамейката сновяха черни мравки. Всичко бе на мястото си. Нямаше го само Костя Малинин. Нямаше го и няма да го има никога вече. Също и мене ме нямаше, тоест изобщо ме имаше, но бях някак си друг. Седях на пейката, но не бях на себе си. Струваше ми се, че току-що съм се върнал от някакво много-много далечно и много опасно пътешествие, в което се отправих заедно с приятеля си Костя Малинин преди много-много години. Отправихме се заедно с Костя, а се върнах сам. И сега цял живот ще бъда сам, съвсем сам...

Покрих лице с ръцете си и заревах, заревах за първи път в живота си. Сълзи се стичаха по бузите, по ръцете, по шията и дори по корема ми. Даже се учудих: откъде се вземат у човека толкова сълзи? От друга страна, ако нито веднъж в живота си човек не е плакал, то за

толкова време спокойно могат да се натрупат сълзи в такова голямо количество.

— Баранкин, какво си се разцивил? — чух съвсем неочаквано над главата си гласа на Костя Малинин.

ТРИДЕСЕТ И ПЕТО СЪБИТИЕ НИЕ СЪЩЕСТВУВАМЕ!

— Костя — казах аз и престанах да хълцам и да се обливам в сълзи. — Ти ли си?

— Аз! — каза Костя отгоре, но гласът му бе глух и далечен, сякаш идваше от небето.

— Ти вече... т-а-м ли си?

— Къде т-а-м?

— Е, къде там, на о-н-я свят, нали?

— Защо пък на о-н-я свят?... На стобора съм, а не на оня свят! Какви ги дрънкаш врели-некипели!...

— Защо ме лъжеш, Малинин? Нали с очите си видях как те изяде една птица. А щом те е изяла, то не можеш да седиш на стобора.

— Кого изяде птицата? Мене ли?... Тебе изяде, а не мене, с очите си видях.

— Аз пък ти казвам, че изяде тебе!

— Как така ме е изяла, като жив и здрав си седя на стобора? Отвори си очите и ще се убедиш!

— „Отвори си“! Ами ако се боя?

— От какво се боиш?

— Ще си отворя очите, а ти не съществуващ — казах аз и отново пролях цели два потока сълзи.

— Добре — каза отгоре гласът на Костя Малинин, — сега ще се убедиш съществувам ли аз, или не съществувам.

Горе нещо се размърда, зашумоля и после скочи на гърба ми.

Паднах на земята и отворих очи. Костя Малинин бе жив, не можеше да има никакво съмнение. Беше ме яхнал, бяхтеше ме с юмруци и говореше:

— Е как, съществувам ли, или не съществувам? Съществувам или, не съществувам?

— Съществуващ! — закрещях аз и заедно с Костя, се затъркалях по тревата, застлана с жълти листа. — Костя Малинин от семейството Малинини съществува!!! Уррра!!! Уррра!!!

— Значи с-ъ-щ-е-с-т-в-у-в-а-м-е?

— С-ъ-щ-е-с-т-в-у-в-а-м-е значи?

— А как съществуваме ние с тебе?

— Като хора!

— Като ч-о-в-е-ц-и!

— Уррра!!! — викнахме от радост в един глас и пак се спуснахме да се прегръщаме.

— Чакай! Чакай! — казах аз на Костя. — Я дай да те погледна...

— Ти пък, Юрка! — засмя се Костя. — Да не би да не си ме виждал?...

— Не съм те виждал! — казах аз. — Никога по-рано не съм те виждал, а и ти също не си ме виждал истински... А най-важното, че по-рано сам себе си не съм виждал, а и ти сам себе си не си виждал...

И ние взехме мълчаливо да се гледаме един друг. Костя гледаше мене, а аз гледах Костя и не само гледах, а го разглеждах целия от главата до петите, разглеждах го като някакво потресаващо чудо на природата. Известно време например, опулил очи, гледах му ръцете, изподраскани и ожулени от боя. По-рано за нищо на света не бих обърнал внимание нито на своите, нито на чуждите ръце. Ръце като ръце... А сега не мога да откъсна очи от тях. Това се казва ръце! Това не са никакви мравчи крачка или врабешки крилца! Вие също никога не сте обръщали внимание на ръцете си, нали? Не, може би някое от момчетата и да е обръщало внимание, но момичетата положително не са, защото момичетата обръщат внимание само на лицето си.

А главата!... По-рано и на главата си не обръщах никакво внимание. Глава като глава. Стои си на раменете и толкова! Нахлупиш каскет — и толкова! Пофантазираш — и край! А сега, сега... След всичко, всичко, което преживях, аз вече знаех положително, че ако човешките ръце са чудо, то гла-ва-та е най-голямото чудо от всички чудни чудеса. Главата дори и на Венка Смирнов е чудо. Само че той още не знае това и, второ, не умее да използва чудото. А такива хора като Венка могат навярно да се насъберат много по земното кълбо. И в Америка има Венка Смирнов, и във Франция, и в Англия... Навсякъде има деца, които за нищо не мислят, и такива, които мислят съвсем не за това, за което трябва да мислят — такива също има. Например аз и Костя Малинин! Но сега зная съвсем точно защо става всичко това: защото не всички деца знаят колко е интересно да мислят изобщо и

особено да мислят за това, за което трябва да се мисли. Да мислят и да разсъждават! И то не така, инстинктивно, както се казва, мравешки, а да мислят истински — по чо-веш-ки!!!

Не зная още колко време щяхме така да седим с Костя на тревата и да мислим за едно и също нещо...

Костя, разбира се, нищо не ми говореше, но аз чувствах, чувах, честна дума, готов съм да си отсека главата, чувах, че Костя Малинин мисли дума по дума за същото, за което мисля и аз. Но в разгара на

нашите размишления от дървото скочи на гърба ми нещо пухкаво и така се вкопчи през ризата в изпохапаното ми от мравки и изкълвано от врабчета тяло, че едва не писнах.

— Муска! — закрещя зарадван Костя.

Разбира се, това беше тя — нашата Муска, същата Муска, която на два пъти искаше да ме изяде, когато бях врабче.

— Аха, Муска! — завиках аз, като я дърпах от гърба си. — Ей сега ще ти платя за *всичко*! Муска! — Искях да я хвана за ухото, но ми попречи Костя Малинин.

— Хайде, Баранкин! — каза Костя. — Прости й в радостта си, щом като всичко вече завърши добре!...

Костя, изглежда, така се зарадва пак, че всичко завърши благополучно и дори чудесно, че се хвърли и взе да ме прегръща с все сила. После аз прегърнах от радост пейката, същата пейка, на която седяхме Т-О-Г-А-В-А, после прегърнах столбика до брезата, а после заедно с Костя прегърнахме брезата, същата бреза, под която беше скамейката, където за първи път в живота ми дойде наум мисълта, че, видите ли, аз съм се уморил да бъда човек...

— Аз ги търся по всички дворове, а те прегръщат дърветата! — викна Мишка Яковлев от велосипеда, когато заедно с Алик влетяха неочаквано в двора.

После се показаха Зинка Фокина, Ера Кузякина и всички останали.

— Мишка! — викнахме с Костя в един глас, нахвърлихме се върху Яковлев от двете му страни и го притиснахме в обятията си.

От изненада Мишка изпусна кормилото и падна на земята. Ние с Костя продължавахме да прегръщаме и целуваме Мишка Яковлев и Алик Новиков.

— Какво ви стана? Да не сте се побъркали? Нали вчера се видяхме! Ама какво правите, също като момичетата! — бранеха се от нас и Алик, и Мишка.

— Алик и Мишка! — каза Костя Малинин със сълзи на очи, като мляскаше Яковлев по ухото. — Да знаете какво стана тука без вас!

— Какво стана? Къде стана? — наостри уши Алик.

— Каквото б-е-ш-е, м-и-н-а — казах аз и така погледнах Костя Малинин, че той си прехапа езика.

В това време ни обкръжиха момичетата от нашия клас.

— Търсят ги, разбира се, по целия град — каза Ера Кузякина, — а те, разбира се, се търкалят в тревата!...

— Баранкин! — каза Зинка Фокина. — В края на краищата имате ли намерение да учите, или не?

— Зиначка! — казах аз. — Зиначка! — повторих аз. — Само ако знаеш к-а-к възнамеряваме с Костя да у-ч-и-м!

— И да учим, и да работим! — каза Костя и взе лопатата от ръката на Ера Кузякина.

А пък аз взех лопатата от Зинка Фокина.

— Баранкин! — каза Ера. — А защо вие с Костя сте като ненормални? И поведението ви също... — добави тя.

— Затова защото!... — виках аз.

— Е, хайде, да вървим — каза Мишка, — че и без това толкова време загубихме напразно!...

— Една минутка! — казах аз. — Ученици!... Аз трябва да ви кажа, че човек — *това звучи!*

— Баранкин — каза Ера. — Казваш го неправилно! Трябва да се каже: „Човек — това звучи гордо!“.

— Добре, Ерка! — казах аз. — Ние сега по-добре от тебе знаем как звучи чо-век! Така ли е, полумесецо?... Тоест така ли е, Малинин?

— Така е, Баранкин!

След тия думи ние с Костя притиснахме пак Мишка Яковлев в обятията си.

— Хайде — каза тържествено Костя Малинин на мене и Мишка — да плъзваме, нали?

Като каза това, той се приготи да лази на ръце и крака. Добре че успях навреме да го хвана за яката.

— Накъде да плъзим? — попита Мишка. — Защо да плъзим?

— Виждате ли ги! — развика се Ерка Кузякина. — Те пак започват своите номера!

— Малинин! — извиках аз страшно. После също така страшно му дадох знак с очи да изхвърли веднага от главата си старите мравчи навици.

— Искам да кажа: да по-ле-тим-тим-тим! — рече Костя и почна да маха с една ръка като с крило на полумесец. Добре че навреме успях да го хвана за ръката.

Всички, разбира се, пак взеха да ни гледат, като че сме ненормални. А аз? Можех ли нещо да им обясня? После стиснах силно-пресилно ръката на Костя и казах многозначително:

— М-а-л-и-н-и-н... — казах аз. — Чвик! Изчвик! Тоест...

— На един дъх-ъх-ъх... — каза Костя.

Децата пак не разбраха, но Костя ме разбра! И аз го разбрах! И нищо повече не казахме, защото и тримата (аз, Костя и Мишка!) литнахме да учим. Тоест не литнахме, а, разбира се, изтичахме, но сякаш полетяхме.

На стълбата съвсем неочаквано се сблъскахме с Венка Смирнов. Нали го помните? Той ни стреляше с прашка, когато бяхме с Костя врабчета. А когато бяхме пеперуди, искаше да ни откъсне крилцата!... А когато бяхме мравки, развали мравуняка ни!...

— Привет! — каза Венка, като присвиваше очи и скачаше надолу през две стъпала наведнъж.

Успях да го хвана за ризата и да го спра.

— Какво искаш? — каза Венка.

— Ето какво! — казах аз и му плеснах един шамар.

— За какво? — попита Венка.

— Друг път да не ме стреляш с прашка!

— Кога съм те стрелял с прашка?

— Когато седях ей на онова клонче! — посочих аз през прозореца същата топола, от която едва не ни събори Венка със своята катапулта^[1].

— Кога си седял на това клонче? Какви ги дрънкаш, Баранкин, какви са тия щуротии?...

— Щу-щу-щуротии ли? А помниш ли двете врабчета на тополата?

Венка присви очи, като размишляваше как по-добре да отговори на въпроса ми.

— На ти един и за пеперудите! Та друг път на нас, тоест на тях, да не късаш крилцата!... А това е за мравките, да не ровиш с лопата мравуняка...

И плеснах още два пъти Венка по врата, взех му от джоба прашката с оптическия мерник, скъсах я и се спуснах да догоня Мишка и Костя.

— Баранкин! — чу се отдолу гласът на Венка.

— Какво искаш?

— Все пак аз нищо не разбрах!

— Като станеш ч-о-в-е-к, в-с-и-ч-к-о щ-е р-а-з-б-е-р-е-ш! —
викнах аз, като се надвесих над перилата.

[1] Катапулта — механизъм за изхвърляне на самолети или самолети снаряди. — Б.пр. [↑](#)

ТРИДЕСЕТ И ШЕСТО СЪБИТИЕ

ИСКАМ НАВЕКИ ДА БЪДА ЧОВЕК!

Този ден се занимавахме с Яковлев около четири часа непрекъснато. Когато Мишка в разгара на ученето ни попита: „Не се ли уморихте? Може би искате да починем?“ — ние с Костя закрепяхме в един глас: „Не, не! Не сме уморени! Какво говориш? Каква ти почивка! Давай, не кръшкай, Яковлев!“ — „Аз не кръшкам“ — каза поразен Мишка и взе да ни обяснява следващата задача, после повтори с нас преминатия материал, после обясни още една задача, после проведе малък изпит с нас, после сложи глава на масата и каза с дрезгав шепот, че не може повече да се занимава с нас, защото гласът му е пресипнал и изобщо е капнал от умора.

Тогава взехме лопатите и тръгнахме с Мишка да садим дръвчета в градината. Физическият труд е най-добрата почивка след умствено напрежение. Като изтичахме на двора, видяхме Алик. През цялото време той седеше на пейката и пазеше да не избягаме. Гледай ти чудак! Като узна, че доброволно отиваме да работим в градината, облещи очи и хукна след нас, щракайки с фотоапарата. В градината нямаше какво да садим — всички дръвчета бяха посадени. Тогава взехме да ги поливаме, а Алик пак се пулеше непрекъснато насреща ни и щракаше с фотоапарата. После пак се върнахме у нас и учихме, докато Мишка и Костя не се умориха окончателно.

Когато Яковлев и Малинин си отидоха, аз продължих да уча самостоятелно. Занимавах се самостоятелно, докато най-после заспах на масата. Как съм се намерил в кревата, не помня, сигурно баща ми ме е пренесъл в леглото. Затова пък сутринта се събудих сам, и то толкова рано, че всички още спяха. С-а-м си оправих леглото, закусих тихо, събрах учебниците, на пръсти излязох от дома и се затичах на училище. Днес трябваше, д-н-е-с бях з-а-д-ъ-л-ж-е-н да пристигна в училище най-п-р-ъ-в!

Така и направих. Когато пристигнах в училището, всичките ми съученици още спяха дълбоко — и Зинка Фокина, и Мишка Яковлев, и Алик Новиков, и Костя Малинин — е, за него съм сигурен, че спи,

капнал от умора! Само аз от целия клас не спях. Не само че не спях, а бях на училище цели два часа преди започването. Вероятно нито един ученик не е идвал през живота си толкова рано на училище. Какво бе учудването ми, когато видях, че по пътеката отсреща иззад храстите също се насочва към училищната врата нечия фигура. Спрях се. И фигурата се спря. Взех да се промъквам към входната стълба, и фигурата взе да се промъква. Показах се от хроста и фигурата показва физиономията си. Дълго и мълчаливо се гледахме един друг, най-последно на мене ми омръзна да мълча.

— Малинин! — казах аз.

— Е?

— Защо толкова рано си дошъл на училище?

— А ти?

— Аз п-р-о-с-т-о т-а-к-а. А ти?

— И аз п-р-о-с-т-о т-а-к-а...

— Ясно! — казахме и двамата в един глас.

Тихо, стараейки се да не шумим, ние с Костя се качихме едновременно по каменната стълба, долепихме лица до студения и мокър от росата прозорец на вратата и зачакахме мълчаливо кога ще ни пуснат в н-а-ш-е-т-о у-ч-и-л-и-щ-е.

Стояхме мълчаливо, без да се гледаме, просто стояхме и чакахме, без да подозираме дори, че точно след два часа ще се случат такива невероятни събития, които ще потресат не само целия ни клас, но и цялото училище...

Първо. Точно след два часа и десет минути Нина Николаевна ще ме вдигне на дъската и аз ще ѝ разкажа всичко, което зная за живота на пеперудите. И Нина Николаевна ще ми каже: „Юра Баранкин! Животът на пеперудите ти познаваш много добре. Седни! Браво! Когато отговаряше, дори ми се стори, че крилца израснаха на гърба ти...“. След тия думи целият клас ще се запревива от смях и само ние с Костя няма да се усмихнем и ще седим на чина сериозни-пресериозни.

Второ. След два дни ние с Костя ще си поправим двойките на четворки.

Трето. След три дни Зинка Фокина ще заяви на всеослушание, че ние с Костя по нейно мнение сме заболели от някаква загадъчна болест, но сигурно скоро ще ни мине.

Четвърто. След няколко дни Зинка Фокина изведнъж ще престане при всеки сгоден случай да ми казва: „Баранкин, бъди човек!“.

Пето. След петнайсетина дни баща ми ще проверява, както винаги, бележника ми и за първи път в живота си нищо няма да ми каже и само ще свие учудено рамене и ще се спогледат мълчаливо с мама.

Шесто. Точно след един месец директорът на нашето училище Василий Василиевич Туркин...

Впрочем да се говори за това е още рано, нали това ще се случи след месец, а сега са минали само десет минути, само десет минути, откакто стоим с Костя пред училищната врата, просто стоим и чакаме кога най-после вратата ще се отвори и ще ни пуснат в училище, в н-а-ш-е-т-о у-ч-и-л-и-щ-е.

Издание:

Автор: Валерий Медведев

Заглавие: Капитан Луда глава

Преводач: Божана Георгиева; Иван Серафимов (стихове)

Година на превод: 1976

Език, от който е преведено: Руски

Издание: Второ

Издател: Държавно издателство „Отечество“

Град на издателя: София

Година на издаване: 1980

Тип: Повест

Националност: Руска

Печатница: ДП „Димитър Благоев“

Излязла от печат: 30.XII.1980

Редактор: Добринка Савова-Габровска

Художествен редактор: Венелин Вълканов

Технически редактор: Петър Балавесов

Художник: Симеон Халачев

Коректор: Христина Денкова

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/1545>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.